

PÁLOS-BREVIARIUMOK ÉS MISSALÉK A XV—XVI. SZÁZADBÓL.

(Adalék SZABÓ Károly Régi Magyar Könyvtára III. kötetéhez.)

A XIV—XVIII. században jelentős egyházirodalmi munkásságot kifejtő magyar pálosok¹ működésének nevezetes eredménye volt a TATAI Antal által összeállított s nyomtatásban is megjelent pálos-breviarium és missale.

Az első pálos-nyomtatványok szerkesztőjének, TATAI Antalnak életéről vajmi keveset tudunk. Egyetlen forrásunk a vele egykorban élt GYÖNGYESI Gergely (sz. 1472; † 1532 után)² rendi krónikája.³ A többi pálos írók s az újabb feldolgozók mind Gyöngyési művéből merítettek. GYÖNGYESI szerint: «*Magister Anthonius de Tata longo tempore predicator apud sctum Laurentium, qui dedit primus ad imprimendum Breviarium et Missale ordinis et post obiit ibidem, et sepultus est*». Ez a feljegyzés a Gergely generális idejében (1472—76. és 1480—82.)⁴ jeleskedő szerzetesek felsorolásában található. Később azt írja, hogy: «*Frater Anthonius de Tata Anno 1487. fuit vicarius generalis, arcium liberalium magister illuminatissimus*».⁵ Ezekből a szűkszavú feljegyzésekből annyit tudunk meg, hogy TATAI Antal, a szabad művészetek mestere, szentlőrinczi prédikátor volt 1480 körül; 1487-ben SZOMBATHELYI Tamás gene-

¹ V. ö.: VINCZE Gábor: A pálosok irodalmi munkássága a XIV—XVIII. században. (Magyar Könyvszemle. 1878.) VINCZE e cikkben egy 1755 körül készült kézirat alapján 113 magyar és lengyel pálos író műveit ismerteti.

² V. ö.: EGGERER: *Fragmen panis corvi*. Viennae, 1663. ZÁKONYI Mihály: A Buda melletti Szent Lőrinc páloskolostor története. Bpest, 1911.

³ *Vitae fratrum ordinis fratrum heremitarum S. Pauli primi heremite*. Ab auct. Gregorio GYÖNGYESI. Az eredeti kézirat: *Budapesti Egyetemi Könyvtár Kézirattára*. Ab. 151 jelzet alatt, két későbbi másolattal együtt.

⁴ BINGER, Nic. *Annalium eremi-coenobiticorum Ord. pr. erem. S. Pauli*. (Vol. II.) Posonii, 1743. Appendix: *Series patrum generalium*. 4-ik sztl. levélen.

⁵ Id. kézirat 134. és 159. lap.

ralis alatt vicarius generalis; meghalt és eltemettetett Szentlőrinczen. Abból, hogy 1487-ben már vicarius generalis, hogy «longo tempore» volt a szentlőrinczi rendházban prédikátor s hogy halálát már az 1480 körüli események közt említi, következtethető, hogy 1487-ben már idősebb ember volt s *igen nagy a valószínűsége annak, hogy a Breviarium és Missale még a XV. században láttak napvilágot.* Megerősíti ezt egy XVIII. századi pálos feljegyzés, melyet alább ismertetünk s mely szerint Tatai 1454-ben kompilálta a két szerkönyvet.

Ami GYÖNGYESI jólétesülttségét illeti, ebben nem lehet kéttségünk. Ő, aki 1472-ben született, szintén a szentlőrinczi rendházban élt s épen SZOMBATHELYI Tamás tanítványa volt,¹ akinek vicarius a Anthonius de Tata.

A Breviarium és Missale eddig ismert kiadásait KNAUZ Nándor írta le két művében.² A többi bibliografusok mind KNAUZ adatai nyomán dolgoztak az egy angol WEALE-t kivéve. Ezek szerint ismeretes:

1. *Missale* Ord. fr. eremitar. S. Pauli. Hártýára írt folio a Nemzeti Múzeumban. Csonka. [KNAUZ szerint a XV. sz. végéről; WEALE³ 1495. évszámmal adja ki; utána 1495. évszámmal: HORVÁTH Ignác⁴ 471. sz. és SZABÓ⁵ III/I. 33. sz. a.]

2. *Missale*. 4°. Velence. 1514. [PANZER. IV. 163 l.; KNAUZ Libri Miss. 53—55 l. (1. és 2. sz.); Kortan. 48. sz.; WEALE. 242. l.; DANKÓ⁶ 122. l.; SZABÓ III/I. 196. sz.]

¹ V. ö.: ZÁKONYI id. m. 79—80 l.

² Libri missales ac breviaria eccl. Hungaricae. Strigonií, 1870. 53—55 l. és 98—100 l. Kortan. Budapest, 1876. 127 l.

³ Catalogus missalium ritus latini. Londini, 1886. 242 l. — Az 1495-ös évszám kétségtől a bekötési tábla belső oldalára ragasztott oklevélben előforduló 1495-ös dátumon alapszik. Az oklevél TEMESVÁRI Gergely arkádiai püspök 1496-iki oklevele, mely egy későbbi átkötésnél, javításnál is kerülhetett rá, semmi vonatkozásban nincs Missalénnkkal s abból annak korára biztos következtetés nem is vonható.

⁴ A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának ősnymotatványai. 1465—1500. Budapest, 1895. 113—114. l.

⁵ Régi Magyar Könyvtár. Budapest, 1896.

⁶ Vetus Hymnarium ecclesiasticum Hung. Budapest, 1893.

3. *Missale*. 4°. Velence, 1537. [KNAUZ. L. Miss. 55. l. (3. sz.); Kortan. 52—53. sz.; WEALE. 242. l.; DANKÓ. 122. l.; SZABÓ III/I. 321. sz.]

4. *Breviarium*. 8°. Csonka példány az Egyetemi Könyvtárban. [KNAUZ. L. Miss. ac brev. 44. sz., 100. l.: «Lehet a XVI. század elejéről»; DANKÓ. 53. l.: «ad finem vergente saeculo XV. lucem vidit».]

5. *Breviarium*. 8°. Velence, 1540. [KNAUZ. L. Miss. et. Brev. 38. és 39. sz., 98. l. Kortan. 53. sz.; DANKÓ. 119. l.; SZABÓ III/I. 329. sz.]

WEALE ezenkívül egy 1502. évi Missale-kiadásról szól, de semmiféle forrással sem bizonyítja ennek létezését s a nyomtatás helyét sem közli. Így ezt nem vettem fel az ismert kiadások sorába. Valószínűnek tartom, hogy ez a kiadás valamelyikkel a másik három közül azonos, *nem lehetetlen, hogy a múzeumi csonka folio-kiadással* — s ha WEALE évszáma megbízható értesülésen alapulna, a múzeumi kiadást kellene 1502. évben nyomtatottnak tartanunk, erre nézve azonban semmi pozitív forrásra sem támaszkodhatunk.

Az Egyetemi Könyvtár ritkaságainak pár év előtti rendezése közben bukkantam rá *egy eddig ismeretlen breviarium-kiadásra*, melyet azelőtt az 1540-iki kiadás csonka másodpéldányaként kezelték. A kiadást, amelyet alább ismertetek, a bekötési lap XVIII. századi jegyzete és az 1540-iki kiadással való tüzetes összehasonlítás után annál régiebbnek, de 1536-nál újabbnak véltem meghatározhatni.

Feltevésemet igazolják a lepoglavai pálos-kolostor könyvtári katalógusai is.

E katalógusok egyike az 1727. évből való¹ s a kiadások osztályozására semmiféle támpontot sem nyújt.

A P. csoportban (Libri ad ecclesiam, functiones et ritus, item caeremonias varias spectantes) a következő bejegyzés található:

¹ Catalogus Librorum Bibliothecae Lepoglavensis. Anno Dni MDCCXXVII. Ex mandato A. R. P. St. KOVACHICH prioris provincialis. Egyetemi Könyvtár Kézirattára: J. 13.

«Breviarium antiquum fratrum Eremitarum Ord. S. Pauli. 8°. 45». «Breviarium simile» jelzéssel. 8°. 46—49. szám alatt négy más példány. Az öt példány közül háromhoz (45—47. sz.) a későbbi számolás alapján 51—53. sz. van írva s a régi szám áthuzva. A két utolsó példányról (48—49. sz.) szóló bejegyzés áthuzva s melléírva: «abjecta sunt». Ez utóbbiak egyike az 1540-iki kiadásnak az Egyetemi Könyvtárban levő teljes példánya (van egy csonka is), melyen ma is olvasható a bejegyzés: «Monasterii Lepoglavensis. P. 48». Tehát e bejegyzések mind az 1540-iki kiadásra vonatkoznak.

Az 1754. évből való katalogus¹ ugyanezeket a példányokat P. 51—53. sz. alatt hasonlóképen írja le, de mellettük a XVIII. század végéről származó írással, ez a megjegyzés olvasható: «*Tertiae editionis*». Az 53. sz. után ugyanezzel a XVIII. század végéről származó írással utólag még két breviariumot jegyeztek be a katalogusba következőképen:

«*Breviarium vetustius, olim proprium Ord. S. Pauli 1. Er. noviter compactum, venerandae antiquitatis gratiam conservandum. Compilatum a P. F. Anthonio de Tata ad A. D. 1454. et istud est 1-mae editionis*». ² 4°. LI.

«*Breviarium aliud vetustum 2-de editionis, proprium olim ordinis nostri*». 8°. LII.

A lepoglavai kolostor könyveinek nagyrésze a budapesti egyetem könyvtárába került a rend feloszlatása után s odakerült ez a két régebbi kiadású breviarium is. A DANKÓTÓL ősnymtatványnak tekintett s KNAUZTÓL a XVI. század elejére helyezett csonka breviarium-példány első meglévő, c₃ jelzésű (19-ik) lapján ma is olvasható: «*Mon. Lepoglavensis Cat. inscriptus. Recompectus A. D. 1763. P. LI*». Az új bekötéskor a kezdőlap elé kötött tiszta lapon következő — a lepoglavai könyvjegyzék későbbi bejegyzéseivel

¹ Catalogus Librorum Bibliothecae Conventus Lepoglavensis Ord. S. Pauli primi Eremitae. Ex mandato A. R. P. Nicolai BINGER prioris provincialis. Anno Dni MDCCLIV. (U. ott J. 5.)

² A «*Compilatum*»-tól ugyanannak a kéznek, de későbbi bejegyzése más tentával.

azonos kéztől eredő s Knauztól is ismertetett — jegyzet olvasható:

«Religiose Lector!

Hoc Breviarium pervetustum et fors primaevum ex propriis Ordinis nostri, conservandae dignae antiquitatis memoriae gratia. Recompactum est A. D. 1763, curante Patre p. t. Provinciali. Ex huiusmodi Breviario descripsit R. P. Ioann. Gamans S. J. Historiam Translationis Corporis S. P. Pauli 1—ni Erem., quam communicavit R. P. Ioanni Bollando. Et iste inseruit Actis Sanctorum ad diem 10. Mensis Ianuarii. Quae plane concordat cum Lectionibus huius Breviarii nostri, si paucos descriptoris errores exceperis. Istud Breviarium creditur esse primae Editionis, compilatum olim a P. F. Antonio de Tata ad Ann. Dni 1454.»

Ez a csonka breviarium és a Nemzeti Múzeum csonka missale-ja a pálos szerkönyvek első kiadásai s bár nem lehetetlen, hogy a XVI. század legelső éveiben láttak napvilágot, igen nagy valószínűséggel a XV. század utolsó tízedéből való ősnymtatványokul tekinthetők. Megjelenésük évének közelebbi meghatározása adatok híján — ezidő szerint — meg sem kísérelhető.

A lepglavai katalogusban második kiadásúnak jelzett példány azonos az általam fentebb említett s eddig az irodalomban ismeretlen 1536—40. közt megjelent kiadással. A könyv megmaradt első lapján [+1111] ez olvasható: «Bibliothecae Monasterii Lepoglaveñ O. S. Pauli pr. Eremñ. P. LII». Az elé kötött tiszta lapon pedig, a már többször említett XVIII. századi kéztől származó bejegyzés található:

«Vetus Breviarium proprium ordinis S. Pauli 1—ni Eremitae, de quo vide pag. 97, *Secundae Editionis*. Ob conservandam venerandae antiquitatis memoriam recompactum A. D. 1764 & sedulo asservandum. Spectat ad Bibliothecam Moñrij Lepoglaveñ O. S. P. E. Eiusdem catalogo inscriptū. NB. Typis editum fuisse hoc Breviarium vel sub finem Anni 1536 vel año 1537, colligitur ex Rubrica paginae 417. ubi assertur Officium de Passione Dñi, receptū per. P. P. Definitores in A. D. 1536.»

Ez a kiadás díszesebb nemcsak a kép nélkül, egyszerű kiállításban megjelent első kiadásnál, hanem még az 1540-iki harmadik kiadásnál is. Az ívjelzések, valamint a lapok díszítésére használt fametszetek azonosak a pálosok 1537-iki, MARTINUZZI György által kiadott Missaljának ívjelzéseivel és fametszeteivel s

kétséget kizárólag azonos klisék lenyomatai.¹ Tekintve már most, hogy a breviarium a 417. lapon olvasható 1536-os évszám szerint kétségkívül 1536. után jelent meg, a metszetek azonossága alapján bizonyosnak vehető, hogy a Breviarium is Velenczében Lucantonius IUNTA Florentinus nyomdájában, valószínűleg 1537-ben s hihetőleg szintén MARTINUZZI György költségén nyomtatott. Nevezetessége e Breviariumnak, hogy már ebben is, mint az 1540-iki kiadásban, *a hónapok nevei a naptárt tartalmazó lapok élén magyarul vannak kinyomatva*. Így ez az eddig ismeretlen pálos nyomtatvány egyike legrégebbi — habár csak pár szóból álló — nyomtatott nyelvemlékeinknek s e magyar szavak alapján volta-képen a magyar nyelvű nyomtatványok közé sorolható.

Felemlítendőnek vélem, hogy az 1537. és az 1540-iki kiadás szövegbeli eltéréseket is mutatnak az első kiadáshoz képest s így ezek TATAI Antal Breviariumának egy későbbi, ismeretlen pálos kompilátor által átdolgozott kiadásai voltak.

A XV—XVI. századi magyar pálos breviariumok és missalék e szerint a következők:

1. [*Breviarium ordinis fr. eremitarum S. Pauli primi eremite.*] Év és hely nélkül. [XV. század vége.] 425. sztl. lev. [a₁—l₈, Aa₁—Uv₈, A₁—Z₇.] Fekete és piros gót betűk. Piros és zöld, részben festett initialék. 2 hasáb, 31 sor, kis 4°. Csonka.

1—18. lev. (a₁—c₂) hij. — 88. lev.: *Incipit breviarium fm cōsuetudinem fratrum heremitaꝝ Sancti pauli primi heremite. Regulaꝝ beati Augustini eꝑi p̄fessorꝝ*. — 244. lev.: *Incipiūt festiuitates ꝑ anni circulū et ꝑmo in vigilia sancti Andree ap̄ti*. — 409. lev.: *Incipit cōmune sc̄tõꝝ ꝛ primo de vigilia unius ap̄ti*. — 426. lev. (Z₈)-től hij.

Egyetlen ismert példánya a Budapesti Egyetemi Könyvtárban.

2. [*Missale ordinis fr. eremitarum S. Pauli primi eremite.*] Év és hely nélkül. [XV. század vége.] 8 sztl. + 233 sztt. lev.

¹ A *Missale* 1^v, 2^v, 3, 7, 9^v, 16^v, 52 lapjain levő metszetek például fedik a *Breviarium* 98^v, 102, 105, 230, 115, 124, 152 lapjain levőket. Az 1^v, illetve 98^v lapon levő képeken még a hiba, a keret megszakítása is azonos.

[a₁ — z₈, A₁ — G₇.] Fekete és piros gót betűk. Részben piros, részben festett initialék. 2 hasáb, 35 sor. 2°. Csonka.

1 sztl. lev. a címmel hij. — 2—7 sztl. lev. naptár, amelyben «*Sc̄li Pauli p̄mi heremite p̄ris nr̄i*», «*Ladizlai regis et ofes.*», «*Emerici ducis et cōfes.*» napjai vörös betűvel nyomattak. — 57—64. lev. hij. — 97—100. lev. (o₁—o₄) hij. — 101. lev. után 6 sztl. levél, ezek után 106. lev. (p₂). — 129—136, 138—143, 162—167, 227—230 és 232-től végig hij.

Egyetlen ismert példánya a Nemzeti Múzeum könyvtárában.

3. *Missale fratrum heremitaꝝ ordinis divi Pauli primi heremite.* Sub regula beati Augustini doctoris eximii: suñno deo militantium. + Venetiis, 1514. Petrus Liechtenstein. 12 sztl. + 308. sztt. lev. [+₁ — + +₁₂; a₁ — z₈; A₁ — P₁₁] Fekete és piros gót betűk. Részben piros, részben fametszetű initialék. 2 hasáb, 35 sor. Kolophon. 4°.

1 sztl. lev.: cím és fametszet «*Stephan Heckel*» könyvárus nevével és jegyével. — 1^v., két fametszetű kép. — 3^v—8 sztl. lev. Calendarium. — 1 sztt. lev.: *Incipit Missale Fratruꝝ heremitaꝝ ordinis divi Pauli primi heremite.* — 122^v lev.: 15 fametszet. — 308 lev.: *Accipite optimi Reverendiꝝ patres: Opus Missalis, q̄ luculentissime excussum. Venetiis in edibus Petri Liechtenstein Coloniensis Germani. Nomine autem Stephani Heckel librarii Budēsis. Anno virginei partus 1514. Die Iulii 20.— Exoro fundite p̄ces ad Dñm. Pro impressore et oĩbus qui fideliter: die noctuq̄ in hoc opere laboraverunt. — Decetero quēlibet cautū cē volumus, ne q̄s audeat hoc opus iteruꝝ imprimere aut imprimi facere sine scitu ꝛ consensu totius Capituli nostri Generalis. Itaque cōmisit Reverēdus pater Stephanus prior noster Generalis: sub pena excōmunicatonis (sic!) ꝛc. — 308^v lev.: Petrus Liechtenstein Die 20. Iulii Anno $\frac{MDXIII}{1514}$ Venetiis. Nyomdász jegye.*

Több példánya ismeretes.

Egy teljes és egy csonka példány az Egyetemi Könyvtárban.

4. [*Breviarium ordinis fr. eremitarum S. Pauli primi eremite.*] Év és hely nélkül. [?Venetiis, 1537. In offic. Luceantonii Iuntae. ?] 15 sztl. + 432 sztt. lev. [+₁ — + +₇; a₁ — η ₈; aa₁ — η η ₈; A₁ — C₁] Fekete és piros gót betűk. Piros és részben fametszetű initialék. 81 fametszetű kép. 2 hasáb, 30 sor. 8°.

1—2 sztl. lev. [+₁ — +₁₁] hij. — 3—7 sztl. lev.: Naptár, amelyben a magyar szentek (László, István) piros betűvel nyomattak s a lapok élén a hó-

napok nevei magyarul : *Bevviit ma(sadhav)va* ; *Zenth Güevvrgh havva* ; *Piin-kesd havva* ; *Zenth Iivvaan havv.* ; *Zenth iiakab havva* ; *Kisazxon havva* ; *Zenth Miihal havva* ; *Miind Zenth havva* ; *Zenth Andras bahavva* (sic!) ; *Karachon havva* ; 8—9 sztl. lev. hij. — 1 sztt. lev. : *Dominicis diebus*. A 70 lev. (i_a) után tévesen 73 lev. (k₁), így 71—72 hij. — 79, 95—96 lev. hij. — 97 lev. : *Incipit Breviarium s^m consuetudinē fratrum eremitarum Sancti pauli I. eremite. Regulā bñ August. ep̄i p̄fessor*. — 230 lev. : *Incipiūt festivitates p̄ anni circuli*. — 397. lev. : *Incipit cōe stōrū r̄ primo de vigilia unig apl̄i*. — 417 lev. : *Officium De Passione domini per oēm sextam feriā celebrandum, nisi festum duplex solēne impediāt, receptum p̄ p̄res definitores. Anno 1536*. — 433 s kōv. lev. hij. (kb. 3—4 lev.)

Egyetlen ismert példánya a Budapesti Egyetemi Könyvtárban.

5. *Missale* novū: iuxta ritum modūq̄ sacri ordinis fratrum Eremitarum Divi Pauli primi Eremite, a mēdis omnibus repurgatuz: accentibusq̄ veris: et marginali cottatione loco⁷: aptis imaginum figuris interpositis illustratū: restitutū antez ubi mutilū erat: Impensis Reverēdissimi Dñi F. Georgii Eremite: divino favore Ep̄i ecclie Vvaradiēn: accuratissima diligentia excusuz in gratiam eiusdē ordinis. Venetiis, 1537. In officina Luceantonii Iuntae. 20 sztl. + 288 sztt. lev. [+₁ — ++₄]; a₁ — 7₈; A₁ — K₈] Fekete és piros gót betűk. Piros és részben fametszetű initialék. Számos fametszetű kép. 2 hasáb, 34 sor. 4°.

2—7 sztl. lev. [+₂ — +₇]: Naptár, amelyben a magyar szentek nevei piros betűvel nyomattak. — 1 lev. : *Incipit Missale Fratrum eremitaruz: Ordinis divi Pauli primi eremite*. — 288 lev. : *Explicit Missale a mendis omnibus liberatum. Venetiis, in officina Luceantonii Iunte Florentini. MDXXXVII. In mense Aprili*.

Teljes példánya (2 levél hijján) a Nemzeti Múzeum könyvtárában. Több csonka példány ismeretes.

6. *Breviarium* ordinis fratrum eremitarum sc̄ti Pauli primi eremite iterata castigatione recognitum cum plena rubrica. Venetiis, 1540. Petrus Liechtenstein Coloniensis. 16 sztl. + 490 sztt. lev. Fekete és piros gót betűk. Piros és fametszetű initialék. Fametszetű képek. 2 hasáb, 33 sor. 8°.

2—7 sztl. lev. : Naptár, amelyben a magyar szentek nevei piros betűvel s a lapok élén a hónapnevek magyarul nyomattak : *Bodog azxon*

hawa; Beüth elew ho; Beüth massad ho; Zenth Güewrgh hawa; Piinkesd hawa; Zenth Iuan. hawa; Zenth Iakab hawa; Kis azxon hawa; Zenth müihal hawa; Mind Zenth hawa; Zenth andras hawa; Karachon hawa. — 85. lev.: *Incipit Breviarium s^om consuetudinem frat^rü eremitar^rü sancti Pauli primi eremite: Regulã beati Augustini e^pi professorm.* — 239. lev.: *Incipiüt festiuitates per anni circulü.* — 444^v lev.: *Incipit commune sanctorum: et primo de uigilia unius apostoli.* — 466^v lev.: *Officiu³ de passione dⁿi ꝑ o^m sextam feriã celebrandum, nisi festum duplex solene impediãt receptum ꝑ patres dⁱuinitores. Anno 1536.* — 490. lev.: *Anno Chrⁱ Redēptoris 1540. Venetiis in officina literaria Petri Liechfēstein Colonizsis. Mense Martio.* 490^v lev. Nyomdász jegye.

Több példányban ismeretes.

Az Egyetemi Könyvtárban egy teljes és egy csonka, a Nemzeti Múzeum könyvtárában egy teljes példánya.

HÓMAN BÁLINT.

MAGYAR SZÉPIRODALOM IDEGEN NYELVEN A M. N.
MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

(Ötödik közlemény.)

KABOS EDE. A szobor özvegye. *Német.*

L. 325. sz. a.

KABOS EDE. Fehér éjszakák. *Német.*

325. Weiße Nächte und andere Geschichten. Realistische Erzählungen von Ed. Kabos. Herausgegeben und mit einer Charakteristik des Verfassers versehen von Oscar von Krüdgen. Leipzig. Verlag von F. C. Neupert. Nachf. É. n.

8-r. Címkép, 175 l. Nyomtatta Deutsche Verlagsdruckerei, Leipzig. Szerző arcképével. Tartalom: 1. Weisse Nächte. (Fehér éjszakák.) — 2. Der Mörder und der Dieb. (A gyilkos és a tolvaj. — Két halott regénye.) — 3. Neues Blut. (Friss vér. — Koldusok.) — 4. Heilige Finger. (Szent ujjak. — A szobor özvegye.) — 5. (Lót. — Két halott regénye.) (Sammlung moderner Belletristik in- und ausländischer Autoren. Serie III. Bd. 3.) Jelzete: L. eleg. g. 721.

KABOS EDE. Két halott regénye. *Német.*

L. 325. sz. a.

KABOS EDE. Koldusok. *Német.*

L. 325. sz. a.

KACZIÁNY GÉZA. Egy évig mondurban. *Német.*

326. Marm! Bilder aus dem Bosnischen Feldzuge von Géza von Kacziány. Aus dem Ungarischen übersetzt und frei bearbeitet von Dr. Adolph Kohut, Berlin. (1891.) Richard Eckstein Nachfolger.

8-r. (8), 98 l. Nyomtatta: Greszner & Schramm, Leipzig. (Eckstein's Reisebibliothek No 103.) A magyar eredeti 13—27. fejezetének fordítása. Az első 12 fejezet Ein Jahr in Montur címen jelent meg, ugyane vállalatban, szerző előszavának tanúsága szerint. Ez utóbb említett mű nincs meg könyvtárunkban. Jelzete: L. eleg. g. 349.

KATONA JÓZSEF. Bánk bán. *Francia.*

327. Joseph Katona: Bánk bán. Tragédie historique en 5 actes

traduite du hongrois par Ch. de Bigault des Casanove. Paris, Honoré Champion, libr.-éd. 1910.

8-r. Nyomtatta : Budapest, Athenaeum. (Bibliothèque hongroise de la Revue de Hongrie. I.) Prózai fordítás. Jelzete : P. o. hung. 430 t.

Német.

328. Banus Bánk. Tragödie in fünf Aufzügen von Josef Katona. Berlin, Erich Reiss Verlag. É. n.

8-r. 129. l. Nyomtatta : A. E. Fischer, Gera-Reuss. 1911. tavaszán. Verses fordítás VÉSZI Józseftől. Jelzete : P. o. hung. 912 k/3.

329. Bankbanus. Historisches Trauerspiel in 4 Acten von Josef Katona. Aus dem Ungarischen übersetzt und für die deutschen Bühnen bearbeitet von Josef Breiner. Verlag von Brüder Groß, Raab (Ungarn), É. n.

16-r. Nyomtatta : u. a. Győrött. Verses átdolgozás. Jelzete : P. o. hung. 912 k/1. (2 példány.)

330. Bánk-Bán. Drama in fünf Acten von Joseph Katona. Aus dem Ungarischen metrisch übersetzt von Adolf Dux. Leipzig, F. W. Brockhaus. 1858.

8-r. XX, 176 l. Verses fordítás. Életrajzi bevezetéssel. Jelzete : P. o. hung. 912 k.

KÁRMÁN JÓZSEF. Fanny hagyományai. *Német.*

331. Fanny's Nachlaß. Novelle von Josef Kármán. Aus dem Ungarischen von Maurus Rózsa. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam. jun. É. n.

16-r. 64 l. Fordító előszavával. (Universal-Bibliothek 1378.) Jelzete : L. eleg. g. 811. l.

KÁSZONYI DÁNIEL. Solymosi Eszter. *Német.*

332. Esther Solymosi. Das Blutopfer von Tisza-Eszlár. Social-Roman aus der Gegenwart von Daniel v. Kászonyi. Budapest. Buchdruckerei von Wilckens & Waidl. 1882.

8-r. (2), VI, 255, (2) l. Jelzete : P. o. hung. 911 t.

KELEMENFFY LÁSZLÓ. Meghasonlott kedély. *Német.*

333. Der Zerfallene. Roman von Ladislaus Kelemenffy. Aus dem Ungarischen übersetzt von Adolf Dux. Preßburg, 1847. Verlag von J. Kalinoda.

16-r. 2 köt. 208 ; 198 l. Nyomtatta : Franz Edler v Schmidt J. J. Busch. u. o. Jelzete : P. o. hung. 933.

333 a. Ugyanaz. (A boritékon : neue wohlfeile Ausgabe) Pest, 1858. Verlag von Lauffer und Stolp.

16-r. 2 köt. 208 ; 198 l. (Változatlan címlapkiadás.) Jelzete : P. o. hung. 933. d.

KEMÉNY ZSIGMOND. A zord idő. *Német.*

334. Rauhe Zeiten. Historischer Roman von Baron Sigmund Kemény. Deutsch von Otto Weber. Erster Theil. Pest. Verlag von Gustav Emich, 1854.

8-r. (8), 173 l. Csak az I. kötet van meg. Jelzete : P. o. hung. 935.

335. Rauhe Zeiten. Geschichtlicher Roman von Sigmund Kemény. Aus dem Ungarischen überfetzt von Theodor Opitz. Zürich, Verlags-Magazin. 1867. 8-r. 3 köt. (4), 196; (4), 239; (4), 315 l. Nyomtatta Philipp Reclam jun., Leipzig. Jelzete: P. o. hung. 935 d.

KIS JÁNOS. Kazinczy Ferencnek összekelésére, szendrei gróf Török Sophia-Antoniával. *Német.*

335. bis. Epistel an Franz von Kazinczy, zu seiner Vermählung mit Sophie-Antoinette Gräfin Török von Szendrő, zu Nagy-Kázmér, bey Tokaj, den XI. November 1804. Von seinem Freunde Johan Kis. Ungarisch und deutsch. Wien. 1805.

8-r. Címkép, 23 l. Nyomtatta: Schraemble Ferenc Antal özvegye u. o. KAZINCZY Ferenc arképével V. KISSINGER nyomán F. JOHN metszete. Két nyelvű kiadás, baloldalt a magyar vers német prózafordítása. Jelzete: Hung. l. 2415.

KISFALUDY KÁROLY. Hűség próbája. *Német.*

336. Die Probe der Treue. Lustspiel in einem Aufzuge aus dem Ungarischen von Karl Dubniczky von Szedlicsna. Preßburg, 1860. Druck von Heinrich Sieber's Buchdr.

8-r. (4), 36 l. Jelzete: P. o. hung. 951 x.

KISFALUDY KÁROLY. Stibor vajda. *Német.*

337. Stibor. Schauspiel in 4 Aufzügen von Carl v. Kisfaludy. Aus dem Ungarischen übersetzt von Grafen Carl Albert Festetics. Pesth, gedruckt bey Ludwig Landerer Edlen von Fűskút. 1823.

8-r. (14), 128 l. Rézmetszetű címképpel és másodcímleppal. Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 951 as.

KISFALUDY SÁNDOR. Gyula szerelme. *Német.*

338. Gyula's Liebe. Gedicht in 10 Gefängen aus dem Ungarischen des Alexander Kisfaludy von Gebell-Ennsburg. Dresden und Leipzig, C. Pierfons Verlag. 1893.

8-r. 209, (3) l. Nyomtatta G. Zahn & H. Baendel, Kirchhain N.-L. Verses fordítás rövid életrajzi bevezetéssel és jegyzetekkel. Jelzete: P. o. hung. 951 vb.

KISFALUDY SÁNDOR. Himfy szerelmei. *Német.*

339. Himfy's auserlesene Siebelieder überfetzt von Johann Grafen Mailáth. Zweite Auflage. Pesth, bei Otto Wigand. Halberstadt, bei Karl Büggemann. 1831.

24-r. 61 l. Verses fordítás, életrajzi vázlattal. Tartalma: Klagende Liebe. (Kesergő szerelem): 7. 13. 18. 22. 26. 28. 33. 42. 47. 51. 54. 57. 75. 76. 79. 87. 90. 107. 110. 125. 149. 152. 172. 173. 176. — Glückliche Liebe. (Boldog szerelem.) 2. 9. 16. 18. 35. 41. 44. 51. 53. 75. 86. 87. 101. 115. 121. 130. 142. 146. 163. 164. 168. 171. 183. 197. 200. dal. Jelzete: P. o. hung. 968.

KISFALUDY SÁNDOR. Regék a magyar előidőből. *Német.*

340. Sagen aus der magyarischen Vorzeit. Von Alexander Kisfaludy. Deutsch von Joseph v. Machik. Pest, 1863. Gedruckt bei Landerer und Heckenast.

8-r. Acélmetszetű arckép, 127 l. Tartalma: 1. Die Schomlauer Blut-Lese. (Somlai vérszüret.) — 2. Eseghvár. (Eseghváry.) Verses fordítás, bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 951. v.

KISFALUDY SÁNDOR. Tátika. (Regék a magyar előidőből.) *Német.*

341. Tátika. Eine ungarische Sage aus des Herrn Alexander von Kisfaludy Regék a' Magyar Elő-Időből oder Sagen aus der ungarischen Vorzeit, metrisch übersetzt von Georg von Gaal. Wien, 1820. Im Verlage bei J. B. Wallishausser.

8-r. (10), 62. l. Verses fordítás bevezetéssel és jegyzetekkel. Jelzete: P. o. hung. 951 va.

KISS JÓZSEF. Költeményei. *Német.*

342. Josef Kiss' Gedichte. 1868—1881. Deutsch von Dr. Josef Steinbach. Wien, Georg Szelinski. 1886.

16-r. XII, 195. l. Nyomtatta: R. Spiess & Co. u. o. Tartalma: Verses ajánlás és prózai bevezetés a fordítótól; azután a következő költemények: Prolog. (Előhang). I. Roman. (Regény. A ciklus mind a hat darabja.) — Ein Grab. (Egy sír.) — II. Hansi. — III. Aus den «jüdischen Gesängen»: Um eines Wortes willen. (Egy szó miatt.) — Seufzer. (Sóhaj.) — Das Andenken eines reformirten Geistlichen. (Egy ref. lelkész emlékezete.) — Mit einem Bilde. (Egy képpel.) — Neuer Ahasver. (Új Ahasvér.) — IV. De Profundis. — V. Orientalia. (Keletiek.) Persisch. (Perzsa.) — Eingebildete Reise. (Képzelt utazás.) — Der Kuss. (A csók.) — VI. Tragödien. (Tragédiák): Das Lied vom armen Arje. (Dal a szegény Árjeről.) — Klara Kántor. (Kántor Klári.) — Lea Esther. (Lea Eszter.) — Judit Simon. (Simon Judit.) — Fräulein Agathe. (Ágota kisasszony.) — Schön Frau Bató. (Szép Batóné.) — Mörderische Glocke. (Gyilkos harang.) — Protze Lázárs Tochter. (Kincses Lázár lyánya.) — Kätchen Kerekes. (Kerekes Katica.) — VII. Lieder von der Strasse. (Dalok az utcáról): Aus der Höhe. (A magasból.) — Die Sphynx. (Egekbe néző...) — Christus. (Krisztus.) — Jeanne d'Arc. — VIII. Von Ast zu Ast. (Ágról ágra): Theuere Spuren. (Drága nyomok.) — Herr Redacteur. (Redaktor úr.) — Von der kleinen Ilma. (A kis Ilmáról.) — Auf den Tod Izsó's. (Izsó halálára.) — Daphnis und Chloä. (Daphnis és Chloe.) — Zu Schiff. (Hajón.) — Träumerei. (Ábránd.) — Nähterin-Lied. (Varróleány dala.) — Das Monats-Zimmer. (A hónapos szoba.) — Auf den Tod eines illustrierten Blattes. (Egy képes lap halálára.) — Meine Lieder. (Dalaim.) — Der alte Zimbler spielt. (Régi dalt ver...) — Krank. (Betegen.) — Schwarz und Weiss. (Fekete és fehér.) — Bei Eduard Tóth's Begräbnis. (Tóth Ede temetésén.) — Der Reporter. (Az újdondász.) — Passionsblume. (Panaszos virág.) — Elegie des Zigeunervajda. (A cigányvajda elegiája.) — Epitaph. (Epitaphium.) Jelzete: P. o. hung. 973 g.

KISS JÓZSEF. Jehova. (Költeményei). *Német.*

343. Jehova von Josef Kiss ins deutsche (*sic*) übertragen von Emanuel Rosenbergl. Budapest, 1897. Druck von Marfowitz und Garai.

8-r. 19. l. Verses fordítás. Jelzete : P. o. hung. 973 v.

KISS JÓZSEF. Mese a varrógépről. *Német.*

344. Lied von der Nähmaschine. Aus dem Ungarischen des Josef Kiss von Ladislaus Neugebauer. Illustriert von Otto v. Badij. Leipzig. Verlag von Otto Wigand. 1884.

8-r. 75 l. Nyomtatta : Walter Wigand, u. o. Verses fordítás. Jelzete : P. o. hung. 973 p.

KÓBOR TAMÁS. Az élet ára. *Német.*

345. Der Preis des Lebens. Ein humoristischer Roman von Thomas Kóbor. Berlin, 1913. Oesterheld & Co. Verlag.

8-r. 252 l. Nyomtatta : a Spamersche Buchdruckerei, Leipzig. Fordította : Erich OESTERHELD. A borítékot rajzolta Max SCHWERDTFEGER. Jelzete : P. o. hung. 977 bj.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ. (Elbeszélések.) *Német.*

346. Die magische Laterne. Novellen von Desider Kosztolányi. Aus dem Magyarischen von Stefan J. Klein. 1913. Saturn-Verlag Hermann Meißner, Heidelberg.

8-r. 137, 2 l. Nyomtatta : Moritz Köhler Brandenburg a. H. Tartalom : 1. Dreizehn schlimme kleine Mädchen. (Tizenhárom gonosz kislány. Bolondok.) — 2. Der Unbekannte. (Az ismeretlen. U. o.) — 3. Der vergessene Regenschirm. (Az esernyő. Beteg lelkek.) — 4. Christine Huchs seltsamer Besuch. (Russz¹ Krisztina csodálatos látogatása. Bolondok.) — 5. Der Luftballon fliegt fort. (A léggömb elrepül. U. o.) — 6. Das hässliche Mädchen. (A csúf leány. U. o.) — 7. Grossvater. (Bolyaszinű ég alatt. Beteg lelkek.) — 8. Die Karriere einer schlimmen Puppe. (A rossz baba meséje. Bolondok.) — Im Herbst. (Tréfa. Beteg lelkek.) — 10. Das Meer des armen Mannes. (Mese a tengerről és a szegény emberről. Bolondok.) — 11. Der Souffleur (?). — 12. Nur ein kleiner weisser Hund. (Csak egy kis fehér kutya. Beteg lelkek.) — Jelzete : P. o. hung. 1004 fb.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ. Beteg lelkek. *Német.*

L. 346. sz. a.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ. Bolondok. *Német.*

L. 346. sz. a.

KOZMA ANDOR. Humoros históriák. *Cseh.*

347. Kozma Andor : Humoristické historky. Z mad'arštiny přeložil

¹ A szövegben Hussz.

Gustav N. Mayerhoffer. V Praze. Nakladatelstvi J. Otto knihtiskárna. É. n.

16-r. 39, (1) l. Tartalom: 1. V pasti. (Csapdában.) — 2. Vylákaný dešť (A kicsalt eső.) — 3. V Čehu bude bál. (Csehi-ben bál lesz.) — 4. Láženský škándál. (A harkácsi botrány.) — 5. Hraběnka utekla. (A grófné megszökött.) — (Knihovna Besed lidu. 70.) Jelzete: L. eleg. g. 555 h.

Német.

348. Humoristische Geschichten von Andor von Rozma. Autorifizierte Übersetzung aus dem Ungarischen von C. Langsch. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. É. n.

16-r. 111, (1) l. Tartalmazza a magyar gyűjtemény összes elbeszéléseit a következő három híján: Tháacitusz. A bagaméri bölcs. Tanút. (Universal-Bibliothek 5199.) Jelzete: L. eleg. g. 811 l.

KÖRÖSHÁZY FERENC. ?¹ *Német.*

349. Die Bampyrtenbraut oder die Wirkungen des bösen Blickes. Aus dem Ungarischen des Körösházy Ferenc von F. Rorf. Weimar, 1849. Verlag und Druck von Bernh. Fr. Voigt.

8-r. XII, 290 l. A fordító bevezetésével. Jelzete: P. o. hung. 1026 k.

LENGYEL MENYHÉRT. Táifun. *Angol.*

350. Typhoon a play in four acts by Melchior Lengyel. English version by Laurence Irving. Methuen & Co. Ltd. London. [1913.]

8-r. 8, 120 l. Nyomtatta: Unwin brothers, Woking és London. Jelzete: P. o. hung. 1068 eg.

Német.

351. Melchior Lengyel. Taifun. Literarische Anstalt. Rütteln und Loening. Frankfurt a. M. 1910.

8-r. 148 l. Nyomtatta: Oscar Brandstedter. U. o. Jelzete: P. o. hung. 1068 ef.

LISZNYAI KÁLMÁN. (Költemények.) *Német.*

352. Gedichte von Koloman Lisznyai. Aus dem Ungarischen überseht von K. M. Kertbeny. München, Matth. Rieger'sche Buchhandlung. 1859.

16-r. VIII, (2), 40 l. Nyomtatta: J. P. Himmer, Augsburg. Tartalma: Életrajzi bevezetés. 1. An Ida. — 2. Herzensweh. — 3. Die Schwarzaugen. (Két kis fekete nap. Uj palóc dalok.) — 4. Frühlingslied. (Szárnyain viz a szél... Tavaszi dalok. XVI.) — 5. Vergiszmeinnichte. (Alig van egynéhány... U. o. XII.) — 6. Dämmerung. (Virrad, virrad, most virrad. Palóc dalok. XLV.) — 7. Ammenlied. (Nő, nő, nő, nő kisdedecke... U. o. I.) — 8. Pusztenturm. (Pusztai vihar. Uj palóc dalok.) — 9. Der Pusztentknecht. — 10. Ein abergläubischer Tag. (Babonás nap. Uj palóc dalok.) — 11. Ein Sonntagnachmittag. (Nyári

¹ «K. neve ismeretlen irodalmunkban.» SZENYEI. Magyar írók. VII : 99 l.

vasárnapi délután. U. o.) — 12. Ung'rische Gastfreundschaft. (Magyar vendég-szeretet. U. o.) — 13. Der alte Bodor. (Bodor Estyi. U. o.) Verses fordítások. Jelzete: P. o. hung. 1069 an.

LISZNYAI KÁLMÁN. Palócz dalok. *Német.*

L. 352. sz. a.

LISZNYAI KÁLMÁN. Tavaszi dalok. *Német.*

L. 352. sz. a.

LISZNYAI KÁLMÁN. Új palócz dalok. *Német.*

L. 352. sz. a.

LUKÁCSY SÁNDOR. A vereshajú. *Német.*

353. Die Rothharige. Volkschauspiel mit Gesang und Tanz in 3 Acten. Von Alexander Lufácsy, für deutsche Bühnen bearbeitet von Leo Wécsey. Budapest, 1884. Druck von Sam. Markus.

8-r. Arckép, 80 l. BLAHA Lujza arcképével. Jelzete: P. o. hung. 1077 bt.

MADÁCH IMRE. Az ember tragédiája. *Angol.*

354. The tragedy of man. Dramatic poem by Imre Madách. Translated from the original hungarian by William N. Loew. New-York. The Arcadia press. É. n.

8-r. 244 l. Verses fordítás bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 1078 ca.

Cseh.

355. Emerich Madách: Tragedie člověka. Dramatická báseň. Z mad'arského originálu přeložil František Brábek. J. Otto. V Praze. É. n.

8-r. 198 l. (Sborník světové poesie. Svazek 22.) Verses fordítás bevezetéssel. Jelzete: Acad. 414 t.

355a. Ugyanaz. Druhé vydání. V Praze, J. Otto. 1904.

8-r. 198 l. (Sborník světové poesie. Svazek 22.) Jelzete: Acad. 414 ta.

Francia.

356. Emerich Madách. La tragédie de l'homme. Traduit du hongrois par Ch. de Bigault de Casanove. Paris, Société du Mercure de France. 1896.

8-r. 4, x, 254 l. Nyomtatta a kiadócég. Prózai fordítás, rövid bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 1078 h/3.

Holland.

357. De tragedie van den mensch. Dramatisch gedicht van Emerich Madách. Naar het hongaarsch bewerkt en ingeleid door A. S. C. Wallis. Amsterdam. J. L. Beijers. — W. F. Dannenfelser. 1887.

8-r. 287 l. 14 képmelléklet ZICHY Mihály rajzai után. Nyomtatta: Roeloffzen & Hübner. Verses fordítás, bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 1078 h/2.

Német.

358. Die Tragödie des Menschen. Dramatische Dichtung von Emeric Madách. Aus dem Ungarischen übersetzt von Julius Lechner von der Lech. Mit Vorwort von Maurus Jókai. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. É. n.

16-r. VIII, 199 l. Verses fordítás. (Universal-Bibliothek. 2389—90.) Jelzete: L. eleg. g. 811 l.

359. Ugyanaz. Dramatische Dichtung von Emeric Madách. Dem ungarischen Originale nachgedichtet von Eugen Planer. Halle a. S., Druck u. Verlag von Otto Hendel. É. n.

8-r. VI, 149 l. Verses átdolgozás bevezetéssel. (Bibliothek der Gesamtlitteratur des In- und Auslandes. No. 541—42.) Jelzete: L. eleg. g. 260 e.

360. Ugyanaz von Emeric Madách. Aus dem Ungarischen übertragen von Alexander Dieze. Pest, 1865. Druck von Gebrüder Pollak.

8-r. XII, 243, (1) l. Verses fordítás, Wolfgang von DEÁK bevezetésével. Jelzete: P. o. hung. 1078 e.

361. Ugyanaz. Nach Eduard Paulay's Bühnenbearbeitung übersetzt von Alexander Fischer. Budapest, 1886. Eggenberger'sche Buchhandlung.

8-r. 192 l. Nyomtatta: Franklin-Verein U. o. Verses fordítás bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 1078 c.

362. Ugyanaz. Aus dem Ungarischen übersetzt von Josef Siebenlist. Preßburg und Leipzig. In Commission bei C. Stampfel, 1886.

16-r. 214 l. Nyomtatta: C. F. Wigand, Pozsony. Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 1078 f.

363. Ugyanaz. Aus dem Ungarischen übersetzt von Andor v. Sponer. Als Manuscript gedruckt. Késmárk. Druck von Paul Sauter. 1887.

16-r. (4), 228 l. Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 1078 g.

363a. Ugyanaz ugyanabban a fordításban. Leipzig, Verlag von Otto Wigand. 1891.

8-r. XXVI, 181 l. Nyomtatta: Walter Wigand. U. o. Bevezetéssel. Jelzete: P. o. hung. 1078 h/1.

363b. Ugyanaz ugyanabban a fordításban. Zweite Auflage. Leipzig, Verlag von Otto Wigand. 1899.

8-r. XXVI, 181 l. Nyomtatta: Walter Wigand. U. o. Jelzete: P. o. hung. 1078 g/4.

364. Ugyanaz. Aus dem Ungarischen übersetzt von Ludwig Dóczi. Stuttgart, 1891. Verlag J. C. Cotta.

8-r. 200 l. Nyomtatta: Union Deutsche Verlagsgesellschaft. Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 1078 g/3.

Olasz.

365. Emerico Madách. Le tragedia dell'uomo. Poema drammatico ungherese recato in verso italiano da Antonio Fonda sulla versione letterale di Lodovico Czink. Fiume, Tipografia P. Battara, 1908.

8-r. Arckép. (8), 206, (2) l. 14 melléklet ZICHY Mihály rajzai nyomán. A bevezetést L(odovico) C(ZINK) írta. Verses fordítás. Jelzete : P. o. hung. 1078 h/4.

Szerb.

366. Човекова трагедија од Игра Мадача. Предео З. Ј. Јовановић. У Новоме Саду. Штампарија А. Пајевића, 1890.

8-r. (4), 179, (1) l. Verses fordítás. Jelzete : P. o. hung. 1078 h.

Tót.

367. Tragédia človeka. Dramatická báseň od Imricha Madácha. Preložil Hviezdoslav. Turčiansky Sv. Martin. Nákladom «Slovenských Pohl'ádov.» 1906.

8-r. 270 l. Nyomtatta : Knihtlač. účasť spolok. U. o. Verses fordítás. Jelzete : P. o. hung. 1078 dj.

MÁRKUS JÓZSEF. (Elbeszélések.) *Német.*

368. Seitensprünge. Leichtfüßige Hiftörchen von Satanello (Josef Márkus.) Budapest, Gustav Grimm's Verlag. É. n.

8-r. 124, (2) l. Nyomtatta : F. Buschmann. U. o. Tartalma : 1. Eingesendet. (Beküldetett szerkesztőségünkhöz. Tilosban.) — 2. Das Abenteuer der Gräfin Aglaja. (Aglája grófné kalandja. U. o.) — 3. Der Pressprozess. (A sajtóper. U. o.) — 4. Eine Blaublutgeschichte. (Kékvértörténet. U. o.) — 5. Obdachlos. (A hajléktalan. Kikapós menyecskék.) — 6. Der Strike. (A strike. Tisztességes asszonyok.) — 7. Das Monocle. (Olga bűnhődése. Kikapós menyecskék.) — 8. Ehrbar — auf Zeit. (Füredőtörténet. U. o.) — 9. Sechs Paar Pantoffel. (Hat pár papucs. Tisztességes asszonyok.) Jelzete : L. eleg. m. 791.

368a. Ugyanaz. Zweite Auflage. Budapest, Gustav Grimm's Verlag. É. n. (1898.)

8-r. 124, (2) l. Nyomtatta : Neuwald Illés, 1898. Jelzete : L. eleg. m. 791 va.

MÁRKUS JÓZSEF. Exotikus növények. *Német.*

369. Exotische Pflanzen. Von Josef Márkus (Satanello). Aus dem Ungarischen übersezt. Budapest, Verlag von G. Grimm. 1886.

8-r. 120, (2) l. Nyomtatta : Neuwald Illés. U. o. Jelzete : L. eleg. m. 791 r.

MÁRKUS JÓZSEF. Kikapós menyecskék. *Német.*

L. 368. sz. a.

MÁRKUS JÓZSEF. Mikor Amor nevet. *Német.*

370. Wenn Amor lacht. Leichte Geschichten von Satanello (Josef Márkus). Budapest, Gustav Grimm's Verlag.

8-r. 140. (2) l. Nyomtatta: Neuwald Illés. U. o. Illusztrálva. A fordításból kimaradt az eredeti kötet negyedik novellája: A legcsunýább önzés. Jelzete: L. eleg. m. 791 u.

MÁRKUS JÓZSEF. Tilosban. *Német.*

L. 368. sz. a.

MÁRKUS JÓZSEF. Tisztességes asszonyok. *Német.*

371. Auf Irrwegen. Stützen aus dem Leben. Aus dem Ungarischen des Satanello überseht. Budapest, Verlag von G. Grimm. 1886.

8-r. 132. (2) l. Nyomtatta: Illés Neuwald. U. o. Illusztrálva. A fordításból kimaradt az eredeti kötet két darabja, u. m. A strike és Hat pár papucs. Jelzete: P. o. hung. 1311 k.

L. még 368. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. (Összegyűjtött munkái.) *Német.*

372. Gesammelte Schriften von Koloman Mikszáth. Leipzig, 1899. Georg Heinrich Meyer.

8-r. 4 kötet. Nyomtatta: Herrosé & Ziensen, Gräfenhachen.

I. Band. Das Gespenst in Lublau. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Andor von Sponer. 1899.

(Kisértet Lublón). (4), 141 l.

II. Band. Intimes aus dem Menschenleben. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Josef Julian Graf Zamonski. Zweite Auflage. 1899.

Tartalmát lásd a külön megjelent első kiadásnál, 379. sz. a. (4), 156 l. Ny. Gottfr. Pätz, Naumburg a. S.

III. Band. Die Kavaliere. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Andor von Sponer. 1849.

(A gavallérok) (4), 136 l. E kötet végén: Die schöne Frau Bulykay (A szép Bulykainé. Pipacsok a buzában.)

IV. Band. Frühlingstriebe und andere Geschichten Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Andor von Sponer, 1899.

(4), 136 l. Tartalom: 1. Frühlingstriebe. (Tavaszi rügyek.) — 2. Geschichte einer Heirat. (Historia egy házasságról. A tekintetes vármegye.) — 3. Ein Salamonsurteil. (Salamon ítélete. Az apró gentry és a nép.) — 4. Eingebildeter Honig. (Az elképzelt méz. Pernye.) Jelzete: P. o. hung. 1122 rm.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. (Elbeszélések.) *Dán.*

373. Koloman Mikszáth: Novelletter fra Ungarn. Paa Dansk ved Al. Schumacher. Kjøbenhavn. H. Hagerups Vorlag. 1885.

8-r. 95, (1) l. Nyomtatta Triers Bogtrykkeri. Tartalom: Életrajz. — 1. Guldfronkenen. (Az arany kisasszony. A tót atyafiak.) — 2. Historien om et Aegteskab. (Historia egy házasságról. A tekintetes vármegye.) — 3. Lam-

met «Sukkersød». (A néhai bárány. A jó palócok.) — 4. To Arlsgaarde. (Két major regénye. U. o.) — 5. Annas Brode. (Bede Anna tartozása. U. o.) Jelzete: P. o. hung. 1122 oh.

374. Koloman Mikszáth. Slovakiske Landsbyhistorier. Fra Ungarsk ved Alex. Schumacher. Kjøbenhavn, Lybecker & Meyers Forlag. 1893.

8-r. 207, (1) l. Nyomtatta J. Jorgensen & Co. Tartalma: 1. Lohinas Graes. (A lohinai fű.) — 2. Den sorte Plet. (Az a fekete folt. A tót atyafiak.) — 3. Lapaj. (Lapaj, a hires dudás. U. o.) — 4. Jasztrab. (Jasztrabék pusztulása. U. o.) Jelzete: P. o. hung. 1122. rk.

Német.

375. Erzählungen von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen von Andor von Sponer. Leipzig und Wien. Bibliographisches Institut. É. n.

16-r. 143 l. Tartalma: Einleitung. — 1. Frau Paul Szontágh. (Szontágh Pálné. Urak és parasztok.) — 2. Das Goldfräulein. (Az arany kisasszony. A tót atyafiak.) — 3. Die Taube im Käfig. (Galamb a kalitkában.) — 4. Die Geschichte vom braven Georg. (A becsületes Gyuri története. Tavaszi rügyek.) — (Meyers Volksbücher. Nr. 1187—88.) Jelzete: P. o. hung. 1120 f.

376. Gesammelte Erzählungen von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen übersezt von C. Langsch. 1—2. Bändchen, Leipzig. Druck und Verlag von Philipp Reclam jun.

16-r. 2 füzet. 94, 2; 93, 2 l. (Universal-Bibliothek Nr. 3463, 3664.) Tartalom: I. 1. Die Töchter des Obergespans. (A főispánkisasszonyok. A tek. vármegye.) — 2. Die alte Beschliesserin. (Az öreg Prikler néni. Urak és parasztok.) — 3. Vor den Ehrenrichtern. (A becsületbirák előtt. A tek. vármegye.) — 4. Aus der Zopfzeit. (Rózsaszínű rozsa. A tek. vármegye.) — 5. Eine mysteriöse Geschichte. (A száldobozi Papp familia. Urak és parasztok.) — 6. Paul Sperlings Bewirtung. (Veréb Pál traktában. U. o.) — 7. Wie Bauer Csonak eine Sense kaufte. (Kaszát vásárló paraszt. U. o.) — 8. Die Kleider des Königs. (A király ruhái. U. o.) — 9. Das Adelsnest. (A gentry-fészek. U. o.) — II. 10. Fuszspuren im Sande. (Lábnyomok a homokban. A tek. vármegye.) — 11. Der schlaue Minister. (A tanácsúr furfangja. Urak és parasztok.) — 12. Der vergessene Arrestant. (Az elfelejtett rab. U. o.) — 13. Mein erster Prinzipal. (Az én első principálisom. A tek. vármegye.) — 14. Die Reise jenseits der Welt. (A túlvilági utas. Urak és parasztok.) — 15. Noch eine Komitatsgeschichte. (Még egy megyei történet. U. o.) — 16. Frau Sonntagh. (Szontágh Pálné. U. o.) — 17. Das Dominium Balothy. (A Balothydominium. U. o.) — 18. Die verloren gegangene Kuh. (Aranyos felhők. A tek. vármegye.) — 19. Der beschwerliche Mensch. (Az ügyes-bajos ember. Urak és parasztok.) — 20. Die Theiss. (A Tisza. A tek. vármegye.) — 21. Das Land der verderbten Junggesellen. (A romlott férfiak országa. Urak és parasztok.) — 22. Die Himbeeren. (A málna. U. o.) — 23. Der Besuch bei dem Modell. (Látogatás egyik alakomnál. U. o.) Jelzete: L. eleg. g. 911 l.

377. Ungarische Novellen. Von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen von C. Langsch. Berlin, Eisenach, Leipzig, Herrmann Hillger. É. n.

8-r. 112 l. Nyomtatta Oscar Brandstetter, Leipzig. Fordító bevezetésével. Tartalom: Prakovszky, der taube Schmied. (P., a siket kovács.) — Dr. Katanghys Leben und Abenteuer. (K. Menyhért.) — (Kürschners Bücherschatz. No. 370.) Jelzete: L. eleg. g. 562 y.

378. Koloman von Mikszáth. Zwischen einst und jetzt. Erzählungen aus der jüngsten Vergangenheit. Nach dem Ungarischen von Robert Tábori. Zweite Auflage. Leipzig und Budapest, Verlag von Singer und Wolfner. 1886.

8-r. VIII, 214 l. Nyomtatta S. Márkus Budapest. Tartalom: Vorwort des Verfassers. — Vorwort des Übersetzers. — 1. Das Heiratsnest. (A gentry-fészek. Urak és parasztok.) — 2. Das frivole Aktenstück. (Frivol akta. Pipacsok a búzában.) — 3. Der Bauer und die Sense. (A kaszát vásárló paraszt. Urak és parasztok.) — 4. Die schwarze Frau. (A fekete asszony. Tavaszí rügyek.) — 5. Die Pribolyer Landstrasse. (A pribolyi országút.) — 6. Aus schlechtem Stoffe. (A rossz matéria. A tekintetes vármegye.) — 7. Intra Dominium. (Birtokon belül.) — 8. Lapaj der berühmte Dudelsackpfeifer. (Lapaj, a híres dudás. A tót atyafiak.) — 9. Originale. a) Der letzte Ritter. (Az utolsó lovag. Az apró gentry és a nép.) b) Der Bauer in Frack. (Bagi úr frakkban. U. o.) c) Der einzige Taugenichts. (Az egyetlen gazember. U. o.) — 10. Der «General» (Az én kortársaim.) — Koloman v. Mikszáth. (Életrajzi vázlat.) Jelzete: P. o. hung. 1122 p.

379. Intimes aus dem Menschenleben. Erzählungen und Skizzen von Koloman Mikszáth. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Dr. Josef Julian Graf Zamonski. Leipzig, Verlag von Georg Heinrich Meyer. 1897.

8-r. (4), 156 l. Nyomtatta Emil Herrmann sen. U. o. Tartalma: I. Aus dem Familienkreise. 1. Vom braven Gyuri. (A becsületes Gyuri története. Tavaszí rügyek.) 2. Mein Taufpathe. (Johanka néni, Franczika néni és keresztapám. U. o.) — 3. Die Stiefmutter. (Egy fiúnak a fele. U. o.) — 4. Der leibliche Vater. (A kántorfiú. Az apró gentry és a nép.) — 5. Der arme Student. (A rossz matéria. A tekintetes vármegye.) — 6. Die Kuh. (Aranyos felhők. U. o.) — II. Vom Lande. 7. Die Hässlichste. (A legrútább leány. Tavaszí rügyek.) — 8. Ein Achsenbruch. (A rokkant szekér. Az apró gentry és a nép.) — 9. Der einzige Halunke. (Az egyetlen gazember. U. o.) — 10. Der Reisende aus dem Jenseits. (A túlvilági utas. Urak és parasztok.) — 11. Die verlorene Herde. (Az elveszett nyáj. A tekintetes vármegye.) — III. Aus der Groszstadt. 12. Die Hausmeisterin aus der Kerepeserstrasse. (Az öreg Prikler néni. Urak és parasztok.) — 13. Der Premierminister frühstückt. (A miniszterelnök reggelizik. Az apró gentry és a nép.) — 14. Die Kleider den Königs. (A király ruhái. Urak és parasztok.) Jelzete: P. o. hung. 1122 pa.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A beszélő köntös. *Cselh.*

380. Kouzelný kaftan. Román. Mad'arsky napisal Kálmán Mikszáth.

Do češtiny převedl Ludvik Kostolný. V Praze, 1891. Tiskem «Národní tiskárny a nakladatelstva.»

8-r. 124 l. (Romány «Hlasu Národa».) Jelzete: P. o. hung. 1122 rf/1.

Német.

381. Der Zauberfaßten. Roman von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen von Victor Sziflai. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. É. n.

16-r. 103 l. (Universal-Bibliothek. 2790.) Jelzete: L. eleg. 8. 811 l.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A gavalérok. *Német.*

L. 372. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A jó palócok. *Angol.*

382. The good people of Palöcz. (*sic.*) By Coloman Mikszáth. With an Introduction by Clifton Bingham. London, Dean & Son. É. n. (1890.)

2-r. VII, 99 l. 15 színes melléklet BIHARY, KARLOVSZKY, NEOGRÁDY, ROSKOVICS és VÁGÓ akvarelljei nyomán. A mellékleteket a Légrády Testvérek budapesti cég készítette. Jelzete P. o. hung. 181 b.

Dán.

L. 373. sz. a.

Francia.

383. Kálmán de Mikszáth. Scènes hongroises traduites par E. Horn. Préface de François Coppée. Paris, Ancienne Maison Quantin. 1890.

2-r. VIII, 99, 2 l. 15 színes melléklettel BIHARY, KARLOVSZKY, MARGITTAY NEOGRÁDY és VÁGÓ akvarelljei nyomán. A mellékletek a Légrády Testvérek budapesti műintézetében készültek. Jelzete P. o. hung. 40.

Német.

384. Die guten Hochländer. Ungarische Dorfgeschichten von Koloman Mikszáth. Übertragen durch Dr. Adolf Silberstein. Budapest, 1882. Comissions-Verlag von Gustav Grimm.

8-r. (6), 150 l. Nyomtatta: Ludwig Endrényi & Comp. Szegeden. A 6. elbeszélést A. STURM, a 7—9. elbeszéléseket L. NEUGEBAUER, a 10. elbeszélést O. HERMAN és a 12-eket Anton RADÓ fordította. Végén SILBERSTEIN méltató szavai a szerzőről. Jelzete P. o. hung. 1122 ra.

384a. U. a. Zweite billige Ausgabe. Szegedin 1884. Druck und Verlag von L. Endrényi und Comp.

8-r. (4), 150 l. Jelzete P. o. hung. 1122 rc.

385. Ungarische Dorfgeschichten. Aus dem Ungarischen von Ladislaus Neugebauer. Leipzig, Otto Wigand. É. n. (1890.)

3-r. (4), 96 l., 15 színes képmelléklet BIHARY, KARLOVSZKY, NEOGRÁDY,

ROSKOVICS és VÁGÓ akvarelljei nyomán. Nyomtatta: Walter Wigand u. o., a mellékleteket a Légrády Testvérek budapesti könyomdája. Jelzete: P. o. hung. 181 a.

L. még 375. sz. a.

Tót.

386. Koloman Mikszáth: Dobří polovci. Preložil S. Cz. Danielovič. Nákladom Knihtlačiarkeho účastinarkeho spolku v Turčianskom Sv. Martine. 1911.

8-r. 123, 1 l. Nyomtatta: Knihtlačiarstki účastinárszky spolok Turócz-Szent-Márton. Fordító előszavával. Jelzete: P. o. hung. 1122 ha.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A két koldusdeák. *Finn.*

387. Kálmán Mikszáth. Kerjäläisteinit. Suomentanut Matti Kivekäs. K. J. Gummerus o. y. Jyväskylä. (1913.)

8-r. 152 l. Nyomtatta: U. a. 1913. Életrajzi bevezetéssel, fordító tollából. Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/18.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A kis primás. *Német.*

387. Koloman Mikszáth. Der kleine Kirchenfürst. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Oskar v. Krücken. Wiener Verlag, Wien und Leipzig. 1905.

16-r. 139 l. Nyomtatta: Fr. Winiker & Schickardt, Brünn. (Bibliothek berühmter Autoren. Band 49.) Jelzete: L. eleg. g. 261.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A lohinai fü. *Dán.*

L. 374. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A szelistyei asszonyok. *Német.*

388. Szelistye, das Dorf ohne Männer. Von Koloman Mikszáth. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Camilla Goldner. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. E. n.

16-r. 123 l. (Universal-Bibliothek 4413.) Jelzete: L. eleg. g. 811 l.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A tábornaszernagy halála. Szervusz, Pali bácsi. (A demokraták.) *Német.*

389. Des Feldzeigmeisters Tod und Servus, Better Paul! Zwei Novellen von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen von Andor von Sponer. Leipzig und Wien, Bibliographisches Institut.

16-r. 71 l. Életrajzi bevezetéssel. (Meyers Volksbücher. Nr. 1310.) Jelzete: P. o. hung. 1120 f.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A tekintetes vármegye. *Dán.*

L. 373. sz. a.

Német.

L. 372—376., 378., 379. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. A tót atyafiak. *Dán.*

L. 373., 374. sz. a.

Tót.

390. Slovenski rodáci. Napisał Koloman Mikszáth. S pôvodcovým dovolením preložil Gustáv Izák. Turčiansky Sv.-Martin. Tlačou kníh-tlačárskeho účastnarskeho spolku. 1904.

8-r. 158, 1 l. (Románová bibliotéka. Ročník II. Sošit 6.) Jelzete : L. eleg. g. 260 h.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Az apró gentry és a nép. *Német.*

L. 372., 378., 379. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Az én kortársaim. *Német.*

L. 378. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Egy választás Magyarországon vagy a körtvélyesi csiny. *Német.*

391. Eine Abgeordnetenwahl in Ungarn, oder die Kabale von Körtvélyes. Von Koloman v. Mikszáth. Aus dem Ungarischen von Andor v. Sponer. Leipzig und Wien, Bibliographisches Institut. É. n.

16-r. 103 (1) l. Eletrajzi vázlattal. (Meyers Volksbücher. Nr. 1546—47.) Jelzete : P. o. hung. 1020 f.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Galamb a kalitkában. *Cseh.*

392. Mikszáth Kálmán. Holubice v kleci. z maďarštiny přeložil Gustav Narcis Mayerhoffer. V Praze, Knihotiskárna F. Šimáček, nakladatelé. 1895.

16-r. 93 l. (Levné svazky novel. 44.) Jelzete : L. eleg. g. 776 l.

Német.

393. Die Taube im Käfig. Zwei Geschichten in einer von Koloman Mikszáth. Deutsch von Ludwig Wechsler. Verlegt bei Johannes Cotta, Berlin und Leipzig. É. n.

8-r. 111 l. Jelzete : P. o. hung. 1122 rl.

L. még 375. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Katángy Menyhért. *Német.*

L. 377. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Kisértet Lublón. *Eszperanto.*

394. Fantomo en Lubló. De Kolomano Mikszáth. Tradukis el hungara lingvo Eugeno Forster. Budapest Ludoviko Kókai. (1912.)

8-r. 79 l. Nyomtatta 1912. Markovics és Garai Budapest. Jelzete : P. o. hung. 1122 rx/13.

Német.

L. 372. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Pernye. *Német.*

L. 372. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Pipacsok a búzában. *Német.*

L. 372., 378. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Prakovszky, a süket kovács. *Horvát.*

395. Koloman Mikszáth. Gluhi kovač. S magjarskog preveo Dr. Ivan Lulić. (Zagreb, 1910. Vlastnik i nakladnik Josip Sokol.)

16-r. 148 l. Nyomtatta Tiskara hrv. stranke prava, Zagreb. (Zabavna knjižnica br. 4.) Jelzete: L. eleg. g. 555 z.

Német.

396. Der taube Schmied von Koloman v. Mikszáth. Autorisierte Übersetzung aus dem Ungarischen von Andor v. Sponer, Leipzig. Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. É. n.

16-r. 119, 1 l. (Universal-Bibliothek 5207.) Jelzete: L. eleg. g. 811 l.

L. még 377. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Szent Péter esernyője. *Angol.*

397. St. Peters Umbrella. A novel by Kálmán Mikszáth. Translated from the Hungarian by B. W. Worswick. With introduction by R. Nisbet Bain. London, Jarrold & Sons. 1900.

8-r. Címkép, 300 l. Illusztrálva. Nyomtatta: Jarrold & Sons. Norwich és London. Jelzete: P. o. hung. 1122 r/1.

Dán.

398. Koloman Mikszáth. Sankt Peders Paraply. Fortaelling fra vore Dage. Autoriseret Oversættelse fra Ungarsk ved Alex. Schumacher. København, J. L. Lybeckers Forlag. 1912.

8-r. 295 l. Nyomtatta: Hos Egmont H. Petersen. U. o. Szerző életrajzi vázlatával fordító tollából. Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/15.

Finn.

399. Pyhän Pietarin sateenvarjo. Kertomus ylänkarista. Kirjoittanut Mikszáth Kálmán. Unkarinkielestä suomensi N. E. W. Helsinki 1912. Suomalainen Kustameus O.-Y. Kansa.

8-r. Két kötet. XI, 124; (4), 125—301 l. Nyomtatta a Kirjapaino-o.-y. kirja u. o. Életrajzi bevezetés a fordítótól. Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/16.

Francia.

400. Kálmán de Mikszáth. Le parapluie de Saint-Pierre. Adapté du hongrois par Émile Horn, Paris, Félix Juven. (1904.)

4-r. 4, 194 l. Nyomtatta: Paul Dupont u. o. 1904. SZÉRELY Andor rajzaival. Jelzete: P. o. hung. 181 d.

Horvát.

401. Kišobran sv. Petra. Roman iz slovačkoga svijeta. Madžarsko napisao Koloman Mikszáth. U Zagrebu. Nakladon kr. zem. tiskare. 1914.

8-r. 224 l. Szerző arcképével és életrajzával. Fordította A. PISAVERIC (Zabavna biblioteka. God. II. Knjiga 19.) Jelzete: L. eleg. g. 260 i.

Holland

402. Kálmán Mikszáth. De wonderparaplu. Uit het Hongaarsch door T. Beets-Damsté. Maatschappij vor goede en goedkoope lectuur. Amsterdam. É. n.

8-r. 164, (2) l. (Blauwe bibliotheek 14—15.) Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/5.

Német.

403. Der mundertätige Regenschirm. Eine Erzählung von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen von Marie Kálmán. Leipzig, Druck und Verlag von Philipp Reclam jun. É. n.

16-r. 234 l. (Universal-Bibliothek 4002—B.) Jelzete: L. eleg. 811 l.

404. St. Peters Regenschirm. Eine Erzählung von Koloman Mikszáth. Aus dem Ungarischen übersetzt von Ludwig Wechsler. Fischer und Franke Buch- u. Kunstverlag, Berlin. É. n.

16-r. (4), 307 l. Nyomtatta: Emil Herrmann senior, Leipzig. (Fischer und Franke's Bibliothek für Bücherliebhaber.) Jelzete: P. o. hung. 1122 oi.

Oláh.

405. Parapleul sântului Petru. Novelă. Prelucrată în traducere după Coloman Mikszáth de Joan Nițu Pop. Timișoara, Tipografia lui Heinrich Uhrmann. 1897.

8-r. 168 l. Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/7.

Svéd.

406. St. Peters paraply af Koloman Mikszath. Öfversättning. Stockholm, Adolf Bornier. (1899.)

8-r. 287 l. Nyomtatta: Isaac Markus. Boktr.-Aktiebolag 1899. (Adolf Borniers Romanbibliotek 89.) Jelzete: P. o. hung. 1122 rx/6.

Szerb.

407. Кишобран светог Петра од Коломана Миксата. Превео Уја. Нови Сад Штампарија деон. друштва „Браника“ 1906.

8-r. 177 l. Jelzete: P. o. hung. 1122 h.

Tót.

408. Svätého Petrov dážd'nik. Napisal Koloman Mikszáth. Preložila Hana Gregorová. Ján Páricka v Ružomberku, 1911.

8-r. 254, 1 l. Nyomtatta: u. a. Rózsahegy. (Páříčkova slovenská knihnica. Ročník II. svázok 3—4.) Jelzete: P. o. rel. 233 sc.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Tavasz rügyek. *Német.*

L. 372., 375., 378., 379. sz. a.

MIKSZÁTH KÁLMÁN. Urak és parasztok. *Német.*

L. 375., 376., 378., 379. sz. a.

MOLNÁR FERENC. [Elbeszélések.] *Német.*

409. Franz Molnár. Buben und Mädel. Dialoge. Berlin, J. Ladnjčnikof's Verlag, G. m. b. H. É. n.

8-r. 188, 1 l. Nyomtatta: a Spamersche Buchdruckerei, Leipzig. Tartalom: 1. Georg und die Liebe. (György és a szerelem. Gyerekek.) — 2. Der «Gitt-Verein.» (A gitt-egylet. U. o.) — 3. Peterchen. (Péterke. U. o.) — 4. So sind sie alle. (A fiúk mind ilyenek. Ketten beszélnek.) — 5. Alexander (Sándor. Gyerekek.) — 6. Um zwei Kreuzer Feigen. (Két krajcárért füge. U. o.) — 7. Der erste Schritt. (Az első lépés. U. o.) — 8. Zwei kleine Knaben plaudern. (Két kis fiú beszélget. Kis hármaskönyv.) — 9. D'Olga. (A'Olga. Gyerekek.) — 10. Der Schulhof. (A sülhóf. Ketten beszélnek.) — 11. Der Kokon. (A gubó. Gyerekek.) — 12. Der Doppelgummi. (A dupla radirgummi. Kis hármaskönyv.) — 13. Palko Petrencze. (Petrencze Palkó. Gyerekek.) — 14. Flegelien. (Kamaszhistória. Kis hármaskönyv.) — 15. Zwei Ohrfeigen. (Egy pof és még egy pof. U. o.) — 16. Luise erobert einen Erzherzog. (?) — 17. Armut. (Szegénység. Ketten beszélnek.) — 18. Sieben Uhr abends. (Este hét óra. U. o.) — 19. Briefe vom stud. phil. (Levelek a bölcsészről. Kis hármaskönyv.) — 20. Die üble gewohnheit der Frau Csóti. (?) Jelzete: P. o. hung. 1142 ff.

410. Franz Molnár. Des Zuckerbäckers goldene Krone. Novellen. Wien und Leipzig, 1913. Deutsch-österreichischer Verlag.

8-r. 200, 4 l. Nyomtatta: Friedrich Jasper, Wien. Tartalom: 1. Des Zuckerbäckers goldene Krone. (A cukrász aranykoronája. Báró Március és egyéb elbeszélések.) — 2. Frühlingsrausch. (Tavaszi részegség. Muzsika.) — 3. Kohlendiebe. (Szentoltvajok. U. o.) — 4. Der Schneemann. (A hóember. U. o.) — 5. Wintermorgen. (Téli reggel. U. o.) — 6. Wasser kommt von den Bergen. (Víz jön a hegyekről. Báró Március és egyéb elbeszélések.) — 7. Ein Schusz fiel aus dem Busch. (A bokorból lelétt ember. U. o.) — 8. Der Kobold und die Fee. (A manó és a tündér. Muzsika.) — 9. Baron Marcius. (Báró Március és egyéb elbeszélések.) — 10. Rosi auf der Hidegkuter-Strasse. (Rózsai a hidegkúti úton. U. o.) — 11. Schlummermärchen. (Altató mese. Muzsika.) Jelzete: P. o. hung. 1142 fb.

MOLNÁR FERENC. A farkas. *Német.*

411. Franz Molnár. Das Märchen vom Wolff. Ein Spiel in vier Bildern. Wien und Leipzig, Deutsch-Österreichischer Verlag. É. n

8-r. 170, 2 l. Nyomtatta: Christoph Reissers Söhne, Wien. Jelzete: P. o. hung. 1142 gs.

MOLNÁR FERENC. A Pál-utcai fiúk. *Finn.*

412. Ferenc Molnár. Koulupoikia. Kirja Pál-kadun pojista. Tekijän luvalla suomentanut Matti Kivekäs. Helsingissä Kustannusosakeyhtiö otava. (1913.)

8-r. 224 l. Nyomtatta ugyanaz, ugyanott. 1913. Bevezetés a fordítótól. Jelzete: P. o. hung. 1142 fh.

Német.

413. Die Jungens der Paulstraße. Ein Roman für kleine und große Studenten. Übersetzt . . . von Dr. Eugen Heinrich Schmitt. Berlin, 1910. Hermann Walther Verlagsbuchhandlung G. m. b. H.

8-r. 381 l. Nyomtatta: Pasz & Garlet. U. o. Ludwig BERWALD rajzaival. Jelzete: P. o. hung. 1142 j.

MOLNÁR FERENC. Az ördög. *Angol.*

414. The devil by Ferenc Molnar, adapted by Oliver Herford. New-York, Mitchel Kennerley. É. n.

8-r. 167 l., 5 képmelléklettel. A copyright 1908-ban kelt. Átdolgozás német nevekkkel és Bécsbe tett színhellyel. Jelzete: P. o. hung. 1142 fd.

415. The devil. A tragedy of the haert and the conscience. Novelized by Joseph O'Brien from Henry W. Savage's great play by Ferenc Molnar. New-York. I. S. Ogilvie publishing company. É. n.

8-r. 189 l., 8 képmelléklettel, színpadi fölvételek alapján. A copyright 1908-ban kelt. A HERFORD-féle fordítás nyomán készült regény. Jelzete: P. o. hung. 1142 fe.

416. The devil. Founded on Ferenc Molnar's Play, as produced by Harrison Grey Fiske at the Belasco Theatre, New-York. By Adrian Schade van Westrum. G. W. Dillingham company publishers, New-York. É. n.

8-r. 317 l., 8 képmelléklettel, színpadi fölvételek alapján. Copyright kelte: 1908. Ezen regényátdolgozás a színműnek Alexander KONTA és William Trowbridge LADNED által készített fordításából készült, mely magyar, de az eredetitől eltérő neveket ad a szereplőknek. Jelzete: P. o. hung. 447 e.

Német.

417. Franz Molnár. Der Teufel. Ein Spiel in drei Aufzügen. Verlegt bei Julius Bard, Berlin. É. n.

8-r. 162 l. Nyomtatta: Imberg & Lefson. Jelzete: P. o. hung. 1142 gy.

MOLNÁR FERENC. Báró Március és egyéb elbeszélések. *Német.*
L. 410. sz. a.

MOLNÁR FERENC. Egy gazdátlan csónak története. *Német.*

418. Ein Herrenlofer Kahn. Von Franz Molnár. Otto Weber Verlag, Heilbronn. 1909.

8-r. 126 l. Illusztrálva. (Webers moderne Bibliothek Nr. 141.) Jelzete: L. eleg. g. 827.

MOLNÁR FERENC. Egy pesti leány története. *Német.*

419. Fräulein Jourfix. Roman von Franz Molnár. Dr. Sally Rabinowitz Verlag, Leipzig. 1913.

8-r. 271 l. Nyomtatta: Berg & Hesse, Ballenstedt a. H. A címlapot rajzolta Julius RETTICH. Jelzete: P. o. hung. 1142 fc.

MOLNÁR FERENC. Gyerekek. *Német.*

L. 409. sz. a.

MOLNÁR FERENC. Hétágú síp. *Német.*

420. Franz Molnár. Die Panflöte. Fünfzehn Skizzen. 1912. Oesterheld & Co., Berlin.

16-r. 150 l. Nyomtatta: Druckerei für Bibliophilen. U. o. Jelzete: P. o. hung. 1140 gr.

MOLNÁR FERENC. Ketten beszélnek. *Német.*

L. 409. sz. a.

MOLNÁR FERENC. Kis hármás könyv. *Német.*

L. 409. sz. a.

MOLNÁR FERENC. Liliom. *Német.*

421. Liliom. Vorstadt-Legende in 7 Bildern und einem szenischen Prolog von Franz Molnár. Für die deutsche Bühne bearbeitet von Alfred Polgár. Deutsch-Österreichischer Verlag. Wien-Leipzig, 1912.

8-r. 216 l. Jelzete: P. o. hung. 1142 gt.

MOLNÁR FERENC. Muzsika. *Német.*

L. 410. sz. a.

MOLNÁR GYULA. Modern hősök. (?) *Német.*

422. Moderne Helden. Sociales Drama in 4 Akten von Julius Molnár. Aus dem Ungarischen übersetzt von L. L. Budapest, Országos ügyvédi nyomda. 1898.

8-r. 151 l. Jelzete: P. o. hung. 1143 c.

MURAI KÁROLY. Virágfakadás. *Oláh.*

423. Dragoste copilărească. Comedie într'un act de Carol Murai. Localisată de Dr. Josif Siegescu. Budapesta, 1902. Tipogr. «Poporul Român».

8-r. 32 l. (Biblioteca teatrală a «Poporului Român» Nr. 1. Jelzete: L. eleg. g. 259 tk.

PEKÁR GYULA. Hatalom. *Német.*

424. Die Dame in Weiß. Roman von Julius Pekar. Deutsch von Ludwig Wechsler. Berlin, Eisenach, Leipzig. Hermann Hilgers Verlag. É. n.

8-r. 127 l. Nyomtatta: Oscar Brandstetter, Leipzig. Szerző önéletrajzával magyarul (cinkográfiai reprodukció) és németül. E. RANZENHOFER képeivel. (Kürschners Bücherschatz No. 156.) Jelzete: L. eleg. g. 562 y.

PETŐFI SÁNDOR (költői munkái). *Német.*

425. Alexander Petőfi. Poetische Werke in sechs Bänden, in deutscher Nachdichtung von Ignatz Schnitzer. Verlegt bei Halm & Goldmann, Wien-Leipzig. 1910.

8-r. Hat rész, 3 kötetben. VIII, 377, (1); 296, 298 l., 1—1 címképpel. Nyomtatta: 500 számozott példányban Fr. Winiker & Schickardt, Brünn. Ez a 112. sz. példány. Tartalom: I. Geleitwort von Albert v. BERZEVICZY. — Petőfi's Lebensroman, a fordítótól. — Elbeszélő költemények: 1. Feentraum. (Tündérálm.) — 2. Held János. (János vitéz.) — II. 3. Die Burg der Schrecken. (Salgó.) — 4. Der Fährmann. (Szilaj Pista.) — 5. Der Apostel. (Az apostol.) — III. 6. Der Liebe Fluch. (Szerelem átka.) — 7. Maria Szécsi. (Sz. M.) — 8. Der Schalksmann. (Bolond Istók.) — Kisebb költemények.: 1. In der Heimat. (Hazámban.) — 2. Zwei Wanderer. (Két vándor.) — 3. Auf der Donau. (A Dunán.) — 4. Seltsame Geschichte. (Furcsa történet.) — 5. Der Zecher. (A borozó.) — 6. Meine erste Rolle. (Első szerepem.) — 7. In der Wildnis. (Vadonban.) — 8. Toast beim Sautanz. (Disznótorban.) — 9. Hortobágyer Wirtin. (Hortobágyi korcsmárosné.) — 10. Nachtquartier. (Tolvaj huszár.) — 11. Heiter strömt es nach dem Wald. (Járnak, kelnek sokan.) — 12. Die Waldschenke. (Erdő szélén.) — 13. Was nützt es, wenn das brache Feld. (Mihaszna, hogy a csoroszlya.) — 14. Eile, Bächlein, eile! (Könnyeim V. rész.) — 15. Volkslieder. (Népdalok. 1—2.) — 16. Ich trat hinein zur Küchentür. (Befordultam a konyhára.) — 17. Aus der Ferne. (Távolból.) — 18. Mein Bräutchen. (Az én mátkám.) — 19. Todessehnsucht. (Halálvágy.) — 20. Geigenklang und Flötenton. (Dinom-dánom.) — 21. Lebend gestorben. (Élő halott.) — 22. Prophezeiung. (Jövendölés.) — 23. Grabgesang vor meinem Haus. (Temetésre szól az ének.) — 24. Wolfsabenteurer. (Farkaskaland.) — 25. Paulstag. (Pálnapkor.) — 26. Ich. (Én.) — 27. Gleiches mit Gleichem. (Szeget szeggel.) — 28. Reif zum Schnitt. (Érik a gabona.) — 29. Liebesklaverei. (Megúnt rabság.) — 30. Das geraubte Ross. (Lopott ló.) — 31. Im Friedhof. (Temetőben.) — 32. Die Liebe, an Gefahren reich. (A szerelem, a szerelem.) — 33. Das letzte Almosen. (Az utósó alamizsna.) — 34. Vorwurf. (Szemrehányás.) — 35. Kernfluch. (Lánggal égő teremtette.) — 36. Am Kreuzweg steh ich. (Keresztúton állok.) — 37. Keiner Blume kann man wehren. (A virágnak megültani nem lehet.) — 38. Nimmer geh' ich weg. (Nem megyek én innen sehova.) — 39. Wasser und Wein. (Víz és bor.) — 40. Das Holz zu meiner Flöte. (Kis furulyám.) — 41. Glatt ist der Schnee. (Sikos a hó, szalad a szán.) — 42. Rundgesang. (Kördal.) — IV. 43. Das Lied. (A dal.) — 44. Winters Ende. (Tél végén.) — 45. Gern wollt ich sagen. (Elmondanám.) — 46. Ausgepiffen. (Fütty.) —

47. Grübeleien des Durstigen. (Szomjas ember tündése.) — 48. Der bleiche Soldat. (Halvány katona.) — 49. Mein Grab. (Sír.) — 50. Bei Erlau. (Eger mellett.) — 51. Erlauer Klänge. (Egri hangok.) — 52. Ein Abend zu Hause. (Egy estém otthon.) — 53. Patriotienlied. (Honfidal.) — 54. Der Betyár und die Wirtin. (A csaplárné a betyárt szerette.) — 55. Der Adelige. (A nemes.) — 56. An Suschen. (Zsuzsikához.) — 57. Beim Trinken. (Ivás közben.) — 58. Leben und Tod. (Élet, halál.) — 59. Mondlicht badet im Himmelsmeer. (Füldik a holdvilág.) — 60. An mein Glas. (Poharamhoz.) — 61. Zieht ein Schäffer auf dem Esel. (Megy a juhász szamáron.) — 62. Mein Durst. (De már nem tudom mit csináljak.) — 63. Auf dem Wasser. (Vizen.) — 64. Unglücklich war ich. (Boldogtalan voltam.) — 65. Bin so schwach. (Gyöngé vagyok.) — 66. Traum' ich? (Álmodom-e?) — 67. Was fieszt dort auf dem Felde? (Mi foly ott a mezőn.) — 68. Was ist tiefer als der Donaustrom? (Mi nagyobb a nagy Szentgellért hegynél?) — 69. Liebes- und Pfeifenlied. (Szerelém- és pipadal.) — 70. Meine Verse. (Verseim.) — 71. Zum holden Weibe gern. (Elvinnék én, csak adnának.) — 72. Ich blicke nach dem Himmel nicht. (Nem nézek én, minek néznék? az ég.) — 73. Nachts. (Éjjel.) — 74. Soldat bin ich. (Katona vagyok én.) — 75. Vereitelter Vorsatz. (Füstbement terv.) — 76. Komm', mein Rösslein. (Gyere lovam.) — 77. Sühne. (Nem tesz föl a lány magában egyebet.) — 78. Ich bin auf der Puszta geboren. (Pusztán születtem.) — 79. Durch die Gassen zieh ich. (A faluban utcahosszat.) — 80. Mein Herz, gefangenes Vögelein. (Szívem, te árva rabmadár.) — 81. Meine Studentenlaufbahn. (Diák pályám.) — 82. Mich straft mein Herrgott nicht. (Nem ver meg engem az Isten.) — 83. Du strahlender Stern. (Fényes csillag.) — 84. Mein Wirtschaftsprinzip. (Gazdálkodási nézeteim.) — 85. O sel'ge Nacht! (Boldog éjjel.) — 86. Wasser trink' ich. (Víz iszom.) — 87. Ein Strauss von Waisenmädchenhaar. (Árvalányhaj a süvegem bokréta.) — 88. An meinen Bruder Stephan. (István öcsémhez.) — 89. Ich sag' euch, reizt mich nicht. (Mondom, ne ingerkedjetelem.) — 90. Im Alföld die Stadt Kecskemét. (Hirös város az aaföldön Kecskemét.) — 91. Mein Tod. (Halálom.) — 92. Meine Kehl' ist eine Mühle. (Az én torkom álló malom.) — 93. Du meines Herzens Sonnenschein. (Te szívemnek szép gyönyörűsége.) — 94. Meister Ambros. (Ambrus gazda.) — 95. Abschied von der Bühne. (Búcsú a színészettől.) — 96. Büngösi Bandi. (Hejh, Büngösi Bandi.) — 97. Die Weichsel wächst. (Ezrivel terem a fán a meggy.) — 98. Das Alföld. (Az Alföld.) — 99. An die Ungarn im Ausland. (A külföld magyarjaihoz.) — 100. Carmen lugubre. — 101. Wanderer der Liebe. (Szerelém lovagja.) — 102. Wie gross ist diese Welt. (Ez a világ amilyen nagy.) — 103. Abend. (Est.) — 104. Ein Winter in Debreczen. (Egy telem Debreczenben.) — 105. An Gabriel Egressy. (E. Gáborhoz.) — 106. Einem Buchhändler ins Stammbuch. (Egy könyvtár emlékkönyvébe.) — 107. Augenschmerzen. (Szemfájásomkor.) — 108. Junker Pinti. (Pinty úrfi.) — 109. Magerer Herbst. (Sovány ősz!) — 110. Trinken wir! (Igyunk!) — 111. Wie ist mir denn? (Mi lelt?) — 112. An die Sonne. (A naphoz.) — 113. Die wilde Blume der Natur. (A természet vadvirága.) — 114. Hätt' ich dich nur nicht gekannt.

(Volnék bár.) — 115. An einen Bühnenkollegen. (Levél egy színész barátomhoz.) — 116. Die Kellertreppe ist zu steil. (Meredek a pincegádor.) — 117. Meine Liebe. (Szerelmem zűgö tenger.) — 118. Was sagt der Weise? (Mitszó a bölcs?) — 119. O Liebe, bitre Liebe. (Szerelmem, szerelmem.) — 120. Meister Paul. (Pál mester.) — 121. An Etelka! (Etelkéhez.) — 122. Vetter Hans. (János gazda.) — 123. Regen, Regen, Regen. (Esik, esik, esik.) — 124. Leier und Schwert. (Lant és kard.) — 125. Csokonai. — 126. Nach dem Zechgelage. (Dárdó után.) — 127. Sparsamkeit. (Takarékosság.) — 128. Rausch fürs Vaterland. (Részegség a hazáért.) — 129. Der Vagabund. (A csavargó.) — 130. Zwei Brüder. (Két testvér.) — 131. Wo bist du, alter Übermut? (Hol vagy te, régi kedvem?) — 132. Die Rose, die entblättert sich. (Hull a levél a virágról.) — 133. So schliesst doch schon den Sarg. (Zárjátok be már azt a koporsót.) — 134. Nun will ich sagen dir. (Elmondom, mit eddig.) — 135. Was hät' ich nicht für dich getan? (Mit nem tettem volna érted?) — 136. Trauergeklänge. (Jaj, be bús ez a harangszó!) — 137. Vaters Handwerk und meines. (Apám mestersége s az enyém.) — 138. Was blickst du mir ins Zimmer? (Miért tekintesz be szobámba?) — 139. Was wär' verwunderlich. (Mi volna különös azon.) — 140. Hoch oben strahlt... (Amott fölön egy csillag ragyog.) — 141. O, stör' ich deine Ruhe nicht? (Nem háborítom-e nyugalmadat?) — 142. Zwei lange Tage sah ich. (Láttam két hosszú nap.) — 143. Freunde, nur kein Trosteswort. (Barátim, csak vigasztalással.) — 144. Es fällt ein lichter Stern. (Le az égről hull a csillag.) — 145. Unsre alte Erde. (Játszik öreg földünk.) — 146. Du warst meines Lebens Blume. (Te voltál egyetlen virágom.) — 147. Der Schnee, der Erde Leichentuch. (A hó, a holt föld téli szemfedője.) — 148. Wenn mich der Gram umfängen. (Midőn nagyon bánt.) — 149. O Mutter, beste Mutter. (Anyám, anyám.) — 150. Hinaus in's Freie! (Ki a szabadba.) — 151. So harr' ich nun vergebens dein? (Hiába várlak hát?) — 152. Die Uhr schlägt Mitternacht. (Tizenkettőt ütött az óra.) — 153. Flink ist der Vogel. (Gyors a madár, gyors a szélvész.) — 154. Vor dem teuern Grabe. (Álltam sírhalma mellett.) — 155. Der Fluss ist ausgetreten. (Kicsapott a folyó.) — 156. Hier im Zimmer. (E szobában küzködött.) — 157. Schon röten sich am Baum. (Piroslik már a fákon a levél.) — 158. Da ich sie auf der Bahre sah. (Ha életében.) — 159. An Alexander Vachot. (Vahot Sándorhoz.) — 160. Dass Leid auch töten kann. (Hazugság, amit.) — 161. Herr Hase. (Orbán.) — 162. Schon hängt die Leier. (Függ már a lant.) — 163. Erstickte Tränen. (Elfojtott könnyek.) — 164. Ruhm. (Hír.) — 165. Mittag läuten schon die Glocken. (A toronyban delet harangoznak.) — 166. Welch' zaubervolle Klänge? (Mi bűvös bájos hang.) — 167. Winter. (Téli világ.) — 168. Meines Rössleins Farbe. (Paripámnak az ő színe fakó.) — 169. Die Hütte im Walde. (Az erdei lak.) — 170. Lehrerin Liebe. (Megvallom, hogy.) — 171. Auch so genügt's. (Igy is jó.) — 172. Liebesehnen. (Szerelmevágy.) — 173. Die Näherin. (A varró leány.) — 174. Der Himmel wie blau! (Mi kék az ég.) — 175. Ungarische Art. (Rég veri már a magyart a teremtő.) — 176. Meine Phantasie. (Képzetem.) — 177. Viel Schenken gibt's. (Van a nagy alföldön csárda sok.) — 178. Auf den Lande. (Falun.) — 179. Schwarzes

Brot. (Fekete Kenyér.) — 180. Die Welt ist eine Wildnis. (Vadon erdő a világ.) — 181. Die Sonne. (A nap.) — 182. Dass du in meinen Träumen. (Álmaimban gyakran.) — 183. Der Liebe Banner. (Szerelemnek lobogója.) — 184. Ungarn. (Magyarország.) — 185. Blickst du aus deinem Fenster. (Ablakodból.) — 186. Abschied von Kún-Szent-Miklós. (Búcsú Kún-Szent-Miklóstól.) — 187. An die treulosen Freunde. (A hűtelen barátokhoz.) — 188. Des Dichters Herz. (Virágos kert a költő szíve.) — 189. Nacht ist's. (Éj van.) — 190. Der Dichter und die Rebe. (A költő s a szőlővessző.) — 191. Liliom Peti. — 192. Mein Leid und Freud. (Bűm és örömem.) — 193. Auf dem Berge sitz' ich. (Hegyen ütök.) — 194. Der brave alte Wirt. (A jó öreg kocsmáros.) — 195. Geschichte dreier Herzen. (Három szív története.) — 196. Die Jugend. (Ifjúság.) — 197. Das Ochsenviergespann. (A négy ökrös szekér.) — 198. Handel. (Alkú.) — 199. Ich und die Sonne. (Én és a nap.) — 200. Der letzte Mensch. (Az utolsó ember.) — 201. Seltsamer Traum. (Milyen furcsa álmam.) — 202. Der Trauring. (A jegygyűrű.) — 203. Ins Grab gesenkt. (Sírba tették.) — 204. Teurer Herr Doktor. (Drága orvos úr.) — 205. Grössere als ich. (Voltak sokkal jelesebbek.) — 206. Wolke und Stern. (Felhő és csillag.) — 207. Kaum hatt' ich dich erblickt. (Mihelyst megláttalak.) — 208. Ungarischer Edelmann. (A magyar nemes.) — 209. Drei Farben. (A bokrétát, melyet.) — 210. Ich will ein Baum sein. (Fa leszek, ha.) — 211. Ich hab' eine Hütte nur. (Alacsony kis ház.) — 212. Mit meinem Bildnis. (Arcképpemmel.) — 213. Vor der Ziehung. (Sorsuzás előtt.) — 214. Die Ruine der Csárda. (A csárda romjai.) — 215. Wenn Gott also zu mir spräche. (Ha az isten.) — 216 Die Hoffnung. (Mi a reménység?) — 217. Wandlung. (Változás.) — 218. Legende. (Legenda.) — 219. An Moriz Jókai. (J. Mórhoz.) — 220. Wie kommt's, dass man die Schurken. (Hogy van, hogy azt a sok gazembert.) — 221. Pusztá-Szene. (Pusztai találkozás.) — V. 222. Weg zieht der Vogel. (Elvándorol a madár.) — 223. Der Wahnsinnige. (Az őrült.) — 224. Hinter mir der blaue Wald. (Mögöttem a mult.) — 225. O lächelt mir nur zu. (Mosolyogjatok rám.) — 226. Ich wein' und klage nicht. (Nem sírok én.) — 227. Freunde hatt' ich. (Voltak barátim.) — 228. Hoffnungen und Wünsche. (Szállnak reményeink.) — 229. Da steh' ich inmitten der Ebene. (Itt állok a rónaközépen.) — 230. Dort in der Ferne Nebelblau. (Amott a távol kék ködében.) — 231. Nicht wir nur altern. (Nem csak mi vénülünk.) — 232. Eine Locke meines Haares. (Hajamnak egy fürtjét levágom.) — 233. Viele Menschen kenn' ich. (Sok embert ismerek.) — 234. Einst und jetzt. (Egy bölcs hajdan.) — 235. Des Menschen Stern. (Mondják, hogy mindenikünk.) — 236. O wie blickt. (Oh lyány, szemed.) — 237. Wohin? (Hová lesz a kacaj?) — 238. Der Ackersmann. (Földét a földműves.) — 239. Wert des Lebens. (Annyit sem ér az élet.) — 240. Wünsche. (Futó golyam hullámai.) — 241. Wenn man Herzen. (Ha a sirban.) — 242. Das Leid. (A bánat.) — 243. Freunde seid ihr mir. (Barátaim vagytok.) — 244. Die Menschheit. (Nem sülyed az emberiség.) — 245. Erinnerung! (Emlékezet.) — 246. Mein Herz. (Az én szívem.) — 247. Lustiger Friedhof. (Melyik a legvigább temető.) — 248. Der Menschheit Thränen. (Ki fogja vajon megfejteni?) — 249. O Jugend. (Te ifjúság.) — 250. Der Mensch, wo kommt

er hin? (Az ember ugyan hova lesz.) — 251. Was ist der Ruhm? (Mi a dicsőség?) — 252. Oft schon besang ich euch. (Már sokszor énekeltem rólatok.) — 253. Der Winter schützt. (Hideg ellen a tél.) — 254. Erde, was hast du gegessen. (Mit ettél föld.) — 255. Erhabne Nacht! (Fönséges éj!) — 256. O Liebe? (Oh szerelem.) — 257. Wieviel Tropfen. (Hány csepp van?) — 258. Bei meiner Kerze trübem Schein. (Gyertyám homályosan lobog.) — 259. Die Freunde umarmten mich. (Barátaim megölelének.) — 260. Vergänglichkeit. (Mulandóság.) — 261. Die Engel und die Teufel. (Miért hogy láthatatlanok.) — 262. Denksäulen. (Voltak fejedelmek.) — 263. Schläfst du, Gerechtigkeit. (Igazság! Alszol?) — 264. Der Traum. (Az álom.) — 265. Alles rennt dem Glücke nach. (Mind lőt-fut a boldogság után.) — 266. Fluch und Segen. (Átok és áldás.) — 267. Meeresliebe. (A szerelmes tenger.) — 268. Unter dem Akazienbaum. (Zöld leveles, fejér.) — 269. Sklaverei. (Rabság.) — 270. Im Walde. (Erdőben.) — 271. Längst verklungen. (Rég elhuzták az esteli harangot.) — 272. Das Volk. (A nép.) — 273. So gehst von mir du, meine Jugend? (Távozol hát ifjúságom?) — 274. Die Wittwe. (Az özvegy.) — 275. Jetzt erst beginn' ich zu erkennen. (Most kezdem én csak megismerni.) — 276. Ich liebe. (Szeretek én.) — 277. Mein Herz, das leidet schwer. (Nehéz, nehéz a szívem.) — 278. Auf der Heveser Ebene. (A hevesi rónán.) — 279. Reich und Arm. (E gazdag úr.) — 280. Eis und Feuer. (Megfagy a szív, ha nem szeret.) — 281. Nachtigallen und Lerchen. (Csalogányok és pacsirták.) — 282. Die Wolke sinkt vom Himmel. (Ereszkedik le a felhő.) — 283. Du stehst im Frühling noch. (Te a tavaszt szereted.) — 284. Die Kette. (A bilincs.) — 285. Wolke zieht im dunklen Kleid. (Száll a felhő.) — 286. Es war ein armer Knabe. (Volt egy szegény fiú.) — 287. In Siebenbürgen. (Erdélyben.) — 288. Weihnacht. (Karácsonkor.) — 289. Wahlspruch. (Szabadság, szerelem.) — 290. Die Kette fällt. (Mikor a lánc lehull.) — 291. O, wie die Blumen trauern. (Búsulnak a virágok.) — 292. Wir waren im Garten draussen. (Kinn a kertben voltunk.) — 293. Die ungarische Nation. (A magyar nemzet.) — 294. Die Welt versteht mich nicht. (Nem ért engem a világ.) — 295. Unsterblich ist die Seele. (Halhatatlan a lélek.) — 296. Sehnsucht. (Kellemetlen őszi reggel.) — 296. Der Strauch erzittert. (Reszket a bokor, mert...) — 297. Mich ängstigt ein Gedanke. (Egy gondolat bánt engemet.) — 298. Mein Freund, die Jugend. (Egy barátom, az ifjúság.) — 299. Die arme Schenke. (Kutyakaparó.) — 300. Meine Lieder. (Dalaim.) — 301. An Joh. Arany. (A. Jánoshoz.) — 302. Drei Söhne. (Három fiú.) — 303. Palast und Hütte. (Palota és kunyhó.) — 304. Ein heiliges Grab. (Szent sír.) — 305. Die Theisz. (A Tisza.) — 306. In der Kutte geht der Priester. (Csuklyában jár a barát.) — 307. Lied der Hunde. (A kutyák dala.) — 308. Lied der Wölfe. (Farkasok dala.) — 309. Die Wolken. (A felhők.) — 310. Im Namen des Volkes. (A nép nevében.) — 311. Das Waisenmädchen. (Az árva lány.) — 312. Schäfer, wirf dein Pelz doch hin. (Tedd le, bojtár, a subádat.) — 313. Zwei Seufzer. (Két sóhaj.) — 314. Licht! (Világosságot!) — 315. Ungar bin ich. (Magyar vagyok.) — 316. Blondes Weibchen. (Szőke asszony.) — 317. Bis du ein Mann, so sei ein Mann. (Ha férfi vagy, légy férfi.) —

318. Soldatenleben. (Katonaelet.) — 319. Liebe. (A szerelem.) — 320. Feuer. (Tűz.) — 321. Die Blumen. (A virágok.) — 322. Das Urteil. (Az ítélet.) — 323. Zöld Marci. — 324. Im Bergwerk. (Bányában.) — 325. Mein erster Schwur. (Első esküm.) — 326. Du bist mein, ich bin dein. (Te az enyém, én a tied.) — 327. Zerlumpte Helden. (Rongyos vitézek.) — 328. Tante Sabine. (Sári néni.) — 329. Der stumpfe Turm. (A csonka torony.) — 330. Kahl ist das Feld. (Pusztá föld ez, ahol most járok.) — 331. Meine Muse und meine Braut. (Műzsám és menyasszonyom.) — 332. Wie weit ist's noch. (Amott az a hegy.) — 333. Anne Pannó. (Panyó Panni.) — 334. Schwert und Kette. (Kard és lánc.) — 335. Der Wald hat seine Vögelein. (Az erdőnek madara van.) — 336. Abenddämmerung. (Alkony.) — 337. Der Storch. (A gólya.) — 338. Epistel an Arany. (Levél A. Jánoshoz.) — 339. Die verlassene Fahne. (Az elhagyott zászló.) — 340. Wär' ein fließend Wasser gern. (Lennék én folyóvíz.) — 341. Ein heisser Mittag. (Meleg dél van.) — 342. Abschiedsglas. (Búcsúpohár.) — 343. Die Poesie. (A költészet.) — 344. Verlobung. (Augusztus 5-én.) — 345. Mein Pegasus. (Az én Pegazusom.) — 346. Einsam dort am Szamos-Ufer. (Falu végén kurta kocsmá.) — 347. Buntes Leben. (Tarka élet.) — 348. Der Wanderbursch. (A vándorlegény.) — 349. Homer und Ossian. (H. és O.) — 350. Man sagt, ich sei ein guter Dichter. (Jó költőnek tartanak.) — 351. Liebchen hat mich arg gekränkt. (Meggbantott a rózsám.) — 352. Irgendwie. (Valahogy.) — 353. Im Ehestand. (Amióta én megházasodtam.) — 354. Stille Tage. (Csendes élet.) — 355. Der Gefangene. (A rab.) — 356. Das Reich der Liebe. (A szerelem országa.) — 357. Der Kleinknecht. (A kisbéres.) — 358. Wie lange schläfst du, Vaterland? (Meddig alszol még, hazám.) — 359. Ende September. (Szeptember végén.) — 360. Zehn paar Küsse. (Tíz pár csókot egyvégből.) — 361. Das Grab des Bettlers. (A koldus sírja.) — 362. Durch das Fenster blick' ich. (Nézek, nézek kifelé.) — 363. O Richter, präge dir ins Herz. (Bíró, bíró, hivatalod.) — 364. Sahst du den Vogelschwarm? (Láttál-e róna felett?) — 365. An den Grafen Alex. Teleki. — (Gr. T. Sándorhoz.) — 366. Herr Pató. (P. Pál úr.) — 367. Die Nacht. (Az éj.) — 368. Du lobst mich, Schatz. (Dicsérsz, kedves.) — 369. Auf des Meeres glattem Spiegel. (Csendes tenger rónaságán.) — 370. Das Gestüt ist auf der Weide. (Kinn a ménes, kinn a pusztán.) — 371. Kaum war es Morgen. (Még alig volt reggel.) — 372. An den Zorn. (A haraghoz.) — 373. Sylvester 1847. (Szilveszter éje 1847-ben.) — VI. 374. Weib, näh' mir eine Fahne! (Mit csinálsz, mit varrogatsz ott.) — 375. Am Rosenstrauch der Liebe. (Szerelemnek rózsafája.) — 376. Winterabend. (A téli esték.) — 377. Die Pusztá im Winter. (A pusztá télen.) — 378. Der gefangene Löwe. (A rab oroszlán.) — 379. Auf den Tod eines Geigers. (Rózsavölgyi halálára.) — 380. Meiner Mutter Henne. (Anyám tyúkjá.) — 381. An den Reichstag. (Az országgyűléshez.) — 382. An den Frühling. (A tavaszhoz.) — 383. Der 15. März 1848. (15-ik március 1848.) — 384. Wie soll ich dich nennen? (Minek nevezzelek?) — 385. Der Henker. (A király és a hóhér.) — 386. Nationallied. (Nemzeti dal.) — 387. Auf den Tod eines Knäbleins. (Kis fiú halálára.) — 388. Gibt's jetzt unter uns noch einen. (Van-e mostan olyan

legény.) — 389. Klein-Kumanien. (Kis-Kúnság.) — 390. Mein Weib und mein Schwert. (Feleségem és kardom.) — 391. Mein Wiegenlied. (Szülőföldemen.) — 392. An die Nationalversammlung. (A nemzetgyűléshez.) — 393. Revolution. (Forradalom.) — 394. Drei Vögel. (Három madár.) — 395. Heut ein Jahr ist's. (Ma egy éve.) — 396. Was für ein Lärm? (Mi lárma ez megint.) — 397. Der alte Fahnenräger. (A vén zászlótartó.) — 398. Der Strauch zum Sturm. (A bokor a viharhoz.) — 399. Zur Geburt meines Sohnes. (Fiam születésére.) — 400. An Vörösmarty. (Vörösmartyhoz.) — 401. Lerchenlied hór' ich wieder. (Pacsirtaszót hallok megint.) — 402. Onkel Peter. (Péter bátya.) — 403. Schlachtlied. (Csatadal.) — 404. Der Husar. (A huszár.) — 405. Burg Vajda-Hunyad. (Vajda-Hunyadon.) — 406. Auf den Tod meiner Eltern. (Szüleim halálára.) — 407. Ein Schlachtfeld. (Ki gondolná, ki mondaná.) — 408. Schreckenstage. (Szörnyű idő.) — Verses fordítások. Jelzete: P. o. hung. 1252 ha.

PETŐFI SÁNDOR (összes költeményei). *Német.*

426. Alexander Petőfi's poetische Werke. Deutsch von Josef Steinbach. Breslau, Schlesiſche Verlagsanstalt v. S. Schottlaender. Leipzig, E. F. Steinacker. New-York, Gustav E. Stechert. 1902.

8-r. Arckép, XVIII, (20), 1107, (1) l. Nyomtatta: Schottlaender, Breslau. A folytatólagosan lapszámozott ívek 4 kötetre oszlanak, melyek PETŐFI költeményeinek 1877. évi GYULAI Pál által sajtó alá rendezett kiadását követik. Az eredeti magyar kiadástól STEINBACH fordítása a következőkben tér el: Az I. kötetből (1—256. l.) kimaradtak: A helység kalapácsa; Lehel vezér és A táblabíró; a II. (257—588. l.) és III. (589—922. l.) kötetből az idegen nyelvből való fordítások; a IV. (923—1108. l.) kötetből pedig az idegenből való fordításokon kívül az Akasszátok fel a királyokat, Ausztria, Itt a nyílam, mibe löjem c. költemények és az egész toldalék. A bevezetés PETŐFI életét és jelentőségét vázolja. Verses fordítások. Jelzete: P. o. hung. 1252 g.

426a. Ugyanaz. *Dritte Auflage.* Breslau, S. Schottlaender. Leipzig. E. F. Steinacker. New-York, G. E. Stechert. 1905.

8-r. Címkép, XVIII, (20), 1107, (1) l. Nyomtatta: Schottlaender, Breslau. Előbbivel a címlap hijján teljesen azonos lenyomat. Jelzete: P. o. hung. 1252 ga.

PETŐFI SÁNDOR (összes kisebb költeményei). *Olasz.*

427. Alessandro Petőfi. Poesie. Versione interlineare con prefazione e note di Umberto Norsa. Remo Sandron editore. Milano-Palermo-Napoli. É. n.

8-r. 2 kötet XXVI, 416; 4, 427, 2 l. (Nyomtatta a kiadó.) HAVAS kiadása alapján készült teljes fordítás: «La presente traduzione — írja bevezetésében NORSA — comprende le liriche pubblicate dal P. medesimo così come son ordinate nella edizione definitiva del HAVAS. In una appendice ho aggiunto alcune poesie non comprese nel canone e postume che hanno non di meno importanza letteraria o biografica». ¹ Az előszó 1911. júniusában kelt. Az I. kötet

¹ I. kötet XXXV. l.

megfelel a HAVAS-féle összes kiadás II. kötetének a jegyzetek hijján. A II. kötet 1—411. lapja megfelel HAVAS III. kötete 1—466. lapjának. Az appendice (412—418. l.) a következő költeményekre terjeszkedik ki: 1. Ospite (Vendégek.) — 2. Al Vörösmarty. (Vörösmartyhoz.) — 3. A un rozzo generale. (Egy goromba tábornokhoz.) — 4. Al conte Alessandro Teleky. (T. Sándor grófhhoz.) — 5. Vedestù di sopra la pianura. (Láttál-e róna felett?) Prózai fordítás. (Biblioteca dei popoli. X. XI. köt.) Jelzete: L. eleg. g. 258 e.

PETŐFI SÁNDOR (válogatott költeményei.) *Angol.*

428. Translations from Alexander Petőfi, the magyar poet. By sir John Bowring, L. L. D. F. R. S. London, Trübner & Co. 1886.

8-r. VIII, 239 l. Nyomtatta: Stephan Austin, Hertford. Tartalom: Életrajz; a fordító két eredeti verse: Petőfi és Introduction címen, azután: 1. Istók, the fool. (Bolond Istók.) — 2. Janós (*sic.*), the hero. (János vitéz. Kivonat prózában, itt-ott néhány szemelvény verses fordításával.) — 3. Perplexity. (A virágnak megtiltani nem lehet.) — 4. Dreaming. (Álmodom-e.) — 5. Bright eyes. (Nem nézek én, minek néznék? az égre.) — 6. Night. (Boldog éjjel.) — 7. To my horse. (Gyere lovam.) — 8. The tired steed. (Rövidre fogtam a kantárszárát.) — 9. Wine and songs. (A költő s a szőlővessző.) — 10. Faithfulness. (Rózsabokor a domboldalon.) — 11. Noon day. (Meleg dél van.) — 12. The betyar. (A csaplárné a betyárt szerette.) — 13. To an unjust judge. (Bíró, bíró hivatalod.) — 14. Drink. (Igyunk!) — 15. Erlau-echoes. (Egri hangok.) — 16. After a revel. (Dáridó után.) — 17. Tippling. (Orbán.) — 18. Musings. (Változás.) — 19. Master Paul. (Pál mester.) — 20. The good teacher. (A jó tanító.) — 21. Cypress leaves. Two long days. (Cyprus lombok: láttam két hosszú nap.) — 22. Hed I not loved. (Ha életében nem szerettem volna.) — 23. How the ancient earth. (Játszik öreg földünk.) — 24. O with what fascinating bursts. (Mi bűvös bájos hang.) — 25. More love. (Szerelemvágy.) — 26. May-night. (Éj van.) — 27. Ignorance of love. (Sohasem volt az szerelmes.) — 28. A vow. (Fa leszek, ha.) — 29. Starless nights: Sorrow and joy. (Felhők: A bánat?) — 30. Friendship. (A hűtlen barátokhoz.) — 31. The grave. (Ha a sírban.) — 32. Indifference. (Viseld egyformán.) — 33. The world's slavery. (Rabság.) — 34. Spring. (Mi kék az ég!) — 35. Hungarian plains. (Az alföld.) — 36. The woods. (Erdőben.) — 37. The clouds. (A felhők.) — 38. The stork. (A gólya.) — 39. The pusztá in winter. (A pusztá télen.) — 40. Winter-world. (Téli világ.) — 41. The spring of 1849. (A tavaszhoz.) — 42. Plant flowers upon my grave. (A virágok.) — 43. Power of love. (Az én képzeletem nem.) — 44. Hope. (Nem csoda, ha újra élek.) — 45. Bliss. (Szeretsz tehát?) — 46. Heart flowers. (Búsulnak a virágok.) — 47. Marriage-day. (Augusztus 5-én.) — 48. Erdőd. (Elpusztuló kert ott a vár alatt.) — 49. Undaying certainties. (Szép napkeletnek.) — 50. A longing. (Szeptember végén.) — 51. Double feelings. (Nem ért engem a világ.) — 52. The maniac. (Az örült.) — 53. One only thought. (Egy gondolat bánt engemet.) — 54. Homer and Ossian. (H. és O.) — 55. Serene happiness. (Csendes tenger rónaságán.) — 56. Wife and sword. (Feleségem és

kardom.) — 57. Nightingales and larks. (Csalogányok és pacsirták.) — 58. Anticipation. (Füstbe ment terv.) — 59. Evening at home. (Egy estém otthon.) — 60. Solitude. (Magány.) — 61. To a friend. (A B. emlékkönyvébe.) — 62. To be or not to be. (Költő lenni vagy nem lenni.) — 63. Winter-night. (Téli éj.) — 64. My prayer. (Imádságom.) — 65. To my father. (A jó öreg kocsmáros.) — 66. I and the sun. (Én és a nap.) — 67. Every flower. (Minden virágnak.) — 68. Christmas. (Karácsonkor.) — 69. The impatient moon. (A hold elegiája.) — 70. Motto. (Szabadság, szerelem.) — 71. Another year. (Búcsú 1844-től.) — 72. The nobleman. (A nemes.) — 73. To many hungarian absentees. (A külföld magyarjaihoz.) — 74. Our country. (A hazáról.) — 75. History of three harts. (Három szív története.) — 76. The hungarian nation. (A magyar nemzet.) — 77. The kingdom of love. (A szerelem országa.) — 78. World's history! (Itélet.) — Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 1252 x.

429. Evadne and other poems. A handful of verse original and translated by Frederic Walter Fuller. London Kegan Paul, Trench, Trübner & Co Ltd. 1894.

8-r. 112 l. Nyomtatta: Ballantyne, Hanson & Co. Edinburgh és London. 79—100. l. Selection from Petőfi. Tartalom: 1. On the Danube. (A Dunán.) — 2. The sun's wedded life. (A nap házasság élete.) — 3. (Az én szerelmem...) — 4. (Sírom.) — 5. (Halálom.) — 6. (Fényes csillag...) — 7. (Egy gondolat bánt engemet.) — 8. My orison. (Imádságom.) — 9. (Ha életében...) 10. (Mit ettél, föld...) — 11. (Ha én kedvesemről gondolkodom...) — 12. (Lennék én folyóvíz...) Verses fordítások életrajzi és könyvészeti jegyzetekkel a 106—112. lapokon. Jelzete: L. eleg. g. 409.

430. Alexander Petőfi. The Apostle. Childe John. Simple Steve. Cypress leaves from the grave of dear Ethel. Selected lyrics. Translated by William N. Loew. (New-York, 1912.) The hungarian literary society.

8-r. 297, (4) l. Tartalom: 1. The Apostle. (Az apostol.) — 2. Child John. (János vitéz.) — 3. Simple Steve. (Bolond Istók.) — 4—38. Cypress leaves. (Ciprus lombok, az egész ciklus a «Le az égről hull a csillag» kivételével.) — 39. At home. (Hazámban.) — 40. On the Danube. (A Dunán.) — 41. A funny story. (Furcsa történet.) — 42. In the forest. (Vadonban.) — 43. What use? (Mi haszna, hogy a csoroszllya.) — 44. From afar. (Távolból.) — 45. Longing for death. (Halálvágy.) — 46. Wolf adventure. (Farkaskaland.) — 47. I. (Én.) — 48. Living death. (Élő halott.) — 49. The last charity. (Az utolsó alamizsna.) — 50. Into the kitchen door I strolled. (Befordultam a konyhába.) — 51. Love is, love is a dark pit. (A szerelem, a szerelem.) — 52. You cannot bid the flower. (A virágnak megtiltani nem lehet.) — 53. At the cross-road. (Keresztúton állok.) — 54. My little flute. (Kis furulyám szomorú fűz ága.) — 55. I'd like to say. (Elmonanám.) — 56. At the funeral. (Temetésre szól az ének.) — 57. Mournful is the day. (Bús az idő, bús vagyok én magam is.¹) — 58. Voices from Eger. (Egri han-

¹ Népdal, nem PETŐFI verse.

- gok.) — 59. The moonrays lave. (Fürdik a holdvilág az ég tengerében.) — 60. The best laid plans. (Füstbe ment terv.) — 61. Through the village. (A faluban utcahosszat.) — 62. My grave. (Sírom.) — 63. On an ass the shepherd vides. (Megy a juhász számáron.) — 64. The alföld. (Az alföld.) — 65. The evening. (Az est.) — 66. Bright star. (Fényes csillag.) — 67. Happy night. (Boldog éjjel.) — 68. How vast this world! (Ez a világ amilyen nagy.) — 69. Two brothers. (Két testvér.) — 70. It's raining. (Esik, esik, esik.) — 71. Drunk for the country's sake. (Részegség a hazáért.) — 72. The leaf is falling. (Hull a levél a virágról.) — 73. The forest home. (Az erdei lak.) — 74. The good old landlord. (A jó öreg kocsmáros.) — 75. The magyar noble. (A magyar nemes.) — 76. Fair maiden of a village fair. (Szép vidéknek szépséges leánya.) — 77. Bargain. (Alku.) — 78. My love. (Száz alakba.) — 79. Streamlet and stream. (Forrás és folyam.) — 80. My fatherland. (A hazáról.) — 81. Oh, judge me not. (Meg ne ítélj.) — 82. If God. (Ha az Isten.) — 83. I'd be a tree. (Fa leszek, ha.) — 84. The ruins of the inn. (A csárda romjai.) — 85. My dreams. (Álmaim.) — 86. Curse and blessing. (Átok és áldás.) — 87. Sweet joy. (Édes öröm, ittalak már.) — 88. The maniac. (Az őrült.) — 89. I do not weep. (Nem sírok én.) — 90. What is the end of man? (Az ember ugyan hova lesz?) — 91. What is glory? (Mi a dicsőség?) — 92. Majestic night. (Főnséges éj.) — 93. Are they lovers? (Szeretője-e vajon?) — 94. Mutability. (Mulandóság.) — 95. We were in the garden. (Kinn a kertben voltunk.) — 96. Poetic fancy 't was. (Költői ábránd volt, mit eddig érzék.) — 97. I dream of gory days. (Véres napokról álmodom.) — 98. Bright-blue the night. (Világos-kék a csillagos éjszaka.) — 99. One thought torments me. (Egy gondolat bánt engemet.) — 100. The rosebush trembles. (Reszket a bokor, mert.) — 101. My songs. (Dalaim.) — 102. The imprisoned lion. (A rab oroszlán.) — 103. If born a man, than be a man. (Ha férfi vagy, légy férfi.) — 104—105. Song of the dogs and wolves. (A kutyák dala. A farkasok dala.) — 106. I am a Magyar. (Magyar vagyok.) — 107. A holy grave. (Szent sír.) — 108. The wind. (A szél.) — 109. The flowers. (A virágok.) — 110. Ragged heroes. (Rongyos vitézek.) — 111. Fire. (Tűz.) — 112. My Julia is mine, at last. (Bírom végre Juliskámat.) — 113. Thou art mine. (Te az enyém, én a tied.) — 114. How beauteous is the world. (Mily szép a világ.) — 115. At the end of the year. (Az év végén.) — 116. At the hamlet's outskirts. (Falu végén kurta kocsmá.) — 117. Twilight. (Alkony.) — 118. Aunt Sarah. (Sári néni.) — 119. Homer and Ossian. (H. és O.) — 120. The moon's elegy. (A hold elegiája.) — 121. A rosebush on the hillside grows. (Rózsabokor a domboldalon.) — 122. At the end of september. (Szeptember végén.) — 123. Master Pató. (Pató Pál úr.) — 124. On a railroad. (Vasuton.) — 125. My wife is dead. (Meghalt a feleségem.)¹ — 126. My mother's hen. (Anyám tyúkja.) — 127. National song. (Nemzeti dal.) — 128. My wife and my sword. (Feleségem és kardom.) — 129. The fallen statue. (A ledőlt szobor.) — 130. The god of the magyars. (A magyarok istene.) — 131. Farewell. (Búcsú.) —

¹ Magyar-latin tréfás vers, nem PERŐFI tollából.

132. The autumn has come. (Itt van az ősz, itt van újra.) — 133. Here is my arrow. (Itt a nyílam, mibe löjjem?) — 134. Who would believe? (Ki gondolná, ki mondaná?) — 135. War song. (Csatadal.) — 136. In my native land. (Szülőföldemen.) — 137. The dream. (Az álom.) — 138. I parted from the little girl. (Elváltam a lánykától.) — 139. The poet's monologue. (Költő lenni vagy nem lenni.) — 140. The beggar's grave. (A koldus sírja.) — 141. The stork. (A gólya.) — Befejezésül fordítónak PETŐFIRŐL tartott felolvasása. Verses fordítás. Jelzete: P. o. hung. 1252 va.

GULYÁS PÁL.

A RÁKÓCZI-KÖNYVTÁR ÉS KATALOGUSA.

(Nyolcadik közlemény.)

12. Mercurii Gallobelgici 14-ti Liber Primus & Secundus & 16 et 18.¹
13. Tomus 1-mus orationum in funere Illustrissimorum Principum Germaniæ &c.
14. Polidorus Virgilius de rerum Inventoribus.²
15. Thucididis de Bello Peloponnesiaco Libri VIII.
16. Totius terrarum orbis historica descriptio Schröteri.³
17. Hegesippus de Bello Judaico.⁴
18. De jure Magistratum in Subditos.⁵
19. Livi [sic.] historiarum Decas 4-ta.
20. Popularis Theologia Martinij.⁶
21. Fabricii [Georgij] historiæ Sacræ Libri X.⁷
22. Quinti Curcii [sic] de rebus gestis Alexandri Magni Supplementum.⁸
23. Aulæ Turcicæ Descriptio Godelevæi.⁹

¹ «Mercurius» (Gallo-Belgicus) címe annak az újságnak, mely különböző tudósok szerkesztésében 1555-től 1632-ig jelent meg Frankfurtban és Kölnben. V. ö. III. szakasz 128., IX. 22. XII. 9., 11., 14.

² Libri VIII. Francofurti, 1599. 8°.

³ Sebastiani in II. Tom. 1652. előtti kiadásban.

⁴ 8-r. alakban megjelent: Colonia, 1559., 1575.

⁵ Et officio subditorum erga Magistratus: Tractatus brevis et perspicuus his turbulentis temporibus vtrique ordini, apprimè necessarius. E Gallico in Latinum conversus. Leyden, 1576. 8-r.

⁶ [Matthiæ.] Theol. Pop. Universa. Hernbornæ, 1603. 8r.

⁷ Seu virorum illustrium. — Lipsiæ. 1582, 8r. V. ö. e szakasz 11. sz.

⁸ Ez a *Supplementum* a Christophorus CELLARIUS munkája, mely a CURTIUSÉ elé helyeztetett. 1652 előtti kiadás.

⁹ [Wilhelmi.] Ant. GEUFFREUS francia művének latin fordítása. Címe: Aulæ Turcicæ Ottomanicque Imperii Partes II. Első kiadás. Basel, 1577.

24. Thesaurus Christianæ Religionis & Sacrorum Pontificum Speculum.
25. Itinerarium Italiae.
26. Decreta Sacro Sancti Concilii Tridentini.¹
27. Reformationis Ecclesiasticæ Decreta Melchioris Hittorpii.
28. Symbolorum hæreticorum Centuria Gemina.
29. Herodoti & Thucididis Chronologia historica Authoris Davidis Chytræi.²
- [20. 1.] 30. Colloquia Lectora ex Colloquiis Ludovici Ursini.³
31. De Turco Papismo Liber unus.⁴
32. Historia Justini.⁵
33. Liber unus Johannis Lensæi de variis generibus, causis &c.⁶
34. Felicitas ultimi Seculo.
35. Turbatus Status Romani Imperij.
36. Iter Constantinopolitanum Busbequii.⁷

[VIII.] *In 12-cimo.*

1. Summa Conciliorum Carranzæ. Idem. Idem.⁸
2. Mureti Orationes.⁹
3. Plinii Historiæ 3 Tomis absolutæ.
4. Historiæ de Gentibus Septemtrionalibus Graphæi.¹⁰

¹ 8-r. alakban: Romæ, 1564.

² Helmst. 1586.

³ Címe: Colloquia lectora, ex colloquiis Ludovici Vivis, scriptis Erasmi Rotterdami & Progymnasmatum voluminibus Jacobi Pontani. Francofurti, 1606. 8°. Szerző keresztnéve: Wilhelmus.

⁴ Hoc est de Turcarum et Papistarum adversus Christi ecclesiam et fidem conjuratione. (Authore Math. Sutlivio.) Londini, 1604. 8-r.

⁵ Címe: «Historiarum Philippicarum libri XLIV.» Szerző neve: Marcus Junianus Justinus és Justinus Frontinus is. Művének számos 8-r. alakú kiadása van.

⁶ ... atque Exitu Persecutionum, quas in hoc mundo peregrinantes patiuntur. Löven, 1579. 8-r.

⁷ BUSBEQUIUS (Augerius Gislenius † 1592.) Összes művei Leydenben, 1633-ban jelentek meg.

⁸ [Bartholomæus de —]. Három példányban. 1566—1600. Több 12-r., ill. 16-r. kiadása van.

⁹ [Marci Antonii —]. Címe: Duo orationum volumina.

¹⁰ [Cornelii SCRIBONII]. Címe: «Epitomen Hist. de Gentibus Septemtrionalibus Olai Magni.» Antwerpen, 1652 előtt.

5. Julij Cæsaris de Bello Gallico.
6. Chronicum Carionis.
7. Canones Concilii Tridentini.¹
8. Plinii historiae naturales libri 26.
9. Quintus Curtius [sic].²
10. Johannis Bodini Methodus historica.³
11. Livii historia.
12. Damasceni historia de vitis Eremitarum.⁴
13. Epistola ad Stephanum Primum Poloniae.⁵
14. Græcorum Respublica.⁶
15. Daniae & Norvegiae & Svetiae Descriptio.⁷
16. [E szám után ctm nincs írva.]
[Más kéz írásával:] Libros vol. 139. proveni sc. juxta
numerationem.

[21—24. lapok üresek ; a 24-ik lap alján nagy C betű jelzet.]

[25. l.]

[IX.] *In folio.*

1. Operum Galeni Tomus primus & 6-tus & 3-tius.⁸
2. Laurea Austriaca.⁹

¹ Antwerpia, 1640.

² «De rebus Alexandri Magni, libri X.» c. műve. Lugduni Batavorum, 1633. 12-r.

³ Cime: Methodus ad felicem historiarum cognitionem. Basel, 1566., 1579.

⁴ [Joannes]. Antwerpia, 1602. in-12.

⁵ V. ö. Zeitschrift von u. für Ungarn. II. köt. 313. lap.

⁶ ENNIUS U. munkája. Leyden, 1632. Elzevier-kiadás. (M. Könyvszemle, 1912. 113. lap. V. ö. IV. 209. sz.)

⁷ ELZEVIER-kiadások, egybekötve.

⁸ [Claudius.] Valószínűleg vagy a velencei 1625-iki, vagy a párisi 1639-iki kiadásban.

⁹ E mű szerzője: SCHÖNWETTERUS, Joh. Theob. Címe: Commentariorum de bello germanico nostri temporis libri XIII. Francofurti, 1627. 2-r. Második címe: Lavrae Austriaca Sive De Bello Germanico. — E példány ma is megvan könyvtárunkban. Jelzete: H. 433. Az előtábla után álló előzéklevél felső, jobb sarkában a következő följegyzés olvasható: «*Liber Illustris Scholæ Saros Patachinæ a Serenissima Rakocziana domo in usui præfatæ Juventutis Cætus dedicatus. A. 1637. Ipsi calend. Jan.*» (V. ö. V. 12. sz.)

3. Articuli rerum Hungariæ Manuscripti.¹
4. Pedacii Dioscorides de Medicam. libr. 5. De lethalibus & curationibus liber unus.²
5. Polyanthea Grúteri Tomus 2-dus.³
6. Rerum Criminalium praxis Francisci Modij.⁴
7. Francisci Petrarchi de vita.⁵
8. In Esaiam Comment. Calvini In Act. Apostolorum.⁶
9. In 4-to Majori De militia Romana Lipsii Libri 5.⁷
10. *Decretum Latino-Hungaricorum Regni Hungariæ.*⁸
11. Scholarum Mathematicæ Petri Rami libri unus & 3-tius.⁹
12. *Tripartitum Hungariæ.*¹⁰
13. *Tanátskozás de religione Michaëlis Veresmarti.*¹¹
14. Sleidani Commentariorum libri 26 de statu religionis & reipublicæ.¹²
15. Salustii opera.

HARSÁNYI ISTVÁN.

¹ Valószínűleg az a gyűjtemény, melyről SZILÁGYI S. tesz említést az Erdélyi Országgyűl. Eml. I. k. XV. lapján.

² E kötetbe két mű volt összekötve; mindkettő a DIOSCORIDESÉ. Valószínűleg a frankfurti 1598-iki folioalakú kiadásban.

³ GRUTERUS (Janus) e műve négy kötetből állott, de csak kettő jelent meg nyomtatásban. (Címe: Florilegii Magni Seu Polyanthæ Tomus I., II. Jani Gruteri.) Argentorati, 1624.

⁴ cum variorum Autorum 21 tractatibus criminalibus

⁵ solitaria. — Alkalmasint az 1581-iki bázeli kiadás.

⁶ A kettő egybekötve. Az első először 1551-ben, a második először 1552-ben jelent meg. Mindkettő több kiadást ért.

⁷ [Justus]. Antwerpen, 1596., 1602., 1630.

⁸ A RMK. II. 337., 474., 511., 537. és 616. sz. a. leírt kiadások közül valamelyik.

⁹ 1569. SCHONERNTől jav. kiad.: Frankfurt, 1599.

¹⁰ WERBŐCZIÉ. E szakasz 10. számához fűzött jegyzetbeli kiadások egyike.

¹¹ A RMK. I. 431., 437. és 706. sz. a. leírt kiadások egyike. Az 1640-iki pozsonyi kiadás egy példánya, mely a RÁKÓCZI-könyvtaré volt, ma is megvan a sátoraljúj helyi piaristarend házi könyvtárában. VISEGRÁDY: id. m. 34. l. 17. sz.

¹² Germanorum sub Carolo V. Strassburg, 1520. V. ö. III. 1. és VII. 3. sz. a. Előfordul a PALCSICS által 1686. dec. 7-én elvett könyvek között. 46. sz. (Sp. Ref. Lapok. 1909. 500 l.)

ADATTÁR.

Az «Effectus amoris».

Bibliográfusaink nagyon jól tudják, hogy több olyan régi nyomtatványunk van, melynek egy teljes példánya sincs, de viszont több csonka példányból egy teljes példányt egybe lehetne állítani. Ilyen esetekben az illető könyvtárak igazgatóságaira háramlanék a feladat, hogy példányaikat cinkografiai hasonmással vagy legalább betűhű kézirati másolattal kiegészítsék. Mert az mégis csak szomorú, hogy a ki a *verses* «Fortunatus»-t akarja használni, egyik felét a budapesti RÁDAY-könyvtárban, másikat a marosvásárhelyi TELEKI-könyvtárban kaphatja meg. Úgyis lehetne a bajon segíteni, hogy az ilyeneket hamarosan kiadnók. Így állította össze két példányból SZILÁDY Áron az «Icon vicissitudinis vitae humanae» c. históriás éneket s közölte az Irodalom-tört. Közl. 1893. 79—87. l. (V. ö. U. o. 1903. 374—7. l.)

Ilyen az «*Effectus amoris. Αχ στερελεμνec ereie*» cz. széphistoria is, melyet alább közlünk, melyet sajnos, a két csonka példányból sem lehet teljesen kiegészíteni. Az egyik töredék (B₁ és B₄ ívjelzésű 2 levél) TOLDY Ferenc könyvtárából a M. Tud. Akadémia könyvtárába került s ezt írta le SZABÓ K. a RMK. I. 367. sz. a., megjegyezvén, hogy szerzőjét kibásan nevezte el TOLDY *csegei névtelennek*, mivel az saját szavai szerint az erdélyi *Czegén* volt iskolamester. A mű másik, terjedelmesebb részét (A₁ A₃ [1/2 töredék] A₄ [1/2 töredék] B₁ B₃ B₄ = 4 egész és 2 töredéklevél) FRAKNÓI Vilmos a M. Nemz. Múzeum egy könyvtáblájából áztatta ki (M. Könyvszemle 1878. 257., 265. l.) s ugyanott a 284—9. lapokon mutatványt is közölt belőle. Az egész fennmaradt szöveg a két csonka példányból összeállítva, itt jelenik meg először. A mű szerzőjének nevét nem ismerjük, lehet, hogy a versfőkben megnevezte magát, de a töredékes versek fejéiből (SRCKKKHAE.... EEAL.... VIAMMZ SAMVSI.... SNZMMZ. VMHASEEAMES.... AZHOMZEVTEVMMITAAD NEOMEA) ma már nem lehet nevét kiolvasni.

A mű végén említi, hogy «Deakból fordita magyar enekben»: ha nem emlitené is, meg tudnánk ezt állapítani pl. abból, hogy Hystaspes-ről (DALECHAMPIUSnál: Hispaspes, KAIBEL kiadásában Ἰσπασπης) és Zariad-

resről azt mondja, hogy «fiai ezek Adonidesnek, Venus Iften aßBontul Bûletetek» t. i. ezt a latin mondatot: «ut ex Venere Adonide procreatos incolae dicerent» fordította így, nem tudván, hogy Adonide-nek Adonis a nominativusa. A görögben: περι ὧν (t. i. Hystaspesről és Zariadresről) λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι ὅτι ἐξ Ἀφροδίτης καὶ Ἀδωνίδος ἐγεννήθησαν. (Ed. KAIBEL. Vol. III. p. 267.) Ha a görög Ἀδωνίδος genitivust látja, aligha jut Adonides nominativus eszébe. Forrását a mű czímlapján és elején nevezi meg Athenaiosnak «Bölcszek vaczoraia» azaz «Δειπνοσοφισταί» c. művében.

Hogy a szöveg összefüggését világosan láthassuk, idemellékelem a DALECHAMPIUS Jakab latin fordítását az 1583-iki lyoni kiadásból (lib. XIII. pag. 428. V. ö. Ed. KAIBEL. Vol. III. Lipsiae 1890. p. 267—9.):

«Porro autem mirandum non est auditione tantum quosdam amore captos fuisse, quandoquidem Chares Mitylenaeus, libro decimo historiarum Alexandri, prodidit, nonnullis quosdam amatos fuisse nusquam antea conspectos, quorum species tantum in somnis obversata fuisset. Hispaspae natu minor, inquit, frater erat Zariadres: ambo tam insignis pulchritudinis, ut ex Venere et Adonide procreatos incolae dicerent. Dominabatur Hispaspes in Media et eo tractu qui Mediae subiectus est: Zariadres vero in ea regione quae est supra Caspiae portas adusque Tanaim. In aliis provinciis, quae ultra Tanaim iacent, regnabat Omartis. Huius filiae, cuius nomen fuit Odatis, historiis proditum est, Zariadrae imaginem dormienti apparuisse, illiusque, ea visa, correptam amore fuisse: idem accidisse Zariadrae, qui statim amore erga illam accensus est. Cum ergo perseveraret mutuus ille amor visis nocturnis conciliatus, essetque omnium Asiae foeminarum Odatis pulcherrima, et Zariadres oppidoquam formosus, ad Omarten ille misit, nuptiarum earum cupidissimus, qui uxorem sibi poscerent. Renuit Omartes, quod filiis careret et apud quendam ex familiaribus collocare decrevisset. Haud ita multo post convocatis regni optimatibus, amicis et cognatis, illam nubere voluit et non tamen cui prius uxorem daturus esset indicavit. Ergo cum ferveret temulentia, ad epulum accita Odatide, convivis auscultantibus, et tacitis, Nos, inquit, Odati, nuptias tuas nunc facimus. Omnes tu circumspice et contemplator, auream phialam vino plenam sume et ei trade quem tibi maritum optas: illius esse coniugem te proclamabimus. Patri obsequens omnes ille contuebatur et flens circumibat, sumimopere Zariadren videre cupiens, etenim literis illi significaverat celebratas iri nuptias. Castrametatus tum ille fuerat ad Tanais ripas. Caeterum hoc ut rescivit, clam exercitu, auriga solo comite, fluvium traiecit et noctu cum civitatem pertransisset, magna celeritate curru circiter octingenta stadia permensus prope vicum accessit in quo fiebant nuptiae: ibi certo quodam loco relictis curru et auriga, stolam Scythicam indutus processit et aulam regiam ingressus, Odatide conspecta, quae ante poculorum abacum lacrymabunda stans cunctantius phialam miscebat, ut prope illam constitit, adsum, inquit, tibi Odati, sicut mandasti. Ea vero cum animadverteret peregrinum esse virum, egregia forma, ei similem quem noctu viderat, gaudio exultans, phialem in manum dat. Accipit

ille, raptamque Odatin in currum perduxit et aufugit. Conticuere famuli et ancillae amoris consciae, imperanteque patre ut revocarent, nescire se quo abiisset responderunt. Barbari, qui Asiam habitant, hunc amorem saepe commemorant et dignissimum esse putant, quem obnixè imitentur, ideoque fabulam hanc in templis et regiarum atriis pingunt, atque etiam privatis aedibus: primores autem gratas suas Odatidas vocari gaudent.»

[A^a:]

EFFECTVS AMOR[IS.] | Az Szerellemnek ereie. | *ACHENEVS BOL* [!] *MACIAR* [!] *R*[ITH-] | musba Berzетенek, Atiaknak, Aniaknak tanufago[k-] | ra, Mensé Iulio. Anno Domini. | 1587. | Ad Melodiam [Ovidius írja] Parífnak dolgat &c. | [Vignette.]

ARGVMENTVM.

*ODatim ropuit Zariadres ipse puellam,
Illa ubi per somnum cepit amare virum.
Cui pater uxorem sociam de iure negavit,
Quam cupiere omnes, forte sua vnus habet.*

LOCVS COMMVNIS.

*CONnubio dignam natam, propriamque parentes
Hec cuiuscunque volet nubere sponte ferant.*

[Vignette.]

DEBRECENBE. | — | ANNO DOMINI, 1588. | Sok Be ||

[A^b]

[Sok Bep H] ¹istoriat immaron irtak,
[S]zerelemrűl Magiara fordítottak,
Bőlcz Poétak irafabol ki adtak,
De meg errűl tudom hogi nem Boltak.
[Regi (?) m]jeg lőt dolgot en elő
hozok,
[Görő]g oršagban lőt dolgot bešellek,
[Egi] mas šeretőkrűl eneket mondok,
[Kivel] bus šiuóket en vigaštalok.
[C]hares Mitylanæus Historicus,
... irafi kőzt iria egi kőniueben,
[Kit] Athenæus be hoz irafaban,
[Bő]lczek vaczoraiaual kit irt abban.
[K]erem az halgatokat meg halgaffak,
[S]zerelemnek nagi ereiet czűdalliak;
[Kih]ez hafonlot nem fokat hallottak,
[Kit] immaron rendel en elő hozok.
[K]et attiafi nagi Afiaban vala,
[Hy]štafpes, Zariadres neuk vala,
[Mi]nd az kettő Bep iffiu legeni vala,

[Za]riadres kiffeb mašiknal vala.
[K]ikrűl az idegen oršagbeliek,
[Po]gani modra ašt foknak [b]e[še]l-
l]ettek,
[Ho]gi fiaí ezek Adonidefnek
[Ve]nus Isten aššontul Bűletetek.
[H]yštafpes Medianak alfo rešbet,
[Bir]ia vgi mint feiedelem oršagat,
[Za]riadres Caspium tenger felet,
[Mi]ndaz Tanais vizig biria földet.
Az Tanais vizen tűl az kik laknak,
... atonufoknak kiket ot hinak,
... on Mešemben kik lakoznak,
[Ho]martes vala neue kiralioknak.
[E]nnek [š]ep leania Odatis vala
... šinten ell ado koraban vala.
(Az A₂ levél hiányzik.) Mert ||
A₃: (Ez oldalból 20 sor hiányzik.)
— — — — —
— — — — —

¹ A zárójelbe tett betűk az eredetiben kiszakadva.

— — — — — — — — — —	Hamar iőne n — — — — —
Jol eőbedbe — — — — — ket,	Zariadres T — — — — —
Ne itellied paraőit — — ezeket,	Taborban Ballit — — — — —
Nagi vraknak tartzad vtannam őket.	Homanes hires — — — — —
Ezek közöttől l[eg] inkab az kit őerecz,	Alatomban keőit — — — — —
Es őivedben m[afna] inkab te keduelsz,	Senki azt nem — — — — —
Annak adlak felefeğől tegedet	Titkon mene cza — — — — —
Nem adlak mas orőbagban en tegedet.	Giors louan io foli — — — — —
Ennek bizonifagara ezt [a]z pohart,	Eiel iuta az varasb — — — — —
Tar hazambol ki hozot arani kőpat,	Azon eiel niolc — — — — —
Tőlcz meg borral niőiczad annak kit	El mene nagi gior — — — — —
őerecz,	Nem feleite Odati — — — — —
Es kinek felefege lenni akarsz.	Mert ez' czelekd — — — — —
Annak felefege te hiuataatol,	Mikor azert im — — — — —
Es en tőllem meg aiőndekoztatol,	Kőzel voana az m — — — — —
Minden ioual kazdagfaggal lattatol,	Es kőzelgetne Kir ... — — — — —
Vilagi giőniőrőfegben tartatol.	Siet vala menni őe — — — — —
	Varas keritesen — — — — —
	Latod
A ₃ : (Ez oldalból mintegy 20 sor	Mind koezifauat [tgy] e — — — — —
hiányzik.)	Egi bizonios helie — — — — —
— — — — — — — — — —	Kit ő iol tud es ige — — — — —
— — — — — — — — — —	Szitiay ruhában — — — — —
— — — — — — — — — —	Hogi vduar nepe — — — — —
— — — — — — — — — —	Es fenkitől ő meg — — — — —
... ra[d]..... nekedis őolgalna...	Ieln [l] letet az Varas — — — — —
Vrad ki lezen mond teged tarfanak,	Iuta kinten azo — — — — —
Te vizontag mongiad őtet vradnak,	Hul lakoznak val — — — — —
Mint az galamb eőedezik tarfanak,	Menieğzős haz h — — — — —
Nem kőlőmben te is az te vradnak.	Hogi csak leheffen — — — — —
Iften meg algia ti hazaffagtokat,	Ba :
Minden ioual zereti hazatokat,	Kin mind kettenm[a]gokban viga-
Szep fiakkal laniokkal titeket,	danak
Meg ald, es őeret ha felitek őtet.	Ziuekben Iftennek halat [a]ddanak.
Azert laffad iari el abban mit mondok,	Szepnek itele Odati ez I fiat,
Tőlcz meg az pohart io borral te annak,	Vraknal Vrfiaknal őeretőiet,
Ezek közöttől kit őerecz aggiad annak,	Kik aőtalnal őlnek vala nagi rendet
Mert annak felefeğől teged adlak.	Ennek azert magat ada, es kezet.
Mikoron rendel azokat őemlelne,	Noha ezek frisen őitőztek vala,
Es nagi gonoz keduel őket el nezne,	Biborban es barfoniban iarnak vala,
	Granat, scarlat, kamoka raitok vala,
	Orczaiok M[alo]őatul piros vala.
	Zariadres penig ruhatlan vala,
	Kőz ruhában mert csak oda ment vala,
	De megis nekie az teczet vala.
	Kit ő mingiart meg bizonitot vala.
[A ₄]: Azt ő — — — — —	
Zariadre — — — — —	
Mert ez — — — — —	
Zariadres h — — — — —	
Attia akaratt — — — — —	

Mert az tóltót pohart ottan ragada,
Zariadres Beretőienek ada,
Alatomban amaz ottan meg iuta,
Az Pohart ingien meg fem mutata.

Mingiaraft onnan ketten ki iőuenek,
Kit minniaianis ezekbe nem vőnek,
Mert űk az italhoz elegiedenek,
Az ifiakis az tancznak eredenek.

Zariadres Odatist ell ragada,
El'ragaduan az koczihoz iktata,
Velle egieteniben elis Balada,
Nagi bekeuel az Taborban be iuta.

— — — aborban kerefik vala,
— — — m tud . . . k kerdezik vala
Kin e — — — dalkoznak vala,
Hogi — — — l veftetek valna.

V — — — m bankodnak vala,
Az — — — rt hadnagi nélkül mar vala,
R — — — fel ronhattanak vala,
— — — ninczen medgiőnk kiáltiak vala,
Mint feie veftet nep kialtia vala,
B^b:

— — az V[r giakran k—dik]²[v]ala,
— — Tanacz Vraka[t iŕgattiak vala,]
— — a rekentettek [jeztik vala.]

Hirek lőn benne hogi [Vrok meg
iutot,]

Vele egietemben Bep leant [hozot,]
HaBaffagra kit az előt el Bant volt,
AŕBbonioknak kit űk nem efmertek volt.

Azon kőzben Homartes paranczolia,
Odatift hinak erőffen meg hagia,
Ne trefalna neki igen meg hagia,
Mert ideie volna Pohart meg adna.

Szolgak Bolgalo leaniok ezt tuduan,
Nagi Berelmeket egi mafhoz efmerven,
Nagi ereiet Berelemnek iol ertuen,
TiBteffegeketis iol meg gondoluan.

Egi Boual feienkent igi felelenek,
Szerelmes Vram bizoni mi nem tugiuk,
Houa lőt el, es houa ment nem lattuk,
Sohul ninczen mert mi meg nem
talalliuk.

Ekeppen lőn ezeknek ű tanaczok,
Hogi veghez menne minden io Ban-
dekok,

Nem alhatnak ellenek Emberek,
Mert ig vegeztek volt az Iftenek.

Az meniegzőt ekeppen el vegeztek,
Nőtelen meniegzőben vigadanak,
Leani nélkül hazokhoz indulanak,
Buczu vetlen eggienkent el oBlanak.

Mene Zariadres ű vduaraban,
Mindén feregenel lako helieben,
Hyftapefhez be tere ű vtaban,
Mint Berelmes Battianak ioBŕagaban.

Ezen kűl nagi fok fő fő Vrakhoz,
Be tere haza menteben azokhoz,
Vgi mint neki Berelmes Baratihoz,
Ezek — — be fogadak hazokhoz.

Sőt ||

[B₂ levél hiányzik.]

B₃²: [Egi]mas egeffegeert az nagi italt,
[Jo Bere]nczeiekert az erős italt,
Bor buzaert, bekefegert az duŕkat,

Azon kőzben az Nap az ő dolgaban,
Jarton el iar neki hagiót tiŕtiben,
Az io estue el iőue nagi varafban,
Vendég kezde oBlani az varafban.

Zariadres Odatiffal niugouek,
Hütőket volta keppen meg tőkellek,
Egi mafnak adot kezeket be tőltek,
Fogadafokat ekkeppen meg allak.

Hogi Beretnek egimaf[t] ezzel ielen-
tek.

Eggik az mafik őleben el aluek,
Venus Iften aŕBonnak áldoz[a]lnak,
Kertbeli Bep rofakat Baggatanak.

Odatis kerteben ket feier alma,
Kerte felet eŕmet ket piros alma,
Dragalatos vala Venus illattia,
Ezeket őrzőtte megis tartotta,

Mostan Zariadrefnek aianlotta,
Sőt ő magaua is Babadda hatta,
Mert velle el iotet ezert nem Banta,
Szep voltaert Zariadrest kiuanta.

¹ Egy másik töredéklapon csak az itt kővérbetűkkel szedett szőtőredékek maradtak fent.

² Itt és a következő négy sorban a zárójelbe tett szavak át vannak ragasztva.

Zariadres am az kett feier almat,
Fogdofni keßde neki mint saiatiat,
Czokolni, es harapni az piroffat,
Ilien iokkal tõlte el az eczakat.

Ezt az Berelmet egész Afiaiban.
Minden paraßt tuggia ot az orßagban,
Ki bizoni meltois elõ hozafban,
Attiaknak aniaknak pelda adafban.

Vgian ezen hiftoriat Bent helien,
Ki Boktak irni Kirali Palotaian,
Sõt meg kőz embernekis haza falan,
EBt mindennek emlekezetre aduan. ||
[Bß]:

Touab immar en elõ nem mehettek,
Ez hiftoriaban többet nem irok
Mert rolla iraft touab nem talalok,
Egi nehani verfet tanofagul mondok ;

Ebből immar minden Ember tanolhat,
Meg lőt dolgot peldaiul elõ vehet,
Attiak aniak, Fernek(!)õ leanioka[t,]
Kit Beretnek, annak aggiak azokat.

Vagion nekünk erről Bantalan peldank,
Hogi valakik egi maft igi meg Bereteek,
[A]z vtannis egi maßhoz azok estek.
[Jol]lehet Attiok anniok nem ve[ge]ztek.

Mit czelekedett Cymon Cypseuffal
El ragada leniat(!) iffigeniat,
Erőßakkal el vőue Beretőet,

Egi meniegßő nep ellen Bep matkaiat.
Mint iara Diomedes Attia miatt,
Nem hagia elvenni varga leniat,
Vizbe vgrek ű az leaniert,
Mind ketten meg halanak igi egi masert.

Iftennek is, tõruenie ellen vagion,
Egi mas Beretőket hogi el valaßbon,
Ember, kiket Isten egiben Berzet,
Afo, kapa, kit egi maftul valaßthat.

Tõb peldakat nem Bükseg erre hozni,
Kinek nem tõk az agia mert iol erti,
Minden napi paldabol(!) által lattia,
Keduetlen haßaffag mit hozzon tuggia.

FINIS.

[Vignetta : u. a. virágdísz, mint a címlapon.]

[Bß]: üres lap.

Az vtannis mert űk foha beke uel
Eggiüt nem lakhatnak czendeß elmcuel,
Egi maft nem Beretik nagi Beretettel,
Cziak iai veßek vagyon nekik hazoknal.

Atkozzak magokat, es Bãleiket.
[Ho]giferhez(!)nem adtak azoknak õket, ||
Kik-

[Bß]: Kiknek űk Berettek Bep termeteket,
Es kiknek akartak adni hütõket.

De hogi immar ezekben veget veffek,
Tõb tanusagot en erre nem hozok,
Hanem csak negi verfet ez vegre
mondok,

Sommaia ez iol rea halgaffatok.

Nem tudom Egh alat mi lehet nagioB,
Sjerelemnél es mi lehet erőßeb,
Dolgok kőzzül ez mindennel nehezeb,
Ezen kűl eggiet mondnak ki nagioB.

Ez mi legien nem mondom en fen-
kinek,

Mert pelda beßed lehet ez mindennek,
Azok tuggiak csak az kik meg probaltak,
Ezek kűl azokis kik el hittek.

Oldalmazbon Isten ettől tegedet,
Ki meg nem koftoltad Venus iatekat,
Nem erzeted Cupido merges nilat,
Addig őrizzed magad mig meg nem latt.

Mert ha egzer teged iatekban eithet.
Es nilaval Cupido meliben lõhet,
Ketfeg leßen az vtan te eleted,
Az elõbbi vadra (Igy) vißba terted.

Ez hiftoriat ki Berße veeßekben, (!)
Deakbol fordita Magyar enekben,
Egi Iffiu Scolai Mesterfegeben,
Ezeket enekle egi io kedueben.

Az ezer öt Bazban es niolczuau (!)
hetben,

Niarba az [he] Bent Iakabnak hauaban,
[Erdelinek hires neu]es io fõldeben
[Czegeben az holdos]¹ Tonak fekteben.

Közli: DÉZSI LAJOS.

¹ E három utolsó sorban a kiszakadt részek az Akad. példányból vannak kiegészítve.

T Á R C A.

J E L E N T É S

A MAGYAR NEMZETI MŰZEUM ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRA
ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1914. ÉV HARMADIK NEGYEDÉBEN.

I.

A nyomtatványi osztály anyaga az elmúlt negyedévben kötelespéldányokban 3971 drb nyomtatvánnyal, ajándék útján 632 drb, vétel útján 180 drb, összesen 4783 drb nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezenfelül kötelespéldányok címén beérkezett: alapszabály 196 drb, falragasz 821 drb, gyászjelentés 868 drb, hivatalos irat 48 drb, műsor 84 drb, perirat 4 drb, színlap 933 drb, zárszámadás 408 drb, különféle 483 drb, összesen 3845 drb apró nyomtatvány. Vásárlásokra 871·74 kor.-t, 40·80 márkát, 16 svéd koronát, 12·50 holl. frtot fordítottunk.

Ajándékokkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát: Akademia umiejtnosci w Krakowie, Áll. munkásbiztosító hivatal (2 drb), BAJZA József, BÖSZÖRMÉNYI Géza, Bpesti kereskedelmi és iparkamara, The John Crerar library, Chicago, CZIMER Károly, Szeged, DABROWSKI Ján, Krakow, DICKINSON C. E., Denver, Emke főtítkára, Kolozsvár, ERNYEI József, FEJÉRPATAKY László (4 drb), FONYÓ Ignác, Vaiszló, Néhai GOHL Antalné (200 drb), GOHL Ödön (9 drb), GULYÁS Pál (5 drb), GYÖMÖREY Oszkár, HALMÁGYI Antal, Nagyenyed, Handelsministerium, Wien (2 drb), Institut internat. d'agriculture, Rome (6 drb), Iskola-igazgatóságok (328 drb), JANICK H., Brünn, Képviselőházi iroda (14 drb), KÖHALMI Béla, KÖVESI Lajos, Szeged (3 drb), Kungl. bibliotek, Stockholm, Library of Congress, Washington (3 drb), MAGDA Sándor, Csicsér, Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, M. kir. közp. statisztikai hivatal, M. kir. közp. szőlészeti kísérleti állomás, Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága, Magyar Tudományos Akadémia (6 drb), Nagyvárad nyilv. könyvtára, Orsz. m. kir. Zeneakadémia, Pannonhalmi főapátság, PETRIK Géza,

PETROV Alexander, S.-Peterburg. Br. PONGRÁCZ Jenő, POPOVICI József, Klicsó, Pozsonyi jogakad. dékánja, ROBERT Oszkár, Visconde de SANDAREM, Lisboa, Stefánia gyermekkórház-egyesület, STENSTRAND Aug., Chicago, Br. SZALAY Imre, THALLÓCZY Lajos, Wien, Tolna vmi közmívelődési egyesület, Szekszárd, TOROCZKAI-WIGAND Ede, Tud. egyetem tanácsa, University of Illinois, Urbana, Vallás- és közokt. miniszterium, ZAMBRA Alajos (2 drb), ZILAHY György.

A vásárolt könyvek közt említésre méltó nevezetesebb szerzemény ebben a negyedévben nem volt.

A könyvtár helyiségében az elmúlt negyedévben 2323 egyén 6193 kötet nyomtatványt használt, kölcsön útján pedig 391 egyén 722 kötetet vitt ki házi használatra.

A lefolyt negyedévben 1818 művet osztályoztunk s ezekről 2544 cédula készült. Kötés alá 717 művet 919 kötetben küldtünk. Az inkunabulumok közül 20 művet 23 kötetben küldtünk kötés alá.

A kötelezpéldányok átvételére berendezett helyiségbe 1277 drb csomag érkezett, ugyaninnen 887 levelet és 611 reklamálást expedáltak.

Az 1897. XVI. t.-cikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben 5 esetben indítottunk peres eljárást.

II.

A hirlaptár az 1914. év III. negyedében kötelezpéldányok útján 1129 évfolyam 12.787 számával gyarapodott (ebből 37 évf. 5488 sz. a törvényt szabta kimutatás nélkül, számonként érkezett); ajándék útján 9 évf. 2783 számával, más osztályból áttétel útján 1 sz., vásárlás útján (40 fill.) 1 sz., mindössze tehát 1138 évf. 15.572 számával.

Ebből ajándék: dr. GOHL Ödöntől 3 hirlap (1860 tájáról), s folytatólag a BAJZA József, FELEKY Charles (New-York), a Nemzeti Casino, PÖSEL István és szerkesztőségek részéről jönni szokott külföldi lapok.

Az évnegyed folyamán 196 olvasó 331 hirlapnak 612 évfolyamát 910 kötetben használta (102 kötetet a Szentkirályi-utcai raktárból kellett ide szállítanunk); ebből házon kívül 22 olvasóra 36 hirlap 168 évfolyama jutott 376 kötetben.

Átnéztük 1132 évf. 8369 számát. Céduláztunk 295 évfolyamot (köztük 36 új lapot). Beköttettünk 717 kötetet. — Ezenfelül a rendes folyómunkák is zavartalanul folytak.

III.

A *kézirattár* az 1914. év harmadik negyedében ajándék útján 1 irodalmi levéllel és 1 irodalmi analektával, vétel útján 20 újkori kéz-irattal és 3336 irodalmi levéllel, áttétel útján 40 újkori kéz-irattal, 26 irodalmi levéllel, 4 irodalmi analektával és 7 zenei kéz-irattal, összesen 3435 darabbal gyarapodott. Vételre 20.218 koronát és 26 fillért fordítottunk.

Ajándékozó volt TAKÁTS Sándor, aki Vámbéry Ármin egy érdekes levelét és SALAMON Ferenc egy följegyzését ajándékozta a kéz-irattárnak.

Az évnegyed legfontosabb eseménye, hogy sikerült megszerezni FALK Miksa nagyterjedelmű levelezését, mely a kiváló publicista egyéni-ségénél s összeköttetéseinél fogva mind irodalmi. mind történelmi szempontból rendkívül becses. E gyűjtemény feldolgozása folyamatban van. A szerzett anyagból kiemeljük továbbá LÁNG L. Szlavoniáról 1835-ben készített térképrajzait.

Az évnegyed folyamán 51 kutató 172 kéz-iratot és 1286 levelet használt. Kikölcsonőztünk 5 esetben 10 kéz-iratot.

IV.

A *levéltár* anyaga az 1914. év harmadik negyedében vétel útján 7, ajándék útján 409 darabbal, letét útján pedig egy családi levéltárral gyarapodott. Ezek közül újkori irat 6, 1848—49-es irat 2, nyomtatvány 1, címereslevél 2, gyászjelentés, eljegyzési és házassági értesítő 404, aprónyomtatvány 1 darab. Levéltári darabok vásárlására 114 koronát fordítottunk.

A címereslevelek csoportja a következő darabokkal gyarapodott: 1, 1481. jún. 18. Buda. MÁTYÁS király címereslevele HRADISCH részére. (Fénykép.) 2. 1631. okt. 9. II. FERDINÁND címeres nemeslevele Buzás Miklós, felesége és testvére részére. (Eredeti.)

A családi levéltárak sorát a Ragyolczi CSOMA-család levéltárának letéteményezése gyarapította. Ezzel a letéteményezett családi levéltárak száma 96-ra emelkedett.

A negyedév folyamán elvégeztük az évi szaporodásnak növedéki naplóba való beírását s beosztását, megkezdtük a R. CSOMA-levéltár rendezését és folytattuk a középkori oklevelek regesztázását.

A háborús mozgalmak következtében új munkaköre is nyílt levéltárunknak, amennyiben célul tűztük ki a háborúra vonatkozó hivatalos

és magán természetű falragaszok és egyéb aprónyomtatványok mindenféle nemének lehetőleg teljes összegyűjtését, amelyek érdekes adalékokkal fognak szolgálni e nevezetes események történetéhez. Már eddig is szép eredményeket értünk el s az e célra megnyitott ideiglenes külön növedéknapló 39 tétele vétel (23 K 56 fill.), kötelesspéldány és ajándékozás útján közel 500 darabot számlál ideiglenesen megállapított csoportosításban. Nagymértékű szaporulatot azonban csak az elmúlt negyednek a most következő negyed elején beszolgáltatandó kötelesspéldányai után fog e gyűjteményünk felmutatni.

Az osztály anyagából 65 kutató használt 18.234 darabot és 7 térítvényen kikölcsönöztünk 79 darabot.

SZAKIRODALOM.

Krasznay István. *A nyomdászat. Olvasókönyv a nyomdász-szakirányú iparostanonciskolák számára. Első és második rész.* (Olvasókönyvek a szakirányú iparostanonciskolák számára. Szerkesztő Mártonffy Márton.) Budapest, 1914. Lampel R. (Nyomtatta: Franklin Társ.) 8-r. 77, 2; 75, 1 l. Ára 2 K.

Ez ügyesen megszerkesztett olvasókönyv célja, hogy a könyvnyomdai tanulókkal rövid és világos előadásban megismertesse mesteriségük kellékeit, történeti fejlődését, fő képviselőit s az egészségre oly káros foglalkozásnál szemmel tartandó egészségügyi szabályokat. Az első kötet az első és második, a második kötet pedig a harmadik osztály tananyagát csoportosítja 4—4 fejezetben. A fejezetek a következő kérdések elemeire terjeszkednek ki: I. osztály. 1. Anyag és műtan: A betűfém és anyagai; a betűöntés; a betűfajok; a betűrendszer. 2. Történelem: Az írás keletkezése; az írás fejlődése. 3. Életrajzok: GUTENBERG János, a könyvnyomtatás feltalálója; KÖNIG Frigyes, akinek nevéhez a gyorsajtó megalkotása fűződik. II. osztály. 1. Anyag és műtan: A tömöntés; galvanoplasztika; a papirosgyártás; a papirosismeret. 2. Történelem: A papiros története. 3. Életrajz: Tótfalusi Kis Miklós. 4. Egészségtan: Segélynyújtás; mentőszekrény. III. osztály. 1. Anyag és műtan: A festék; a szedőgép; a nyomógépek; a nyomda berendezése; a munkaár kiszámítása. 2. Történelem: Az első nyomtatványok; a honi nyomdászat kezdetei; Egy híres nyomda vándorlásai (Szenczi KERTÉSZ Ábrahám híres műhelyéről van szó); társadalmi állapotok a céhrendszerben; a cenzura; a szabad sajtó. 3. Életrajzok: id. EMICH Gusztáv; FALK Zsigmond; HIRSCH Lipót; KOGUTOWICZ Manó; PUSZTAI Ferenc; LÁNG József. 4. Egészségtan: Néhány szó az egészségről; nyomdászbetegségek.

A felvett anyag megválasztása ellen, a III. osztály életrajzi részét nem tekintve, nem emelhető kifogás: a tárgyalás módja, bár rendkívül vázlatos, mégis világos és könnyen megérthető. Kár, hogy néhány hasonmás nem teszi szemléletesebbé az előadottakat.

A mű legkevesebbé kielégítő része a III. osztály számára felvett életrajzsorozat. Bár a fölvetett szakférfiaknak, mint a hazai nyomdászatban többé-kevésbé úttörőknek érdemeit szívesen elismerjük, annyira bő s dicsé-

rettől áradó tárgyalásuk a tankönyv egyéb s fontosabb részeinek szűkszavúságával épen nem áll arányban. Pedagógiai szempontból is helyesebb lett volna, ha ez életrajzokban csak a lényegesre szorított volna a szerző s az ekként fölszabadult helyet a fölvett még élő vagy nemrég elhunyt nyomdászok mellett a velük teljesen egyenértékű régiebb jeleseinknek, de különösen a nyomdászat egyetemes fejlődésében döntő szerepet játszó vezéralakoknak szentelte volna. Azt hisszük, a nyomdásztanoncok szakirányú kiművelésére egy ALDUS, ETIENNE, PLANTIN, ELZEVIER vagy DIDOT életpályájának s életművének ismerete van olyan fontos, mint a FALK Zsigmondé vagy a HIRSCH Lipóté. Végül sajnálattal állapítjuk meg, hogy az előszóban felsorolt szakirodalom tanúsága szerint folyóiratunk, mely pedig a hazai és egyetemes nyomdatörténet köréből oly sok felhasználható anyagot szolgáltatott volna a tankönyv összeállítójának, nem ismeretes KRASZNAY előtt s így kiaknázatlanul maradt. GYALUS ISTVÁN.

Zilahi György. *Jegyzéke a kereskedelmi szakoktatás körébe tartozó Magyarországon megjelent műveknek.* Budapest, 1913. Pátria: 8-r. 68, 1 l.

Szerző ezen a Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Orsz. Egyesülete megbízásából egybeállított munkája, habár bibliográfiai pontosságra nem törekszik s az egyes műveket csupán első kiadásban sorolja fel, szakirányú egybeállításokban oly szegény könyvészeti irodalmunknak is jó szolgálatot tesz. A fölvett címek a kereskedelmi iskolák tantárgyai szerint csoportosítottak. Ily formán 18 szakcsoport készült, amihez még a következő általános és elméleti irányú fejezetek járultak: Gyűjteményes művek. — Kereskedelmi iskolai oktatás. — Lapok, folyóiratok. — Népkönyvek, naptárak. — Vegyesek. 2.

Burger Konrad. *Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1501—1536.* Leipzig, 1913. Karl W. Hiersemann. 4-r. 84 l. Szerző arcképével. Ára 14 M.

E szépen kiállított füzet utolsó, hátrahagyott műve a nagynevű szerzőnek. Egyetlen sajtó kész részlete egy nagy munkának, mely a XVI. sz. könyvkiadói és könyvnyomtatói ölelte volna fel. E rész a spanyol és portugál nyomdászok és kiadók betűsoros jegyzékét adja, 1501—1532-ig kiadásra került könyveik rövid lajstroma kíséretében s e töredékes alakban is jó kiegészítője PANZER Annaleseinek, amelyben az ibériai félsziget alig van képviselve. GULYÁS PÁL.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK SZEMLEJE.

La bibliofilia. XVI. évfolyam. 3—4. szám (1914. június—július): Roberto ALMAGIÀ: Le carta d'Italia di G. A. Vavassori. (Joanne Andrea di VAVASSORI térképe Olaszországról a XVI. sz. egyik legfontosabb kartográfiai emléke. A 533×375 mm. nagyságú fametszet készítője, mint fametsző és nyomtató 1520-tól mintegy 1560-ig működött, de e lap aligha lehet 1540-nél későbbi évből.) — L. Z(AMBRA): Incunaboli di origine italiana nella Biblioteca dell'Accademia ungherese delle Scienze a Budapest. (Ez első közlemény 49 ősnymotatvány latinnyelvű leírását adja az 1471—84. évekből HELLEBRANT Árpádnak a Magyar Tudományos Akadémia 1886-ban megjelent inkunábulum katalógusa alapján. Közlő az eredeti mű latin szövegét változtatás nélkül nyomatja le, míg a magyarázó jegyzeteket olasz fordításban közli.) — Leo S. OLSCHKI: Manuscripts très précieux. (1. Biblia latina. XIII. sz. hártakézirat Angliából vagy Északfranciaországból 82 kis miniatúrával és 62 díszített kezdőbetűvel. — 2. Biblia latina, XIII. sz. hártakézirat 125 vörössel és késsel festett nagy kezdőbetűvel.) — Hugues VAGANAY: Les romans de chevalerie italiens d'inspiration espagnole. (*A Historia del principe Sferamundi* III. része 39—138. fejezetének, továbbá ugyane mű 1563-ban megjelent IV. része első 58 fejezetének tüzetes leírása.) — A. BOINET: Courrier de France. (*A Revue bleue* egy cikke alapján ismerteti a Bibliothèque nationale nyomtatott katalógusának jelen állását, mely eddig a G betűig készült el s 56 kötetből áll. Az egész mű mintegy 140 kötetet fog kitenni. Most fejezték be a zeneművek katalógizálását. A könyvtár mintegy 400.000 zeneművel bír, amiről 340.000 könyvtári cédula készült. Az állományban 1600 opera-partitúra, 4160 víg opera, 200.000 dal, 76.000 zongoradarab, 7000 hegedűdarab és 5 okarinadarab van. — Egy érdekes újtásról is beszámol BOINET: a könyvtár igazgatósága elhatározta, hogy nagy óvórendszabályok életbeléptetése mellett bevezeti a villamos világitást. — A közoktatásügyi minisztérium rendeletet bocsátott ki az interkommunális könyvtárnak érdekében, melyek célja az otthonolvasás előmozdítása. — Szerző ezután felsorolja a Musée Jacquemart-André katalógusa alapján e gyűjtemény fontosabb kézíratait, címeres és egyébként nevezetes kötéseit. Ezt követi több rövid beszámoló a francia tudós-társulatok felolvasó üléseiről, valamint a szaklapok szemléje.) — L. ZAMBRA: Corriere d'Ungharia. (A Magyar könyvszemle és a Könyvtári szemle tartalmi ismertetése, továbbá a SZÉCHÉNYI-könyvtár negyedévi jelentéseinek a kivonata.) — 5—6. szám (augusztus—szeptember): R. AMBROSINI: Le stampe popolari e le caricature di Gioseffo Maria Mitelli pittore bolognese. (Giuseppe Maria MITELLI, az 1718-ban, 84 éves

korában elhunyt bolognai művész metszeteiből szerzőnek 630-at sikerült egybe-
gyűjteni. E tekintélyes anyag alapján jellemzi művészi fejlődését, irányát és
jelentőségét.) — i: La collection de miniatures détachées de M. Léonce Rosen-
berg de Paris. (A ROSENBERG-féle miniatura-gyűjteményről H. d'ARDENNE DE
TIZAC tollából a *Parisia* c. folyóiratban megjelent tanulmány bő kivonata,
hasonmások kíséretében.) — C. MAZZI: Una sconosciuta compilazione di un
libro quattrocentistico di balli. (Ez az eddig ismeretlen verses-kodex a sienai
közs. könyvtár tulajdona. A XV. sz. utolsó éveiből való hártayakézirat 88 írott
és 24 üres levélből áll. A kodex régebbi sorsáról csupán annyit tudunk, hogy
a XVII. sz. közepén LUTI sienai család tulajdona volt. Közlő minden egyes
táncoklteményt bőven tárgyal.) — G. BOFFITO és P. NICCOLARI: Bibliografia
dell'aria. (A meteorologia és földmágnesség olasz vonatkozású irodalma. Foly-
tatás: ANANIA-ANGELIS.) — Leo S. OLSCHKI: Livres inconnus des bibliographes.
(53. Johannes PICUS MIRANDOLA: Conseil pourfitable contre les ennuyes du
mond. [Paris, 1498.] — 54. Joh. Franc. POGGIUS: Facetiae. [1470. kör.] —
55. Psalterium. Venetiis 1495.) — 5—6. szám. Raimondo SOLARIS: Gli in-
cunaboli della biblioteca comunale di Piacenza. (Folytatás. 119—176. sor-
számok; AVICENNA—Brutus rendszavak közé eső rész.)

Revue des bibliothèques. XXIV. évfolyam 1—3. szám (1914. január—
március): Alfréd RÉBELLIAU: Les fonds historiques de la bibliothèque Thiers.
(THIERS egykori palotájában, a volt köztársasági elnök legutóbb elhunyt sógor-
nőjének hagyományából, az Institut 1913 nov. 25-én megnyitotta a Thiers-
könyvtárat, mely elnevezése ellenére sem THIERS kézíratait, sem pedig könyv-
tárát nem tartalmazza. E könyvgyűjteményt főként a francia történelem utolsó
120 esztendejére vonatkozó művekből állította össze egy e célból kiküldött
bizottság, melynek 20.000 kötetet sikerült összegyűjtenie.) — Marcel LANGLOIS:
Un «plan de bibliothèque». (Szerző közli és méltatja Albert MAYEUX-nek egy
100.000 kötetes könyvtár befogadására alkalmas épülethez készült tervrajzát.
A terv nem kerül kivitelre, hanem általános mintául van hivatva szolgálni.) —
W. L. LINDSAY: The Laon Az-type. (Szerző azokat a különleges α és γ
tipusokat tárgyalja, melyek eddigelé csupán öt kéziratban fordulnak elő. E kéz-
iratok közül kettő a laoni Boldogasszony-könyvtárból került ki, innen a típus
elnevezése.) — Julián PAZ: Archivo general de Simancas. Secretaria de Estado.
Catalogo de los documentos de las negociaciones de Flandres, Holanda y
Bruselas. (Ez ötödik közlemény¹ a Flandriára vonatkozó iratokat sorolja fel az
1688—1699. évekből, továbbá a Hollandiára vonatkozó iratokat az 1639—1697.
évekből.) — Jean BORMEROT Victor Morte. (A Sorbonne 1914 január 15.
elhunyt könyvtárosának részletes életrajza és sokoldalú munkásságának kimerítő
könyvészeti összeállítása.)

The library journal. XXXIX. kötet 1. szám (1914. január): W. R. EASTMAN:
Library legislation in 1913. (Összefoglaló beszámolás az Egyesült Államok
egyes tartománygyűlésein hozott könyvtárügyi határozatokról.) — W. Dawson
JOHNSTON: The library as a university factor. (A szemináriumi és egyetemi

¹ V. ö. Magyar könyvszemle 1914: 181. l.

könyvtárak egymáshoz való viszonyát, a bizottságok hatáskörét, a személyzet képzettségét és tudományos érdeklődését tárgyalja a sajátos amerikai egyetemi viszonyoknak megfelelően.) — Ernest J. REECE: The libraries of Hawaii. (A hawaii szigeteken minden nyilvános és magániskolának megvan a maga kicsiny, de jól megválogatott gyűjteménye. A kollégiumok közül a legkiválóbb s egyúttal legrégebb tanintézet az 1841-ben alapított vahui kollégium. Könyvtárának legnagyobb jöltevéje C. M. COOKE, aki 1906—1909. könyvbeszerzésekre körülbelül 25.000, építkezésre 45.000 dollárt adott. Az ekként létesített könyvtár nem csupán a 600 növendék, hanem a nagy közönség számára is hozzáférhető. A szó szoros értelmében vett közkönyvtár csupán legutóbb létesült Honoluluban. Az építkezés költségeihez CARNEGIE 100.000, a törvényhozás 25.000 dollárral járult s ez összesen egy 100.000 kötet befogadására alkalmas épületet emeltek, teljesen a bevált egyesült államokbeli mintára, de a sajátos éghajlati viszonyok által megkívánt módosításokkal.) — Leila MECHLIN: The work of the American Federation of Arts in relation to public libraries. (Az 1904-ben alakult amerikai művészeti szövetség főcélja a nagyközönség művészi nevelése. E célból festményekből s egyéb műtárgyakból álló vándorkiállításokat rendez, műtörténeti tárgyú felolvasások szövegét és kész anyagát küldi szét előadásra; népszerű művészeti folyóiratot ad ki és Washingtonban egy felvilágosító irodát tart fenn. Az 1913. évben vándorkiállításainak száma 22 volt, amelyek 57 városban állítottak fel, jobbára a közkönyvtárak helyiségeiben. A felolvasásokból eddig 7 készült el, mindegyik 50 vetítésre alkalmas képlemezzel. Jobbára Amerika művészetére vonatkozó értekezések.) — Adeline B. ZECHERT: What our children read and why. (A rochesteri leányiskolák növendékei közt tett megfigyeléseiről számol be.) — Harry Lyman KOOPMAN: The question of book storage. (A könyvek elraktározásánál legsúlyosabb a hely kérdése: azért arra kellene törekedni, hogy minél kevesebb helyen minél több nyomtatványt lehessen elhelyezni. Ez ne a használt betűtípusok méreteinek a rovására történjék, hanem a papíros vastagságán s a könyv méretein lehetne sokat megtakarítani. A regényeket pl. indiai papíroson s a 40 év előtt Amerikában oly népszerű kéthasábos nyolcadrétalakban kellene kiadni. Különösen kikel a modern tollkönnyű, de vastag papíros ellen, amely egyes angol kiadványok révén hihetetlenül megnöveli a kötetek terjedelmét.) — Ethel M. JOHNSON: Vocational work through the library. (Vázolja, mit tesz a bosztoni Women's Educational and Industrial Union által vezetett szakkönyvtár a női munkaalkalmak ismertetése és irányítása ügyében.) — Thomas P. AYER: Administration of library binding. (A könyvtárak könyvkötő műhelyének sikere két tényezőtől függ: a kötéshez használt anyag és eszközök gondos megválogatásától s a bekötendő könyvek kellő csoportosításától. Szerző mindkét tényezőt a gyakorlatban kipróbált elvek alapján fejt ki.) — A. L. A. binding recommendations. (Az amerikai könyvtárszövetség könyvkötészeti bizottságának elvei a következő három szabályban összegezhetők: 1. Sokat használt kötetekhez mindig bőrt használjunk; 2. keveset használt kötetekhez soha se használjunk bőrt; 3. kétes esetekben inkább használjunk vásznat.) — 2. szám (február): Caroline M. HEWINS: How library work with children has grown in Hartford

and Connecticut. (Szerző, aki az amerikai gyermekkönyvtárak úttörői s legkiválóbb képviselői közé tartozik, igen szemléletes módon írja le azokat a vigasztalan állapotokat, melyeket könyvtári szolgálatbalépésekor talált s azt a nagy fejlődést, melyet Hartford ezen a téren épen az ő vezetése mellett elért.) — William C. KIMBALL. (Nekrológ. KIMBALL a new-yerseyi könyvtár-bizottság elnöke volt.) — *Postal libraries*. (Az a törekvés, hogy a postát a könyvtárügy szolgálatába állítsák, újabban Canadában is megnyilatkozott. Egy Joseph P. TRACY nevű úr nyújtott be ez irányban javaslatot a kormányhoz, melyben felhívja, hogy vásároljon vagy tíz millió kötet könyvet s helyezze el őket a különböző postahivatalokban, a honnan a levélhordók hordanák szét a köteteket az olvasóknak, levelező-lapon írt rendelés alapján s heti két cent kölcsöndíj ellenében. Az egész fölszerelés a javaslattevő szerint 15 millió dollárba kerülne.) — 3. szám (március): Josephine Adams RATHBONE: Salaries of library school graduates. (Az amerikai könyvtári alkalmazottak fizetési viszonyairól tájékoztat 262 alkalmazottól nyert adatok alapján. E 262 alkalmazott együttes jövedelme évi 282.340 dollár, vagyis az átlag 1081 dollár. 1896-ban az átlagos fizetés csupán 607 \$-t tett. Az utolsó hat év átlaga pedig 901 \$. A heti munkaidő átlaga 40¹/₂ óra. Az évi szabadság átlaga pedig hat hét.) — Frank Avery HUTCHINS. (Nekrológ. HUTCHINS a wisconsini közkönyvtári bizottság első titkára volt.)

Zeitschrift für Bücherfreunde.¹ *Új sorozat VI. évfolyam. 1. szám* (1914. április): Paul ERNST: Meine Bibliothek. (Szerző, aki főleg szépirodalmat és népköltészeti emlékeket gyűjt, néhány jóízű élményét mondja el angol-, francia- és olaszországi gyűjtőútjairól s ismerteti az ezen utakon sokszor igen olcsó áron szerzett kincseit.) — E. W. FISCHER: Das Flaubert-Archiv. (A nagy regényíró emlékeit, jegyzeteit, kéziratait kegyeletes kézzel gyűjtötte egybe s őri meg antibeszi villájában Caroline FRANKLIN-GROUT asszony, FLAUBERT unokahuga és általános örököse. Legértékesebbek az eredeti kéziratok. Emellett a művek különböző kiadásai, köztük az első kiadások s az újabb, pazar fényvel illusztráltak is, továbbá a költő saját könyvtára s végül a reá, családjára, barátaira vonatkozó képek gyűjteménye érdemel figyelmet. Az egész kincs tulajdonosuk halála után francia közintézetekre, elsősorban a párisi Nemzeti Könyvtárra fog szállani.) — 2. szám (május): W. DOLCH: Die Miniaturhandschriften der Dr. Ed. Langerschen Bibliothek zu Braunau in Böhmen. (Dr. LANGER braunau könyvtára 40.000 műből áll, amiből 500 kötet ősnymotatvány, 6000 kötet XVI. századi és 9000 kötet XVII. századi nyomtatvány, míg a kéziratok száma 800. Ez utóbbiak közt IX., X., XI. és XII. sz. német és cseh irodalmi emlékek is vannak. Különösen gazdagon van képviselve benne a XIV. századi német misztikus irodalom. A képekkel díszített kéziratok száma alig 100, de több értékes darab van köztük. Egy ó-testamentom-törödék XI—XII. sz.

¹ Folyóiratunk 186—189. lapjain, a *Zeitschrift für Bücherfreunde* V. évf. 7—12. füzetében s nem csupán a 7—10. füzetben megjelent cikkeket ismertettük. A 188. lapon, alulról a 3. sorban kezdődik a 11. s a 189. lapon alulról a 6. sorban kezdődik a 12. füzet ismertetése

nyugatnémetországi munka; egy XII. sz. latin zsoltárkönyv a salzburgi festőiskola terméke, míg a krajnai művészetet valamelyik gurki püspök breviariuma képviseli a XV. sz.-ból. Jó természetérzékről tanuskodik egy csehországi imakönyvecske 1475-ből. A felsőnémetországi, németalföldi és északfrancia imakönyvek az horáriumok egész sora van a gyűjteményben. Valamennyi közt legszébb az a 18 egész lapnyi képpel és 27 keretrajzzal díszített horárium, mely 1525 körül készült, valószínűleg Nicolaus GLOCKENTON nürnbergi műhelyéből. Az újkort több illusztrált emlékkönyv és címeres könyv képviseli. A kéziratok zöme német és cseh, de elvétve francia és spanyol munkákra is akadunk. Az utóbbiak sorából egy MEDICI-címeres kézirat említhető a XV. sz. végéről vagy a XVI. sz. elejéről.) — Johannes RUDBECK: Christophe Plantin als Buchbinder. (Rooses a Plantinokról szóló nagy művében írja, hogy PLANTIN Kristóf, a híres anversi könyvnyomtató-cég megalapítója, előbb mint könyvkötő működött, de ilyenemű alkotásait nem sikerült felkutatnia. PRANTIN Robert Macé caeni műhelyében tanulta meg ezt a mesterséget, melyet 1549—1555. gyakorolt Anversben. Szerzőnk azt állítja, hogy PLANTIN kötötte be a saját nyomdájából 1555-ben kikerült *Flores de L. Anneo Seneca* c. mű azon öt példányát, melyet még ez év augusztusában adott el Martin NUTIUS-nak s e példányok egyikét véli fölismerni abban a GROLIER-izlésű kötésben, mely mint L. PLOED példánya szerepel az irodalomban s jelenleg br. Per HERTE främme-stadi gyűjteményében van. Ugyancsak a PLANTIN műhelyéből kerülhetett ki a londoni British Museum egyik kötése is, mely egy 1552-ben Martino NUCIUS számára nyomtatott spanyol könyvet borít.) — Hans KNUDSEN: Die Louis Schneidersche Sammlung zur Geschichte des Theaters. (Louis SCHNEIDER az 1878-ban elhunyt jeles berlini színész gyűjteményének rövid ismertetése. A gyűjtemény legkiválóbb része az az 5000 arckép, mely színészeket, drámaírókat és zeneszerzőket ábrázol. Érdekesekek további a scenikai rajzok, diszletvázlatok, színészlevelek és ritka nyomtatványok is. A gyűjtemény jelenleg a berlini királyi könyvtárban van föllállítva, mint az udvari színházak intendatúrájának a letéte.) — Friedrich HIRTH: Ein bibliophiles Unikum. (Stefan KANTOR bécsi gyűjteményében megvan Heinrich HEINE Reisebilder c. műve első részének editio princeps a költő sajátkezű bejegyzéseivel a 2. kiadás változtatásait illetőleg.) — 3. szám (június): Erich MENNBIE: Deutsche Privatbibliotheken. II. Die Bibliothek Hugo Thimigs. (Hugo THIMIG, jeles bécsi színész könyvtára, nem a közismert ritkaságokat gyűjti egybe, hanem egy pontosan körülhatározott cél, a színészetre vonatkozó irodalom szolgálatában áll. Könyvtára ma már mintegy 20.000 drb s négy főrészből áll, ezek: könyvek, röpiratok, kéziratok, szinlapok.) — Johannes SEMBRITZKI: Scheffners Ausgabe von Ramlers Gedichten 1766. (E kiadásból kétféle levonat készült, az egyik 80, a másik 152 lapból áll. Utóbbi a szebbik.)

Zentralblatt für Bibliothekswesen. XXXI. évfolyam. 7. szám (1914. júl.): P. LADEWIG: Über Kataloge für das Publikum. (A könyvtári katalogus legkülönbözőbb fajait vizsgálja s arra az eredményre jut, hogy az alkalmazásban lévő mechanikai eszközök egyike sem oldja meg tökéletesen a kérdést.) — G. LEYH: Die 15. Bibliothekarsammlung in Leipzig am 3—5. Juni. (A lipcei

Bugrával kapcsolatos könyvtári gyűlés külső lefolyásáról számol be. A gyűléseken 243 résztvevő jelent meg, 21 Ausztria-Magyarországból és 3 Amerikából.) — K. BOYSEN és P. SCHWENKE: Das Bibliothekswesen auf der Internationalen Ausstellung für Buchgewerbe und Graphik, Leipzig, 1914. (A lipcsei kiállításon való részvételre 500 könyvtárt szólítottak fel, de a felszólítás csupán 10⁰/o-nál járt eredménnyel. A külföldiek közül legjobban az Északamerikai Egyesült Államok tettek ki magukért. Emellett a könyvtárak számára a kiállítás igazgatósága kevés teret engedett át s így a fölállítás sem volt teljesen áttekinthető. A kiállításban külön csoportokat alkotnak az amerikaiak és a porosz állami könyvtárak. Együttesen állított ki Lipcse és Drezda, szintűgy Tübingen és Stuttgart, továbbá Giessen, Darmstadt és Mainz, Heidelberg és Freiburg és a bajor könyvtárak csoportja: München, Augsburg, Würzburg, Erlangen. Svédországot Uppsala, Stockholm és Gotenburg, Angliát a London library és a skót St. Andrew, Olaszországot a firenzei és milánói nemzeti könyvtárak, Oroszországot a helsingforsi [tehát finn] népkönyvtárak képviselik. A német állami, városi, szak- és népkönyvtárak szintén szép számmal vannak képviselve. Technikai berendezések, formulárék, statisztikai táblázatok, épülettervek és modellek kerültek kiállításra. Végül öt dioráma a könyvtárak háromezeréves fejlődését vannak hivatva bemutatni. Külön csoportot alkot a bibliográfia, melynek keretében a brüsszeli nemzetközi bibliográfiai intézet és a Royal Society nemzetközi katalogusa került bemutatásra. A bibliofilek osztályában a berlini királyi házikönyvtár, az OLSCHKI-cég, WOLFFHEIM és Paul HIRSCH zenegyűjteményei válnak ki. Az osztrák házban Ausztria könyvtárépületeinek fényképeivel, ex-libris-gyűjteményekkel s az osztrák könyvnyomtatás történetét eredeti példányokban bemutató könyvsorozattal vette ki részét. Külön épülete volt a német könyvkereskedők börze-egyesületének, melyben a Deutsche Bücherei új modellje s a könyvkereskedés történetére vonatkozó becses anyaggyűjtemény volt látható. Az egyes nemzetek külön épületeiben kevés könyvtártechnikai tárgy volt kiállítva. A legtöbb állam beérte nyomdászattörténeti fejlődésének bemutatásával.) — 8. szám (augusztus): A. HAUBER: Deutsche Handschriften in Frauenklöstern des späteren Mittelalters. (Ismerteti a középkori női kolostorokban volt kéziratok tartalmát, a női könyvmásolókat és szerzőket s végül több az inzigkofeni apáca kolostorból származó kéziratot tüzetesebben is leír).

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Eduard Reyer †. A modern közkönyvtári mozgalmat súlyos veszteség érte: egyik legagilisabb, fáradhatatlan előharcosa nincs többé. Eduard REYER, a bécsi Zentralbibliothek megteremtője a nyár folyamán, hatvanhatodik életében, dőlt ki az élők sorából. Ő volt egyike a legelsőeknek, akik az angol-amerikai könyvesházak gondolatát a német nyelvterületen elterjesztette. E tárgyról 1893-ban megjelent tanulmánya: *Entwicklung und Organisation der Volksbibliotheken* sokak érdeklődését fölélesztette s kiinduló pontja lett egy egész irodalomnak s ami ennél is több, nagyszabású élő alkotások — működésben lévő könyvesházak — egész sorozatának. A megboldogult maga is kilépett a tett mezejére: ő teremtette meg, diadalmasan megküzdvé a hivatalos körök nem épen jóakaró közömbösségével, az osztrák császárváros mintaszerű népkönyvtári intézményét, a Zentralbibliothekot, mely 1912 végén már 26 fiókkal s összesen 545.700 kötet könyvvel rendelkezett s amely ez eszközökkel 1912-ben közel öt millió kötetnyi forgalmat bonyolított le. E számadatok minden szónál ékesebben dicsérék az elhunyt nagy érdemeit. Kívánjuk, hogy a nagy alkotás örökidőkre hirdesse a megdicsőült emlékezetét.

A háború könyvtára. A berlini könyvtárak ismerői csak csodálattal szólhatnak arról a gyűjteményről, melyet I. VILMOS császár «Kriegsbibliothek von 1870» néven állíttatott fel, magánpénztárából, a porosz királyi könyvtár kebelében s külön hivatal gyanánt kezeltetett. A gyűjtemény bámulatos teljességben ölel fel minden nyomtatványt, zenei és rajz-reprodukciót is, ami csak Németországban, sőt a külföldön is, a porosz-francia háborúra vonatkozik. Esméjének Louis SCHNEIDER nyerte meg az uralkodót, aki hivatott színészből korán lett hivatott katonai íróvá és szerkesztővé, majd udvari tanácsossá; nagy befolyása volt királyára, aki gr. BISMARCKnak, akkor még az Észak-német Szövetség kancellárjának, hozzájárulásával az összes nagyköveteket, konzulokat, diplomáciai ágenseket stb. utasította a háborúra vonatkozó iratok stb. gyűjtésére és SCHNEIDERhez való beküldésére. — Most prof. dr. Walther SCHULTZE, berlini kir. főkönyvtárnok, a «Berl. Tagebl.» útján felszólítja a közönséget, hogy a most folyó világháború könyvtárának megteremtésére s minél teljesebbé tételére küldjön be minden külön lapkiadványt, falragaszt, torzképet, népdalt, képes levelezőlapot stb. ami csak e háborúra vonatkozik; a nagy közönség hozzájárulása nélkül nem lehetne oly teljes anyaggyűjteményt létrehozni, amely majd, rendezve, bőséges és hiteles kútforrása lesz a történetírásnak. — Ugyancsak októberben a lipcsei «Börsenverein der Deutschen Buchhändler» tette közzé, hogy a jelen háborúra, előzményeire stb. minden nyomtatványból

külön gyűjteményt fog létesíteni a vezetése alatt álló «Deutsche Bücherei» keretében, különösen ügyelve arra, hogy a könyvpiacra nem kerülő nyomtatványok: háborús menetrendek, hatósági rendeletek ellenséges területeken, hadi lapok s hasonlók ott őriztessenek. Különben is a «D. Bücherei» a német nemzeti élet szellemi letéteményese akar lenni: mindent megőrizni az utókor számára. K. I.

Népkönyvtáraink és a háború. A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, mely az ország területén közel másfélezer közművelődési-, nép- és vándorkönyvtárat létesített és tart fenn, elhatározta, hogy e könyvtárak szórakoztató részét a harcmegzőről betegen vagy sebesülten visszaérkező derék katonáink számára hozzáférhetővé teszi s ekként a maga részéről is hathatósan előmozdítja azt az áldásos hatást, melyet a jó könyv a betegek lelkiállapotára gyakorolhat. Evégből a következő felhívást intézte a Tanács a felügyelete alá tartozó intézetekhez:

«A Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsa, ezennel felhívja a felügyelete alatt álló közművelődési-, nép- és vándorkönyvtárakat, hogy a működési területükön felállított vörös kereszt kórházak vezetőivel érintkezésbe lépve, a harctéren hősi küzdelmekben megsebesült, s e kórházakban kezelt katonáink számára könyvtárak könyvkészletét hozzáférhetővé tenni sziveskedjenek. A lábba-dozó vagy könnyebben sebesült betegek lelki állapotát kiválóan befolyásolhatják a szórakoztató könnyed olvasmányok, melyek kisebb-nagyobb készletével valamennyi felügyeletünk alatt álló könyvtár rendelkezik. Épen azért kívánatos, hogy a könyvtár-kezelők vagy maguk válasszák ki, vagy a kórházak vezetői által választassák ki a nyomtatott könyvjegyzék alapján könyvtári készletük idevágó anyagát s azt az olvasni vágyó betegállomány létszámának megfelelő mennyiségben bocsássák elismervény ellenében kölcsönképen a kórházak vezetői rendelkezésére. Ragályos betegségben szenvedők által használandó könyvek a használat után fertőtlenítenendők. A fertőtlenítéshez legalkalmasabb a formaldehyd-gőz vagy az alkoholos vízgőz».

E felhívást a tanács a könyvtárak létesítésével foglalkozó közművelődési intézeteknek is megküldötte, amelyek kétségkívül a maguk részéről is örömmel csatlakoznak a király és haza szolgálatában megsebesült derék katonák szellemi jólétét célzó ezen intézkedéshez.

Végül megemlíti, hogy a Tanács lépéseket tett arra nézve is, hogy a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségénél MIKSAI KÁLMÁN összes művei jubiláris kiadásából rendelkezésre álló példányok — közel 10.000 kötet — szintén hozzáférhetővé tétessék hadseregünk betegállományának s hogy ekként a hadsegítő bizottsághoz magánadakozásokból befolyt mintegy 120.000 kötetrel együtt bőségesen áll olvasni való katonáink rendelkezésére.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ.

Rövidítések: áll. = állami; cs. = család; cl. = címerlevél; egy. = egyetemi; hg. = herceg; kir. = király, királyi; kny. = könyvnyomda; ktár. = könyvtár; ltár. = levéltár; m. = magyar; min. = minisztérium; pk. = püspök; r. t. = részvénytársaság; szerk. = szerkesztőség; vár. = városi; vm. = vármegye.

- Abai gazd. népkvár 49.
 Abaujtorna vmegyei és Kassai Közművelődési Egyesület 38.
 Abbazia 81.
 Abbott T. K. 181.
 Abo 198.
 Abonyi Lajos 235.
 Abonyi népkvár 52.
 Abraham Jagel 195.
 «Actiones et monumenta Martyrum» (Genf, 1640.) 258.
 «A Czipész» 200.
 Adorján testvérek-cég 267.
 Adrian Fr. 285.
 Aelia Vinstrupius, Manipulus Strata-gematum 70.
 «Aehrenlese» 118—120.
 «Aglája» 119.
 «Agramer Politische Zeitung» 118—125, 127, 129.
 Agathodaemon 92.
 Agostino Chiari 276.
 Ahasverus-monda 186, 187.
 «A Hét» 269.
 Ajándékozások a M. Nemz. Múzeum számára 74—77, 164—167, 268—271, 343—345.
 Akadémia, M. T. — 62, 75, 164, 202, 268, 343. «—i Értesítő» 194, 233, 234. —i ktár 337, 342, 349.
 Akhnim 187.
 Akron 151.
 «Akroni Ujság» 269.
 Alapi Gyula 96.
 Alatus S. 179.
 Albini 231.
 Aldrovandi 86.
 Aldus-cég 348.
 Alexi Theochar 56.
 Alfano 86.
 Alfonso 180.
 «Alföldi Csatak» 126. «—i Hirlap» 126.
 Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület 40, 46.
 Ali Arabi 187.
 Alkalay Adolf 83.
 Allegra 277.
 Allé 180.
 «Allgemeine Deutsche Theater-Zeitung» 115. «— Pest-Ofner Zeitung» 129. «— Zeitung von und für Ungarn» 129.
 Allieri megyei ktár 181.
 Almagià Roberto 349.
 «Almanach, Neu und Alter —» (Kolosvár, 1688.) 157.
 Almássy Pál 271.
 Almquist & Wickselt-cég 273.
 Alsóboldogfalvai EMKE-népkvár 44.
 Alsócsucsai EMKE-népkvár 44.
 Alsófehér vmegyei tört., rég. és természettud. egyeslet ktára 20.
 Alsógyőrödi ifj. ktár 46.
 Alsóilosvai népkvár 52.
 Alsójtatói FMKE-ktár 46.
 Alsókubin 14.

- Alsólendvai népkvár 49.
 Alsópáli FMKE-ktár 47.
 Alsórajki népkvár 49.
 Alsórétfalui FMKE-ktár 46.
 Alszegehy János 27. — Jánosné 27. — Zsolt 27.
 Alting Jakab 194, 195.
 Althingius Heinrich, Methodus Theologiae Didacticae (Groninga, 1645.) 69.
 «Altonaische Relation» 189.
 «Alveare» 121.
 Amadeo Raimondo 276.
 Amadis-monda 179, 277.
 «A Magyar-Magyar» 166.
 Ambrosi 277.
 Ambrosini R. 349.
 Amenius, De conscientia et ejus jure 70.
 American Federation of Arts 351. — Library Association 177, 183, 184. — Telephon and Telegraph Company szakkttárai 185.
 «Amerikai magyar Népszava» 200. — «— Magyarság» 269.
 «Amiculu Poporului» 128.
 Ammianus Marcellinus 87.
 Amsterdam 68—71, 154, 194, 308, 318. — i egyetemi ktár 279. — i tart. ktár 282.
 Anania 350.
 «Anastasia» 121, 122.
 Ancona, Paolo d'— 276.
 Andódi FMKE-ktár 46.
 Andrea da Sancta Croce 182.
 Andrée J. F. 175.
 Aneny George M. 185.
 Angelis 350.
 Angelus Joannes 153.
 Angelo, Giacomo d' — 92.
 Angermayer Károly 171, 172, 248.
 Angers 268.
 Angyal Dávid 288.
 «Anhang zum Temesvarer Wochenblatt» 127, 129.
 Ankwicz, H. v. — 90.
 «Annales Memorabilium Orbis Catholicae» 122.
 «Antimachiavellus de regno recte et tranquille administrando» 70.
 Antwerpen 69, 155, 257, 258, 334—336, 333.
 Apafi Mihály erdélyi fejedelem 167, 271.
 Apokrif evangeliumok 187.
 «Apologia pro Synodo Solnensi» (Kassa, 1610.) 1.
 Apponyi Sándor gr. 173, 258.
 Apró nyomtatványok a M. Nemzeti Múzeum ktárában 74, 164, 200, 268, 343.
 Apuleius, Lucius — 161.
 Arad 14, 15, 49, 76, 127, 165. — i közművelődési ház és gyűjteményei 15, 16. — i szabadságharci ereklyemúzeum 15.
 «Arad» (hirlap) 126.
 «Arader Kundschaftblatt» 121—125, 127, 129.
 «Aradi Hirdető» 126, 128.
 Aradségai népkvár 44.
 Aradszentpéteri népkvár 44.
 Arad-újtelepi népkvár 44.
 Arany János 76, 205, 231. — i társaság 200.
 «Archiv des Vereins für Siebenbürgische Landeskunde» 125. — «für die Kenntniss von Siebenbürgen in Vorzeit und Gegenwart» 123.
 Ardenne, H. d'— de Tizac 350.
 Aristoteles 69, 179.
 Arndt E. M. 285.
 Arnhem 243.
 «Articuli Ecclesiarum» (1702.) 160. — «— rerum Hungariae» 336.
 Ashburnham-gyűjtemény 88.
 «Aspasia» 118.
 Association des bibliothécaires français 87.
 Aszód 201. — i népkvár 47.

- «A' Természeti, Gazdasági és Mester-
séges Esmeretek Tára» 118.
«Athenaeum» (folyóirat) 121—124.
Athenaeum r. t. 36, 37, 62, 66, 243,
303.
Athenaios 338.
Athoshegyi Vatopadi kolostor 92.
Atzél-könyvtár 16.
Augsburg 257—259, 354. —i városi
ktár 91.
Augustinus Caelius, Saracenicae histo-
riae libri 156.
«Aulicus Inculpatus» 154.
«Aus dem Reiche der Todten» 114—
116.
Austin Stephan 329.
Avicenna 350.
Axon W. E. A. 180.
Ayer Thomas P. 185, 351.
Azara, d'— 189.
«Az Ausztriai Birodalmat Illető Kö-
zönséges Birodalmi Törvény és Kor-
mánylap» 128.
Azzoguidi Baldassare 180. — Piero 180.
Ábel Jenő 161.
«Ábrázolt Folyóirat» 126, 262.
Állatorvosi főiskola, M. kir. — 75, 201.
Állatvédő-egyesület, Orsz. magyar —
202.
«Árpádhoni Kertészlap» 76.
Árva vm. 15.
- Bacon 281. V. ö. Verulami.
«Bacska Vila» 125.
Baditz Ottó 306.
Baendel H. l. Zahn.
Baerent Karl 187.
Barley Arthur Low 183.
Bain Nisbet R. 131, 137, 144, 145,
151, 240, 249, 251, 255, 317.
Bajai néptár 37, 49.
Bajza József 74, 164, 198, 200, 204,
215, 269, 343, 344.
Bakonyi Károly 65.
Bakcsiszeráj 269.
- Balassagyarmat 164.
Balaton-bizottsága, Magyar Földrajzi
társ. — 201.
Balázs Sándor 228.
Balázsfalva 128. —i néptár 37.
Baldensperger Fernand 176.
Baldus 162.
Ballagi Géza 287.
Ballantyne, Hanson & Co-cég 131, 330.
Ballenstedt 321.
Balmazújvárosi néptár 41, 43, 45.
Baltimore 165.
Balzac 234.
Bammes Reinhold 83.
«Banater Zeitschrift» 118.
Bancroft George 76, 205.
Barabás György 238. — Miklós 57.
Baranya m. 38.
Baranyai Béla 268. — József 96. —
Zoltán 164, 172.
Barba 175.
Barbier 175.
Bard Julius 320.
Barkóci néptár 49.
Barodai helyi ktár 186.
Baróti Lajos 200.
Bartalits Imre 135, 136, 243, 249, 252.
Bartolus 162.
Bartók István 271. — Lukács 266.
Barvinsky E. 200.
Basel 69, 155, 156, 187, 256, 259, 283,
333, 335, 336. —i egyetem 90, 284.
—i Schweizerisches Wirtschafts-Ar-
chiv 181.
Bashkerville John 280.
Batsányi János 72, 73, 163.
Batta J. 200
Battara B. 310.
Batthány-intézet Gyulaféhevároott 20,
21.
Baudouin M. 87.
Baumann l. Schmidt.
Bawarowski A. C. 136.
Bayard 231.
Bayer József 99, 102, 104—106, 109,

- 110, 220, 221, 223, 224, 226—229, 231, 238.
 «Bába-kalauz» 200.
 Bácsbodrog vmegyei tört. társulat 35.
 Bánkeszi FMKE-ktár 46.
 Bánlaky Géza 290.
 Bánokszentgyörgyi népkvár 49.
 Bártfa 14, 16, 17, 258. —i népkvár 47.
 —i sóhivatal 208.
 Báthory István lengyel kir. 335. —
 Zsigmond erdélyi fejedelem 271. —
 Zsófia I. Rákóczi Györgyné 68.
 Bárti ifj. ktár 46. — FMKE-ktár 46.
 Bátky Zsigmond 198, 212.
 Beardsley 188.
 Beauchamp, Godart de — 86.
 Beaumarchais könyvnyomtató 280.
 Beets-Damsté T. 318.
 Behrens Péter 188.
 «Beiblatt zum Temeswarer Wochenblatt» 129.
 Beijers J. L. 308.
 Belényesi polg. olvasókör 48.
 Belgrád 269.
 Bellarmin 69.
 «Bellum Jehovae... contra vitia» 154.
 Below, Gustav von — 188.
 Belügyminiszterium, M. kir. — 15, 74, 200.
 Bem 271.
 Bencze 290.
 Benger Miklós 293, 296.
 Bengesco G. 173.
 Benhonzie-lestocki magyar telep ktára 39, 41.
 Benedek Marcell 172, 175.
 Bensheimer J. 242.
 Bentivolus Joannes 161.
 Benziger C. 284.
 Benyovszky Móríc gróf 167.
 Beóthy Zsolt 170.
 Berczik Árpád 238.
 Berde Béla 268.
 Bereg vmegyei Közművelődési Egyesület 38, 48.
 Beregszászi népkvár 48.
 Berényi cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 209.
 Berényi János gr. 209, 268.
 Berg & Hesse-cég 321.
 Bergamo 273.
 Berger Illés 8, 9.
 Berlin 63—67, 133, 135—152, 188, 241—244, 246—252, 303, 306, 313, 316, 319—322. —i egyetemi ktár 191. —i internationales Institut für Sozialbibliographie 289. —i kir. házi-ktár 354. —i kir. iparművészeti múzeum 187. —i kir. ktár 91, 188, 190—192, 199, 285, 353, 355. —i tud. akadémia 191, 192.
 «Berliner Tageblatt» 355.
 Bernau 65.
 Beroaldus Philippus 161—163.
 Berwald Ludwig 320.
 Berwich-Sayers W. C. 282.
 Berzeviczei áll. népiskola 41, 47. — ifj. egyesület 41.
 Berzeviczi Henricus, Ad protestationem Patrum Societatis Jesu... Glossa (Nagyszombat, 1707.) 261, 262.
 Berzeviczy Albert 174, 200, 322.
 Besold Eduard 151.
 Besztercze 167. —i cs. és kir. csapatkórház ktára 44.
 Beszterczebánya 17, 113, 121. —i vár. múzeum 11, 17.
 Bethlen gr. cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 167.
 Bethlen Anna grdné 167. — Gábor erdélyi fejedelem 167.
 Betz Louis P. 173, 175.
 Beyer E. 83.
 Bezerédj cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 168, 208.
 Bezerédj István 74, 200.
 Bécs 9, 54—56, 58—60, 62, 63, 65, 74, 77, 83, 90, 114—120, 128, 132—134, 138, 144, 151, 160, 167, 175, 198, 200—202, 244, 246, 247,

- 251, 257, 258, 271, 293, 305, 312, 315, 316, 319—322, 343, 344. —i cs. belügyminiszteri ltár 199. —i cs. és kir. hadi ltár 199. —i cs. és kir. közös pénzügyi ltár 199. —i cs. és kir. udv. ktár 9, 90, 93, 95, 192. —i cs. és kir. udv. és áll. ltár 199. —i cs. tud. akadémia 74, 164, 201. —i egyetemi ktár 91, 199. —i katonai akadémia 199. —i központi ktár 354. —i központi statisztikai bizottság 75, 201, 202, 269. —i Theresianum 199.
- Békés vmegyei ált. tanítóegyesület 38. —i közkórház 74, 200. —i múzeum 20.
- Békés (város) 200.
- Békéscsaba 17, 49. —i központi népkvár 41, 43, 45. —i Múzeum-egyesület 17.
- Békésyula 74, 200.
- Béndek Zoltán 60.
- Bérczy Károly 233.
- Béres János I. Szabó.
- «Bibliographiai Értesítő» 122, 123.
- «Bibliographie de la France» 173, 175.
- «Biblioteca amena» 250. «— romantica tascabile» 142, 151, 240. «— teatrală a Poporului Român» 321. «Zabarna —» 318.
- «Bibliotéka, Česká — rodinná» 140. «Romanová —» 148, 247, 316.
- «Bibliothek berühmter Autoren» 315. «Blauwe —» 319. «Folkets —» 247. «— der Gesamtlitteratur des In- und Auslandes» 54, 144, 309. «Europäische —» 254.
- «Bibliothèque contemporaine» 249. «— des meilleurs romans étrangers» 148. «— hongroise» 62.
- Bigault des Casanove, Ch. de — 303, 308.
- Bihar vm. 38. —i és nagyváradi rég. és tört. egyeslet múzeuma 28, 74, 200.
- Bihary Sándor 314.
- Bindorfer Ferenc 200.
- Bingham Clifton 314.
- Binz Gustav 93.
- Birch-Pfeiffer Charlotte 231.
- Birkás Géza 74, 200.
- Birságpénz, Könyvtári — 184.
- Bjelinaí vándorktár 39.
- Blackwood W. & Sons-cég 146.
- Blaħa Lujza 308.
- Blanchan Neltje 142.
- Blankertz Rudolf 188.
- «Blätter der Zerstreung» 130. «— für Geist, Gemüth und Vaterlands-kunde» 121—127. «— vom Baume der Erkenntniß» 127.
- Bobai népkvár 38.
- Bobai György de 208.
- Boccard, E. de — 59.
- Bod Péter 8.
- Bodinus Johannes, Methodus historica (Basel) 335.
- Bodnár János 28.
- Bodoki vár 209.
- Bodoni Giambattista 281.
- Boer R. C. 279.
- Boffito G. 86, 180, 277, 350.
- Boggs S. E. 142, 151.
- Bohatta Hans 91, 200.
- «Bohumil» 128.
- Boinet Amédée 86, 180, 277, 349.
- Boissier Gaston 132.
- Bokodi népkvár 49.
- Bollandus Joannes 297.
- Bologna 86, 161, 165, 180.
- Bonfini 155, 156, 256.
- Bongarsius Jakab 256.
- Bonni egyetemi ktár 199, 285.
- Bonnier Albert 249, 318.
- Bonz Adolf 54, 136.
- Borden William Alanson 186.
- Bordosi EMKE-népkvár 44.
- Bormerot Jean 350.
- Boros Gergely de 271.
- Borsod vm. 160.

- Borsodmiskolci Közművelődési Egylet és múzeuma 26, 38, 200.
- Borsos István 159.
- Bos D. 279, 280.
- Bosnyák-herc. orsz. kormány 200, 268.
- Bosnyák Tamás 2.
- Boston 176. —i book company 176. —i cooperative information bureau 186. —i Museum of fine arts 268. —i public library 184. —i school for social workers 184. —i Women's Educational and Industrial Union 351.
- Bostwick Arthur C. 184.
- Bourquelot 175.
- Bowermann George F. 183.
- Bowring John 329.
- Boysen K. 354.
- Böddekeni ágostonrendi kolostor 285.
- Bögözi EMKE-néptár 44.
- Böhm Gusztáv 224.
- Börne 187—189.
- Bősárkányi néptár 49.
- Böszörményi Géza 343.
- Braille-könyvek 41, 42, 47.
- Brandstetter Oscar 64—67, 133, 247, 307, 313, 322.
- Brassó 56, 120—129. —i EMKE-néptár 44, 49.
- «Brassói Lap» 128.
- Braun Róbert 289.
- Braunau 352.
- Braune 133.
- Brazíliai köztársasági kormány 203.
- Brábek František 54, 137, 143, 146, 147, 241, 308.
- Breiner Josef 304.
- Breitenstein M. 140.
- Breitkopf u. Härtel-cég 253.
- Brema 135.
- Brera college library 186.
- Breskai néptár 39.
- Breslau 136—138, 141, 143, 150, 245, 328.
- Brewer Sámuel 159, 262.
- Breyer Mirko 267.
- Breznay Béla 74, 200.
- Bridgeporti ref. magyar ifj. egyesület 39, 41.
- «Briefe eines Magyaren an seinen Freund Michl» 127.
- Broadhurst H. P. 282.
- Brockhaus F. A. 303.
- Brodard P. et Gallois-cég 148.
- Brodhag 188.
- Brodmann G. A. 248.
- Brooke lady 180.
- Brookline 176.
- Brown James Duff 190, 282.
- Bródy Zsigmond 132, 135, 250.
- Brósz Károly 26.
- Brunet 69, 173, 175. — L. 187.
- Brutus 350.
- Bruzelles 88, 350. —i Institut Solvay —i nemzetközi bibliografiai intézet 354, 289. —i Royal Society 354.
- Brücke, Die —, tud. intézet 200.
- Brünn 54, 63, 133, 195, 247, 315, 322, 343. —i Mährische Landesbibliothek 199. —i Technische Hochschule 199.
- Bry, Theodorus de —, Fortificatio 257.
- Bucholcerus Abraham, Chronologia 259.
- Buda 90, 95, 113, 114, 118—123, 129, 345. —i adókvető-bizottság 208. —i Krónika 178.
- Budakeszii néptár 37.
- Budapest 17, 42, 59, 60, 62, 63, 78, 85, 126, 128, 129, 142, 161, 169, 172, 195, 235—238, 243, 247, 253, 265, 267, 272, 293, 294, 303, 306, 308—311, 313, 314, 316, 321, 347, 348. —i cs. és kir. helyőrségi fogház 38. —i főv. házinyomda 169. —i főv. ktár 74, 95, 96, 169, 170, 179, 195, 196, 201, 276, 286—290. értesítője 286, 290. —i főv. rendőrfőkapitányság 75, 202, 269.

- i főv. statisztikai hivatal 287.
 —i főv. tanács 74, 200, 286. —i főv. vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézet 269. —i Hűvösvölgyi Diáktelep 290. —i Istenhegyi Népművelődési Egyesület 49. —i keresk. és iparkamara 200, 343. —i ker. munkásbiztosító pénztár 200. —i III. ker. nép- és isk. ktár 49, 43, 45. —i VI. ker. Népkvár-Egyesület és ktára 40, 43, 46, 48, 50. — VIII. ker. Közjótékonyasági-Egyesület és ktára 40, 43, 46, 51. —i IX. ker. nép- és isk. ktár 40, 43, 46, 50, 51. —i X. ker. nép- és isk. ktár 40, 43, 45. —i X. ker. Máv. gépgyár ktára 50. —i kir. József-műegyetem 75, 201. —i kir. orvosgyelet 74, 164, 200. —i Könyvtár-Egyesület 11, 17, 40, 43, 44, 50, 51. —i pedagógiai ktár 289, 290. —i ref. theologiai akadémia 17, 200. —i tud.-egyetem 74, 200, 286, 344.; i ktár 269, 293, 295, 296, 298—301.; i növénykert 269.; i természettud. szövetség 165. —i zuglói népkvár 37.
 «Budapesti Divatlap» 126—128. «—Hiradó» 124—126. «—Hírlap» 195, 200. «—Közlöny» 233. «—Rajzolatok» 122. «—Szemle» 122.
 Budekke A. 94.
 Bukaresti magyar népkvár 39.
 Bullard Laura Curtis 146.
 Bullen I. Lawrence.
 «Bulletin de la revue bibliographique hongroise» 198.
 Bultingaire L. 88.
 Bulyovszky Lilla 205.
 Bungay 240.
 Burger Konrád, Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal 1501—1536. (Leipzig, 1913.) 348.
 Burgh, J. P. C. v. d. — 279.
 Burgogne F. J. 281.
 Busbequius Augerius Gislenius 154.
 — Iter Constantinopolitanum 334.
 Busch J. J. 303.
 Bussaeus Mihály 5.
 Bussum I. Naarden.
 Busti U. 179.
 Buza János 31. — László 31.
 Buzás Miklós cle 345.
 Buzásbesenyői EMKE-népkvár 44.
 «Bücher, Die — des deutschen Hauses.» 66, 148, 242.
 Büchling I. Hallberg.
 Büggemann Karl 304.
 Caesar, Julius — 335.
 Caignez L. E. 175.
 «Calendarium Tyrnaviense» (Nagy-szombat, 1706.) 260, 261.
 Calix 280.
 Calpurnio Giovanni 180.
 Calvinus, In Esaiam Commentarii 336.
 Camerot et Renouard-cég 132, 255.
 Campe Julius 187, 189.
 «Canadai Magyar Farmer» 166, 269.
 «Canones Concilii Tridentini» (Antwerpen, 1640.) 335.
 Cape-towni South American Museum 269.
 Caraffa Pedro 200.
 Cardanus Hieronymus, Opera 258.
 Cario, Chronicum 335.
 Carlyle 191.
 Carnegie 185, 351. — Endowment Washingtonban 200.
 Carranza, Bartholomaeus de —, Summa Conciliorum 334.
 Carthaphilus-legenda 187.
 Carva Thomas, Itinerarium (Mainz.) 69.
 Caspari H. 94.
 Cassel 246.
 Cattaneo Enrico 151. — Stefano 276.
 Cebe Thebanus 276.
 Celani Enrico 179.
 Cellarius Christophorus 333.

- «Centuria Gemina symbolorum haereticorum» 334.
 Céhiratok a M. Nemz. Múzeum ktárában 207, 208, 271.
 Chahu Balthazard 181.
 Champion Honoré 62, 66, 87, 303.
 Chantilly 277.
 Chapman & Hall-cég 240.
 «Charivari» 126.
 Chasles Michel 88.
 Chatelaine Émile 87.
 Chezy Wilhelm 251.
 Chicago 139, 151, 164, 200, 201, 343.
 —i Magyar Női Otthon 40, 41.
 Chiuho Péter de 271.
 Chytraeus David, Herodoti et Thucydidis chronologia historica (Helmstadt, 1586.) 334.
 Ciconti Teobaldo 141.
 Cimereslevelek és nemesi iratok a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 167, 207—209, 271, 345.
 «Cim-és névtár, Tiszti —» 48.
 Cincinnati Museum Association 200.
 «Civitates orbis terrarum» 257.
 Clatworthy Linda M. 186.
 Claubergius Johannes, Logica Contracta (Kolozsvár, 1694.) 159.
 Clay R., Son and Taylor-cég 148, 240.
 Cleveland 165, 201, 269.
 Cluverius P. 153, 154.
 Cochleus Johannes, Historia Hussitarum (Mainz, 1549.) 156.
 Coggiola Giulio 182.
 Cohen I. 67.
 Collijn Isaak, Katalog der Inkunabeln der kgl. Bibliothek in Stockholm (Stockholm, 1914.) 273—275.
 Collimitius György 90.
 «Colloquium Ratisbonense» (Rotisbunn, 1601.) 258.
 Columbia University Library 185.
 Columna Aegidius 276.
 Comenius 68, 205.
 «Commentarius Veteris Graeciae Regionum» 259.
 Concha Győző 74, 200.
 Conitzer H. 133.
 «Coniunctionibus, De — Planetarum» 259.
 Constable Thomas 131.
 «Constitution des Thierreiches» 127, 128.
 Contarenus 71.
 Cooke C. M. 351.
 Copinger 275.
 Coppée François 314.
 Coronel Ábrahám 195.
 Costenoble Hermann 150.
 Cotta J. C. 54, 55, 64, 309, 316.
 Coulommiers 148.
 Coupland W. Bramley 280, 281.
 Crerar John-ktár Chicagóban 200, 343.
 «Croatia» 122, 123.
 Crous E. 283.
 Cugnet Ch. 266.
 Cunaeus Petrus 153.
 Curtius, Quintus — 333, 335.
 Cuspianus Johannes 90.
 Cutter Mary Salome 177.
 Csabbi ifj. ktár 46.
 Családi ltárak a M. Nemz. Múzeum ltárában 77, 167, 168, 208—210, 271, 345.
 Csaplovits-ktár Alsókubinban 1, 10, 12, 15, 158, 159.
 Csapó Ödön 166.
 Csathó János 266.
 Csáky gr. cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 167, 210, 271.
 Császár Elemér 175. — Ernő 74, 200.
 Csejtej FMKE-ktár 46.
 Csengődi népkvár 38.
 Cserei Mihály 218, 219.
 Csernátfalvi népkvár 37.
 Csengei FMKE-ktár 46. — olvasókör 42.
 Csemeki cipészek céhszabályzata 207.

- Csicser 343.
 Csiki Ernő 200.
 «Csiki Gyutacs» 128.
 Csiksomlyói kolostor 202, 203.
 Csikszereda 128.
 Csiky Gergely 16, 238, 239.
 Csoma cs. Itára a M. Nemz. Múzeum
 ktárában 345.
 Csongrád vm. 38. —i Tört. és Rég.
 egyesület múzeuma 12, 33.
 Csontos János 270.
 Csóti vándorktár 44.
 Czakó Elemér 82.
 Czege 337.
 Czegléd 46. —i népktár 37.
 Czernoviczi egyetemi ktár 199.
 Czibakházai népktár 37, 41, 43, 46.
 Czifmer Károly 74, 200, 343.
 Czink Lajos 310.
- Daberkow C. 54, 133, 244, 247, 251.
 Dabrowsky Yán 200, 343.
 Dacsókeszii FMKE-ktár 47.
 Dalechampius Jakab 337, 338.
 Dali István 68.
 Damascenus Joannes, Historia de vitis
 Eremitarum (Antwerpen, 1602.) 335.
 «Damenzeitung» 116.
 Danckier Axel 144, 146, 249.
 Dancs Lajos 208.
 Danford Beatrice 143.
 «Danica» 120, 128, 129.» —Horvatsko-
 Slavonsko-Dalmatinsko» 124—126.
 Danielisz Károly 33.
 Danielović S. Cz. 315.
 Dankó József 294—296.
 Dannenfels W. F. 308.
 Darázsi népktár 49.
 Darmstadt 354. —i nagyhercegi ktár
 91, 199.
 Darnay-Múzeum Sümegen 12, 13, 32.
 «Das Junge Ungarn» 127.
 «Das Reich der Todten» I. «Aus dem
 Reiche der Todten»
- «Das Vaterland» 124, 125.
 Daubrée Gabriel-Auguste 88.
 Daytoni könyvesház 186.
 Dádanovich 262.
 Dárday Sándor 204.
 Dean & Son-cég 314.
 Deák Farkas 309. — Ferenc szabad-
 köműves páholy 95, 288, 290. —
 Geyza 270.
 Debreczen 14, 18, 19, 68, 70, 75, 126,
 128, 129, 202, 266. —i ref. főiskola
 és ktára 11, 18, 19, 200. —i vár.
 múzeum 19, 202. —i zenede 200.
 —köszélszegpusztai népktár 38.
 «Debreczeni Lapok» 128.
 «Debreczen-Nagyvárad Értesítő» 123—
 128.
 «Decreta Sacro Sancti Concilii Triden-
 tini» (Róma, 1564.) 334. «— synodi
 provincialis» (Pozsony, 1611.) 6.
 Dei Benedetto 182.
 Delagrave 176.
 Deli I. Thallóczy.
 Delti ktár 279.
 Deméndi FMKE-ktár 47.
 Denicke 245.
 Denver 343.
 «Der Bote von und für Ungern» 76,
 119, 120.
 Derecskei Ambrus 193.
 «Der Emancipirte Satanas» 127.
 «Der Evangelische Christ» 127.
 «Der Freund der Jugend» 113.
 «Der grosse Pfaffenzwicker» 127.
 Derkai György, Az örök élet útja
 (1678.) 75, 202.
 «Der Katholische Christ» 127, 129.
 «Der Neue Courier aus Ungern von
 Kriegs- und Staatssachen» 114, 129.
 «Der Österreichische Actionär» 123.
 «Der Patriot» 127.
 «Der Pilger» 123.
 «Der Rothmantel» 127.
 «Der Schmetterling» 127.
 «Der Siebenbürger Bote» 113—129.

- «Der Siebenbürgische Volksfreund» 127, 128.
 «Der Spiegel» 118—127, 129.
 «Der Südingar» 127,
 «Der Ungar» 123—129.
 «Der Ungarische Israelit» 127.
 «Der Vermünstige Zeitvertreiber» 113.
 «Der Vierzehnte April» 129.
 «Der Volksfreund» 127.
 «Der Wahre Ungar» 127, 129.
 «Der Zeitgeist» 127.
 Derzsenyi ifj. ktár 46.
 Deslisle Léopold 181.
 Desmarests Jean 175.
 Desőfi Ferenc l. Dessewffy.
 Dessau 147.
 Dessewffy Ferenc gr. 265, 266.
 Detroit 269.
 Deutsche Buchgewerbeverein 82.
 «Deutsches Volksblatt» 125.
 Devrient Emil 205.
 Dewey-féle tizedes rendszer 89, 91,
 186, 281, 282, 287.
 Délmagyarországi Magyar Közművelő-
 dési Egyesület 36, 40, 42, 43, 48,
 50.
 Dés 19.
 Déva 19.
 Dézsi Lajos 342.
 Dickens 222.
 Dickinson C. E. 343.
 Dickson-ktár Gothenburgban 278.
 Diderot 169.
 Didot Ambroise Firmin 282. — Firmin
 281. — François 281, 348. — Fran-
 çoise Ambroise 281. — Pierre 281.
 «Die Biene» 119.
 «Die Erste Epistel der Ungarn an die
 Wiener» 127.
 «Die Grosze Versammlung der Spatzen
 und Anderer Vögel in Budapest»
 127.
 Diels 192.
 Dienes László 288, 289.
 Diense Paul 91.
 «Die Opposition» 127, 129.
 «Die Reichsgelse» 129.
 Dietrich Felix 173.
 Dietrichstein Ferenc hg. 274.
 Dietze Alexander 309.
 «Die Volksstimme» 127.
 «Diétai Magyar Múza» 115,
 Dih, J. v. — 280.
 Dillingham G. W. 320.
 Dioscorides Pedacius 336.
 Diósgyőri koronauradalom ltára 26.
 Diósy Béla 59, 247.
 Dixon Henry 282.
 Dobell Bertram 180.
 Dobján László 74, 164, 200.
 Dobsa Lajos 233.
 Dolch W. 352.
 Donatus 91, 93.
 Dondey-Dupré 175.
 «Dongó» 126, 200.
 Donnus Nicolaus 92.
 Donohne M. A. & Company-cég 139.
 Doppler Ferenc 206 — Károly 206.
 Doré 188.
 Dornavölgyi EMKE-népkvár 44.
 D'Ormeval 175.
 Doubleday and Mac Clure-cég 142,
 149.
 Dóczy Lajos 54, 55, 234, 309.
 Dóri népkvár 38.
 Drávaszabolcsi népkvár 38.
 Drescher Pál 289.
 Dresserus Matthaeus, Isagoges Histori-
 cae (Leipzig, 1587.) 259.
 Drexelius Jeremias, Aloen 69. — Auri-
 fodina Artium et Scientiarum om-
 nium (München, 1638.) 69. — Deli-
 ciae Gentis Humanae Jesus Christus
 70. — Gazophilacium (München,
 1637.) 70. — Infernus Damnatorum
 154. — Opuscula (Antwerpen, 1657.)
 155. — Rosae selectissimarum vir-
 tutum (München) 70. — Zodiacus
 Christianus (München, 1622.) 154.
 Drezda 60, 139, 148—150, 304, 354.

- Dryden 86.
 Dublini Trinity College ktára 181.
 Dubniczky Karl 304.
 Ducăus 155.
 Dudumi Demeter 61.
 Du Fou Raoul 181. — Yvon 181.
 Dumas fls 234. — père 222.
 Dunaalmási népkvár 49.
 Dunamelléki ref. egyházkerület 74, 200, 266.
 Dunay Zoltán 245.
 Dunántúli ág. ev. püspökség 74, 200. — Közművelődési Egyesület 40, 43, 44, 48, 50.
 Dupont Paul 318.
 Duysburgi egyetem 159.
 Dux Adolf 58, 59, 62, 151, 303.
 Dziatzko Karl 93.
 Eastman W. R. 350.
 Eber Paolo 179.
 Ebert O. E. und O. Scheuer, Bibliographisches Jahrbuch für deutsches Hochschulwesen (Wien und Leipzig, 1912.) 83—85.
 Eckstein Richárd 133, 302.
 «Eco del Litorale Ungarico» 124, 125.
 Edelmann Carl 253.
 Edinburgh 131, 146, 330.
 «Effectus amoris», széphistoria 337—342.
 Egei FMKE-ktár 47.
 Egellius Joakim 90.
 Egerághi népkvár 49.
 Eggenberger-cég 175, 309.
 Eggerer András 293.
 Egressy Gábor 233, 235, 236.
 Egri érsekség 164, 201. — érs. jogliceum 201. — iparostanoncisk. ktár 37.
 Egyed István 201.
 Egyeki népkvár 51.
 «Egyetemes Philologiai Közlöny» 172, 175.
 «Egyházi Értekezések és Tudósítások» 117, 118. — «Folyóirat» 119. — «Litteraturai Lap» 124—126. — «Tár» 119—122. — «Tudósítások» 123, 124.
 «Ehren-Geticht» (Kassa, 1657.) 3—5.
 Eichovius Cyprianus, Delitiae Italiae (Ursel, 1604.) 259.
 «Ein Jeder Muss Es Wissen» 127.
 Eisenach 67, 133, 247, 313, 322.
 Ekdahl Nils Johann 274.
 «Ellenőr» 126.
 Ellinger István 263, 264.
 «Előre» 268.
 «Eltern-Zeitung» 127.
 Eltham 202.
 Elzevier-cég 89, 348. —féle Respublicák 70, 71, 153, 154, 335.
 Emich Gusztáv 58, 61, 142, 151, 152, 243, 303, 347.
 «Emlékek, Erdélyi Országgyűlési —» 336.
 Emmius Ubbo 70.
 Endrényi Lajos és tsa-cég 314.
 Endrődi Sándor 55, 170.
 «Engelhorns allg. Roman-Bibliothek» 143.
 Engelström gr. cs. ktára 274.
 Ennius 95. — U. 335.
 Enyvvári Jenő 268, 290.
 Eötvös József br. 56—59, 76, 205, 222, 223. — Károly 206.
 Eperjes 14, 19. —i ág. ev. lyceum ktára 11, 13, 19, 20. —i népkvár 47.
 «Ephemerides Politicae et Litterariae» 114. — «Posonienses» 116—121.
 Erasmus Rottendamus 334. — Adagia 70. — Enchiridion Militis Christiani 69.
 «Erdélyi Hiradó» 118—126. — «Hirlap» 121, 122. — «Múzeum» 117, 231. — «Prédikatori Tár» 120, 121. — «Protestáns Egyházi Beszédék Tára» 126.
 Erdélyi János 61.

- Erdélyi Kárpát-egyesület múzeuma 24.
 — Múzeum-egylet és gyűjteményei
 21, 157, 160, 164, 201, 268.
 Erdélyrészi Magyar Közművelődési-
 Egyesület 40, 43, 44, 48, 50, 201, 343.
 Erdőszelestényi FMKE-ktár 47.
 Erfurt 244, 248. —i egyetem 90.
 Erkel Ferenc 206, 226.
 Erlangen 354.
 Ernst Paul 352.
 Ernyei József 201, 343.
 «Erzählungen, 1001 — für Jung und
 Alt» 146.
 Erzsébet-Népakadémia, Budapesti —
 40, 42, 48, 51.
 Erzsébetfalvi iparosköri ktár 37.
 Erzsébetvárosi népkvár 47. — polg.
 olvasókör 41.
 Escudier Paul 277.
 Esposito Mario 181.
 Esselborn Karl 91.
 Estienne-cég 88.
 «Esti Lapok» 128.
 Esze Tamás cle 77.
 Eszék 129, 269.
 Esztergom 294. —i hercegprimási
 iroda 201. —i káptalan 261, 262.
 Erienne 348.
 Eupel Fr. Aug. 133.
 «Europäische Fama» 189. «—Relation»
 189.
 Evans George Hill 184.
 Evers G. A. 279.
 Exlibrisek 90, 164, 280, 354.
 «Élet és Literatura» 118.
 «Életelvek Képekben» 124.
 «Életképek» 124—126.
 Érdi népkvár 49.
 Érköbölküti népkvár 48.
 Érsekivadkerti népkvár 47.
 Faber János 90.
 Fabricius Endre 271. — Georgius,
 Historiae Sacrae (Leipzig, 1582.)
 259, 333.
 Faddi vándorktár 44.
 Faguet 169.
 Fakóvezekényi ifj. ktár 46.
 Falk Miksa 345. — Zsigmond 59, 60,
 347, 348.
 Farádi népkvár 38.
 Farkas András 60. — Hermine 64—66,
 251. — József 16.
 Farkassányi Sámuel 266.
 «Fasciculi Ecclesiastico-Litterarii» 123,
 124.
 Fábrián Sándor 21.
 Fáy András 60, 61, 236.
 Fehéregyházai EMKE-népkvár 44.
 Fejér György 76, 205.
 Fejér vm. 38. —i és székesfehérvári
 múzeum 12, 33, 34.
 Fejérpataky cs. ltára a M. Nemzeti
 Múzeum ktárában 209, 271.
 Fejérpataky László 74, 166, 190, 198,
 201, 209, 268, 271, 343.
 Fejérváry Géza br. 268.
 Felbermann Louis 131.
 Feleky Károly 74, 76, 164, 165, 201,
 203, 207, 269, 344.
 «Felicitas ultimi Seculi» 334.
 Felka 14. —i Táttra-Múzeum-Egylet
 és múzeuma 11, 40, 48.
 Felsőbányai népkvár 42.
 Felsődernai népkvár 38.
 Felsőelefánti ifj. ktár 46.
 Felsőköröskényi FMKE-ktár 46.
 «Felsőmagyarországi Minerva» 118—
 120.
 Felsőrakonczai FMKE-ktár 46.
 Felsősegesdi népkvár 49.
 Felsőszecsei népkvár 37.
 Felvidéki Magyar Közművelődési Egye-
 sület 40, 42, 46, 48, 50.
 Ferdinánd (I.) m. kir. 95. — (II.) m.
 kir. 77, 167, 271, 345. — (III.) m.
 kir. 167.
 Ferenc (I.) m. kir. 60.
 Ferenczi Imre 164. — Zoltán 14, 160.
 Ferenczy István 201.

- Ferrarius Sigismundus, De rebus Hungaricae Provinciae (Bécs, 1637.) 258.
- Ferslew C. & Co.-cég 144, 249.
- Fessler 100.
- Festetics Károly Albert gr. 304.
- Fényképmásolatok a M. Nemz. Múzeum ktárában 76, 167, 192, 204, 345.
- Fick R. 89, 94.
- «Figyelmező» 121, 122, 126, 128.
- «Fillértár» 120.
- Finiguerra Maso 180.
- «Finnisch-ungrische Forschungen» 201.
- Firenze 276. —i isk. ktárak egyesülete 182. —i Laurenziana ktár 92, 182, 276, —i nemz. ktár 164, 182, 268, 354. —i San Miniato del Monte kolostor 276. —i San Pancratio kolostor 276. —i Santa Lucia de' Magnoli templom 276. —i Santa Maria degli Angeli kolostor 276.
- Fischart Johann 188.
- Fischer A. E. 303. — Alexander 309. — E. W. 352. — J. C. 54. — János 1, 4, 5. — S.-cég 188. — és Francke-cég 13, 318.
- Fiske Harrison Grey 320.
- Fitos Vilmos 214, 286.
- Fiume 124, 125, 139, 310. —i deputazione di storia patria 74, 201.
- Flacius Mathias l. Illyricus.
- Flament Pierre 181.
- Flaubert 352.
- Flavius Philostratus 90.
- «Foe di Dumineca» 121.» — pentru Minte, Inima shi Literatura» 121—126, 128, 129.
- Foerster & Co.-cég 136, 140, 248.
- Fogarassy-ktár 21.
- Foire S. Laurent 175.
- Folklore Fellows 198, 270.
- Fonda Antonio 310.
- Fonyó Ignác 343.
- Foppa Vincenzo 276.
- Forgách gr. cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 210.
- Forgách Ferenc esztergomi érsek 1.
- Formica Margaretha 9.
- «Forradalom» 126, 128.
- Forrai Sándor 290.
- Forster Jenő 316.
- Fortunatus-monda 337.
- Fosseyeux Marcel 181.
- Foucher E. P. 175.
- Foulis Andrew 281. — Róbert 281.
- Főfelügyelősége, Múzeumok és Könyvtárak Orsz. — 10—16, 27, 29, 48, 53, 198—200.
- Földes Imre 60. — Zoltán 74, 201.
- Földmivelésügyi minisztérium, M. kir. — 49, 53, 74, 164, 201, 268.
- Földrajzi társaság, Magyar — 201.
- Földregélségi observatorium, Egyetemi — 268.
- Földtani intézet, M. kir. — 164.
- Főnemesi alapítványi liga 74, 201.
- Förster, Friedrich u. Moritz 151.
- Förstetter János 163.
- «Fővárosi Lapok» 234.
- Fraknói Vilmos 8, 178, 201, 268, 337.
- Francia közkutatásügyi minisztérium 349.
- Francke l. Fischer, Greuell.
- «Fanckh'she Sammlung» 136.
- Franke H. 147.
- Frankfurt 70, 75, 94, 154—156, 202, 256—259, 307, 333, 335, 336.
- Frankl Vilmos l. Fraknói.
- Franklin r.-t. 62, 74, 99, 142, 201, 242, 309, 347.
- Franklin-Grout Caroline 352.
- Frafi Carlo 179.
- Freer C. L. 187.
- Freiburg 268, 284, 354. —i egyetemi ktár 199, 284.
- «Freiheitsbote» 129.
- Friese Róbert 65, 251, 252.
- Frigyes (I.) porosz kir. 191. — (Nagy) porosz kir. 191, 271.
- Frigyes Vilmos (Nagy) brandenburgi

- választó 191, 192. — (IV.) porosz kir. 188.
- Fromme C. 132.
- Fröhlichné-Móricz Paula 166.
- Frölich Dávid, Bibliothecae (Ulm, 1644.) 69.
- Fuldai orsz. ktár 284.
- «Fuldaer Zeitung» 284.
- Fuller Frederic Walter 330.
- «Futár» 128.
- Füchsel H. 285.
- «Függetlenség» 233, 269.
- Fülek 2.
- «Fünfkirchner Zeitung» 127.
- Gaál György 305. — Karolin 60.
- Gabányi Árpád 32.
- Galenus 335.
- Galeotti-kodex 197.
- Galgóci ifj. ktár. 46.
- Gallois I. Brodard.
- Gamans Joannes 297.
- Gamboa Ignazio 268.
- Gandouin P. 175.
- Garai I. Markovits.
- Garamkovácsii FMKE-ktár 47.
- Garamrudnoi népkvár 42.
- Garamujfalvi FMKE-ktár 46.
- «Garasos Tár» 120.
- Garay János 60—62.
- Gareau E. 175.
- Garlet I. Pasz 320.
- Gaszner József 14.
- Gattinoni A. 142.
- Gautsch 173.
- Gaye Selima 255.
- «Gazdaságbeli Gyűjtemény» 117.
- Gazdasági egyesület, Orsz. magyar — 75, 202, 268.
- «Gazdasági Lapok» 128. — «Tudósítások» 121—123.
- «Gazeta de Transilvania» 121—126, 128, 129.
- «Gazetta di Zara» 119, 120.
- Gál Kelemen 201.
- Gárdonyi Géza 62.
- Gebell-Ennsburg 304.
- Gefle 278.
- Gegesi EMKE-népkvár 44.
- Geiger Ludwig 187—189.
- Geist Carl 142.
- «Geist der Journale» 130.
- Geletneki FMKE-ktár 47.
- Gellmann Rudolf 74, 201.
- «Gemeinnützige Blätter» 116—124, 127, 166.
- Genevensis Petrus Baptista, De bello Swecziko commentarii 70.
- Genf 155, 258.
- Genova 276. — i dominikánus kolostor 276.
- Gera 135, 139, 303.
- Gerando-Teleki, Antonine de — 141.
- Gerard Frances 138.
- Gerbélius Miklós 90.
- Gerberus Gr., Valet Predigt. (Trencsén, 1643.) 165.
- Gerely József 74, 201.
- Gerjeni népkvár 49.
- Gessay I. 201.
- Gestwicki Bruno 188.
- Geuffreus Antonius, Aulæ Turcicae Descriptio 333.
- Ghyczy Kálmán 24, 25.
- Ghymesii FMKE-ktár 46.
- Gibbon 106, 107, 217.
- Giessen 354.
- Gilliéron 87.
- Gillius Petrus 153, 154.
- Glatz Eduard 144, 241, 243.
- Gleinitz-Mednyánszky, Divus Leopoldus (Bécs, 1692.) 202.
- Glockenton Nicolaus 353.
- Glücksman Henrik 60.
- Gnadenfeld J. 251.
- Goethe 107, 230, 231.
- Gohl Antalné 343. — Ödön 343, 344.
- Goizet J. 86.
- Goldberg E. 83.
- Goldmann I. Halm.

- Goldner Camilla 315.
 Gonda József 31.
 Gonzalez Th., Synopsis (Nagyszombat, 1696.) 203.
 Gorzó Bertalan 201.
 Gotenburg 354.
 Gottschall Rudolf 231.
 Gödöllő 46.
 Gölniczbányai FMKE-ktár 46.
 Gömör vm. 160. —i múzeum 30, 31.
 —i ref. egyházmegye 30.
 Görgey Arthur 208. — István 23.
 Görlitz 259.
 Göttweig 90.
 Graesse L. 175.
 Grafton & Co.-cég 178.
 Granger miss 184.
 Graphaeus I. Scrabonius.
 Gratzl E. 285.
 Grác 66. —i egyetemi ktár 199. —i hist. Verein für Steiermark 164. —i Kuratorium des Joanneums 201.
 Gräfenhachen 311.
 Green Samuel Swett 186. — The public library movement in the United States (Boston, 1913.) 176—178.
 Gregorius Nysenus 90.
 Gregorio H. 318.
 Gremper Johannes 90.
 Greszner & Schramm-cég 302.
 Greuell u. Francke-cég 242.
 Greve H. E. 277, 279, 280.
 Gréb Gyula 201.
 Griffiths Maud E. 280.
 Grill Károly 62.
 Grimm Gusztáv 310, 311, 314.
 Grimma 254.
 Grimme & Trömel-cég 58.
 Gričić Jovan 64.
 Grolier 353.
 Groningeni egyetemi ktár 279.
 Gross Franz 63. — testvérek-cég 303.
 Grossenhain 148.
 Grossmann Ernst 63.
 Gröningen 69, 194. —i egyetem 194.
 Grutenus Janus, Polyanthea (Strassburg, 1624.) 336.
 Grüner E. 65.
 Grün Urban 60.
 Guglielmini-cég 141.
 Guido de Baysio 277.
 Guillaume Edouard 247.
 Gulyás Károly 163. — Pál 9, 48, 52, 53, 67, 74, 83, 152, 158, 164, 170, 178, 190, 198, 201, 213, 255, 268, 273, 286, 332, 343, 348.
 Gummerus K. J. 315.
 Gusztáv Adolf svéd kir. 273.
 Gutenberg 91—93, 347.
 «Gutenberg» (ujság) 80.
 Guevara Antal, Horologium Principum (Sevilla, 1534.) 258.
 Gvvagninus Alexander, Sarmatiae Europae Descripto (Spira, 1581.) 156.
 Gyalus István 82, 348.
 Gyanta 49.
 Gyászjelentések a M. Nemz. Múzeum ktárában 74, 77, 164, 167, 200, 207, 268, 271, 343, 345.
 Gyergyóremete 74, 201.
 Gyermekktárak 351, 352.
 Gyomai közs. népktár 41, 43, 46.
 «Gyógyszerési Hirlap» 126.
 Gyömörey Oszkár 201, 343.
 Gyöngyési Gergely 293.
 Gyöngyösi népktár 41, 43, 45.
 Győr 20, 60, 114—116, 124—128, 303. —i ipartestület ktára 44. —i népktár-egyesület 40, 42, 48. —i vár. ktár 12, 20.
 György brandenburgi őrgróf 207.
 Györy Tibor 164, 268.
 Gyula 20.
 Gyulaféhérvár 20, 68, 271. —i múzeum 12.
 Gyulai Fülöp 161—163. — György 162. — László 162. — Miklós 162. — Pál 62, 101, 227, 236, 328.

- Gyurits Gyula 76.
Gyűdi népkvár 38.
- Haag** F. E. 63.
Habermann Johann, Christliche Gebeth (Löcse, 1698.) 159, 160.
Hachette et Cie-cég 148.
«Hadi és Más Nevezetes Történetek» 114. «— Lap» 128.
Hadsegítő bizottság 356.
Hagano 276.
Hagerup H. 311.
Haigh Franck 88.
Hain 161, 165, 275.
Hajdú vm. 38.
Hajdúdorogi népkvár 41, 48.
Hajdúszoboszlói népkvár 48.
Hajnóczy R. József 13.
Halász Márton 271. — Zsigmond (Dabasi) 271.
Halászi népkvár 49.
Halberstadt 304.
Hale W. Gifford 282.
Hall I. Chapman.
Hallberg & Büchling-cég 133.
Halle 56, 144, 309. —i egyetemi ktár 199. —i magyar ktár 94.
Hallus Josephus, Meditatiunculae subitaneae 70.
Halm & Goldmann-cég 322.
Halmágyi Antal 343.
Halmágyi népkvár 37.
Hamar István 17.
Hamburger I. Köhler.
Hamburgi Magyar Egyesület 40, 41.
Hammond 76.
Hampel Ferenc 201. — József ifj. 201.
Hanau 155.
Hann Sebastian-Verein Nagyszébenben 202.
«Hannibal Carthagensis Imperator» 69.
Hansen Julius 247.
Hanson I. Ballantyne.
Hanuy Ferenc 289.
Hapdé J. B. Augustin 175.
Harastini népkvár 51.
Hargitay István 201.
Harnack 192.
Harsányi István 31, 71, 156, 157, 159, 160, 259, 261, 262, 270, 336.
Hartford 351, 352.
Hartleben A. 56, 58, 59, 132, 138, 175.
«Hasznos Mulatságok» 117—123. «— Mulattató» 270.
Hatos Tivadar 76, 203.
Hatvany Lajos 63.
Hauber A. 354.
Havas Adolf 328, 329.
Havass Rezső 74, 164, 201, 288.
Havrán Dániel 8, 212, 286.
Hawaii szigetek ktárai 351.
«Hazai S Külföldi Tudósítások» 116—122.
«Hazánk» 126.
Hazlitt William Carew 180.
Háború ktára, 1870—1-i német-francia — 355, 356. 1914.-i világ — 345, 346, 355, 356.
Hágai kir. ktár 279, 282.
Hám János 167.
Härtel I. Breitkopf.
Hecht-Cserhalmi Irén 143.
Heckel István 299.
Heckenast Gusztáv 57, 253, 305.
Hecksch Alexander F. 251. — Margaretha 244.
Hectorio Benedictus 161.
Hedrén pk. 278.
Hegedüs István 161.
Hegesippus, De Bello Judaico (Köln.) 333.
Hegyesi István 157.
Heidelberg, 68, 187, 306, 354. — egyetemi ktár 94, 199.
Heilbronn 146, 252, 321.
Heim József 59.
Heine 188, 353.
Heinecke H. 148.

- Helf Carl 62.
 Helfy Ignác 141.
 «Helikoni Kedvtöltés» 117.
 Hellebrant Árpád 349.
 Heller Margit 289.
 Hellinell F. 280, 282.
 Hellwig Wilhelm 83.
 Helmholtz 191.
 Helmstadt 334.
 Helsig R. 285.
 Helsingsfors 75, 143, 197, 201, 202, 243, 317, 320. — népkéntárak 354.
 Heltai Gáspár 196. — Jenő 63.
 Helvey Lajos 63.
 Helytartótanács, M. kir. — 72, 79, 263.
 Hemgren Karl 249.
 Hendel Ottó 56, 144, 201, 309.
 Henderson & Spalding-cég 145.
 Hennig Paul 188.
 Henrik (IV.) francia kir. 70.
 Henrik Viktor wied-neuwiedi hg. 285.
 Heraldikai és genealogiai társaság, Magyar — 201, 343.
 Herbert Félix 181.
 Herczeg Ferenc 63—67. — József 22.
 Herdersche Verlagshandlung 268.
 Herencsvölgyi FMKE-ktár 47.
 Herford Oliver 320.
 Herman O. 314.
 Hermann Max 187.
 Hernborn 333.
 Herodotos 334.
 Herold Georg 284.
 Hermann Emil 318.
 Herrosé & Ziemsen-cég 311.
 Hertford 329.
 Herzmann B. 195.
 Herzog Emma 146.
 Hesse l. Berg.
 Hessels 92.
 Hetei népkéntár 38.
 «Hetilap» 125, 126.
 Hevenesi G., Meteora (Bécs, 1690.) 202.
 Heves vm. 160.
 Hevesi Lajos 54.
 Hevesy Andor 276.
 Hewins Caroline M. 351.
 Héméréthèque 277.
 Hénault 277.
 Héthársi népkéntár 47.
 Hiersemann Karl W. 348.
 Hierta Per br. 274, 353.
 Hilger Hermann 64—67, 133, 146, 247, 313, 322.
 Hinrichs-féle jegyzékek 84.
 Hirlaptár a M. Nemz. Múzeum ktárában 75, 76, 111, 165, 166, 203, 204, 269, 270, 344.
 «Hirnök» 121—125.
 Hirsch Lipót 347, 348. — Paul 354.
 Hirth Friedrich 189, 353.
 «Historiae de aetatibus mundi» 257.
 «Historiai Kedveskedő» 123—126.
 Hittorpius Melchior, Reformationis Ecclesiasticae Decreti 334.
 «Hlada Dalmacija» 269.
 «Hlas Národa» 140, 314.
 Hobogroicus 153.
 Hodinka Antal 201.
 Hodrusbányai népkéntár 42, 46.
 Hoeber Fritz 188.
 Hoermann Joannes Andreas, Tractatus chriae (Nagyszombat, 1694.) 159.
 Hoffmann Chr. Fr. 285. — Géza 201. Heinrich — von Fallersleben 192. — Mária 190, 215.
 Hoffmister Heinrich 83.
 Hofmann T. M. 139.
 Holicsi FMKE-ktár 47.
 Hollinck-testvérek-cég 65.
 Holtei 231.
 Holub József 95, 163, 198, 214.
 Homeros 195.
 Homsteadi magyar ref. egyház 39, 40.
 «Hon» 233, 234.
 «Honderű» 124—126.
 Hondorfus Andreas, Theatrum Historicum (Frankfurt) 258.
 «Hon és Külföld» 123—126.

- «Honi Irodalmi Hirdető» 124—126. —
s Külföldi Gazda és Kereskedő» 121.
- «Honművész» 120—123.
- Hont vm. 160. —i múzeum ktára 22.
- Hont Nándor 60.
- Hontszántói FMKE-ktár 46.
- Hontszobi népkvár 42.
- Hontvarsányi FMKE-ktár 46.
- Honololui közktár 351.
- «Honvéd» 126, 128.
- Horatius 234.
- Horányi Elek 8.
- Horgosi népkvár 52.
- Horn Ant. E. 174. — Émile 132,
314, 317. — Uffo 231.
- Hornyánszky Viktor 62, 272.
- Hortun 268.
- «Horvatske Novina» 120.
- Horvát báni kormány 200. — slavon-
dalmát minisztérium 201.
- Horváth Cirill 170. — Géza 201. —
Ignác 260, 261, 294. — Lajos 26.
- Housel B. D. 185.
- Hódmezővásárhely 14, 21, 164. —i
kaszinó 11. —i közktár 40, 48, 51.
—i népkvár 49. — ref. főgimnázium
ktára 12, 21, 22.
- Hóman Bálint 301.
- Höldér Alfréd 59.
- «Hölgyfutár» 128, 233.
- Hörmann Szilárd 203.
- Hrabecius R., Oratio funebris in ex-
equiis Petri de Reva (Kassa, 1623.)
165.
- Hradisch cle 345.
- «Hronka» 121.
- Hugo, Historia de rebus in Sicilia
gestis 257.
- Hugo Victor 101, 234.
- Humboldt testvérek 191.
- Hume J. F. 185.
- Hummel 62.
- «Hungaria» 127.
- «Hungarische Staats- und gelehrte
Nachrichten» 129.
- Hunyad vm. 38. —i tört. és rég.
társulat és ktára 19.
- Hunyadi János 95.
- Hupka Ödön 164, 201.
- Huss János 258.
- Hutchius Frank Avery 352.
- Huth-ktár 86.
- Hübner I. Roeloffzen.
- Hviezdoslav Preložil 310.
- Hynes Wilfried 282.
- Hynka A. 140.
- «Icon vicissitudinis vitae humanae», his-
tóriás ének 337.
- Ifj. ktárak I. Népkvárak.
- Igazságügyminisztérium, M. kir. —
74, 201.
- Igló 201.
- Ignatius, Beneficia in suos Cluentes 154.
- Ignác István 76.
- Iles Georges 183.
- «Ilirska Danica» 121—124.
- «Ilirske Narodne Novine» 121—124.
- Illésházy István nádor búcsúztatója
1—9. — Miklós 77.
- «Illustrierte Zeitung» 264, 265.
- Illyricus, Catalogus Testium Veritatis
155.
- «Imagines et Descriptiones Imperato-
rum Romanorum» 257.
- «Imago Regis Caroli» 69.
- Imberg & Lefson-cég 320.
- Inády Imre 74, 201.
- Ince (VIII.) pápa 284.
- Inkunabulumok I. Ősnyomtatványok.
- Innsbruck 257.
- Inotay László 201.
- «Intelligenzblatt der Morgenröthe» 127.
- «Inventatoriulu Poporului» 128.
- Inzigkofeni apácakolostor 354.
- «Ipar- és Természetbarát» 126, 127.
- Ipari és ker. oktatási tanács, Orsz. —
170.
- Iparmúzeum, M. kir. technológiai —
201.

- Iparművészeti iskola, M. kir. — 82.
«Iris» 118.
- Irodalmi anekdoták a M. Nemzeti Múzeum ktárában 76, 166, 204, 270, 345. — levéltár a M. Nemz. Múzeum ktárában 76, 77, 166, 204, 205, 270, 345.
- «Irodalmi Areopag» 124. «— Őr» 125.
«Irodalomtörténet» 172, 175.
- Irodalomtörténeti kiállítás a M. Nemz. Múzeum ktárában 198.
- «Irodalomtörténeti Közlemények» 235. 237, 337.
- Irving Laurence 307.
- Isenburg, Diether von — mainzi érsek 93.
- Iskola-Egyesület, Orsz. Magyar — 40, 47.
- «Iskolai Lap» 128.
- Islingtoni ktár 190.
- «Ismertető» 121—123.
- Isokrates 162, 165, 276.
- István pálos rendfőnök 299.
- Istvánházai FMKE-ktár 46. — népk-ktár 44.
- Iszleib u. Rietzschel-cég 135, 139, 140.
- «Itinerarium Italiae» 334.
- Iunta Lucantonius 298—300.
- Ivanics 208.
- Iván (IV.) orosz cár 284.
- Ivanhoe (álnév) 55.
- Izák Gustav 148, 247, 316.
- Izraelita irodalmi társaság, Magyar — 201, 268.
- Izsákfalvi ifj. ktár 46.
- Jacob bibliophil 180.
- Jacobsthal R. 140.
- Jacquemart André-múzeum 349.
- «Jahrbuch des Deutschen Elementes in Ungarn» 125.
- Jakschitz Mihály 74, 201.
- Jakubovich Emil 95, 215, 286.
- Janick H. 343.
- Janke Ottó 63, 137, 138—142, 144—148, 150—152, 241—244, 246, 247—250.
- Jankó János 248.
- Janssonius 71.
- Janus Pannonius 192.
- Jarnik H. 195.
- Jarrod & Sons-cég 131, 137, 138, 142—144, 240, 245, 246, 248—251, 255, 317.
- Jasper E. 56.
- Jefferson 281.
- «Jelen» 126.
- «Jelenkor» 119—126.
- Jelić Emil 60.
- Jena 150. —i egyetemi ktár 91.
- Joanich Tamás cle 167.
- John F. 304.
- Johnson Ethel M. 351.
- Johnston W. Dawson 350.
- Jolsvai népk-ktár 52.
- Jordell 173.
- Josephus Flavius, De Antiquitatibus Judaeorum 259.
- Joubert Joseph 268.
- Jovanovics Pál 310.
- Jovius Paulus, Dialogus de Bello Germanico 256. — Elogia Virorum illustrium 256. — Vitae Imperatorum Turcorum 256.
- Jókai Mór 25, 32, 76, 131—152, 204, 218, 219, 221—224, 226, 228, 234, 237, 240—252, 309.; Közművelődési és múzeumi egyesület 25, 96. — Mórné Laborfalvi Róza 236, 237.
- Jósika Julia 254. — Miklós br. 221, 222, 253—255.
- «Jövő» 126.
- Julián-Egyesület 39, 50, 201.
- «Jure, De — Magistratum in Subditos» (Leiden, 1576.) 333.
- Justh Zsigmond 255.
- Justinus Marcus Junianus, Historiarum Philippicarum libri 334.
- Juven Félix 317.
- Jyvuskylu 315.

- Kabik Géza 164.
 Kabos Ede 302.
 Kacziány Géza 172, 302.
 Kadossa Ede 63.
 Kaffehr-ktár 34.
 Kaibel 337, 338.
 Kairo 187.
 Kaiser John Boynton 185.
 «Kalendár, Nowy—» (Lőcse, 1709.) 262. — (Zsolna, 1708.) 262.
 Kalisyndikátus irodája 164.
 Kaliwoda J. 303.
 Kallenberg 285.
 Kalmár-féle alap 24.
 Kalocsai népkvár 49.
 Kammerer Ernő 201, 207.
 Kanders Hermina 207.
 Kanizsa István 74, 201.
 Kantor Stefan 353.
 Kanyaró Ferenc 194.
 Kapinémefalvi népkvár 47.
 Kaposi Albert 247.
 Karagyorgyevics Bozsidár 247.
 Karácsonyi-pályadíj 220—222, 226, 227, 230, 232.
 Karczag 46.
 Karl Lajos 175.
 Karlovszky Bertalan 314.
 Karlócza 128, 129.
 «Kaschau-Eperjeser Kundschaftsblatt» 126, 127, 129.
 «Kaschauer Wochenblatt» 117.
 Kassa 1, 3—5, 14, 22, 72, 73, 76, 77, 114, 118—120, 126, 127, 129, 165, 263—267. —i cs. és kir. 34. gy. ezredktára 37. —i Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum 12, 22, 51. —i jogakadémia ktára 201. —i ker. szociális egyesület ktára 37. —i könyvnyomtatás történetéhez 263—267.
 Kassai Mihály György 94.
 Katalogizálás szabályai 87, 353.
 Kath. Legényegyesület, Orsz. Közp. — 40, 43, 45.
 «Katholikus Néplap» 126, 128.
 «Katholische Zeitung» 129.
 «Katolické Noviny» 128.
 Katona József 166, 302, 303.
 Kaufmann Aurél 25.
 Kazinczy Ferenc 304. ; kör Kassán 40, 43, 45. — Ferencné 304. — Gábor 31.
 Kájoni P. János, Cancionale catholicum (Csiksomlyó, 1676.) 202, 203.
 Kálmán Mária 318.
 Kálmány Lajos 201.
 Kálvin I. Calvinus.
 Kápolnásnyéki népkvár 49.
 Kárffy J. 142.
 Kármán József 303.
 Károly (III.) m. kir. 167, 205, 206. — (IV.) német császár 258. — (V.) német császár 259, 336.
 Károlyváros 123.
 Kárpát-Egyesület, Magyarorsz. — és múzeuma 29, 201.
 Kászonyi Dániel 303.
 Kebelszentmártoni népkvár 49.
 Kecskeméti János 193.
 Kecskédi népkvár 49.
 Kecskemét 22. —i kir. jogakadémia 201. —i központi népkvár 40, 48. —i vár. ktár és múzeum 12, 13, 23, 48.; ktár 22.
 «Kedveskedő» 118.
 Kegan Paul 330.
 Kelmenffy László 303.
 Kemény József 269. — Lajos 4, 73, 267. — Zsigmond br. 222, 303, 304.
 Kennard Hegan 146.
 Kennerley Mitchel 320.
 Kerekes Pál 262.
 Kereskedelemügyi minisztérium, M. kir. — 48, 53, 201, 268.
 Kereskedelmi múzeum, M. kir. — 164, 268. — szakisk. tanárok orsz. egyesülete 348.
 Keresztény Munkásnők Egyesülete, Magyar — 41.

- Kereszturi Pál, Fel-zördült keresztyén (Nagyvárad, 1641.) 202.
- Kereszty István 130, 166, 201, 211.
- Kertbeny Károly 60, 147, 307,
- Kertész Ábrahám (Szenczi) 347. — Béla 201.
- Keszei Albert 267.
- Keszthely 23. —i Balatoni Múzeum 12, 23. —i néptár 52.
- Ketcham miss 184.
- Keysser A. 285.
- «Kémlő» 121.
- «Képes Tudósító» 76. «— Ujság» 126, 264—266.
- Képviseelőház, Magyar — irodája 74, 164, 201, 268, 343. — ktára 268.
- Késmárk 14, 23, 309. —i ág. ev. lyceum ktára 12, 23.
- Kézdivásárhely 129.
- Kézirattári osztály a M. Nemz. Múzeum ktárában 76, 77, 97, 166, 204—206, 270, 345.
- Khór u. Wein-cég 144.
- Kiállítás, 1896-i orsz. — 192, 221.
- Kimball William C. 352.
- Kingsbury N. C. 185.
- Kinimger V. 304.
- Kinorányi FMKE-ktár 46.
- Kintses József 75, 201.
- Királylehotai FMKE-ktár 46.
- Királyházai MÁV vonatkísérők olvasóköre 38.
- Kirchain 304.
- Kircherus J., Homilia de passione Christi (Trencsén, 1637.) 165.
- Kirchmann August 82.
- Kis János 304. — Miklós (Miszt-Tótfalusi) 159, 347.
- Kisbéri néptár 49.
- Kisfaludy Károly 32, 219, 304.; Társaság 231, 232. — Sándor 13, 32, 304, 305. — Sándorné 32.
- Kisgarami FMKE-ktár 46.
- Kishajmási néptár 38.
- Kishindi FMKE-ktár 47.
- Kiskabai néptár 38.
- «Kis Követ» 125, 126.
- Kiskunfélegyháza 24. —i vár. múzeum 12, 24.
- Kiskúnhalas 24. —i ref. főgimnázium ktára 12, 24.
- Kispest 202. —i áll. munkástelep ktára 37.
- Kiss József 305, 306.
- Kisszebeni néptár 47.
- Kisszedresi néptár 38.
- Kistokaji néptár 38.
- Kisvicsápi FMKE-ktár 47.
- Kivekös Matti 315, 320.
- Klein Hermann 57. 253. — János Sámuel 154. — Pál 23. — Stefan J. 306.
- Kley Heinrich 188.
- Klicsó 344.
- Klingspor-cég 188.
- Klinkhardt Julius 55.
- Kloos L. C. 279, 280.
- Kmetty György 208.
- Knapp M. 54.
- Knappert H. E. 280.
- Knauz Nándor 294—297.
- «Knihovna, Lacina — národni» 146. «Ustředni — «143, 147, 241.
- «Knjižnica, Zabavna —» 317.
- Knudsen Hans 186, 353.
- Kobrova L. 143, 241.
- Koch Rudolf 187. — Theodor W. 186.
- Kodexek a M. Nemz. Múzeum ktárában 204, 270.
- Kogutowicz Manó 347.
- Kohlfeldt G. 93.
- Kohut Adolph 302.
- «Kolo» 123, 124, 126.
- Koloni FMKE-ktár 47.
- Kolozsvár 24, 74, 75, 118—128, 157, 159, 160, 164, 201, 202, 266—268, 343. —i cs. és kir. csapatkórház ktára 44. —i egyházmegyei hatóság 201. —i MÁV összhang ktára 51. —i tud.-egyetemi ktár 202.

- «Kolozsvári Hetilap» 126.
 Komárom (város) 24, 114, 118. —
 nyilv. közk. tár 96. — i népk. tár 40,
 48.
 Komáromi vmegyei ktár 12, 24, 25.
 «Komáromi Értesítő» 128. «— Lapok»
 128.
 Komjáthy Jenőné 166.
 Komjáti FMKE-ktár 46.
 Komló népk. tár 38.
 Komlóssy Ferenc 13.
 Konegen Carl 63, 65.
 Konstantinápoly 202. — i cs. ktár 92.
 — i Magyar Egyesület 39, 41.
 Kont Ignác 62, 66. — Bibliographie
 française de la Hongrie (Páris, 1913.)
 172—186.
 Konta Alexander 320.
 Koopman Harry Lyman 351.
 Kopenhága 67, 144, 146, 198, 247,
 249, 311, 312, 317.
 Korabinszky János Mátyás 171.
 Korvin-ktár és kodexei 90, 95, 192.
 Kossuth Lajos 208, 270, 271.
 «Kossuth Hirlapja» 126.
 Kostolný Ludvik 132, 314.
 «Koszorú» 118—123.
 Kosztolányi Dezső 306.
 Kovachich Márton György 295.
 Kovács Alajos 30. — Gyula (E.) 236,
 237. — Imre 254. — Károly 59, 60.
 Kováts Ferenc 164.
 Kowalewski G. 189.
 Kozma Andor 306, 307.
 Kóbor Tamás 306.
 Kókai Lajos 316.
 Kósi ifj. ktár 46.
 Kőhalmi Béla 343.
 Kőhidgyarmati népk. tár 37.
 Köhler & Hamburger-cég 244, 251.
 Kölcsey Ferenc 32. — Egyesület és
 múzeuma Aradon 11, 13, 38, 40,
 43, 44. — Kör múzeuma Szatmártt
 13, 32.
 Kölcsonzés a M. Nemz. Múzeum ktá-
 rában 75—77, 165, 166, 168, 199,
 203, 204, 206, 210, 269—271, 344—
 346.
 Köln 70, 91, 156, 175, 258, 259, 284,
 333.
 König Eduard 187. — Frigyes 347.
 Königsberg 95. — i vár. ktár 95.
 Könyvárverések 277.
 «Könyve, Az iparművészet—» 169.
 Könyvkötés 82, 83, 181, 185, 351.
 Könyvlopás elleni védekezés 280.
 Könyvnyomdászok és Betűöntők Se-
 gélyző-Egyesülete, Magyarországi —
 78—82.
 «Könyvszemle, Magyar —» 3, 4, 71,
 86, 88, 153, 154, 157, 172, 181,
 190, 192—195, 198, 201, 260, 268,
 274, 293, 335, 337, 349, 350.
 Könyvtáblák makulaturái 93.
 «Könyvtár, Modern ifj. —» 164, 202.
 «Olcsó —» 103, 104, 219.
 «Könyvtára, A műveltség —» 170.
 «Iparosok —» 170, «Nemz. Szin-
 ház —» 98, 103—105, 110, 218,
 223, 224, 227—230.
 Könyvtáraink, Vidéki — 10—53.
 «Könyvtári Szemle» 172, 196, 349.
 Könyvtárnoki tanfolyam a M. Nemz.
 Múzeum ktárában 199.
 Kőrösházy Ferenc 307.
 Kötelespéldányok 22, 74, 75, 91, 164,
 165, 199, 203, 268, 269, 343, 344,
 346.
 Kővárvidéki Társaskör Nagysomkúton
 41, 48.
 Kövesi Lajos 343.
 Kövesligethy Radó 75, 201,
 «Közgazdasági Szemle» 290.
 Közigazgatásági bíróság, M. kir. —
 75, 201.
 «Közlemények az Élet és Tudományok
 Köréből.»
 «Közlöny, 1848/49-i —» 13, 126, 128,
 «— des Teufels» 127.
 «Köztársasági Lapok» 126.

- «Közügyvéd» 127.
 Krajner Imre 32.
 Krakó 200, 202, 269, 343. — i akadémia
 umiejtnosci 74, 200, 343. — i tud.
 Akadémia 199.
 Krasznay István, A nyomdászat (Bpest,
 1914.) 347, 348.
 Kremmer Dezső 201.
 Kretz F. 207.
 «Kriegsbote» 114.
 Kristeller 180.
 Krisztiánia 198. — i egyetemi ktár 284.
 Krisztics Sándor 288—290.
 Krisztina svéd királyné 273, 274.
 «Kritischer Anzeiger» 130. «— Beo-
 bachter» 129.
 «Kronstädter Zeitung» 129.
 Kruus Joannes 69.
 Krücken Oskar 63, 145, 147, 251, 304,
 315.
 Kubinyi Viktor 201.
 Kucsera János 158. — Consilium
 de eripienda universa armatura Pon-
 tificii 154.
 Kulcspusztai népkttár 38.
 Kultsár István 25, 96.
 Kumlik Emil 64, 65.
 Kun Dániel 267.
 Kune Gyula 164.
 Kuthy Zoltán 164, 201.
 Kühnmann J. 135.
 «Kürschners Bücherschatz» 64—67, 133,
 247, 313, 322.
 Kürthy Sándor 34.
 Kwest Franz 144.
 «La bibliofilia» 86, 87, 179—181, 276,
 277, 349, 350.
 La Borde 277.
 La Caze 175.
 Lacos, Choderlos de — 277.
 Ladewig P. 353.
 Ladned William Trowbridge 320.
 Ladyschnikov J. 319.
 La Fontaine 277.
 «La Hongrie» 128.
 Lainy 198.
 Lajos (XV.) francia kir. 277. — (II.)
 m. kir. 207.
 Lajtapordányi népkttár 49.
 «L'alleanza» 141.
 Lamartine 234.
 Lambert A. 188.
 Lambeth public libraries 281.
 Lampel Róbert 347.
 Landerer János Mihály 171. — Lajos
 304. — Mihály 57, 172, 305.
 Langer E. 352.
 Langius, Polyanthea (Frankfurt, 1607.)
 256.
 Langhius Marcel 350.
 Langsch Cäcilie 134, 143, 307, 312,
 313.
 Lanij Z., Pseudospiritus Posoniensis
 (Trencsén, 1643.) 165.
 Lantos Adolf 196, 289.
 Laoni Boldogasszony-ktár 350.
 La Plata 200.
 Latabár Endre 232.
 Latanovicz István és Dániel cle 167.
 Laube 231, 232.
 Lauffer u. Stolp-cég 303.
 «Laura» 118.
 Lavergne, A. M. A. de Lavassière
 de — 175.
 Lavinga 256.
 Law William 89.
 Lawrence & Bullen-cég 145.
 Láng József 347. — L. 345.
 «Lányok Lapja» 270.
 László (V.) m. kir. 167.
 László Árpád 201. — Károly 270.
 Lázár Leó 65.
 Lebègue 175.
 «Le bibliographe modern» 172, 181.
 Lechner Gyula 309.
 Leclerc J. 175.
 Lecomte Henry 86.
 Lednicze 258.
 Lee G. W. 184, 186.

- Lefévre 181.
 Lefson I. Imberg.
 Legler Henry E. 184.
 Le Gras Henry 175.
 «Legujabb a' Városháznál» 127.
 Leibnitz 191.
 Leiden 69—71, 153—155, 186, 333—335. —i egyetemi ktár 279, 280.
 Leipzig 55, 56, 58, 59, 62—66, 82, 83, 120, 125, 132—134, 138, 139, 143—150, 152, 173, 175, 187, 240—245, 247—254, 258, 259, 302—304, 306, 307, 309, 311—319, 321, 322, 328, 333, 338, 348, 354. —i Bugra 353, 354. —i grafikai kiállítás 354. —i kgl. Akademie für graphische Künste u. Buchgewerbe 83.
 «Lelkipáztori Tárház» 117.
 Lemberg 200. —i egyetemi ktár 199.
 Lengyel Endre 288. —i Menyhért 307.
 Lensaeus Johannes, Liber de variis generibus (Löven, 1579.) 334.
 Leonardo da Vinci 86.
 Leövey cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 167.
 Leövey Sándor 167.
 Lepoglavai pálos-kolostor 295—297.
 Leroux Ernest 172.
 Le Sage 175.
 «Lesekabinett, Bellestristisches — der magyarischen Literatur» 58, 143, 152, 243.
 «Le Temps» 172.
 Leval André 172.
 «Level, Egy kerezien predikatorhol ... iratot oet szep level» (Pozsony, 1609.) 6, 8.
 Levéltári osztály a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 163, 166—168, 206—210, 270, 271, 345, 346.
 Lewin A. 65.
 Leyh G. 353.
 Lébenyi népkvár 49.
 Léceci FMKE-ktár 46.
 Légrády testvérek-cég 314, 315.
 Lévai népkvár 37.
 Lévy József 31.
 Lévy G. Calmann 248, 249. — Michel 249.
 Libló András (Killemesi) cle 167.
 Lichtenberger I. 86.
 Lichtenstein Péter 299, 301.
 Liesegang E. 282.
 Lindsay W. 94, 350.
 Linsius Joannes Jacobus 256.
 Lipmann-féle könyvvállványok 283.
 Lipót (I.) m. kir. 160, 202.
 Lipsius Justus, De militia Romana (Antwerpen) 336. — Exempla Virtutum et Vitiatorum 155. — Politicorum Libri (Antwerpen, 1625.) 258.
 Liptó vmegye 38.
 Lissabon 344.
 Liszka 142, 151, 240.
 Liszniai Kálmán 307, 308.
 Liszt Ferenc 206. — múzeum Weimaran 199.
 «Literariai Csarnok» 122. «— Lapok» 123.
 «Literarischer Anzeiger für Ungarn» 115, 166.
 Livius 68, 156, 259, 333, 335.
 «Ljetopisz» 118, 119.
 Loening I. Rütteln.
 Loew William N. 308, 330, 332.
 Loliée Frédéric 176.
 Lombardi A. 151.
 «Lombok» 122.
 London 69, 90, 131, 137, 138, 142—146, 148, 151, 178, 195, 202, 240, 245, 246, 248—251, 255, 277, 293, 307, 314, 317, 329, 330, 334. —i British Museum és ktára 86, 92, 93, 186, 353. —i Urbana University 202. — Library 354.
 Lonicerus 258.
 Loosz István 268.
 Lorenz-féle könyvészet 87.
 Lorenzo Monaco, Don — 276.

- Losonc 25. —i vár. közkvár 12, 25.
 Losoncapátfalvai FMKE-ktár 47.
 Louandre 175.
 Lovagregények 277, 349.
 Lovina Ignác 205.
 Lowe John A. 184.
 Lőcse 1, 14, 25, 154, 158, 159, 162.
 —i ág. ev. egyház ktára 12, 25. —i ifj. ktár 46.
 Löhnert Mátyás 201.
 Löwen 334.
 Luard Lucy D. 184.
 Lubenau Reinhold 94.
 Lubotin 202.
 «Lucifer» 127.
 Luczenbacher János 132.
 Ludvigh S. 60.
 Ludwig Z. & Yang A.-cég 251.
 Lukasz József 268.
 Lukácsy Sándor 308.
 Lukinich Imre 19.
 Lulić Ivan 317.
 Lullus R. 179.
 «Luna» 118—127, 129.
 Lund 278.
 Luther Johannes 285. — Márton 31, 285.; Orsz. — társaság 25.
 Luti 350.
 Lüdecke Winfrid 189.
 Lybecker & Meyer-cég 312, 317.
 Lyon 155.
- Maandblad voor bibliotheekwezen** 277—280.
 «Moatschappij voor goede en goedkoopce lectuur» 282.
 Mac Clure I. Doubleday.
 Macé Róbert 353.
 Machik Joseph 305.
 Macmillan and Co.-cég 148.
 Madarassy László 75, 201, 214, 269.
 Madarász László 266.
 Madách Imre 204, 308—310.
 Madzsar József 288, 289. — Minta-
 jegyzék városi nyilv. ktarak számára (Bpest, 1913.) 169, 170.
 «Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens» 124—126.
 Magda Sándor 343.
 Maggiolo Sisto 276.
 «Magyar Akadémiai Értesítő» 123, 127. «— Életképek» 124. «— Gazda» 123—127. «— Gyermekbarát» 124, 125. «— Hírlap» 128. «— Hirmondó» 113—116. «— Hírvidő» 114. «— Iparművészet» 201. «— Könyvház» 113—116. «— Kurir» 114—120. «— Merkurius» 114, 115. «— Minerva» 53. «— Musa» 114. «— Múzeum» 72, 73, 114, 163. «— Őr» 128. «— Posta» 233. «— Sajtó» 233, 234. «— Szépirodalmi Szemle» 126. «— Szion» 121, 122. «— Ujság» 115, 269.
 Magyarád 42.
 Magyaraczenyei népkvár 38.
 «Magyarország Bortermesztését s Bor-készítését Tárgyaló Folyóirás» 121.
 Magyarország Symbolikus Nagypáholya 165.
 Magyaróvár 75, 127, 202.
 Magyarasztalaviczai népkvár 47.
 Magyar sajtó időrendi áttekintése 111—130. — szépirodalom idegen nyelven a M. N. Múzeum ktarában 54—67, 131—152, 240—255, 302—332.
 Mahlknecht C. 57.
 Maholányi FMKE-ktár 47.
 Mahler Ede 204.
 Mainz 69, 91, 156, 354. —i egyetemi ktár 93. —i jezsuita kollégium ktára 93. —i vár. ktár 93.
 Majláth G. Károly gr. erdélyi pk. 20, 21. — János gr. 56, 304.
 Majthényi László br. 77, 210. — Ottó br. 77, 210.
 Makói vár. ktár 40, 48.
 Malaspina-gyűjtemény 180.

- Malmö 278.
 Malpigli Annibale 180, 181. — Scipione 180.
 Malvezzi 69.
 Mannheim 242. — i színház 186.
 Mantovai székesegyház miscönyve 179.
 Maradéki népkvár 49.
 Maratta Carlo 182.
 Marcus Aurelius 258.
 Marczali Henrik 172.
 Margittay Tihamér 314.
 Markovits és Garai-cég 306, 316.
 Markus Isaac 318.
 Markusovszky S. 8.
 Marmorstein Arthur 195.
 Marold L. 247.
 Marosvásárhely 14, 25, 68, 201. — i Ferenc József közművelődési ház 25, 26. — i kollégium 68. — i Székely Társaság 40, 43, 45.
 Maróthy János 157.
 Marsilius Ficinus 192.
 Martinus Matthias, Popularis Theologia (Hernborn, 1603.) 333.
 Martinovics Ignác 77.
 Martinuzzi György 297, 298, 300.
 Martonvásár 208.
 Marzi Curzio 182.
 Matheolus P. 179.
 Mathot A. Z. 59.
 Maupoint 86.
 Mayer Theodor 202.
 Mayerhöffer Gusztáv Narcis 64, 66, 67, 140, 141, 247, 254, 255, 307, 316.
 Mayeux Albert 350.
 Mazereau 249.
 Mazzi C. 350.
 Máday István 89, 91.
 Málnapataki FMKE-ktár 46.
 Máromarossziget 14, 26, 75, 201. — i ref. főiskola ktára 12, 26.
 «Március Tizenötödike» 76, 127, 128.
 Mária Ludovika m. királyné 60.
 Mária Terézia m. királyné 171.
 Márk (Evangelista Szent) 187.
 Márk Lajos 65.
 Márki Sándor 13.
 Márkus József 310, 311. — Sámuel 247, 308, 313.
 Márton Lajos 76, 204.
 Mártonffy Márton 347.
 Mátéfalvai EMKE-népkvár 44.
 Mátészalkai népkvár 52.
 Mátyás (I.) m. kir. 95, 345. — (II.) m. kir. 167, 208, 271.
 Mátyásföld 269.
 Mechlin Leila 351.
 Mecsek-egyesület Bécsben 75, 202.
 Medici cs. 353.
 Mednyánszky Dénes br. 204, 206. — Eudárd br. 263. l. Gleiniz.
 Mehemed Tahir 202.
 Meissen 139, 150.
 Meister Hermann 306.
 Melbourne 246.
 Melich János 75, 202, 212.
 Melius Péter 193, 194.
 Melle in Hann 63.
 «Mellificium historicum Lampadum» 257.
 Melzer M. 188.
 Mengs A. R. 189.
 Mennbier Erich 353.
 Menzel 188.
 «Mercur von Ungarn» 113, 114.
 «Mercurius Gallo-Belgicus» 333. «— Hungaricus» 113. — «Veridicus» 113.
 «Merkur» 124—126.
 Metalkassateli cs. és kir. 25. gyalogezred 39.
 Meteorologia s földmágnességi intézet, M. kir. — 164, 201.
 Methuen & Co.-cég 307.
 Metz Aurél 76, 204.
 Meusebach br 188.
 Meyer Carl 57. — Christian Dietrich 186. — Georg Heinrich 311, 313.

- s Volksbücher 315, 316 V. ö. Ly-
becker.
«Mezei Gazda» 119. «— Gazdák
Barátja» 118, 119.
Mezőkeresztesi népkvár 38.
Mezőkövesdi népkvár 38.
Mezőtúri népkvár 51.
Méra 49.
Méray Ádám 166.
Mérnök-és építész-egyesület, Magyar—
201, 343.
Migne 88, 181.
Mihalik József 52, 53.
Miklóssy Ferenc 28.
Miksa (I.) német császár 90.
Miksü népkvár 42.
Mikszáth Kálmán 49, 205, 311—319,
356.
Milano 141, 142, 151, 179, 181, 240,
250, 257, 328. —i Ambrosiana-ktár
92. —i Assoziacione elettrotecnica
200. —i nemz. ktár 354.
Milesz Béla 34.
Milleker Bódog 164.
Minden Heinrich 139, 148—150.
«Minden Gyűjtemény» 114.
Miniátorok 276, 277.
Miniszterelnökség, M. kir. — 268.
Mirabeau 169.
«Miscellen für Zeitungsleser 130.
Miskolcz 27, 42, 266. —i ág. ev. egy-
házi ktár 11, 27.
«Miskolci Értesítő» 127.
Miskolczi Simon János 164.
Mississippi 177.
Mitelli Giuseppe Maria 349.
«Mitteilungen aus der Stadtbibliothek
zu Königsberg» 95.
Modern ifj. könyvtár kiadóhivatala 75.
Modius Franciscus, Rerum Criminalium
praxis 336.
Moeller János Praelectiones in Psalmos
(Wittenberg) 155.
Mohovich Emil 139.
Molière 277.
Moll József 266.
Molnár Albert (Szenczi) 68.; Lexicon
latino-graeco-ungaricum (Frankfurt,
1645.) 75, 202. — Ferenc 319—321.
— György 166, 232, 237, 239. —
Gyula 321. — Imre 289. — János
265.
Molnosi FMKE-ktár 47.
Mommesen 88, 191.
«Monatliche Früchte einer Gelehrten-
Gesellschaft in Ungarn» 113.
«Monographien des Buchgewerbes»
(Leipzig, 1908—1913.) 82, 83.
Montanina 179.
Montesquieu 169.
Moore Annie Caroll 186.
Moreau Jules 141.
Moretus M. 180.
Morgan D. 86.
«Morgenröthe» 127.
Morrison Artur 145.
Mortet Charles 87.
Mosonyi Mihály 221.
Mosócz 42.
Mosódi FMKE-ktár 46.
Mossóczy László 163.
Moszkva 284.
Moulins 181.
Módosi népkvár 49.
Móga János 208.
Mózes, Pentateucus 69.
«Mulatságok» 116.
«Mulattató» 122.
«Mult és Jelen» 123—127.
Munkács 260. —i népkvár 41, 48.
Munkácsy Mihály 215.
Munkásbiztosítási hivatal, M. kir. áll. —
201, 343.
«Munkások Ujsága» 127.
Munthe W. 284.
Muracsonyi népkvár 49.
Muretus Marcus Antonius, Orationes
334.
Musterus, Cosmographia Universalis
155.

- «Muzárió» 118—120.
 Múzeum, M. Nemz. — igazgatósága 75, 202, 268, 343. — ktára 6, 74—77, 95, 97, 98, 111, 112, 157—159, 161, 163—168, 178, 190, 192, 195, 197—217, 235, 260—262, 268—272, 286, 293, 295, 297, 299—302, 337, 343—346, 349. — néprajzi osztálya 202.
 «Múzeumi és Könyvtári Értesítő» 53.
 Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsa 34, 36—41, 48—53, 202, 356.
 «Műipar» 123.
 Müller Georg 63. — György és Ágoston cle 77.
 München 63, 69, 70, 90, 154, 200, 307, 354, —i nyomdászati szakiskola 83.
 «Münz-Journal» 121.
 Mylne R. S. 202.
- Naarden-bussumi közs. ktár 279.
 Nagy Ignác 102. — Lőrinc cle 77. — Sándor 75, 202.
 Nagybánya 27. —i festőtelep 27. —i vár. múzeum 12, 27.
 Nagybecskerek 40, 48. —i árvaházi és Oraviczafalvai Kaszinó-Társulat 44. —i népkvár 51.
 Nagybicccsei FMKE-ktár 46.
 Nagybözsönyi FMKE-ktár 47.
 Nagyenyed 14, 27, 268, 343. —i Bethlen-főiskola és ktára 12, 27.
 Nagyhalmagy 49.
 Nagykerestényi FMKE-ktár 47.
 Nagyhindi ifj. ktár 46.
 Nagykanizsa 74, 201. —i áll. ipariskola 41, 43, 46. —i népkvár 51.
 Nagykereskényi FMKE-ktár 47.
 Nagyikindai népkvár 37.
 Nagykoszmályi FMKE-ktár 47.
 Nagykönyai népkvár 49.
 Nagykőrösi ref. főgimnázium 203.
 Nagykutasi vándorkvár 44.
 Nagylibercsei FMKE-ktár 46.
 Nagylomnicz 75, 202.
 Nagylucsei Orbán 192, 193.
 Nagyselmeci népkvár 38.
 Nagysomkút 41, 48.
 Nagyszeben 113—130, 158, 202. —i egyházmegyei nyomda 201. —i népkvár 42. —i Sebastian-Hann-Verein 75.
 Nagyszokolyi népkvár 49.
 Nagyszombat 27, 128, 129, 159, 203, 260, 261. —i vár közkvár és tört. emléktár 27.
 Nagyvárad 14, 28, 44, 75, 202. —i biharvármegyei közkvár 12. —i népkvár 52. —i tiszt. ügyészség 202. —i vár. nyilv. ktár 28, 44, 202, 343.
 Napoleon (I.) 93.
 «Napredak» 128, 129.
 «Narodne Novine» 124, 128, 129.
 Nassaui orsz. ktár Wiesbadenben 282, 283.
 «National-Bibliothek, Allgemeine —» 54, 133, 244, 248, 251. «— Panorama» 122. «— Zeitung» 233.
 Natseius I., Vita fr. Suarii (Nagyszombat, 1694.) 203.
 Naumburg 136, 150, 311.
 Nádasdy-pályázat 231.
 Nándorfehérvár 95.
 Nápoly 328.
 «Národní tiskárny a nakladatelstva» 132.
 Neckar 252.
 Nedeczky Sándor 195.
 Nemes József 167.
 «Nemzeti Gazda» 117. «— Játékszini Tudósítás» 119. «— Közlöny» 76. «— Társalkodó» 119—125. «— Ujság» 122—127.
 Nemzeti Kaszinó 344. — Színház 97—99, 106, 219, 224, 228, 232, 233, 236, 238, 239.
 Nemzetőrök, 1848—9-es — jegyzőkönyvei 208.
 Neogrady Antal 314.

- Netecapusztai vándorktár 39.
 Neu Paul 188.
 Neubarth Johann 157, 262.
 Neubaur Leonhard 186, 187.
 «Neue Freie Presse» 165, 269. «—
 Politische Ofner-Pester Zeitung» 127.
 «Neuer Courier aus Ungern» 115, 166.
 «Neues Ungrisches Magazin» 114, 115.
 Neugebauer László 306, 314.
 Neupert F. C. 64, 302.
 Neuwald Illés 310, 311.
 «Nevelési Emléklapok» 125—127.
 New-Castle county 184.
 New-yerseyi ktárbizottság 352.
 New-York 74—76, 142, 146, 149, 151,
 164, 176, 184, 200—203, 246, 268,
 269, 308, 320, 328, 330, 344. —i
 Belasco-színház 320. —i közktár 186.
 Német könyvkereskedők börzeegye-
 sülete 354, 355.
 Németalföldi könyvesházak központi
 szövetsége 279, 280. — szabad-
 ktárak 53.
 Németczernyei népkvár 38.
 Némethi Mihály 157.
 Németii FMKE-ktár 46.
 Németlipcsei népkvár 38.
 «Nép Barátja» 127.
 «Népelem» 127.
 Nép-, ifj. és vándorktárak 36—53, 198,
 278, 279, 354—356.
 «Népkönyvtár Címjegyzék» 48, 53,
 169.
 Népszínház, Budapesti — 237, 238.
 Niccolari P. 86, 180, 277, 350.
 Niklai Péter 289.
 Nikolits Döme 165, 166.
 Nikolsburg 274.
 Niņu Joan 318.
 Norddeutscher Lloyd 202.
 Norden 135.
 «Nordischer Mercur» 189.
 Nork F. 307.
 Norrköping 278.
 Norsa Umberto 328.
 Norwich 137, 138, 143, 144, 151, 248,
 250, 251, 255, 317.
 «Nova Posoniensia» 113.
 Novák Sándor 75, 202, 270.
 «Novine Horvatsko-Slavonsko-Dalma-
 tinsko» 125, 126.
 «Novi Szrpszki Ljetopisz» 118—123,
 128, 129.
 Novitzky N. László, Egyesült erövel
 (Bpest) 78—82.
 Noyon A. 88, 181.
 Nógrádvármegyei múzeum Balassagyar-
 maton 11. —i Nemz. Intézet és
 ktárai 40, 42, 47.
 Nörrenberg C. 285.
 Növénytani kísérleti állomás, Orsz. —
 75, 202.
 «Növilág» 128.
 Nutius Martin 353.
 Nürnberg 70, 258.
 Nyáry gr. cs. ltára a M. Nemz. Mú-
 zeum ktárában 77, 168, 207.
 Nyéky Mihály 263.
 Nyitravármegyei múzeum 12, 28.
 Nyitra 28, 126. —i FMKE-ktár 46.
 —i közktár 42, 46, 51.
 Nyitrazsámbokréti FMKE-ktár 46.
 Nyomdák, Magyarországi — változá-
 sai 291, 292.
 Nyomdászok Szakköre 82.
 Nyomtatványi osztály a M. Nemz. Mú-
 zeum ktárában 74—76, 164, 165,
 199—203, 268, 269, 343, 344.
 «Nyugat» 269, 270.
 «Oberungarische Illustrierte Zeitung»
 127.
 O'Brien Joseph 320.
 Ocolampadius János 156.
 Oehninger C. J. 66.
 Oesterheld Erich 306, 321.
 Oettinger L. E. M. 175.
 Offenbach (város) 187.
 «Ofner Stadtzeitung» 114. «— und

- Pester Extrablatt» 130. «— Zeitung» 269.
- «Ofnerischer Mercurius» 113.
- Ogilvie I. S. 320.
- Oglou grné 175.
- Okányi népkvár 38.
- Olasz nemz. népművelési kongresszus, II. — 53.
- Olaus Magnus, Historia de gentibus septentrionalibus (Róma, 1555.) 257.
- Oldenburgi nagyhercegi ny. ktár 199.
- Ollendorf Paul 132, 141, 255.
- Olmütz 274. —i jezsuita ktár 274.
- Olschki Leo S. 86, 87, 179, 276, 349, 350, 354.
- «Olvasókönyvek a szakirányú iparosan-ciskolák számára» 347.
- Olvasótermek a M. Nemz. Múzeum ktárában 198, 203.
- Omont H. 181.
- O'Neill Louis 185.
- Operaház, M. kir. — 221.
- Opitz Theodor 304.
- «Oratio funebris in exequiis Stephani de Illieshaza» (1609.) I. Illésházy.
- «Ordinum regni Hungarica» (Pozsony, 1619.) 7.
- «Organn Nationale» 128.
- Ornithologiai Központ, Magyar — 164, 202.
- «Orol Tatranski» 125, 126, 128.
- «Orpheus» 114.
- «Ország» 233.
- «Országgyűlési Tudósítások» 120.
- Országh Antal 238.
- Ortelius Abraham, Descriptio orbis terrarum (Antwerpen, 1579.) 257. — Theatrum Orbis terrarum (Antwerpen, 1579.) 257. — Thesaurum Geographicum (Antwerpen) 257.
- «Orvosi Tár» 112, 119, 120, 122, 125—127.
- Osborn Albert 202.
- Osekovoi vándorktár 39.
- Osztrák kereskedelmi minisztérium 74, 201, 343. — Magyar Bank 35.
- Otto J. 64, 66, 67, 146, 147, 307, 308.
- Oidius 180, 339.
- Ódögösi FMKE-ktár 47.
- Öcsényi népkvár 49.
- Öcsödi népkvár 37.
- «Öreg ABC Vén Emberek Számára» 127.
- Örmény Múzeum Szamosújvárott 12, 32.
- Ősnyomatványok 87, 88, 165, 178, 179, 273—276, 281, 283—285, 294, 349, 350, 352, 353.
- Paál Á. 202.
- Pacca, Lex — 179.
- Paduai egyetemi ktár 182.
- Page L. C. & Company-cég 139.
- Paintel Mihály 163.
- Paksi Mihály (Szathmári) 68.
- Palcsics János 155, 336.
- Palermo 328.
- Palmgren 278.
- Palonczai népkvár 47.
- Panapolis I. Akhnim.
- Pankotái népkvár 44.
- Pannonhalmi főapátság 165, 202, 343.
- «Pannonia» 112, 117, 118, 121—127, 129.
- Panzer 294, 348.
- Paolo Soldini 276.
- Pap Károly 75, 202.
- Papolczi népkvár 41.
- Parfait-testvérek 86.
- Paris Gaston 187.
- «Parisia» 350.
- Parma 86, 180.
- Paschalius Carolus, Legatus 70.
- Pasiáni vándorktár 39.
- Pasrante Domenico 179.
- Pastorius, Joachimus — de Hirtenberg, Florus Polonicus 69.
- Pasz & Garlet-cég 320.

- «Patriotisches Wochenblatt für Ungern»
116, 166.
- Patterson Arthur J. 148.
- Patzkó-féle nyomda 172.
- Paulay Ede 309,
- Paz Julian 88, 181, 350.
- Pálfi-testvérek vasöntöde és gépgyár
tanonc-internátusa Szegeden 44.
- Pálházai népkvár 38.
- Pálos-breviáriumok és missalék 293—
301.
- Pályi Gyula 17.
- Pápa 28, 74, 201. —i ref. főiskola
ktára 12, 28, 159. —i népkvár 37.
- Pápóczi gazdakör ktára 38. —i nép-
kvár 47.
- Páříčká Ján 318, 319.
- Páris 59, 62, 66, 70, 128, 132, 141,
148, 155, 172, 173, 175, 176, 179,
187, 202, 238, 246—249, 255, 277,
308, 314, 317, 350. —i Académie
nationale de musique 180. —i Biblio-
thèque de la cour de cassation 87,
88. —i Bibliothèque de l'arsenal
180. —i Bibliothèque Nationale 87,
88, 181, 349, 352. —i Cercle de
librairie 87. —i Comédie Française
180. —i csillagvizsgáló ktára 88.
—i egyetemi kvár 87. —i Institut
ktára 88, 350. —i közoktatásügyi
miniszterium 268. —i Mazarine-ktár
87. —i Sainte-Geneviève-ktár 87.
—i Société des auteurs et compo-
siteurs dramatiques 180. —i Sorbonne
ktára 350. —i union des associations
internationales 165.
- Pátria kny. 348.
- Pázmándfalvi népkvár 39.
- Pätz Gottfried 136, 150, 311.
- Peabody Institute Baltimoreban 163.
- Peéri népkvár 49.
- Peddie Robert Alexander, Fifteenth-
century books (London, 1913.) 178.
- Pekár Gyula 322.
- Pelesházai népkvár 49.
- Pellechet 258.
- Perezsteg 202.
- Perkinsius Guilielmus, A Lelki-ismeret-
nek akadémiról (Amsterdam, 1648.)
69, 70.
- «Perseveranza» 62.
- Perth-amboyi ref. magy. ifj. egyesület
39, 41.
- Pest vm. 38.
- Pest (város) 56—60, 62, 79, 95, 100—
104, 113, 128, 132, 135, 136, 138,
142, 144, 151, 152, 175, 218, 235—
239, 243, 249, 252, 253, 303—305,
309. —i gyógyszerészek jegyző-
könyve 208. —i kny. r.-t. 60.
- «Pester Courier» 129. «— Lloyd» 144.
«— Mephisto» 126.
- «Pesther Figaro» 128. «— Handlungs-
zeitung» 118—127. «— Kundschafts-
und Auctionsblatt» 118—127. «—
Tageblatt» 122—126. «— Zeitung»
115, 125, 128, 129.
- «Pesti Divatlap» 124—127. «— Hirlap»
123—128.
- «Pestvárosi Tudósítások» 127.
- Petersen Egmont H. 317.
- Pethe Ferenc 194.
- Peti Józsefné 76, 204.
- Petőfi-ereklyék a M. Nemz. Múzeum
ktárában 76, 204.
- Petőfi Sándor 234, 322—332.
- Petrahai János 160.
- Petrarca 336.
- Petrik Géza 195, 343.
- Petrov Alexej 344.
- Petrovitsch N. 173.
- Petrucius Hieronymus Senensis 179.
- Petz L. 60.
- Peurbach György 270.
- Pez 95.
- Pécs 28, 70, 75, 127, 128, 202, 269.
— Baranya vmegyei múzeum-egye-
sület 75, 202, 268. —i Ingyenes
Népkvár-Egyesület és ktarai 38, 40,
43, 45, 50, 51. —i vár. múzeum

- 13, 28, 29. —i Zsolnay-gyár ktára 51.
 «Pénzügyi Levelek» 127.
 Pénzügyminisztérium, M. kir. — 75, 165, 202.
 Pétzeli József id. 25.
 Pfeffer Georg 188.
 Pfeiffer Friedrich Wilhelm 91.
 Philadelphia 202. —i Academy of nat. Sciences 202.
 Piacenzai vár. ktár 350.
 Pichler A. 60. — Alois H., Entstehung der «Pressburger Zeitung» (Pozsony, 1913.) 171, 172.
 Picoti G. B. 182.
 Picus Mirandola Johannes 350.
 Pierius Valerianus Johannes, Hieroglyphica (Frankfurt, 1578.) 257.
 Pierson E. 60, 304.
 Piolene marquis 277.
 Pipei EMKE-ktár 43.
 Piper Alfréd Cecil 88, 89, 280, 281.
 Pisaverić A. 318.
 Pissot V. 175.
 Pittsburg 201.
 Pivány Jenő 202.
 Planer Eugen 303.
 Plantin Kristóf 88, 348, 353.
 Platea, Franc. de — 87.
 Platon 192.
 Plautus 162.
 Plinius 162, 334, 335.
 Ploed L. 353.
 Plunkett-viscounti magyar telep ktára 39, 41.
 Plutarchos 156.
 Poggio Bracciolini 93.
 Poggius Johannes Franciscus 350.
 Pokrivácsi népkvár 42.
 Polgár Alfréd 321.
 «Policiszki Glasznik» 269.
 Polidorus Virgilius, De rerum Inventoribus (Frankfurt, 1599.) 333.
 «Politische Gespräche der Todten» I. «Aus dem Reiche der Todten».
 Pollaiuolo A. 180.
 Pollák testvérek-cég 309. V. ö. Sachs.
 Pollitt William 282.
 Poltári FMKE-ktár 46.
 Pomponius Mela, De Situ orbis (Milano, 1471.) 257.
 Pongrácz Jenő br. 344.
 Pontarius Jacobus 334.
 Popovici József 344.
 Poprád 14, 29.
 Porosz ktarak összesített jegyzéke 89, 94.
 Portilia Andrea 180.
 Porto-ricoi insular library 185.
 Porwoosa 149, 243.
 Possanner Bruno 83.
 Posta központi anyagraktára, M. kir. — 201.
 Pottornyay cs. iratai a M. Nemz. Múzeum ktarában 77, 210.
 «Pozornik» 129.
 Pozsonymegyei Közművelődési Egyesület 27.
 Pozsony (város) 6, 8, 29, 83, 95, 113—129, 139, 163, 164, 171, 172, 241, 248, 249, 271, 293, 303, 304, 309, 336. —i ág. ev. liceum 8. —i egyetem 29, 202, 344. —i ker. testület és iparegyesület 29. —i m. kir. honvédker. fogház ktára 38. —i orvos-természettud. egyesület 75, 202. —i Terézvárosi Népotthon 29. —i vár. közktár 12, 29. —i vár. Népotthon 29.
 Pöcsmegyeri népkvár 37.
 Pónik 42.
 Pösel István 269, 344.
 Pöstyéni FMKE-ktár 46. — népkvár 38.
 Pözel István 165, 203.
 Prága 54, 64, 66, 67, 132, 137, 140, 141, 143, 146, 147, 241, 247, 254, 255, 274, 307, 308, 314, 316. —i cseh akadémia 164. —i egyetemi ktár 199. —i iparműv. múzeum 201, 268. —i kir. cseh múzeum ktára 74, 199, 200.

- Prágay András 258.
 Pregardt-Paur Lajos 271.
 «Pressburger Deutsche Zeitung» 127,
 128. «— Zeitung» 76, 113—126,
 128, 129, 171, 172.
 «Pressburgisches Wochenblatt» 113.
 «Pressfreie Flugblätter» 128.
 «Presspurske Nowiny» 113, 114.
 «Priatel Ludu» 128, 129.
 Prielle Kornélia 232, 236—238.
 Prinnet Max 181.
 Privigyei posztóképzítők szabályzata 208.
 Prochaska Antal 269. — Karl 58, 246,
 — O. 202.
 «Protestáns Egyházi és Iskolai Lap»
 124—127.
 Provost Charles Hope 151.
 Prudhomme 175.
 «Psalmen und Geistliche Lieder»
 (Löcse, 1697.) 159.
 Ptolemaeus Claudius 91, 92.
 Publius I. Andréé.
 «Pucki Priatelj» 128.
 Pulszky Ferenc 13.
 Pusztai Ferenc 347.
 Pusztamérgesi népkvár 37.
 Pusztaszentimrei népkvár 38.
 Puteolani Francesco 86, 180, 181.
- Quantin-cég 314.
 Quérard L. 175.
 Quinet 175.
- Rabas Stefania 66.
 Rabelais 188.
 Rabinowitz Sally 321.
 Racine 277.
 «Radicallap» 127.
 Radó Antal 76, 202, 204, 314.
 Radványi FMKE-ktár 46.
 Radzivil Christoph, Hierosolymitana
 peregrinatio 156.
 Rahway N. Y. 246.
 «Rajzolatok» 120—122.
 Ramler 353.
- Ramm & Seemann-cég 65, 66, 150.
 Ramus Petrus, Scholarum Mathematicae
 (Frankfurt, 1599.) 336.
 Randzanus Petrus, Epitome rerum
 Hungaricarum Descriptio (Bécs,
 1558.) 257.
 Rannelli Felice 182.
 Ranschburg Gusztáv 172, 267, 270.
 Ranshofeni augustinus zárda ktára 274.
 Ranzenhofer E. 247, 322.
 Rathbone Josephine Adams 352.
 Ratisbonn 258.
 Raymundus Raimundus, Historia de
 ortu, progressu et mina Haereseon
 258.
 Rác Abrahám (Beckereki) cle 167. —
 Péter cle 167.
 Ráczalmási népkvár 38.
 Ráday Gedeon gr. 217.
 Ráday-ktár 11, 17, 18, 337.
 Rádalfvai népkvár 38.
 Rákospalotai népkvár 37.
 Rákóczi Ferenc (II.) 77, 195, 260,
 261. — György (I.) erdélyi fejedelem
 68, 256, 258. — György (II.)
 erdélyi fejedelem 258. — Györgyné
 (II.) 68. — Zsigmond 258.
 Rákóczi-ktár 68—71, 153—156, 256—
 259, 333—336.
 Rákosi Jenő 237.
 Ráth Mór 75, 202.
 Reclam Philipp 56, 58, 62—66, 134,
 143, 145, 147, 152, 240, 241, 250,
 251, 253, 303, 304, 307, 309, 312,
 314, 315, 317, 318.
 Rednitz 242, 245.
 Reece Ernest J. 351.
 Reed Eliot 180.
 «Reform» 127.
 Regel O. 134.
 «Regélő» 120—125.
 Regények a ktárban 277—279.
 Reich Emil 248.
 Reinecke Adolf 135, 139.
 Reinhold Heinrich 94.

- Reiss Erich 303.
 Reisser Christoph 320.
 «Relationscourier» 189.
 «Religio» 128. «— és Nevelés» 123—
 128.
 «Remekírók, Magyar —» 99, 104, 223,
 224.
 Reményi Antal 269.
 Render Wilhelm 262.
 Renouard l. Camerot.
 Rest J. 284.
 Rettich Julius 321.
 Reusnerus G., Ad ius statuarium
 Saxonum (Wittenberg) 203. —
 Nicolaus, De Bello Turcico (Leip-
 zig) 258.
 Reutlingen 145.
 Reviczky cs. ltára a M. Nemz. Múzeum
 ktárában 208, 210.
 «Revue bleue» 349. «— critique d'his-
 toire et de littérature» 172. «—
 de Hongrie» 303. «— des biblio-
 thèques» 87, 88, 181, 350. «— des
 Questions historiques» 172.
 Rexa Dezső 4, 5, 9, 158, 159, 202.
 Reyer Eduard 355.
 Rébelliau Alfréd 350.
 Rédey Tivadar 190, 215.
 Rée Immanuel 144, 146, 249.
 Régnier Adolphe 88.
 Réthy László 158.
 Révai testvérek irod. r.-t. 76, 204.
 Révay Ferenc br. 262. — Péter 165.
 ; Corona Hungarica 257—259.
 Révkomárom l. Komárom.
 Riccardinus-kodex 93.
 Riddle Charles 282.
 Ridgway F. H. 186.
 Riederer Friedrich 284.
 Rieger Matthias 307.
 Rietzschel l. Iszleih.
 Rije, To van — 278, 279.
 Rimaszombat 30, 202. —i vár. kaszinó
 30, 31.
 Riparfond, Étienne Gabriau de — 87.
 Risz János Márton és Miklós cle 167.
 Ritoók Emma 269.
 Riverdale-nyomda 176.
 «Rivista delle biblioteche e degli
 archivi» 88, 182.
 Robert Oszkár 344.
 Rochesteri leányiskolák 351.
 Roegge W. 66, 67.
 Rocloffzen & Hubner-cég 308.
 Rogaticai cs. és kir. 34. gyalogezred
 39.
 Rohfeldt G. 285.
 Rohyta, J. — v Slaném 140.
 «Roman-Gallerie für Salon und Reise»
 134.
 Rondel Auguste 86, 180.
 Roose 353.
 Rorarius l. Rörer.
 Rosenbaum Emanuel 202.
 Rosenberg Emanuel 306. — Léonce
 350.
 Rosenberg-ktár 274.
 Roskovics Ignác 314, 315.
 Rosner L. 54, 58, 62, 133, 145, 151,
 240.
 Rossi-ktár 198.
 Rostagno Enrico 88.
 Rostocki ktár 285.
 Rotarides Mihály 94.
 Rothauser l. Ruttkay.
 Roth Carl 283.
 Rotschild-ktár Frankfurtban 94.
 Rott Jenő 271.
 Rotter Ludwig 140.
 Rotterdam 70. —i vár. ktár 279.
 Rousseau 169.
 Roxer Béla 207.
 Roy E. 173.
 Royer-féle nyomda 171, 172.
 Róma 53, 257, 284, 334. —i institut
 international d'agriculture 201, 343.
 —i Vatikán és ktára 92, 181.
 Róna Jenő 50.
 Rónaky Kálmán 75, 202.
 Róth Gyula 75, 202.

- Rózsa Mór 303.
 Rózsahegy 318, 319.
 Rózsavölgyi Gyula 288. — Márk 166, 206.
 Röder C. G. 251, 252.
 «Röpke Ivek» 166.
 Rörer Georg 91.
 Rudbeck Johannes 353.
 Rudhard-cég 188.
 Rudolf m. kir. 167, 208.
 Ruggeri Ugo 180.
 Rulandus Johannes Davidus, Pharmacopoea de Stercore et Urina (Nürnberg, 1644.) 70.
 Rummy cs. oklevelei 207.
 Ruttkay Miksa 60.
 Rükschl Moriz 285.
 Rütteln und Loening-cég 307.
- Sachs & Pollák-cég 247.
 Safford Mary F. 139.
 Sahn W. 95.
 Sailer Géza 207.
 Saint-Andrew 354.
 Saint-Bride foundation typographical library 282.
 Saint-Quentin 141.
 Saissy Marie 62.
 Sajókazai népkvár 43.
 Sajószentpéteri népkvár 38.
 Salamon Ferenc 233, 345.
 Salgótarjáni MÁV altiszti kör 41, 43, 46.
 Sallustius 336.
 «Salon-Bibliothek» 246.
 Salzburgi Szent Péter-kolostor ktára 90.
 «Sammlung moderner Belletristik in- und ausländischer Autoren» 64, 251, 302.
 Sanctgalleni kolostor ktára 93.
 Sanderem visconde 344.
 Sanderus Nicolaus, De visibili Monarchia Ecclesiae (Antwerpen, 1578) 155.
 Sandron Remo 328.
- Sankez Franciscus, Tractatus Philosophici (Rotterdam, 1649.) 70.
 Sarajevo 268.
 Sardou 234.
 Satanello I. Márkus József.
 «Satellit» 122—126, 128.
 «Satirisch-Oppositionelles Flugblatt» 128.
 Sauter Pál 309.
 Savage Ernest A. 282. — Henry W. 320.
 Sándor Lajos 202.
 Sárosvármegyei múzeum Bártfán 11, 13, 16, 17.
 Sárospatak 14, 31. — i ref. kollégium és ktára 12, 31, 68, 155—157, 159, 160, 193, 256, 261, 262, 335.
 «Sárospataki Ref. Lapok» 155, 156, 256, 336.
 Sátoraljaujhelyi népkvár 37. — ipiarista-rendház ktára 155, 256, 336.
 «Sbornik světové poesie» 308.
 Schade von Westrum, Adrian — 320.
 Scheffner 353.
 Scherer C. 284.
 Scheuer O. I. Ebert.
 Scheurich Paul 188.
 Schickardt I. Winiker.
 Schiller-múzeum Marbachban 186.
 Schilling Johannes 90, 91.
 Schleinitz, Ottó von — 187.
 «Schmetterling» 120—126.
 Schmidt Ch. 181. — Franz 303. — Oswald 245. — & Baumann-cég 242.
 Schmidt-ktár 13.
 Schmith Ottó 274.
 Schmitt Eugen Heinrich 320.
 Schneider Louis 353, 355.
 Schnitz Hermann 187.
 Schnitzer Ignác 242, 322.
 Schonern 336.
 Schottlaender S. 136—138, 141, 143, 150, 244, 245, 328.
 Schönfeld A. 149.
 Schönherr Gyula 157, 192, 193.

- Schönwetterus Johannes Theobaldus, Lauren Austriaca 156, 335.
- Schraemle Ferenc Antalé 304.
- Schramm I. Greszner.
- Schreiber Alajos 171, 172.
- Schrenkius Jakobus, Imperatorum, regum imagines et descriptiones (Innsbruck, 1606.) 257.
- Schröterus Sebastianus, Totius terrarum orbis historica descriptio 333.
- Schultz Dániel 5.
- Schultze C. H. 133. — Walther 355.
- Schulz Wilhelm 188.
- Schulze Alfréd 284.
- Schumacher Alexander 67, 311, 312, 317.
- Schumann A. 134, 244.
- Schurer M. 189.
- Schurich I. Spielhagen.
- Schuselka 151.
- Schwabe C. 250.
- Schwarz Johann Albrecht 94. — V. 253. — & Schwen-cég 244.
- Schwen I. Schwarz.
- Schwenke Paul 90, 92, 94, 354.
- Schwerdtfeger Max 306.
- Scrantoni magyar telep ktára 39, 40.
- Scribe 222.
- Scribonius Cornelius, Epitome H'st. de Gentibus Septembrionalibus 334.
- Sebes András (Zilahi) 68.
- Sebestyén Gyula 197, 198, 210.
- Seemann I. Ramm.
- Segarizzi Arnaldo, Bibliografia delle stampe popolari italiane della Biblioteca Nazionale di S. Marco di Venezia (Bergamo, 1913.) 273.
- Segesvári népkvár 37.
- «Segítő» 116.
- Seifridus Johannes, Arbor Aniciana (Bécs, 1613.) 257.
- Sejermann N. A. 202.
- Selmeczványa 35. —i ker. szociális egyesület ktára 37. —i vár. múzeum és ktár 31.
- Selypi cukorgyár ktára 51.
- Sembritzki Johannes 953.
- «Semliner Blätter» 129.
- Semptei FMKE-ktár 46.
- Seneca 69, 95, 353.
- Sepsiszentgyörgy 31, 157, 165.
- «Series, The flashlight detective —» 139.
- Serly Lajos 225.
- Sevilla 258.
- Segold A. & Cie-cég 143, 248.
- Shakespeare 86, 101, 109, 231, 236, 237.
- Sharp Henry A. 282.
- Shrubsole W. A. 202.
- «Siebenbürgers Fürsten» 129.
- «Siebenbürg Bote» 112. «— Intelligenzblatt» 112, 129, 130. «— Wochenblatt» 121—129.
- «Siebenbürgische Provincial-Blätter» 116—118. «— Quartalschrift» 112, 114—116.
- Siebenlist Josef 309.
- Sieber Heinrich 304.
- Siegescu Josif 321.
- Siegmeth Károly 29.
- Siena 179. —i közs. ktár 350.
- Sighinolfi L. 86, 180.
- Sigray Pál 202.
- Sikabonyi Antal 215.
- Silberstein Adolf 314.
- Sillib R. 94.
- Simancasi archivo general 88, 181, 350.
- Šimáček F. 67, 137, 247, 254, 255, 316.
- Simone Camaldolese, Don — 276.
- Simonides 92.
- Simons Fanny 279.
- Simonyi Nándor 167.
- Singer és Wolfner-cég 313.
- «Sion» 122.
- Siráki oklevelek 77.
- Sirleto biboros 181.
- «Slovenski Jug» 128, 129.
- Sleidanus, Commentariorum libri de de statu religionis et reipublicae

- (Strassburg, 1520.) 336.
 Slesius Melchior, Decades de Vitis
 Theologorum 259.
 Slevogt 188.
 «Slovacke Novini» 128.
 «Slovenske Narodnie Novini» 125, 126,
 128.
 «Slovenski Pozornik» 129.
 Smither Reginald Ernest 281.
 Smithsonian Institution Washing-
 tonban 165, 202.
 Smitz L. 285.
 Snischek Károly János 172.
 Societa Bibliografica Italiana 273.
 «Sokféle» 76, 114—116, 119, 120.
 Sokol Josip 317.
 Solaris Raimondo 350.
 Solemne 180.
 Solidi Johannes I. Schilling.
 Solino 88.
 Sollinger J. P.-né 59.
 Soltau Diedr. 135.
 Somló Sándor 108.
 Sommer Leopold 59, 151.
 Somogyapátii népkvár 49.
 Somogyicsurgói népkvár 49.
 Somogyi-kvár Szegeden 12, 13, 33.
 Sondershausen 133.
 «Sonnenblumen» 117.
 Sonzogno Eduardo 142, 151, 240.
 Soós cs. ltára a M. Nemz. Múzeum
 ktarában 271.
 Soós Elemér 271.
 Sopron vm. 38.
 Sopron (város) 113, 130, 271. —i
 bencés főgimnázium 200.
 Soriga Renato 180.
 Sotheby 86.
 Sout Bend 76, 201.
 South-Bethlehem 269.
 Sólyom Ferenc 261.
 SÓvári népkvár 47.
 Sönderström Werner 149, 243.
 Spalding I. Henderson.
 «Speculum Jesuitarum» 69.
 Spielhagen & Schurich-cég 247.
 Spira 156.
 Spitzenfeil Lorenz Reinhard 83.
 Spitzer Mór 207.
 Spoelberch de Lovenjoul 277.
 Spöner Andor 75, 202, 309, 311, 312,
 315—317.
 «Staatsanzeiger» 129.
 Stampfel Károly 139, 241, 248, 249, 309.
 «Stare Noviny Literajho Umenj» 113.
 Starke Hermann 148.
 Statisztikai hivatal, M. kir. közp. —
 75, 164, 201, 268, 343.
 «Status, Turbatus — Romani Im-
 perii» 334.
 «Städtische Ofner Zeitung» 114.
 Stearns Lutie E. 185.
 Stechert Gusztáv C. 328.
 Steenbergen C. A. 277.
 Stefánia gyermekkórház-egyesület 202,
 344.
 Steffens Fr. 93.
 Steinacker C. F. 328. — Gusztáv I.
 Treumund.
 Steinbach Josef 305, 328.
 Steinitz Hugo 143, 147, 246, 248.
 Stemmer Ödön 76, 85, 166, 270.
 Stockholm 354.
 Stenstrand A. 344.
 Stephaneum-kny. 63.
 Stern Ernst 188.
 Stettini Marienstift-gymnasium ktára
 189.
 Stockholm 198, 249, 273, 274, 278,
 318. —i egyetemi ktár 201. —i
 kir. ktár 75, 273—275, 343. —i
 népház ktára 278.
 Stolp I. Lauffer.
 Strassburg 175, 176, 187, 189, 259,
 336.
 Strasser Viktor 27.
 Strauss N. 202.
 «Stundenblumen der Gegenwart» 123 —
 126, 128.
 Sturm Albert 314.

- Stuttgart 54, 55, 136, 140, 143, 144, 248, 309, 354.
 Stübe R. 83.
 Stülpnagel Ernst 63.
 Surlus, Commentarius de rebus gestis (Köln.) 259.
 Sussex country 184.
 Sutlivius Math., De Turcarum et Papis-tarum... conjuratione (London, 1604.) 334.
 «Südslavische Zeitung» 129.
 Sümeg 32. —i Kisfaludy-kaszinó 42.
 «Sürgöny» 122, 123.
 «Svazky, Leoné — novel» 67, 137, 247, 254, 255, 316.
 «Svëtozara, Romána knihonna —» 141.
 «Symbola Heroica» 70.
 Szabadktárak 53.
 Szabad Lyceum 40, 43, 45, 165. —nyilv. ktárai 45.
 Szabadka 32, 201, 268. —i vár. múzeum és közkvár 32.
 «Szabadság» (Cleveland) 165, 269. «— (Kolozsvár) 128. «— Egyenlőség, Testvériség» 129.
 Szabadságharcra von. gyűjtemény a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 167, 207, 208, 271, 345.
 Szabaji FMKE-ktár 46.
 Szabó András l. libkó. — Bertalan 202. — Ervin 195, 288. — György (Várad) cle 271. — János (Dicsőszentmártoni) cle 271. — Kálmán 22. — Károly Régi Magyar Könyvtára 1, 5, 9, 68—70, 154, 155, 157—160, 202, 203, 257, 258, 260—262, 293—295, 336, 337. — László (Bártfai) 214. — X. Ferenc 206.
 Szakácsok köre, Magyar — 202.
 «Szakkönyvtár, Közlekedési —» 13.
 Szakolcza 129.
 Szalay Imre br. 165, 166, 195, 202, 269, 344. — László 195. — Pál 195.
 Szamosujvár 32. —i kir. orsz. fey-intézet 202.
 Szarvasi isk. ktárak 38.
 Szatmár 14, 32, 201, 238.
 Számvevőszék, M. kir. áll. — 164 201, 207, 208.
 Szánwald Gyula 60.
 Szász Károly 76, 205.
 Szászrégeni népkvár 44.
 Szászváros 14, 32. —i népkvár 38. —i ref. Kún-kollégium ktára 12, 32, 33.
 «Századok» 8, 9, 172.
 «Századunk» 122—127.
 Szecsey István 75, 202.
 Szedenich Fülöp 202.
 Szeged 33, 43, 60, 74, 126, 129, 200, 201, 314, 343. —i isk. ktárak 38. —i kath. nővédegyesület 43. —i központi Társadalmi Kör 43. —i muravárosrészi ifj. egyesület 43. —i rókusi Petőfi-iparoskör 43. —i Tisztviselők Otthona 43. —i vakok intézete 41, 43, 46. —i vár. múzeum 12, 33.
 «Szegedi Hirlap» 129.
 Szegedi István 193.
 Szegedy Róza l. Kisfaludy Sándorné.
 Szegheő Gábor 269.
 Szekszárd 33, 344.
 Szelcsei FMKE-ktár 46.
 Szelepcsényi FMKE-ktár 46.
 Szelinski Georg 55, 305.
 Szelistyei népkvár 37.
 Szemere Bertalan 265.
 «Szemlélő» 120.
 Szentes 33.
 Szentesy Alfonz 165, 202, 269.
 Szentgyörgyvölgyi vándorkvár 44.
 Szentháromsági EMKE-népkvár 44.
 Szenthe Lajos 167.
 Szent-Ivány cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 210.
 Szentiványi Róbert 21.
 Szentleányfalvi népkvár 38.
 Szentlőrincz 294. —i pálos kolostor 293, 294.
 Szentmártoni Kálmán 202.

- Szentpétervár 197, 344. —i cs. ktár 187.
- Szepesbélai FMKE-ktár 46.
- Szepesi kamara 208.
- Szepszümegi ifj. ktár 46.
- Szerdahelyi Kálmán 237.
- Széchényi gr. cs. ltára a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 167, 210, 271.
- Széchényi Béla gr. 271. — István gr. 130, 270.; kör és ktára Eperjesen 40, 47.; Magyaróvárott 41, 48. — Viktor gr. 77, 167, 210.
- Székely Andor 318.
- «Székely Hirmondó» 129.
- Székely Nemz. Múzeum Sepsiszentgyörgyön 12, 31, 165.
- Székelycsókai EMKE-népkvár 44.
- Székelyhidi népkvár 38.
- Székelykeresztur 202.
- Székesfehérvár 33, 202.
- Szélsárhányi népkvár 49.
- Szénavári ifj. ktár 46.
- «Szépliteraturai Ajándék» 118.
- Szigligeti Ede 97—110, 217—239.; Társaság Nagyváradon 38, 40, 42—44. — Edéné 238, 239.
- Sziklai Victor 314.
- Szikszoói népkvár 38.
- Szilády Áron 337. — Károly 22.
- Szilágyi Benjámín István 193, 194. — Sándor 236, 336.
- Szinészeti gyűjtemények 180, 353.
- «Szinház, Nemzeti —» 219.
- Szinlapok a M. Nemz. Múzeum ktárában 74, 164, 200, 268.
- Szinyei Gerzson 31.
- Szimyei Ferenc 272, 273. — József id. 24, 86, 99, 111, 112, 197, 254, 307.; Magyar írók élete és munkái 272, 273.
- «Szion» 122, 123.
- Szirmay cs. iratai a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 167, 210.
- Szirmay Balamér 167.
- Szkulyai népkvár 49.
- «Szlavoniai Magyar Ujság» 165, 269.
- Szobi FMKE-ktár 47.
- Szokacz György cle 271.
- Szokoly Viktor 166.
- Szolnokdobokavármegyei Irod., Tört. és Etnogr. Társaság ktára Désen 11, 19.
- Szolnoki keresk. alkalmazottak egylete 41, 48.
- Szombathely 34. —i róm. kath. püspökség 75, 202.
- Szombathelyi Tamás 293, 294.
- Szombathi János 194, 258.
- Szomorfalulovászi 42.
- Szöllészeti kísérleti állomás, M. kir. közp. — 75, 201, 343.
- Szöllősi Mihály 218.
- «Szövetség» 76.
- «Szrpszke Narodne Novine» 123—125, 128.
- «Szrpszki Narodni Liszt» 123, 128.
- Sztripszky Hiador 1.
- Szulyovszky cs. iratai a M. Nemz. Múzeum ktárában 77, 210.
- Tabi népkvár 49.
- «Tabulae de aetatibus mundi» 257.
- Tacitus 69, 259.
- Takáts Sándor 345.
- Tammerfors 198.
- Tannstetter György I. Collimitius.
- Tapolcsáni L., Axiomata (Nagyszombat, 1706.) 203.
- Tapolyhanusfalvi népkvár 47.
- Tariczky Endre 34.
- Tarnóczy I., Holtig való barátság (Nagyszombat, 1695.) 203.
- Tasi Gáspár, Öt Rövid Predicátzió (Pozsony, 1640.) 69.
- Tatai Antal 293, 294, 296, 297, 298.
- «Tatranka» 119—121, 123—126.
- Tauchnitz B. 253.
- Tautz Kurt 284.
- Taylor I. Clay.
- Tábori Róbert 313.

- Tállya 160.
 Tállyay Dávid 171.
 Tápéi népkvár 37, 49.
 «Társalkodó» 119—127.
 Technologiai iparmúzeum, M. kir. — 75.
 «Telegraph» 127, 128.
 Teleki Endre 19.
 Teleki gr. ktár Marosvásárhelyt 161, 337.
 Teleki-pályadij 218, 219, 222, 225—229, 233.
 Telepi György 175.
 Temesvár 34, 118, 127, 200, 201, 238. —i népkvárok 40, 48, 49, 51. —i vár. nyilv. ktár 12, 34. —józsefvárosi polg. olvasó-egylet 40, 43, 45, 51.
 «Temesvárer Anzeiger» 129.
 Temesvári Gergely 294.
 «Temeswarer Wochenblatt» 123—126, 128, 129.
 Tenkei népkvár 49.
 Tenyódi népkvár 49.
 «Terdjiman» 166, 269.
 «Természet» 122.
 «Természetbarát» 125—127.
 Terray István 30.
 Teschen 58, 246.
 Teubner B. G. 253.
 Texte Joseph 175.
 Téglás Gábor 202.
 Térképek a M. Nemz. Múzeum ktárában 345.
 Thallóczy Lajos 54, 202, 204, 344.
 Thaly Kálmán 195, 206.
 «Theater-Journal» 130.
 «Theatralisches Wochenblatt» (1778.) 129.
 «Theatrum quintum orbium praecipuarum Mundi» 257.
 «The library journal» 176, 177, 350—352. «— world» 88, 89, 182—186, 190, 280—282.
 «Themis» 121, 122.
 Theophilactus, In Evangelii Enarrationes 156.
 Theophrastus 90.
 Thern Alfréd 167.
 «Thesaurus Christianae Religionis et Sacrorum Pontificum Speculum» 334.
 Thieme Bruno 139, 150.
 Thiers-ktár 350.
 Thimig Hugo 353.
 Thompson C. Seymour 182.
 Thököly Imre 157, 175.
 Throopi magyar telep ktára 39, 40.
 Throw 146.
 Thuanus, Historiarum sui temporis (Frankfurt, 1625.) 156.
 Thukydidés 155, 333, 334.
 Thurzó György nádor 1. — Szaniszló 165.
 Tichi Ferenc 266.
 Ticknor George 184.
 «Tietosanakirja» 75, 202.
 «Times» 86.
 Tiszafüred 34. —i múzeum és ktár-egyesület 34, 35, 40, 43, 45, 51.
 «Tiszavidéki Ujság» 129.
 Tokaj 304.
 Toldy Ferenc 239, 337.; kör Pozsonyban 40, 43, 48. — István 219.
 Tolnavármegyei Közművelődési Egyesület 33, 344. —i múzeum 12, 33.
 Tompa Mihály 31, 32, 76, 205.
 Toperczer Valéria 288, 289.
 Tordai iparosok önképző-egylete 41. —i népkvár 51.
 Torino 166.
 Toroczkai-Wigand Ede 344.
 Torontál vmegye 38. —i Magyar Közművelődési Egyesület 40, 48.
 Torontoi egyetem 82.
 Tours 249.
 Toussainet 175.
 Tóth József 219. — Kálmán 61. — László 75, 202. — Zoltán 216.
 Tömérkényi isk. ktárak 38.

- Török István 175.
 «Törvényhatósági Tudósítások» 121.
 «Törvényhozási és Törvénykezési Lapok» 129.
 Tracy Joseph P. 352.
 «Transsilvania» 120, 123—128.
 Trautmann Róbert 204.
 Trefort Ágoston 111.
 Trench 330.
 Trencsén 165. —i népkvár 41, 48.
 Trencsénbáni FMKE-ktár 46.
 Trenton 269.
 Treumund G. 253.
 Treves Silvia 182. — testvérek-cég 250.
 Trier Walter 188.
 «Trnavski Posel» 128, 129.
 Trott zu Solz 191.
 Trömel I. Grämme.
 Trsztenai FMKE-ktár 46.
 Trübner 175, 176. 329.
 «Tudományos Gyűjtemény» 117—123.
 «Tudománytár» 120—125.
 Turóczi János 197.
 Turócszentmárton 148, 310, 315, 316.
 —i népkvár 48.
 Turtsány Vilmos 207.
 Tübingen 354.
 Tychsen O. G. 285.
 Tyler Alice S. 184.
 «Typographia» 80, 81.
 «Tyzdenik» 117.
- Ueberreiter Karl 62.
 Uhrmann Heinrich 318.
 «Uj Bécsi Magyar Musa» 114, 115.
 «— Holmi» 117.
 Ujlóti ifj. ktár 46.
 Ujvidék 64, 65, 125, 128, 310, 318.
 —i DMKE-ktár 41, 43, 48.
 Ulászló (IV.) lengyel kir. 257. — (II.)
 m. kir. 90.
 Ulbach Louis 248, 249.
 Ung vm. 38.
 «Ungarische Miscellen» 116. «— Staats-
 und Gelehrte Nachrichten» 114, 115.
- «Ungarn und Deutschland» 128.
 «Ungrisches Magazin» 113, 114.
 Ungvár 202. —i népkvár 43.
 «Universal-Bibliothek» 56, 58, 62—66;
 134, 143, 145, 147, 152, 240, 241,
 243, 250, 251, 254, 303, 307, 309,
 312, 314, 315, 317, 318.
 «Unterhaltung aus der Gegenwart»
 128.
 «Unterhaltungsblatt» 117, 118.
 «Unterwegs und Daheim» 138, 143,
 244.
 Uppsala 273, 354. —i egyetemi ktár
 201, 273, 274.
 «Urania» 115.
 Uránia Tudományos Egyesület 40,
 47.
 Urbani Minois egyetem 75, 202, 344.
 Ursel 259.
 Ursinus E., Laudatio funebris St.
 Thurzonis (Kassa, 1626.) 165. —
 Wilhelmus, Colloquia Lectoria ex
 Colloquiis Ludowici Vivis (Frank-
 furt, 1606.) 334.
 Uruguay állam bpesti főkonzulátusa
 75.
 Utrechti egyetemi ktár 279.
 Üchritz Emil br. 208.
 «Üstökös» 76.
- Vadianus Joakim 90.
 Vaganay Hugues 179, 277, 349.
 Vahui kollégium 351.
 Vaiszló 343.
 Vajda Viktor 269.
 Vakokat Gyámoltó Orsz. Egylet 41,
 42, 47.
 Valerius Maximus, Dictorum Facto-
 rumque memorabilium libri (Velence)
 156.
 Valgimigli A. 86, 180.
 Vallás- és közoktatásügyi miniszterium
 M. kir. — 11, 25, 29, 37, 40, 49,
 53, 95, 202, 269, 286, 344.
 «Való» 129.

- Vanderburch 231.
 Van der der Valk J. 277.
 Van Dokkum J. D. C. 279.
 Van Marle 243.
 Van Ray 280.
 Van Someren J. F. 280.
 Vanyarczi FMKE-ktár 46.
 Varasd 127.
 Vardotfalvai FMKE-néptár 44.
 Vargha Zoltán 202.
 Varjú Elemér 159.
 Vas Antal 16.
 Vas vm. 38. —i Kultúregyesület és múzeuma 12, 34, 38.
 Vasárnapi nyitás a könyvtáraknál 177.
 «Vasárnapi Ujság» (Bpest) 112. — (Kolozsvár) 120—127.
 Vasiliadis 236.
 Vaskóhi néptár 38.
 Vatikán I. Róma
 Vautier Guillaume 255.
 Vavassori, Joanne Andrea di — 349.
 Vay Ábrahám 260.
 Vác 35, 115. —i múzeum-egyesület 12, 35, 202.
 Vágó Pál 314, 315.
 Vágsellyei FMKE-ktár 46.
 Vámbéry Ármin 345.
 Vándorktárak I. Néptárak.
 Várady Antal 14, 165, 234. — Mihály 271.
 Várdai Péter 161.
 «Városi Szemle» 290.
 Városlódi néptár 49.
 Veber Ottó 303.
 Velence 69, 70, 154, 156, 161, 294, 295, 298—301, 350. —i Szent Márk-ktár 92, 179, 273.
 Velics Antal 269.
 Vendelinus Marcus Friedrich, Politica (Amsterdam, 1651.) 68.
 Verbói FMKE-ktár 46, 51.
 Verebélyi FMKE-ktár 47.
 «Vereinigte Ofner und Pester Zeitung» 115—125.
 Veresmarti Mihály, Tanátskozás de religione 336.
 Verespataki néptár 49.
 Veress Endre 13.
 Vergilius 69, 155, 280.
 Vernay J. N. 140.
 Verő György 227.
 «Versammlung der Budapester Fratsch-lerinnen» 128.
 Verschoor A. Z. 278.
 Versecz 35, 74, 164, 201. —i magyar ifj. önképzőegylet 41, 43, 45. —i vár. múzeum és ktár 12, 35.
 Versegly Ferenc 175.
 Verulami, Franciscus de —, Silva Silvarum 70.
 Veszprémvármegyei gazd. egyesület ktára 44. —i múzeum 12, 35, 269.
 Veszprém (város) 35, 269.
 Vetarani Friedrich gr. 157, 158.
 Vécsey Leó 308.
 Vértesy Jenő 110, 213, 239.
 Vészi József 303.
 Videtalvi FMKE-ktár 47.
 Vidor Marcel 202.
 «Vierteljahresschrift aus und für Ungarn» 125.
 Vihnyepeszérenyi FMKE-ktár 46.
 «Világ» 123—125.
 Világosság kny. 78.
 Vilmos (I.) német császár 355. — (II.) 187, 191.
 Vinci I. Leonardo.
 Vincze Gábor 293.
 Visegrádi János 256.
 Vista 49.
 Visegrád 155.
 Vitéz János 270.
 Vivis Ludovicus 334.
 Vizvári néptár 49.
 «Vjesznik» 128, 129.
 Voigl Bernhard Fr. 307.
 Voinovich Géza 58.
 Volckmann Erwin 188.
 Volffius Johannes, Lectionum memo-

- rabiliium tomi (Lavinga, 1600—1608.) 256.
 «Volksfreund» 128.
 «Volkstribune» 128.
 Voltaire 169.
 Voullième Ernst 90, 284.
 Völcker Hans 283.
 «Völkerbund» 128.
 Vörös Ferenc 31.
 Vörösmarty Mihály 99, 108.
 Wachtl Gyula 76, 166, 270.
 Wagner Richárd 206.
 Waidl I. Wilckens.
 Wainio Niilo E. 143, 243.
 Walker J. F. 281.
 Wallaszky Pál 171.
 Wallis A S. C. 308.
 Wallishausser J. B. 305.
 Walther Hermann 320.
 Warne Frédéric 131.
 Washington 165, 182, 183, 200, 202, 351. — i Library of Congress 201, 268, 281, 343.
 Waugh, Mrs. — 248.
 Weale 294, 295.
 Webb Arthur 282.
 Weber Ottó 146, 252, 321. — Simon Péter 171.
 Wechsler Ludwig 64, 66, 67, 133—146, 148, 150, 151, 241—245, 247, 248, 251, 252, 316, 318, 322.
 «Wegweiser und Anzeigeblatt in Gebiete der Industrie, des Handels, der Literatur, Kunst...» 128.
 Weidmann-cég 187.
 Weilheim Adolf 56, 253.
 Weimar 307.
 Wein I. Khór.
 Weinrauch 60.
 Weissenthurn Johanna 175.
 Weller 187.
 Werbőczy István 69. — Decretum Latino-Hungaricorum Regni Hungariae 336. — Tripartitum 336.
 Werfer József 265, 266. — Károly 263.
 Werner-cég 151.
 Wertheim Paul 188.
 Wichmann Julia 202.
 Wickselt I. Almqvist.
 Wicleff 258.
 Wiede Alexander 254.
 Wiesbaden 282.
 Wigand C. F. 139, 172, 241, 249, 309. — Ottó 304, 306, 314. — Walter 306, 309, 315.
 Wijk, N. I. van — 277, 279.
 Wilckens & Waidl-cég 303.
 Wildner Ödön 288.
 Willkomm Bernhard 91.
 Wilmanns A 93.
 Winchester George F. 185.
 Winckelmann 189.
 Windisch Károly Gottlieb 171.
 Winiker & Schickardt-cég 54, 63, 133, 247, 315, 322.
 Winkler Imre 202.
 Winnipeg 269.
 Wisconsin köztári bizottság 352.
 Witchner Theresa 186.
 Wittenberg 155, 203, 285. — i választófejedelmi ktár 91.
 Wittich János 3, 4.
 Wlassics Gyula 165.
 Woburne 184.
 «Wochenblatt für die Liebhaber der Geschichte etc.» 113.
 Wohlné 187.
 Woking 307.
 Wolfenbüttel 90.
 Wolff Hans 83.
 Wolfheim 354.
 Wolfner József 588., V. ö. Singer.
 Wolfstieg 279.
 Worswick B. W. 317.
 Worthington 146.
 Wölfe Alfons 188.
 Wright Ellis I. Waugh.
 Wurzen 254.

- Würzburg 354. —i phys.-med. Gesellschaft 269.
- Xanthopulos Nicephoros, Ecclesiastica historia (Páris, 1630.) 155.
- Yarmouth 138, 151, 248.
- Yja (álnév) 318.
- Yolland Arthur 245.
- Zabler Péter 3.
- Zahn G. & H. Baendel-cég 304.
- Zalaegerszegi népkvár 37.
- Zambra Alajos 86, 179, 269, 276, 344, 345.
- Zamoyski Josef Julian gr. 311, 313.
- Zang A. I. Ludwig.
- Zágon 49.
- Zágráb 60, 118—129, 200, 267, 317, 318. —i Magyar Társaskör ktára 39, 40, 48.
- Zákonyi Mihály 293, 294.
- Zára 269.
- Zechert Adeline B. 351.
- Zechius Laelius, De principatus administratione 70.
- Zedler Gottfried 92, 93.
- Zeegers A. 243.
- «Zeitblätter für Freunde wahrer Menschenliebe» 117.
- «Zeitschrift für Bücherfreunde» 186—189, 352, 353. «— für Hebr. Bibliographie» 194. «— für Weinbau und Weinbereitung» 121. «— von und für Ungarn» 116, 335.
- «Zeitung für Damen» 130.
- Zemplén vm. 38.
- Zeneakadémia, Orsz. m. kir. — 343.
- Zenei gyűjtemény a M. Nemz. Múzeum ktárában 76, 166, 204, 206, 270, 345.
- Zentai ipartelep 39.
- Zenthei Mátyás cle 167.
- «Zentralblatt für Bibliothekswesen» 89—94, 187, 279, 282—285, 353, 354.
- Zerffi Gusztáv 232.
- Zichy Antal 272. — Ferenc gr. 263. — Mihály 309, 310. — Nándor gr. 75, 202.
- Zichy-kodex 179, 273. —ktár 199.
- Ziensen I. Herrosé.
- Zigány Árpád 62.
- Zilah 14.
- Zilahi György 344. — Jegyzéke a kereskedelmi szakoktatás körébe tart. Magyarországon megjelent műveknek (Bpest, 1913.) 348.
- Zimony 129.
- Zirci apátság 75, 202.
- «Zitva» 129.
- Zolnai Béla 176.
- Zolnay Péter, Disputatio Ethica De virtutibus homiliticis (Lőcse, 1692.) 158.
- Zombor 35, 36. —i vár. közkvár 12, 35, 36.
- Zossen H. 66, 148, 242.
- Zoványi Jenő 194.
- Zólyomi Mozdonyvezetők Otthona ktára 38.
- Zöllner Wilhelm 58.
- Zürich 304.
- Zvingerus Theodorus, Theatrum vitae humanae 155, 256.
- Zsarnóczai FMKE-ktár 46.
- «Zsebleltár» 80.
- Zsigmond m. kir. 207.
- Zsilinszky Lajos 204.
- Zsinka Ferenc 216.
- Zsitvaapáti FMKE-ktár 46.
- Zsitvabessenyői FMKE-ktár 46.
- Zsitvamartonfalvi FMKE-ktár 46.
- Zsoldos Benő 31.
- Zsolna I, 262.

A HAZAI NYOMDÁK 1913-BAN.

I. Budapest székesfőváros.

- Ádám Hermann.**
I., Krisztina-körút 81.
- Adler Árminné** (szül. Szerdahelyi Erzsébet).
VIII., Rákóczi-tér 17.
- «A Nap» ujságvállalat ny. (Tul. Czeizler Béla.)
VIII., Rökk Szilárd-u. 9.
- Anglo-ny.** (Tul. Donát és Vágó.)
VIII., Baross-u. 47.
- «Apostol nyomda r.-t.» (Üv. Grünzweig Béla.)
VIII., Horánszky-u. 22.
- Athenaeum irod. és ny. r.-t.**
VII., Miksa-utca 1—2.
- Auer Ignác.**
VIII., Rákóczi-út 11.
- Bagó Márton és fia.** (Tul. özv. Bagó Alajosné.)
II., Székely-u. 2—4
- Bakács Albert.**
VI., Szerecsen-u. 23.
- Barcza József.**
IV., Váci-u. 62.
- Bárdi I.**
VII., Miksa-u. 17.
- Bárd Mór.**
VII., Almássy-u. 8.
- ***Bárdos Jakab.**
Miksa-u. 17.
- Bartalits Imre.**
III., Remetehegy 1908/2.
- Bata János.**
VI., Csengery-u. 74.
- Benedik Lipót és Hoffmann József.**
VI., Szerecsen u. 5.
- Bercsényi-ny. r.-t.**
VIII., Mikszáth Kálmán-tér 5.
- Berger Géza.**
VIII., Baross-u. 4.
- Berger Sándor.**
IV., Papnövelde-u. 8.
- Bichler Ignác.**
III., Lajos-u. 94.
- Bielitz Bertalan.** (L. Pannonia.)
VII., Rombach-u. 8.
- Billiczer Jónás.**
VI., Vörösmarty-u. 61.
- Biraucz Döme.** (Poporul Român kny.)
VII., István-u. 11.
- Biró Albert.**
VI., Klauzál-u. 35.
- Biró Miklós és Schwarcz Béla.**
VII., Dohány-u. 31.
- Bokor Dezső.**
VIII., Kisfaludy-u. 19.
- Böhm Lajos és Tsa.** (L. Mercur-ny.)
IV., Királyi Pál-u. 6.
- Braun Samu és Mikenbrun Hirsch.**
(Üv. Kürschner Sándor.)
V., Váci-körút 76.
- Braun Sándor.**
VIII., Rökk Szilárd-u. 9.
- Breiner Elemér,**
VI., Lovag-u. 7.
- Brett Miksa.**
VI., Szondi-u. 41/a.
- Breitner Károly.**
V., Ügynök-u. 11.
- Breuer Ármin.**
V., Visegrádi-u. 23.
- Breuer Mihály.**
VI., Lovag-u. 16.
- Bromberger Jakab.**
VII., Wesselényi-u. 66.
- Brózsza Ottó.**
VI., Váci-körút 17.
- Bruchsteiner és fia.**
VII., Damjanich-u. 35.
- ***Bruck Ferenc és tsa.**
VII., Király-u. 33.
- Bruck Ferenc és néje.**
VI., Nagymező-u. 6.

A csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve.

- I. Bpesti baptista hitk. ny. (Üzletv.
Welkes József.)
VI., Hársfa-u. 33.
- V. 6. Magyarországi.
Budapesti lap- és könyvkiadó-váll. ny.
VIII., Rökk Szilárd-u. 19.
- Bpesti ny. és lapkiadó r.-t. (Üzletv.
László Albert.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 6.
- Buschmann F. utóda. (Tul. Wisinger
Manó és Bagits Nándor.)
IV., Ferenc József rkp. 6—7.
- Büchler Henrik.
VI. Felsőerdősor-u. 29.
- Büchler Vilmos.
Cadmus műintézet.
IX., Csillag-u. 1. (Seidmann, Weisz és
Neumann. V. 6. Neumann Ilona.)
- Concordia ny. (L. Weisz S. Zsigmond.)
Corvina ny. (Tul. Berger Géza.)
VIII., Üllői út 20.
- Czeisler Béla. (L. «A Nap».)
VIII., Rökk Szilárd-u. 9.
- Dann Jenő.
II., Zsigmond-u. 13.
- Deutsch József.
VII., Károly-körút 7.
özv. Deutsch Józsefné Knöpfler Katalin.
VII., Aréna-út 19.
- Deutsch Sámuel.
VII., Erzsébet-körút 32.
- Divald Alfréd.
VIII., Kisfaludy-u. 9.
özv. Dus Mártonné, sz. Rottenstein
Janka.
V., Árpád-u. 6.
- Eberle József és tsa.
V., Mária Valéria-u. 9.
- Eisler Jenő.
VII., Klauzál-tér 16.
- Elek Lipót.
V., Eötvös-tér 1.
- «Elet» irod. és ny. r.-t. (Üzletvezető :
Laiszky Jenő és Pál Kázmér.)
I., Fehérvári-út 15.
- Első kőbányai ny. (Tul. Goldschmid
Alfréd.)
X., Belső Jászberényi-út 4.
- Engel S. Zsigmond.
V., Kálmán-u. 1.
- Engelmann Mór.
II., Margit-körút 5/b.
- Erbeck György.
V., Sólyom-u. 16.
özv. Erbeck Györgyné Klas Augustza
és Bugarszky Milán.
VII., Akácfa-u. 17.
- Európa ny. r.-t.
VI., O-u. 12.
- Fabriczki Sámuel.
VI., Eötvös-u. 32.
- Farkas testvérek.
V., Nádor-u. 19.
- Fekete Gyula.
Reáltanoda-u. 11.
- Fischer Jakab és Baron Arnold.
VI., Csengery-u. 64.
- Fisch Fülöp.
VIII., Baross-u. 66—68.
- Fischbach Károly.
IV., Templombazár, Eskü-tér.
- Fischer U. és fiai.
VII., Thököly-u. 3.
- Fővárosi Hirmondó kny. (Lásd Sipos
Sándor.)
Fővárosi ny. r.-t.
VI., Podmaniczky-u. 39.
- Franklin-társ. ny.
IV., Egyetem-u. 4.
- Franklin-fiók ny.
IV., Vármegye-u. 11.
- Fránzl János.
VI., Próféta-u. 9.
- *Fráter és tsa.
VII., Hársfa-u. 40.
- Fried és Krakauer.
VII., Dohány-u. 10.
- Fried József és Breitner Károly.
VIII., Tisza Kálmán-tér 5.
- Fritz Armin.
VIII., Nap-u. 13.
- Fuchs Miksa.
VI., Váci-út 73.
- Galitzenstein H. (Tulajd. Salvendy
Ferenc és Gyula és Fried Adolf.)
VII., Dohány-u. 68.
- Garai Mór és fia.
VII., Károly-körút 3.
- Gárdos Miksa.
VII., Valero-u. 12.
- Gergely Miksa.
VI., Lázár-u. 2.
- A «Gépész» Morva Rezsőné ny. (L.
Morva Rezsőné.)
X., Alkér-u. 32.
- Globus ny. (Beer E. és társa.)
VI., Aradi-u. 8.
- Goldberger Arnold.
VIII., Népszínház-u. 17.
- Goldberger Ignác.
II., Corvin-tér 1.
- Goldberger és tsa.
VI., Liszt Ferenc-tér 18.

- Goldfaden Márkné szül. Mandl Eleonóra.
 VII., Dohány-u. 42.
 Goldfinger Mór.
 VI., Király-u. 106.
 Goldschmid Alfréd. (L. Első kőbá-
 nyai ny.)
 X., Belső Jászberényi-út 1.
 Goldschmidt testv.
 VI., Révay-u. 1.
 Goldstein Albert. (Kereskedelmi
 nyomda.)
 VI., Eötvös-u. 10.
 Goldstein József.
 VIII., Népszínház-u. 25.
 Goessler Gyula.
 IV., Aranykéz-u. 1.
 Grafikai intézet. (Üzletv. Czettel Ödön.)
 VII., Nagydíófa-u. 14.
 Gross Benjamin. (Eötvös ny.)
 VI., Eötvös-u. 19.
 Grosz Jakab és Nadel Jakab.
 VII., Jósika-u. 5/a.
 Grund V. utódai.
 IV., Molnár-u. 37.
 Grünhut és Steiner.
 VI., Vörösmarty-u. 75.
 Grünwald Ödön.
 VII., Wesselényi-u. 4.
 György József.
 VIII., Népszínház-u. 25.
 Haan Albertné Ungár Szidónia.
 VI., Csengery-u. 86.
 Haber Miksa és Wollner József. (L.
 Wollner.)
 IV., Hajó-u. 5.
 Hamburger és Birkholz.
 V., Csáky-u. 13.
 Harsány Emil.
 IX., Lónyay-u. 7.
 Halton Nelly.
 III., Pacsirtamező-u. 13.
 Hauptmann Béla.
 VI., Izabella-u. 68.
 Hazai Hirlapkiadó r.-t. ny.
 V., Honvéd-u. 10.
 Hedvig Imre.
 VII., Wesselényi-u. 97.
 Hedvig Sándor.
 VII., Sip-u. 7.
 Heisler és Kózol.
 II., Várkert-rakpart 1.
 Hell J. Ede.
 VIII., Luther-u. 4.
 Heller Ignác és Heller Mór.
 VII., Izabella-u. 34.
 Heller Jakab Kálmán és Heller Szidónia.
 VI., Izabella-u. 78.
 Heller K. és tsa.
 VIII., Bezerédy-u. 5.
 Hentschel Henrik.
 Hajós-u. 20.
 Hentschel Henrik.
 VI., Zichy Jenő-u. 27
 Herkules ny.
 VII., Aréna-út 19.
 Herrmann Ignác.
 VI., Szerecsen-u. 45.
 Hornyánszky Viktor.
 VI., Aradi-u. 14.
 Hungária ny.
 V., Váci-körút 34.
 Hunnia kny. r.-t.
 V., Szalay-u. 3.
 Huss Lipót.
 VI., Eötvös-u. 31.
 *Irányi kny. (Tulajd. Weisz Ármin.)
 IV., Irányi-u. 15.
 Jakab Mose Hers.
 II., Corvin-tér 5.
 Jedlovsky István.
 IX., Ferenc-körút 17.
 Jókai ny. (Tul. Berger Zs. és Schimek.)
 VII., Thököly-út 28
 Katzbürg Lipót.
 IV., Hajó-u. 5.
 Kállai Ármin.
 V., Báthori-u. 20.
 Kálmán M. és tsa.
 V., Vadász-u. 32.
 Kalmár Mór.
 IV., Semmelweiss-u. 14.
 Kanitz C. és fiai.
 V., Vadász-u. 32.
 Kápolnai Adolf utóda.
 VI., Gyár-u. 3.
 Karczag Vilmos.
 V., Ujpesti-rakpart 5.
 Karczag Vilmos Benjamin.
 VI., Dávid-u. 8.
 Károlyi György.
 V., Arany János-u. 1.
 Kaufmann J. és tsa.
 V., Arany János-u. 18.
 Kellner Albert.
 VII., Csányi-u. 13.
 Ifj. Kellner Ernő.
 V., Csáky-u. 9.
 Kellner és Mohrlüder.
 V., Csáky-u. 10.
 Kerner Sándor és Piotrovsky Károly.
 VII., István-út 41.
 Kereskedelmi ny. (L. Goldstein.)
 Kereskedelmi ny. (Tul. Vári Daniel.)
 V., Ügynök-u. 10.

- Kertész József.
V., Nádor-u. 28.
- Kertész Mayer.
VII., Hársfa-u. 12.
- Klein Samu.
V., Koráll-u. 11.
- Klein Vilmosné Tausig Ilona.
VIII., Rákóczi-út 73.
- Kleinberger Armin.
V., Bálvány-u. 20.
- Klősz György és fia.
VII., Városligeti-fasor 49.
- Klusele Manó.
VIII., József-u. 43.
- Knitel Vilmos és Heimler Sándor.
VIII., Rákóci-út 51.
- Knopfmacher Izidorné Weisz Matild.
VII., Rombach-u. 1/B.
- Kogutovicz Manó. (L. Magy. földr. int.)
V., Rudolf-rakpart 8.
- Kohn Simon.
VIII., József-körút 10.
- Kohn Simonné sz. Rosenfeld Anna.
VIII., József-körút 10.
- Kollmann Fülöp.
V., Arany János-u. 34.
- Korvin testv.
VI., Révay-u. 14.
- Kossuth Lajos ny. (Tul. Laufer Jakab és Holländer József.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 5.
- *Központi kny. (Tul. Klein Simon és Grünwald Béla.)
VII., Bethlen-u. 8.
- Krausz Jakab és Haan Albertné Ungár Szidónia.
VI., Csengery-u. 86.
- Krausz Lajos.
VI., Ó-u. 50.
- Krnyác János. (L. Szrpszke Novoszty.)
I., Döbrentei-u. 12.
- Kuncz Lipót és Fejér Jenő.
VIII., Rákóczi-út 73.
- Kunosi Vilmos és fia.
VI., Teréz-körút 38.
- Kunstädter Vilmos.
VIII., Conti-utca 38.
- Kupkay Domonkos és Weingarten Friderika. (Üzletv. Glasel Adolf.)
V. ö. Magyar papírárú- és vignetta-gyár.
VI., Szondi-u. 93.
- Kürschner Adolf és Kürschner Sándor.
VI., Szondy-u. 19.
- Langer Ede és fia. (Tulajd. Langer Ferenc Ede.)
IV., Reáltanoda-u. 11.
- Laufer Jakab. (L. Kossuth L. ny.)
VIII., Tisza Kálmán-tér 5.
- László Károly.
X., Liget-tér 2.
- Légrády testv.
V., Váci-körút 78.
- Lengyel Lipót.
V., Visegrádi-u. 3.
- Linczer Mór és tsai közk. t. (Üzletv. Linczer Mór.)
VIII., Német-u. 9.
- Lónyai Nándor és Schwarcz Béla.
VII., Dohány-u. 31.
- Löbl Dávid és fia. (Löbl Dávidné sz. Messinger Jeanette, Löbl Mór és Löbl Ödön.)
VI., Nagymező-u. 26.
- Löbl Mór.
VII., Király-u. 27.
- Löblovitz Zsigmond.
VII., Thököly-út 40.
- Lőrincz János. (Lásd «Univers» kny.)
X., Gyűjtőfogház.
- Lőw Ede.
V., Váci-körút 80.
- Magyar államvasút ny.
VI., Csengery-u. 33.
- *Magyar fényny. r.-t.
VIII., Ór-u. 9.
- Magy. földrajzi intézet r.-t. (L. Kogutovicz.)
V., Rudolf-rakp. 8.
- Magyar keresk. nyomda.
VII., Kertész-u. 27.
- M. kir. állami ny.
I., Nándor-tér 1.
- M. kir. államvasutak ny.
VI., Csengery-u. 33.
- M. kir. egyetemi ny.
I., Iskola-tér 3.
- M. kir. posta ny.
IV., Koronaherceg-u. 15.
- M. kir. postatakarék ny.
V., Széchenyi-u. 2.
- Magyar kny. és kiadóvállalat. (Üv. Horváth János.)
V., Ügynök-u. 8.
- Magyarországi baptisták kny.
VII., Hársfa-u. 33.
- Magyar papírárú- és vignetta-gyár. (Kupkay Domokos és Weingarten Friderika.)
VI., Szondi-utca 93.
- Magyar sajtó ny. (Tul. Molnár Irén.)
V., Falk Miksa-u. 32.
- Magyar Ujságkiadó r.-t. ny.
IV., Vármegye-u. 11.

- Markovits Kálmán.
 VII., Rombach-u. 11.
 Markovits és Garai.
 VII., Rombach-u. 11.
 Márkus Samu.
 V., Koráll-u. 8.
 Marton Lipót (Ü. v. Neuheussler Vilmos. Tinódi kny.)
 VI., Csengery-u. 49.
 Márton és Vass.
 V., Klotild-u. 16.
 May János.
 II., Albrecht-út. 3.
 Mercur ny. (Tul. Böhm L. és tsa.)
 IV., Királyi Pál-u. 6.
 Merkantil ny. (Tul. Havas és Lehner.)
 VIII., Német-u. 27.
 Messinger Hugó.
 VII., Károly-körút 7.
 Meteor nyomdai műintézet r.-t. (Üv. Friedmann Samu.)
 VI., Gróf Zichy Jenő-u. 16.
 Mezei Adolf.
 IX., Ráday-u. 8.
 Mezei Adolf és Fehér M. Márton.
 IX., Ráday-u. 40.
 Minerva kny. (Tul. Gansel Zsigmond.)
 VI. Szerecsen-u. 23.
 Mocsári József.
 IV., Váci-u. 56.
 Molnár Gábor.
 VI., Izabella-u. 91.
 Molnár Irén.
 V., Nádor-u. 74.
 Morva Rezsőné.
 X., Alkér-u. 32.
 Muskát Béla.
 VIII., Fecske-u. 16.
 Muskát Miksa.
 VI., Podmaniczky-u. 41.
 *Műhely grafikai int.
 VII., Damjanich-u. 36.
 Műszaki irod. és ny. r.-t. (Üzletv. Brett Zsigmond.)
 VIII., József-u. 56.
 Nádas Ignác.
 VI., Dávid-u. 4.
 Náftáli Áron.
 VIII., Népszínház-u. 22.
 Nagel István.
 VII., Vörösmarty-u. 17.
 Nagy Mór.
 VII., Hársfa-u. 59/b.
 Najovits Samu.
 V., József-tér 13.
 Németi Elemér.
 VII., Nefelejts-u. 41.
 Neufeld Dezső.
 II., Fő-utca 73.
 Neumann Ilona.
 IX., Csillag-u. 1.
 V. ö. Cadmus kny.
 Neuwald Illés utódai. (Tulajd. özv. Berger Arminné.)
 VIII., Üllői-út 48.
 Nobel és tsai. Papyrus kny. (Üv. Nobel Jakab Károly.)
 VI., Aradi-u. 22.
 Nobel Károly.
 VI., Csengery-u. 39.
 Nyugat irod. és nyomdai r.-t. (Üv. Salamon József. V. ö. Révai és Salamon.)
 IX., Üllői-út 18.
 Obláth Lipót.
 VII., Csengery-u. 3.
 Olychovszky Juhász Jankely
 VII., Rákóczi-út 40.
 Országos m. kir. iparművészeti iskola grafikai szakosztálya. (Üzletvezető Mitterszky Ferenc.)
 IX., Kinizsi-u. 31.
 Orsz. közp. községi ny. r.-t.
 VI., Gyár-u. 40.
 Otthon-nyomda. (Kis és Sós.)
 VIII., Mária-u. 42.
 Pál Ferenc és Vidor Nándor.
 IV., Papnövelde-u. 8.
 Pallas irod. és ny. r.-t.
 V., Honvéd-u. 10.
 Pannonia ny. (L. Bielitz.)
 VII., Rombach-u. 8.
 Pápai Ernő.
 VII., Kertész-u. 16.
 Pátia irod. és ny. r.-t.
 IX., Üllői-út 25.
 Pesti Lloyd társ. ny.
 V., Mária Valéria-u. 12.
 Pesti kny. r.-t.
 V., Hold-u. 7.
 *Pesti tükör lapkiadó r.-t. kny.
 VII., Erzsébet-körút 27.
 Phoebus kny.
 VI., Eötvös-u. 31.
 Piatnik Nándor és fia.
 VII., Rottenbiller-u. 27.
 Pless Ignác.
 VI., Váci-körút 39.
 Pollatschek B.
 V., Ügynök-u. 7.
 Pollák Elkán és Garai Simon.
 V., Nagykorona-u. 21.
 Pollák és Leopold.
 VIII., Üllői-út 10.

- Poporul Român kny (V. ö. Biraucz Döme.)
 Posner K. Lajos és fia.
 VI., Csengery-u. 31.
 Pressler Mihály.
 VII., Dob-u. 87.
 Prickelmájér Béla.
 VIII., Bezerédy-u. 9.
 Propper Leo.
 VII., Erzsébet-körút 35.
 Quittner József.
 IV., Koronaherceg-u. 9.
 Radó Izor.
 VI., Hajós-u. 25.
 Radó Jenő és Gyula.
 V., Szemere-u. 19.
 Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujság-vállalata.
 VIII., Röck Szilárd-u. 4.
 Rákosi József és Kohn Hermin.
 VIII., Aggteleki-u. 10.
 (V. ö. Victoria kny.)
 «Rákóczy» kny. (Tul. Saphir Árpádné.)
 X., Simor-u. 7.
 Rampót Károlyné
 I., Mészáros-u. 3.
 Fióküzlet:
 I., Döbrentei-u. 3.
 Ranschburg Simon.
 VI., Rózsa-u. 80.
 Rázsó Manó és Büchler Béla.
 VIII., Vas-u. 5.
 Reich Ármin.
 VII., Dohány-u. 84.
 Reich Sándor.
 VIII., József-körút 9.
 Reiner Elkán.
 I., Döbrentei-u. 13.
 Reisz Jenő és Neumann Lipót. (Universum kny.)
 VII., Sip-u. 24.
 Rigler József Ede.
 VI., Rózsa-u. 55.
 Róna Béla.
 VI., Lázár-u. 13.
 Rosenthal Gyula.
 VI., Proféta-u. 5.
 Róth József.
 IV., Semmelweis-u. 4.
 Rótt Mór.
 VII., Nagydiófa-u. 13.
 Róthberger Miksa és Weisz Fülöp.
 VI., Lázár-u. 13.
 Rovó Aladár.
 VI., Teréz-körút 40-42.
 Rózsa Jenő.
 VI., O-u. 2.
 Rózsa Kálmán és neje könyvkiadó és könyvny. r.-t.
 VIII., Szentkirályi-u. 30.
 Rubin Salamon.
 VII., Kombach-u. 1/c.
 Rusznák Samu és Türk Ármin.
 VI., Király-u. 8.
 Salvendy Ferenc, Salvendy Gyula és Fried Adolf. (L. Galitzenstein H.)
 VII., Dohány-u. 58.
 Sámuel Vilmos.
 X., Jászberényi-út. 11.
 Säculum kny.
 VII., Rózsa-u. 25.
 Schmelz és Misner.
 VI., Izabella-u. 70.
 Schmelz Izidor és Zoltán Béla. (Üv. Z. B.)
 VI., Izabella-u. 70.
 Schmidl és Manheim.
 VII., Kertész-u. 35.
 Schmidl Sándor.
 VI., Gr. Zichy Jenő-u. 3.
 Schulhof I. kny. r.-t.
 V., Ügynök-u. 8-10.
 Schultz Ábrahám.
 VIII., Baross-u. 81.
 Schultz Béla és Lázár Sámuel.
 VIII., Tisza Kálmán-tér 13.
 Schwartz Mór, Bardócz Sándor és Vida Henrik. (Üzletv. Vida Henrik.)
 (L. Typographia ny.)
 VI., Dalszínház-u. 10.
 Seidner Emil.
 VII., Szövetség-u. 6.
 Sicherman Major Léb és Fischer Lefkovits Vilmos.
 VII., Klauzál-u. 22.
 Sipos Sándor. («Fővárosi Hirmondó» kny.)
 IX., Lónyay-u. 64.
 Spatz Henrik.
 VII., Dob-u. 55.
 Springer Gusztáv.
 VI., Király-u. 54.
 Steiner Ignác.
 V., Sólyom-u. 16.
 Steiner Zsigmond.
 VII., Rózsa-u. 5.
 Steininger Nátán.
 V., Kálmán-u. 23.
 Stephaneum kny. r.-t.
 VIII., Szentkirályi-u. 28/a.
 Stern Péterné és Stadler János.
 VII., Kazinczy-u. 35.
 Stöckelmacher Ferenc.
 V., Szalay-u. 4.

- Sűsz Dávid.
IV., Fővám-tér 4.
- Szarmári Kálmán.
VI., Hungária-körút 95.
- Székely Arthur. (L. Uránia.)
VII., Rottenbiller-u. 19.
- Székesfővárosi házi ny.
IV., Közp. Városház.
- Szénássy Béla.
IV., Ferenc József-rakpart 23.
- Szénássy Béla.
IV., Váci-u. 81.
- Szent László ny. (Hazslinszky és tsa.)
VIII., Rökk Szilárd-u. 28.
- Szlávits Dávid.
VII., Aréna-út 7.
- Szrpszke Novoszty ny. (Tul. Krnyác János.)
I., Döbrentei-u. 12.
- Takács György.
Thália ny. (Üzletv. Somogyi Lipót.)
V., Csáky-u. 12.
- *«Tolnai Világlap» ny.
VII., Dohány-u. 12
- Turul ny. (Tul. Szénássy Béla.)
IX., Ferenctek-tere 9.
- Typographia ny. (V. ö. Schwarz Mór.)
VI., Dalszínház-u. 10.
- Unio. (Tul. Fried József.)
VIII., Rökk Szilárd-u. 40.
- Univers kny. (Tul. Lőrincz János.)
X., Gyűjtőfogház.
- Universum kny.
VIII., Rózsa-u. 8.
- «Uránia» ny. (L. Székely Artur.)
VII., Rottenbiller-u. 19.
- Vajda Henrik. (Baross ny.)
VIII., Baross-u. 4.
- Vajda Henrik és Sugár Henrikné.
IX., Ráday-u. 31.
- Vajda István.
VIII., József-u. 48.
- Vári Dániel.
V., Ügynök-u. 10.
(V. ö. Kereskedelmi ny.)
- özv. Várnai Fülöpné és Várnai Dezső.
VI., Liszt Ferenc-tér 9.
- Vészi Gerzson.
VI., Podmaniczky-u. 13.
- «Victoria» kny. (Rákosi és tsa.)
VII., Aggteleki-u. 10.
- Világosság» ny. (Üzletv. Pollák Simon.)
VIII., Conti-u. 4.
- Viola és Geist.
V., Arany János-u. 7.
- *Vitéz István.
IX., Lónyay-u. 64.
- Völgyesi Márk és Ábrahám Leó.
VII., Dob-u. 16.
- Waldmann Adolf és Elsass Debora.
VII., Izabella-u. 33.
- Weisz Adolf.
IX., Ráday-u. 26.
- Weisz Ármin. (L. Turul.)
IV., Ferenc József-rakpart 23.
- Weisz L. és tsa.
V., Korall-u. 9.
- Weisz Lipótné, szül. Neumark Róza.
Weisz Márton.
V., Szabadság-tér 14.
- Weisz Márton.
V., Falk Miksa-u. 15.
- Weisz Sándor Zsigmond. (L. Concordia.)
IX., Ráday-u. 60.
- Weissenberg Ármin.
VIII., József-körút 20.
- Werler Péter.
I., Attila-u. 13.
- Wiesinger József.
VII., Wesselényi-u. 30.
- Wilheim Zsigmond és Neuwirth Sámuel.
VII., Rottenbiller-u. 12.
- özv. Wimmer Mártonné.
III., Serföző-u. 10.
- Wodianer F. és fiai.
IV., Sarkantyus-u. 3.
- Woititz Bernát.
VI., Horn Ede-u. 9.
- Wollner és Háber. (L. Háber.)
VII., Király-u. 3.
- Yost írógép r.-t. ny. (Üzletv. Káldor Marcell.)
VII., Erzsébet-körút 9—11.
- Zawadil E.
V., Csanády-u. 3.
- Zeisler M.
VII., Kertész-u. 38.
- Zubora István.
IX., Mester-u. 23.

II. Vidék.

- Abaujszántó :**
Corvina ny.
Spán Ignác.
- Abony (Pest vm.) :**
Szerdahelyi János.
- Abrudbánya :**
Árpád r.-t.
- Ada (Bács-Bodrog vm.) :**
Kollonits István.
- Adony :**
Sütő István.
- Alsókubin :**
Trnkóczy József.
- Alsóösendva :**
Balkányi Ernő.
- Apatin :**
Gasz Mátyás.
Szavadi József.
- Arad :**
Aradi ny. r.-t.
Bloch H.
Concordia kny. (Tul. Suciú János.)
Corvin kny. (Tul. Lányi Izsó.)
Első aradi amerikai gyorsajtó ny.
(Tul. Keppich Zsigmond.)
Függetlenség ny. (Zlinszki István
és tsa.)
Gör. kel. román egyházmegyei ny.
Kállay Miksa.
Kalmár Nándor és tsa.
Nichin és tsa «Tribuna» ny.
Réthy Lipót és fia.
Szűts és Földvári.
Weisz Felix.
- Aranyosmarót :**
Barsi Ellenőr ny. (Tul. dr. Zna-
menák István.)
Mercur-ny. (Tul. Kalmár Bertalan.)
- Aszód :**
Petőfi ny. (Tul. Vas József.)
- Bácsalmás :**
Nánay Aurél.
- Baja :**
*Corvin ny.
- Kazal József.**
Kollár Antal.
Nánay Lajos.
Rajkovits Károly.
- Balassagyarmat :**
Halyák István.
Hollósy Géza.
Klein Gusztáv.
Kondor Sándor, Darvai Ármin utóda.
Székely Samu.
Wertheimer Zsigmond.
- Balatonfüred :**
Faragó Adolf. «Balaton» kny.
- Balázsfalva :**
Gör. kath. papnövelde ny.
- Bán (Trencsén vm.) :**
Fuchs Miksa.
Hertzka Ármin.
- Bánffyhunad :**
Ábrahám Mór.
Diamantstein Nándor.
- Barcs (Somogy vm.) :**
Gut Béla.
- Barót :**
Kis Sándor.
*Nagy József utóda.
- Bártfa :**
Blayer Majer.
Felsősárosi ny. (Tul. Salgó Mór.)
Horovitz Menasche Chasskel.
- Battonya :**
Ruber István.
- Bazin :**
Kautny Ferenc.
Klein Alfréd.
- Békés :**
br. Drechsel Géza.
- Békéscsaba :**
Corvina-ny. (Tul. Szihelszky
József.)
«Függetlenség» ny. (Tul. Kner
Izidor.)
Holländer Izsák.
Téván Adolf.

Belényes :

Boros Lajosné.
Doina kny. r.-t.
Süssmann Lázár.

Beregszász :

Balogh Tamás.
Haladás ny. (Tul. Klein Sámuel.)
Hungária ny. (Tul. Rubin József.)
Szabadság ny. (Tul. Engel Jenő.)
Szóbel Mór.

Berettyóújfalu :

Adler Béla.
Friedmann H. (Tul. Friedmann
Jónásné.)

Besztercze :

Balkirs Hersch Leib.
Botschar Tivadar.
Csallner Károly.
Matheiu György.
Zikeli Gusztáv.

Besztercebánya :

«Haladás» kny. (Tul. Bauer Károly.)
Havelka József.
Hungária ny. (Tul. Sonnenfeld Mór.)
Machold Fülöp.
Polónyi Mátyás.
Wolf Arthur.

Betlen :

Hirsch M. Lajos.
*Schönfeld Henrik.

Bezdán :

*Gász József.

Boksánbánya (Krassó-Szörény vm.):

Rosner Adolf.

Bolgár :

Ferenczi István.

Bolyok :

Schweitzer Rezső.

Bonyhád :

Bemár Béla. (Hírlap nyomda. Bony-
hád.)
Raubitschek Izor.
Weisz Jakab.

Borgóprund :

Friedländer Mendelné.

Borosjenő :

Ungár Jakab.

Borossebes :

Kuliner Miksa.

Bozovics :

Kaden József fiókja (Üzlv. Naár
Ferenc.)

Brád :

Roth Györgyné, sz. Farkas Anna.

Brassó :

Brassói lapok ny. (Tul. Grünfeld
Vilmos.)

Ciurcu és tsa.

*Égető testvérek.

Gótt János fia.

Hentschel H.

Herz Anna.

Kerschner és társai.

dr. Muresian Aurél örököse. Bra-
niste és tsa.

Schneider testvérek és Feminger.

Breznóbánya :

Kreisler József.

Budafok :

Budafoki ny.

Buziásfürdő :

ifj. Brach József.

Büdszentmihály :

Schechter Mózes.

Csacza (Trencsén vm.):

Taub Emil.

Csák :

Gratl Péter.

Csáktornya :

Fischel Fülöp (Strausz Sándor).
Gut Béla.

Csenger :

Szatin Zsigmond.

Cservenka :

Welker Ádám.

Csikszereda :

Gyönös Gyula.
*Létz János.

- Székelység ny. (Tul. Szvoboda Miklós.)
Szvoboda József.
- Csongrád :**
Bozó és Justin.
Tiszavidék ny. (Tul. Silber János.)
Weisz Márk.
- Csorna :**
Csornai ny. váll. (Neumann Samu.)
- Csurgó :**
Mézer Dezső.
- Czepléd :**
Nagy Elek.
Sárik Gyuláné.
Sebők Béla.
- Czellőmők :**
Dinkgrewe Nándor.
- Czinkota :**
Heinovitz Márton.
- Dárda :**
Arady Lajos.
- Debreczen :**
Beck Adolf.
Debreczen sz. kir. város ny.
özv. Grünbaum Mórné.
ifj. Gyürki Sándor.
Hajdumegyei Népbank ny. (Bérlő :
Gaborjáni.)
Hegedüs és Sándor.
Herczeg Henrik.
Hoffmann és Kronovitz.
Horovitz Zsigmond.
Kleinfeller Károly.
Liebermann Mór.
Mihályi Sámuel.
Szabó Kálmán.
Than Gyula.
Theisz Artur.
- Derecske :**
Karmiol Adolf.
- Dés :**
Demeter és Kiss.
Goldstein Jakab.
Medgyesi és tsa.
Schönfeld Henrikné Hirsch Etelka.
- Detta :**
Tringl és Kirsch.
- Déva :**
Hirsch Sámuel.
Kroll Gyula.
Laufer Vilmos.
Szent János ny.
- Dévványa :**
Sepsi Zsigmond.
- Devecser :**
Horváth János.
Vörösmarty ny. (Tul. Huss Gyuláné.)
- Dicsőszentmárton :**
«Erzsébet»-ny. (Tul. Dosztál Kálmán.)
Körjegyzői nyomda. (Tul. Fröhlich Gézané és Komáromi Sándor.)
- Dobsina :**
Schmidt Géza.
- Dombóvár (Tolna vm.):**
Dombóvári ny. (Tul. Bruck Sándor.)
- Dunaföldvár :**
Somló Manó.
- Dunaszerdahely :**
Adler N. Lipót.
Goldstein Józsu.
- Edelény :**
Blász Lipót.
- Eger :**
Baross-ny. (Tul. Paunz Sándor.)
Dobó István ny. r.-t.
Egri ny. r.-t.
Érseki lyceum ny.
Fleischmann Dávid.
- Élesd :**
Sándor Mór.
- Enying :**
Polgár Jenőné.
- Eperjes :**
Eisentädter I. Gyula.
Kösch Árpád.
Pannonia-ny. (Tul. Kahn Mór.)
Petőfi ny. (Tul. Stehr József.)
*Szent Miklós ny.

Érmihályfalva :
id. Beck Adolf.
Freimann Márton.

Érsekujvár :
Link Lipót.
Schultz Ignác.
Winter Emil.
Winter Zsigmond fia Vadász Ferenc.

Erzsébetfalva :
*Kaufmann Dezső.
Müller Mátyás.
Matkovich Aladár.

Erzsébetváros :
Loydl nyomda. (Tul. Loydl Hen-
rik.)

Esztergom :
Bártfay Géza.
Buzárovits Gusztáv ny. (Tul. Philipp
Konrád.)
«Hunnia» ny. (Tul. Gerenday József.)
Laiszky János.

Facsád :
Kain Ármin.

Fehérgyarmat :
Mátyás Adolf.

Fehértemplom :
Hepke Bertold.
Kuhn Péter.
Wunder Gyula.

Felsőgalla :
*Hacker Dezső.

Felsőőr (Vas vm.):
Reiss Frigyes.

Felsővisó :
Fruchter Zalel.
*Horovitz Mátyás.

Fiume :
Battara Péter.
Hönig Henrik.
Jerouscheg Lajos.
*Kereskedelmi ny.
Merkur kny. (Chilko József.)
Minerva kny. (Zanella R.)
Miriam (Cappuccini) kny.
Mohovich Emőd.
Polimnia kny. (Zustovich Matild.)

Tipografia Fiumana.
*Unione ny.
Uránia ny.

Fogaras :
Pop Szilárd.
Préda Jeromos.
Thierfeld Dávid.

Füzesgyarmat :
Lipschitz Herman.

Galánta :
Neufeld Samu-féle ny.
Neuschloss Jakob.

Galgóc :
Brodi Simon.
Sternér Adolf.
Szold Jakob.

Gálszécs :
Birnbaum Lázár.

Gödöllő :
Erzsébet ny. (Tul. Nyiry Lajos.)
Kovács Ferenc.

Gyergyóditró :
*Létz János.

Gyergyószentmiklós :
*Létz János.
*Kossuth-ny.
*Sándory Mihály.

Gyoma :
Kner-nyomda. (Tul. Kner Izidor.)

Gyöngyös :
Herczog Ernő Ármin.
Hungária ny.
Nigrinyi Antal.
Sima Dávidné.
Steinicz Gábor.

Gyöng (Tolna vm.):
Engel József.

Győr :
Dobos Ignác.
Feledi Károlyné.
Gross Gusztáv.
Györegyházmegyei ny.
Györi Hírlap ny.
Lurja Aladár és Muraközi Árpád.
(Györi ujság- és könyvnyomda.)

- Mercur ny. (Tul. Láng Jakab Jenő és tsa.)
Nitsmann József.
Összetartás r.-t. ny. (Igazg. Csizmadia László.)
Pannonia ny. (Tul. Raab Béla.)
Révész Sándor.
- Gyula :**
«Corvina»-ny. (Tul. Wértesi Arnold.)
Dobay Ferenc.
Goldmann Mihály.
- Gyulafehérvár :**
Erzsébet-ny. (Tul. Izsák Lázár.)
Papp György.
Püsp. lyc. ny. (Bérlő Schäser Ferenc.)
- Hajduböszörmény :**
Szabó Ferencné.
Szmuk Gábor.
- Hajdudorog :**
Grünfeld Mózes.
- Hajdunánás :**
Grünfeld Cili.
Horovitz Gyula József.
Szücs Lajos.
- Hajduszoboszló :**
Plón Gyula.
- Halmi :**
Friedmann Herman.
- Hátszeg :**
Mester János.
- Hatvan :**
Hoffmann M. L.
Jatzkó Lajosné.
- Heves :**
Adler József.
- Hódmezővásárhely :**
Alföldi kny. és lapkiadó vállalat.
Dura Lajos.
Nemes Ármin.
Róth Antal.
Vásárhely és Vidéke ny. (Tul. Münz Rudolf és Marckbreiter Linka.)
Vásárhelyi Reggeli Ujság ny. (Tul. Kun Béla.)
- Hódság :**
Pfiszter József.
Raab Jánosné sz. Speizer Teréz.
- Holics :**
*Rapek Bohuszláv.
- Homonna :**
Fejes Jakab.
Waller Mór.
- Hosszúfalu :**
Jancsó János.
- Huszt :**
Ausländer Ignác.
Huszt nyomdavállalat. (Tul. Ganz Gizella.)
Nagyági ny. (Tul. Veinstein Mór.)
Salamon Márton.
- Igló :**
Ferencz Dávid.
Stein Ignác.
Szepesti Lapok nyomdavállalat ny. (Tulajd. Telléry Gyula és Gaál Vilmos.)
- Illava :**
Eckmann Ignác.
- Ilosva :**
Glancz Móricné.
- Ipolság :**
Neumann Jakab.
Polgár Ignác.
- Jánoshalma :**
Frankl Gáspár.
- Jánosháza :**
Rubin Salamon.
- Jászapáti :**
id. Imrik József.
- Jászárokszállás :**
Nigrinyi Ferencné.
- Jászberény :**
*Novotha Andor.
Pesti Péter.
Vértes Adolf.
- Jászó :**
*Remény kny.

- Jolsva :**
Weisz Béla.
- Jószáshely :**
Berger József és fia.
- Kalocsa :**
Jurcsó Antal.
Moravcsik és Szeidler.
Werner Károly.
- Kaposvár :**
Fenyvesi és Kéthelyi.
Gerő Zsigmond.
Hagelmann Károly.
Somogyvármegye ny. és lapkiadó-
vállalat.
Szalai Ferenc.
- Kapuvár :**
Buxbaum József.
- Karánsebes :**
Első karánsebesi takarékpénztár kny.
(Üv. Tománn Ede.)
Fleissig Lipót. (Polgári kny.)
Gör. kel. román egyházm. ny.
- Karcag :**
Klein és Rátkay.
Nagy Lajos és tsai Kertész és Simon.
- Kassa :**
Felsőmagyarország ny.
Kassai ny. r.-t.
Koczányi utóda Paulinyi Gyula.
László Béla.
Matzner Samu.
Schwarcz Alfrédné.
Szent Erzsébet-ny.
Vitéz A. utóda. (Schillinger Zoltán.)
Wiesenberg Lajos. (Hungária kny.)
- Kecskemét :**
Adler Henrik.
Első kecskeméti hirlapkiadó és ny.
r.-t.
Fischl Dávid.
Gichner Gábor.
Kecskeméti Ujság ny. (Tul. Réti
Gyula.)
Kovács László.
Spitzer Vilmos.
Sziládi László.
- Késmárk :**
Gerhardt Ábrahám.
- Spitzer Vilmos.
Szauter Pál. (Tul. Szauter Tivadar.)
- Keszthely :**
Mérey Ignác.
Nádai Ignác.
Sujánszky József.
- Kevevéra :**
Oberläuter Róbert.
- Kézdivásárhely :**
Kézdivásárhelyi ny. r.-t.
Turóczi István.
- Királyhelmece :**
Klein József.
- Királyhida :**
Brandweiner Vilmos.
Vogel Károly Gusztáv.
- Kisbér :**
Haftl Kálmán.
- Kisjenő :**
Rosenthal Pál.
- Kiskundorozsma :**
Váradai Márton és tsa.
- Kiskunfélegyháza :**
özv. Feuer Salamonné.
Vesszősi József.
- Kiskunhalas :**
Horváth Gyula.
Horváth István.
Práger Ferenc.
- Kiskunmajsa :**
Schwartz Artúr.
- Kismarton :**
ifj. Dick Ede.
Gabriel Jakab.
Nentwich Ferencz.
- Kismartonvára :**
ifj. Dick Ede.
- Kispest :**
Faragó és Dózsa.
Fischhof Henrik.
*Meyer Ernő és tsa.
- Kisszeben :**
Stehr Gusztáv.

Kisújszállás :

Platz Ferenc.
Szekeres ny. (Tul. Csapp János.)

Kisvárdá :

Berger Ignác és tsa.
Klein Gyula.
Preisz Vilmos.

Kolozsvár :

Ajtay K. Albert.
Boskovits ny. (Tul. Kahlfürst Imre.)
Carmen ny. (Tul. Baritiu P. Péter.)
Ellenzék ny. (Tulajdonos Magyar Mihály.)
Erdélyi Újság ny. váll.
*Globus ny. (Tul. Polonyi Albert és tsa.)
Gámán János örököse.
Kolozsvári kő- és könyv. r.-t.
Kupferstein testv.
Lepage Lajos.
Liczeum-ny. (Tul. Gombos Ferenc.)
Stief ny.
Sz. Bonaventura ny.
Weinstein Béni.

Komárom :

«Hungária» ny. (Tul. Freisinger Mór.)
Schönwald Tivadar.
Spitzer Sándor.
Szénásy és Sipos.

Korpona :

Ruzsinák Antal.

Kovácszna :

Szabó Sámuel.

Kőhalom :

Kőhalmi ny.

Körmend :

Katona Imre.
Körmendi ny. r.-t. (Tul. Weiner Julia.)
Slavik Ferenc.

Körmöczbánya :

Paxner I. és Biron H.

Kőszeg :

Feigl Adolf.
Rónai Frigyes.

Kraszna :

Grünfeld Géza.

Kula :

Berkovits Márk.
Csajági Bernátné.

Kunhegyes :

Balla Sándor.

Kunszentmárton :

Bozóky Gábor.
Wolf Dezső.

Kunszentmiklós :

*Schwarz V.

Lajtaszentmiklós :

Hanel Engelbert.

Lajtaújfalu :

Helbig Rupert.

Lakompak (Sopron vm.):

Grünfeld Henrik.
Krausz Henrik.

Léva :

Dukesz Lipót.
«Hermes» kny. (Tul. Birtha József.)
Körmöcbányai papirgyár kny. (Tul. Hüttner és Lenkei.)
Nyitrai és társa r.-t. ny.
Schultz Ignác.

Lippa :

Rafila Demeter.
Zeitler Lajos.

Liptószentmiklós :

Klimes Ferenc.
Lőw Dezső.
Steier Izidor. (Tul. özv. Steier Izidorné.)

Losoncz :

Bicskei Zoltán.
Engel István.
Kármán Zsigmond.
Kredens Béla.
Losonczi Sándor.
*Vigh Károly.

Lőcse :

özv. Reiss Józsefné.
Singer Elek.
Szepesvármegyei közig. ny. (Tul. Braun Fülöp.)

Lugos :

Auspitz Adolf kny. (Tul. Schlinger Zsigmondné, Stern Jozefin és Schlinger József.)

Gutenbergy ny. (Tul. Raubitz Janka.)

Husvéth Emil és Hoffer János.

*Minerva kny. (Tul. Taran György.)

Szidon József.

Sziklai Lajos.

özv. Virányi Jánosné.

Lupény :

Schön Gyula.

Magyarfalu :

Langer Wolf.

Magyarkanizsa :

Bruck P. Pál.

Léderer Manó.

Magyarkimle :

Jó iratok terjesztési váll. (Tul. Gladitsch Pál.)

Magyarláros :

Páneth Leopold és Schönfeld Zsigmond.

Teitelbaum ny.

Magyaróvár :

Horváth Vilmosné.

Mosonvármegye ny. (Tul. Ruff Andor.)

Steiner Antal.

Magyarpécska :

Ruber István.

Makó :

Kolimár János.

Kovács Antal.

Makói Hirlap ny. (Tul. Neumann József.)

Maros ny. (Tul. Gaál László.)

Malaczka :

Wiesner Henrik.

Mándok :

Klein Lajos.

Máramarossziget :

Benkő Miklós.

Berger Miksa utóda Fekete Gyula.

Katricz József.

Kaufmann A. és fiai.

«Központi» ny. Rozenthál Rádovil.
«Máramarosi Független Ujság» ny.
(Tul. Dicső Menyhért.)

Szabadsajtó kny.

Wizner és Dávid.

Marczali :

Mizsúr Ádám.

Margitta :

Fortuna kny. (Tulajd. Fried Antal és Farkas Ignác.)

Hungária ny. (Tul. Pollák Lajos.)

Maroshévíz :

*Szabó Fülöp.

Marosillye :

Pannonia kny. (Tul. Nagy Bálint.)

Marosludas :

Glück József.

Marosujvár :

Róth Izsák.

*Wugrinetz M.

Marosvásárhely :

Adi Árpád.

Calvineum mű- és kny. r.-t.

Ev. ref. collegium-ny. (Bérlő : Benkő László.)

Grünn Sámuel.

Hirsch Mór.

Komáromy Sándor.

Nagy Samu.

Révész Béla.

Mátészalka :

Weisz Antal.

Weisz Zsigmond.

Medgyes :

Reissenberger G. A.

Wendler Ferenc.

Mezőberény :

Balta János.

Mezőcsát :

Schwartz Herman.

Mezőkászony :

Klein Béla.

Mezőkovácsháza :

Fein Salamon.

- Mezőkövesd :**
Balázs Ferenc.
- Mezőtúr :**
Borbély Gyula.
*Kiss Kálmán.
Török Ignác.
- Miava :**
Pazsiczy Dániel.
- Mindszent :**
Horváth Antal.
- Miskolcz :**
Berger és Schullehrer.
Boros Benő.
Braun Henrik.
Enemann Sári.
Groszmann és Kapossy.
Klein és Ludvig.
László Adolf.
Lichtmann Ferenc.
Schwarcz Soma.
Stamberger Bernát.
Stamberger Márkus.
Szelényi és tsa.
- Modor :**
Rohacsek Simon.
- Módos :**
Wellisch Jakab. (Lakik : Budapest,
Andrássy-út 96.)
- Mohács :**
Fridrich Oszkár.
Pollák Róbert.
Rosenthal Márk és fia.
- Monor :**
Pestvármegyei ny. (Tul. Molnár és
tsa.)
Popper Ernő.
- Mór :**
Reszler Jakab.
- Moson :**
Grünfeld Ignác.
Süssmann Adolf.
- Munkács :**
Grósz testvérek.
Grünstein Mór.
Káhn és Fried.
Meisels Bernát.
- Meisels Herman.
Mermelstein Izrael Hers.
- Muraszombat :**
Balkányi Ernő.
- Nagyabony (Pozsony vm.):**
*Müller Mór.
- Nagyatád :**
Benyák János.
- Nagybánya :**
Frankovits Aladár.
«Hermes nyomda». (Tul. Baroson
Endre.)
Morvay Gyula.
Nánásy István.
- Nagybecskerek :**
Oszuszi András.
Pleitz Fer. Pál utóda.
*Seprős Valter utóda : Haasz test-
vérek.
Toliczki Száva.
- Nagyberezna :**
Deutsch Hermanné és Steiger
Sámuel.
- Nagyenyed :**
Keresztes Nagy Imre.
Nagyenyedi ny. és papírárugyár r.-t.
- Nagykálló :**
Sarkadi József.
Szatmári Gyula.
- Nagykanizsa :**
Balog Oszkár.
Fischl Fülöp fia (Fischl Ernő.)
Gutenberg ny. (Goldberger Vilmos
és Künz Jenő.)
*Lederer Manó.
ifj. Wajdits József.
Zala hírlapkiadó és ny. r.-t. (Igazg.
Boros János.)
- Nagykapos :**
Heiman Vilmos.
- Nagykároly :**
Gaál Samu.
Gellis Jakab.
Kölcsey ny. r.-t. (Üzletv. Varga
Endre.)
Manyák Károly. (Pátria ny.)

- Petőfi ny. r.-t., (Úv. Beke Gyula,
azelött: Sarkadi N. Zsigmond.)
Tóth József.
- Nagykáta :**
Simonyi Simon.
- Nagykikinda :**
Milenkovics Szidónia.
Kiadói ny. (Tul. Szegyakov Péter.)
Pannonia ny. (Tul. özv. Balázs
Jenőné.)
Radák János.
Sonderling Károly.
- Nagykőrös :**
Bazsó Kálmán.
Ottinger Edéné.
Székely Albert.
- Nagylak :**
Weisz Márk.
- Nagymarton :**
Gellis Henrik.
Kohn József.
Schön Samu.
- Nagymegyer :**
Neuhauser Jenő.
- Nagy Mihály :**
Freireich T.
Landesman B.
- Nagyrócze :**
Fehér Dezső.
- Nagysomkút :**
Vider Jakab.
- Nagysurány :**
Rinstein Ábrahám.
- Nagyszalonta :**
Blasz József.
Kálmán László.
Nagyszalontai Friss Ujság nyom-
dája. (Tul. özv. Fényes Lajosné.)
Székely Jenő.
- Nagyszében :**
Budovszky L.
Drotleff József.
Gör. kel. főgyházmegyei ny.
Haiser György.
Krafft Vilmos.
- Nép kny. (Tul. Bratu Miklós.)
Roth Frigyes.
- Nagyszentmiklós :**
Wiener Náthán.
- Nagyszombat :**
Elbert testvérek. (Tul. Elbert Hen-
rik és Izidor.)
Fiebig József.
Hirschbein Ármin.
Horovitz Adolf. (Tul. Horovitz
Lipót.)
Schottnik Alajos.
Winter Salamon.
Winter Zsigm. (Tul. Pollák Arnold.)
- Nagyszöllős :**
Ügocsai közp. ny. (Tul. Deutsch
Jakab.)
Victoria ny. (Tul. Weisz Sári és
Rappaport Henrik.)
- Nagytapolcsány :**
Gross Gyula.
Özv. Platzkó Rezsőné.
- Nagyvárad :**
Béres Károly és Held Pál.
ifj. Berger Sámuel.
Boros Jenő.
ifj. Csávásy Gyula.
Helyfi László utóda Guttman M.
Hönig Józsefné.
Láng József.
Laszky Ármin.
Nagyvárad ny.
Neumann Vilmos.
Rubinstein Vilmos.
Sas Edéné, sz. Mészáros Anna.
Sebő Izsák Imre.
Sonnenfeld Adolf.
*Stern Béla.
«Szent László» ny. (Bérlő : Csávásy
Gyula.)
Székely Ármin.
Tarsoly Béla.
Vidor Manó.
- Námesztó :**
Schein Márk.
- Naszód :**
Kánhán Eliász.
- Nezsider :**
Horváth Julia.

Nyárádszereda :

Schönberger Dávid.

Nyírbátor :Fohn Adolf.
Friedmann Lipót.
Keszler Izidor.**Nyíregyháza :**Borbély Béla.
Jóba Elek. (Tul. özv. Jóba Elekné.)
Klafter Ignác.
Szabolcsvármegye ny. (Fráter Ernő.)
Tóth Sándor.**Nyírmada :**

Grosz József.

Nyitra :Deák József. (Hermes kny.)
Huszár István.
Iritzter Zsigmond.
*Klein Samu.
Lővi Antal.
Neugebauer Nándor.
Risnyovszky János.**Nyustya :**

*Schmidt Géza.

Óbecse :Lévai Lajos.
Radoszavlyevits Vladimir.**Óradna :**

Horovitz Mátyás.

Oravicabánya :Káden József.
Progressul ny.
Weisz Felix.**Orosháza :**Demártsik Ferenc.
Pless N.
G. Szabó Lajos.
Orosházi Friss Ujság kny. (Tulajd.
Mittlasovszky János.)
Orosházi Ujság kny. (ifj. T. Veres
Lajos.)**Orsova :**Handl József.
Tillmann Jakob.**Ószivác :**

Sonnenfeld Ármin.

Ózd :«Ózdi járási nyomda.» (Tulajdonos
Schweiczzer Rezső.)**Ökörmező :**

Weisz Izráel.

Özörény :

*Rigler-gyár ny.

Paks :

Rosenbaum Miksa.

Palánka :Csernicsek Imre.
Blazsek József.**Pancsova :**Horovitz Adolf és fia.
Jovanovics testv.
Kohn Samu.
Koszánics Miklós.
Krausz Adolf.
Wittigschlager Károly.**Pankota :**

*Seprős Valter Pál.

Pápa :Év.ref. főisk.ny.(Bérlő : Kis Tivadar.)
Goldberger Gyula.
Nobel Armin.
Stern Ernő.**Párkány :**

Gondos Vilmos.

Pásztó :

Földes Adolf.

Pécs :Egyenlőség kny. (Tul. Tóth Antal.)
Engel Izidor.
Madarász Béla.
Pécsi irod. és ny. r.-t. (Üv. Valkó
Béla.)
Pécsi kath. hirlapkiadó és nyomda
r.-t. (Üv. Müller Károly.)
Taizs József.
Wessely és Horváth.**Peredmér :**

Linksz M. utóda Rozenzweig Henrik.

Perjámos :Frischmann József.
Pirkmayer Alajos.

- Pestújhely :**
Némedy Elemér. (Haladás kny.)
- Petrozsény :**
Muntyán Tivadar.
Steiner R.
- Poprád :**
Fuchs Gyula.
- Pozsony :**
Alkalay Adolf.
Angermayer Károly.
Blau Vilmos.
Éder István.
Exel Sándor.
Freistadt Mór.
Freund Alajosné.
Grünsfeld Lipót.
Hauser Samu.
Hungária kny.
Katholikus irod. r.-t. ny.
Kohn Mór.
Kurz Manó.
Lichtenfeld Salamon.
Lőwy Gusztáv.
Mandl testvérek.
Mandl Győzőné Buxbaum Hanette.
Natali Magdolna.
Neufeld Lipót.
Schacherl Gusztáv.
A szent Orsolya-szüzek pozsonyi
zárdájának könyvnyomdája.
Westungarischer Grenzbote ny.
(Tul. Simonyi Iván.)
Wigand F. K. (Stromszky Emil.)
- Pöstyén :**
Gipsz Ignác és H.
Kohn Bernát.
Laufer Nándor.
- Privigye :**
Gubits Bernát.
- Puhó :**
Reizsmann Mór.
- Putnok :**
Gärtner Ignác.
- Püspökladány :**
*Deutsch D.
- Rahó :**
Farkas Samu.
- Ráczeve :**
Pilisér Simon.
- Rákosliget :**
Boros Regina.
- Rákospalota :**
Fischer Károly.
Gold Salamon.
«Vörösmarty» kny. (Kind E. és
tsa.)
- Resiczabánya :**
Weisz Adolf.
- Rimaszombat :**
Lévai Izsó.
Náray János Albert.
id. Rábely Miklós.
ifj. Rábely Miklós.
- Rózsahegy :**
Komor testvérek.
Parička János.
Pollák Jenő, Központi kny.
- Rozsnyó :**
Falvi Jenő.
Görbics Zoltán.
Hermann Istvánné. («Sajóvidéki»
kny.)
- Ruttká :**
*«Felvidéki Magyarság» ny. (Tul.
Klein Ferenc.)
- Salgótarján :**
Friedler Samu.
Laufer Ernő.
Uj István.
- Sárbogárd :**
Spitzer Jakab.
- Sáropatak :**
Ev. ref. főiskola ny. (Bérlői: Dani
és Fischer.)
- Sárvár :**
Hesz Alfréd.
- Sásd :**
Balla és Krautwig. (Balla Lajos és
Krautwig István.)
- Sasvár :**
Weisz Ármin.

Sátoraljaújhely :

- «Hegyalja» ny. (Tul. Deutsch Mór.)
Landesmann Miksa és tsa.
Lövi Adolf.
«Pannonia» ny. (Tul. Ócskay László.)
«Szabadság» ny. (Tul. Illésházy és
Tsa.)
«Zemplén» ny. (Tul. Ehlert Gyula.)

Savanyúkút :

- *Első savanyúkúti kny.

Segesvár :

- Becsek D. és fia. (Fióközlet.)
Horeth Frigyes.
Krafft Vilmos.

Selmecz- és Bélabánya :

- Grohmann Gyula.
Joerges Ágost özv. és fia.

Sepsiszentgyörgy :

- «Jókai» ny. r.-t.
*«Kossuth» ny. r.-t.

Siklós :

- Harangozó József.
Siklós-drávavölgyi kny. (Tul. Cserni
János.)

Siófok :

- Singer Károly.
Weisz Lipót.

Somorja :

- Goldstein József.

Sopron :

- Breuer Dávid és testvére. (Tulajd.
Breuer Dávid és Breuer Jakab.
Gellis testv.
Klaber Szerafin.
Könyvnyomda, könyvkötészet és
vonalzóintézet Piri és Székely.
(Tulajd. Piri Dániel és Székely
Antal Géza.)
Nyugatmagyarországi Petőfi ny. r.-t.
Pataki Béla.
Romwalter Alfréd.
Röttig Gusztáv és fia.
Török Kálmán.
Ungár Józsefné, Nussbaum Fáni.

Stájerlakanina :

- Hollschütz Gizella.

Stubnyafüredő :

- Kohn F.

Sümege :

- Horváth Gábor. (Tulajd. özv. Hor-
váth Gáborné.)
László Sándor.

Szabadka :

- Hirth Aladár.
Hungaria ny. (Fischer Ernő.)
Krausz és Fischer.
Szabados Sándor.
Szent Antal ny. (Gander István.)

Szabolcza :

- dr. Beuer és társa
Teslik József.

Szalárd :

- Kertész Márton.

Szamosujvár :

- Anka Sándor.
Auróra ny. (Tul. Todorán Endre.)
Gör. kath. egyházmegyei ny.
*Schönfeld Henrik.

Szarvas :

- Müller Károlyné.
Sámuel Adolf.

Szatmárnémeti :

- Boros Adolf.
Északkeleti ny. (Sárközi S. és Szász J.)
Kaczér és Dénes.
Merkur ny. (Weisz Zoltán.)
Morvai János.
Pázmány-sajtó.
«Szabadsajtó» ny. (Tul. ifj. Litteczky
Endre.)
Weisz Sándor.

Szászrégen :

- Burghardt Dezső.
Schebesch W.

Szászsebes :

- Hientz József.
Stegmann János.

Szászváros :

- Szászvárosi ny. r. t.
Tipografia Noua. («Uj nyomda.»
Tul. Mota János.)

Szeged :

- Bartos Lipót.
Bruckner Dezső.
Délmagyarország ny.

- Dugonics ny. r.-t.
 Endrényi Imre.
 Endrényi Lajos.
 Engel Lajos.
 Kertész János.
 Traub B. és tsa.
 Tzsöckel Hermann.
 Varga J.
 Várnai Lipót.
- Szeghalom :**
 Riegel Zoltán.
- Szekszárd :**
 Kaszás Sándor.
 Molnár-féle ny. r.-t.
- Szenicz :**
 Beszó János és tsai.
 Löffler József.
- Szentágota :**
 Schmidt József.
- Szentendre :**
 Szentendre és Vidéke ny. (Tul. özv.
 Goldstein Mórné.)
- Szentes :**
 «Alföldi Ellenzék» ny. (Tul. Vajda
 Ernő.)
 «Szentes és Vidéke». (Tul. Szabó
 József.)
 Untermüller Ernő.
 Vajda B. utóda.
- Szentgotthárd :**
 Wellisch Béla.
- Szentlőrinc (Baranya m.):**
 Mízsúr Ádám.
- Szenttamás (Bács-Bodrog vm.):**
 Marinkov Szvetozár.
- Szepsváralkja :**
 Buzás Dénes.
- Szepsi :**
 Tóth István.
- Szerbnagyszentmiklós :**
 Wiener Náthán.
- Szered :**
 Grósz Zsófia.
- Szerencs :**
 Schönfeld Zoltán.
 Simon József.
- Szécsény :**
 Glatstein Adolf.
- Székelyhid :**
 Gottlieb Jakab.
 Kohn Sámuel.
- Székelykeresztur :**
 Szabó Kálmán.
- Székelyudvarhely :**
 Becsek D. fia.
 Betegh Pál és tsa.
 Szabó Kálmán.
- Székesfehérvár :**
 Csitári K. és tsa.
 Debreczeny István.
 Egyházmegyei ny.
 Eisler Adolf.
 Kaufmann Pál.
 Minerva ny. (Tul. Weinberger
 Dávid.)
 Singer Ede.
 Száammer Imre. (Tulajd. Heckenast
 Kálmán.)
- Szigetvár :**
 Kozáry Ede.
 Krausz Adolf.
- Szikszó :**
 Blank Simon.
 Stamberger testvérek.
- Szilágycseh :**
 Berger Bernát.
- Szilágysomlyó :**
 Bölöni Sándor.
 Heimlich Sándor.
 Sternberg Ignácné.
 Rosenberger Ignác, Globus kny.
 Viktoria ny. (Tul. Lázár János.)
- Szinyérváralkja :**
 Vider Jakab.
- Szolnok :**
 Bakos István.
 Faragó Sándor.
 Hay Géza.
 Róth Dezső.

- Varga József.
Vezéri Ödön.
Wachs Pál.
- Szolyva :**
Első szolyvai ny. (Tul. Goldenberg Chain Leib.)
- Szombathely :**
Egyházmegyei ny.
Geist Márton.
Langer K. János.
*Lintner és Számedli.
Löwy Gusztáv.
Pauli Károly.
Schlesinger Jenő.
Seiler Henrik utódai : Szele és Breitfeld.
*Vasvármegye ny. (T. Lingauer Albin.)
- Szőrcse :**
*Antos Áron.
- Tab :**
Perl Pál.
Singer Károly.
Zuckermendel Jakob.
- Tamási (Tolna vm.) :**
Jeruzsálem Ede.
- Tapolcza :**
Lövy B.
*Weisz József.
- Tasnád :**
Löwinger Lipót.
- Tata :**
Engländer József és tsa.
Lindenberg Adolf.
Nóbel Adolf.
Pataki Géza.
- Técső :**
Szabó Lipót.
- Temesvár :**
Bayer Róbert.
Csanádegyházmegyei ny.
Csendes Jakab.
Csendes Lipót.
Délmagyarországi ny. (Tul. Wettel Ferenc.)
Engel Jenő.
Heim Antal.
- *Hunyadi kny. (Temesvári Hirlap ny.)
Der Landbote kny. (Tul. Kraushaar és Prandstraller.)
Lehner György.
Messinger Sándorné.
Moravetz testv.
Muresian Döme.
Pátia ny. (Tul. Marossy Mátyás.)
Reif Henrik.
Uhrmann Henrik és tsai.
Unio ny. (Tul. Steiner Ferenc.)
Vértés József.
- Tenke :**
Mandel Ferenc.
- Tét :**
Krakauer Salamon.
- Tiszafüred :**
Goldstein Adolf.
- Tiszalök :**
Czigler Sámuel. (Üv. Lővi Márton.)
- Tiszapolgár :**
Szabó Fülöp.
- Tiszaszászfalu :**
Spitz Tóbi. (Tul. Kalik István.)
- Titel :**
Szuboticski Szimó.
- Tokaj :**
Fränkel Dezső.
Klein Márkus.
- Tolcsva :**
Friedmann Béni.
- Tolna :**
Weltmann Ignác.
- Topolya (Bács-Bodrog vm.) :**
Hajtmann István.
Wilhelm Miksa.
- Torda :**
Csákay Péter.
Füssy József.
- Torna :**
Glancz Izsák.
- Tornalja :**
Friedmann Herman.

Tótkomlós :
Frankó István. (Üv. ifj. Valack Mihály.)

Törökbecse :
Jovanovits Giga.
Peczárszky Biankó.

Törökkanizsa :
Szezyakov Sándor.

Törökszentmiklós :
KongorácZ János.
Rubinstein Sándor.

Trencsén :
Gansel Lipót.
Mihályi Zoltán.
Sándor X. Ferenc.
Szold Henrik.

Trencsénteplicz :
Skarnitzl Jenő.

Trsztena :
Schein Samu.

Turdossin :
Kornhauser Nándor.

Túrkeve :
Daróczy Antal.

Turócszentmárton :
Gasparik János.
Magyar nyomda. (Tul. Moskóczy Ferencné.)
Turócszentmártoni ny. r.-t. (Üv. Czapko József.)

Újarad :
Mayr Lajos.

Újfehértó :
Guttman Kálmán.

Újpalánka :
Csernicsek Imre.

Újpest :
*Bellák Gyula «Attila» kny.
Csanády és tsa.
Fuchs Antal és tsa.
Salgó Sándor és tsa.
Szabadság ny. (Tul. Hirschbein Regina.)
Újpest-vidéki (ker. szoc.) népnv.
Wagner Jenő.

Újverbász :
Boros György.

Újvidék :
«Branik» r.-t. ny.
Fuchs Oszkár és tsa. (Merkur kny.)
«Guttenberg» kny. Fuchs Emil és tsa, utóda Gerich István.
Hirschenhauser Benő.
Hungária ny. (Tul. Szász Márton.)
Ivkovics György.
Könyvnyomdai szövetség. (Tul. Radák Sefta, Uglyesits Milutin, Magyarevits Zsviko és Kracsednacs István.)
Miletics Szvetozár kny. (Tul. Bradvarovics Koszta.)
Natosevics ny. r.-t.

Ungvár :
Földesi Gyula.
Gellis Miksa.
Székely és Illés.
Ungmezei ny. (Tul. Kreisler Marczell.)
Unio ny. r.-t. (Igazg. Plenykó János.)

Vác :
Abeles Gábor.
Dercsényi Dezső.
Ergerspert és WölcZ.
Herman Antal.
Katzburg Lipót.
Kohn Mór.

Vágsellye :
Kollmann Dávid.

Vágújhely :
Brück Gyula.
Fábián András.
Horovitz Adolf.
Hungária ny.
Lövisohn Manó.
Schreiber Mór.

Vajdahunyad :
Wachter József.

Varannó :
*Weinstein E.

Vásárosnamény :
Berkovics Lajos.

Vasvár :
Singer Zsigmond.

Verbő:

Rosenmann Bernát.

Verebély:

Neufeld Sándor.

Versecz:

Albach testv.

Banater Buchdruckerei. (Tul. Rit-
tinger Ede.)

Jankovics Zsiván.

őzv. Kirchner J. E.

Márk Károly és tsa. (Wettel és
Veronits utóda.)

Risztics István.

Seemayer János és tsai.

Veszprém:

*Czigány Pál.

Egyházmegyei ny.

Fodor Ferenc.

Krausz Ármin és fia.

Népakarat ny. (Tul. Takács Szil-
veszter.)

Pósa Endre.

Szigethy Akos.

Zalaegerszeg:

Breisach Sámuel.

Kakas Ágoston.

Unger Antal.

Zalaszentgrót:

Nagy Sándor.

Zenta:

Fekete Sándor.

Molnár Sz. Vince.

Politzer Sándor.

Zilah:

Seres Samu.

Szövetség ny. (Tul. Török János,

Szabó Lajos és Fejérdy Béla.

Üzletv. Szabó Lajos.)

Zircz:

Krenhardt Péter.

Zircvidéki ny. (Tul. Szigethy Ákos.)

Zólyom:

Nádasy Ferenc.

«Zólyom és Vidéke» ny. (Tul.
Strausz Vilmos.)**Zombor:**

Baits Vladimir.

Bikár M. és tsa.

Bittermann Nándor és fia.

Bosnyák Ernő.

Kollár József.

Obláth Károly.

Zsablya:

Lux Mihály.

Zsibő:

Bercze Gyula.

Zsolna:

Biel Lina.

Braun Rezső.

Glazel Samu.

Horner Ferenc.

Nürnberg Ármin.

Zsombolya:

Lebovits Márton.

Perlstein Fány.

A HAZAI IDŐSZAKI SAJTÓ VÁLTOZÁSAI 1913-BAN.*

I.

Hirlapirodalom.

Összeállította: KERESZTY ISTVÁN.

A) Uj lapok.

I. Magyar nyelvűek.

I. Politikai napilapok.

BUDAPESTEN.

Kurír. Fel. sz. Herczeg Géza. Kiadó: saját vállalat. Ny. «A Nap» ny. (Esti lap.) Száma 2 f.

Pesti Tükör. Fel. sz. dr. Bethlen Oszkár. Kiadó dr. Kenéz [Kurländer] Ede. Ny. «Globus». Estilap. É. 14 K, száma 4 f.

Összesen 2.

VIDÉKEN.

A Dunántul. (Székesfehérvár.) Fel. szerk. Szabó István. Kiadó, ny. saját vállalat. Ára évi 12 K, száma 4 f.

Győri Híradó. Fel. sz. Csokonai Vitéz Mihály. Ny. «Pannonia». Évi 18 K, száma 6 f.

Hódmezővásárhelyi Friss Hírek. Fel. sz. Körmeny Dezső. Ny. Széll József. Évi 8 K.

Miskolci Estilap. [«XXII. é.» az Ellenzék XII. és a Szabadság X. évf. egybeolvadva.] Fel. sz. Sassy Csaba. Kiadó Szelényi Lajos. Ny. Szelényi és Tsa. Száma 2 f.

Orosházi Reggeli Ujság. Főszerk. dr. Bikádi Antal, fel. sz. Faragó Sándor. Kiadó Kun Béla. Ny. [Hódmező-

vásárhely] a «Vásárhelyi Regg. U.» ny. Évi 8 K, száma 2 f, de vasárnap 4 f.

Összesen: 5.

II. Politikai hetilapok.

BUDAPESTEN.

Déli hírek. Fel. sz. Sebestyén Ede. Ny. «A Nap» ny. Hétfőn. Évi 3 K.

Rendkívüli Ujság. Fel. sz. Pesta Frigyes. Ny. «A Nap» ny. Vasárnap este, hétfő reggel. Száma 4 f.

Uj Nemzedék. Fel. sz. dr. Milotay István. Ny. «Hunnia», 1912/13. Hetenként. Évi 16 K, száma 30 f.

Uj Revü. Fel. sz. Franyó Zoltán. Ny. Havas és Lehner. «Merkantil» ny. Évi 10 K, száma 20 f.

Összesen 4.

VIDÉKEN.

Az Ellenzék. (Marosvásárhely.) Fel. sz. Kovács Elek. Kiadó ny. Nagy Samu. Szerdán, péntek és szombaton. Évi 6 K.

Egri Napló. Fel. sz. dr. Csépanyi László. Kiadó ny. Fleischmann Dávid. Évi 7 K 20 f. Száma 2 f.

* A Magyar Könyvszemle 1912-ben közölte az 1911. évi időszaki sajtó állását; sajnálatos sajtóhibából a magyar nyelvű vidéki politikai hetilapok számából: 144, az 1-es kiesett, a statisztika tehát ezzel javítandó. Az 1910. évi sajtó teljes bibliográfiáját 1911-ben közzöltük; azóta csak a létszám évi hullámzását hoztuk, a M. Nemz. Múzeumba érkezett kötelespéldányok alapján.

Független Lap. (Szolnok.) Fel. sz. Hild Viktor, kiadók Sipos Orbán és Társai. Ny. Varga József. Csüt., vas. Évi 10 K, száma 10 f.

Pest megye Vácz és Környéke. (Vácz.) Fel. sz. Sággh József. Ny. Kohn Mór. Csüt. Évi 8 K.

Szatmári Est. Sz. dr. Nagy Vince. Ny. Morvai János. Heti 2 sz. Évi 12 K. Száma 10 f. *Folyt. 1914-ben:* Szatmármezei Est.

Székelyország. [XIX. é. *Előbbi címe:* Székely-Údvarhely.] Fel. sz. kiadó ny. Betegh Pál. Vasárn. Évi 10 K, száma 16 f.

Végvidéki Hírlap. (Pancsova.) Fel. sz. dr. Labancz Béla. Kiadó dr. Christian Rezső. Ny. Wittigschlager «C.» (=Károly). Szomb. Évi 8 K, száma 20 f. Összesen: 7.

III. Vegyestartalmú képes lapok.

BUDAPESTEN.

—
VIDÉKEN.

IV. Vallás- és nevelésügyi s ifjúsági lapok.

BUDAPESTEN.

A Fecske. A Vasárnapi Iskolai Szövetség Közlönye. Fel. sz. id. Victor János. Félhavi. Ára ?

Az Igazság Tanúja. Fel. sz. Baranyai János. Kiadó ny. A Magyarországi Baptista-Szövetség. Félhavi. Évi 4 K. XIX. é. *Előbb havi folyóirat volt.*

Génius. Szerk. «Internus». Kiadó Géczy János. Ny. Goldfinger Mór. Félhavi. Évi 5 K, száma 20 f.

Magyar Kultúra. Szerk. egy bizottság. Kiadó ny. «Apostol». Havi 2 sz. Évi 12 K, száma 70 f.

Szombati Hírlap. Szerk. Szentmiklósi József. Ny. «Merkantil» ny. Évi 20 K.

Szüllők Lapja. Szerk. Diószeghy Béla és Kuttner Miklós. Ny. Fráter és Tsa. Havi 2 sz. júl. és aug. kivételével. Évi 3 K.

Tanítóegyesület. Szerk. Bagossy Géza. Ny. (Kispest) Meyer Ernő és Tsa. Félhavi. Évi 6 K, száma 30 f. Összesen: 7.

VIDÉKEN.

A Remény. Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap. (Miskolcz.) Szerk. Miskolczi G. Miksa. Ny. Klein és Ludwig. Szombaton. Évi 6 K, száma 12 f.

Eperjes. Főszerk. dr. Vojtovich József, szerk. Szemán István. Ny. Závaczky-ny. Kétheti. Ára ?

Felvidéki Közművelődés. (Felsőstubbya.) Sz. kiadó Mihályfi József. Ny. (Ruttka.) «Felvidéki Magyarság.» Havi 2 szám. Évi 7 K, 20 f.

Iskola és Szülőház. (Gyulafehérvár.) Szerk. Szentpétery János. Ny. Schäser Ferenc. Kéthavi. Évi 6 K, száma 30 f.

Isten Igéje. (Pozsony.) Szerk. dr. Masznyik. Ny. Wigand K. F. Havi 2 sz. Évi 4 K 80 f, száma 20 f.

Katholikus Káutor. (Eger.) Sz. ifj. Buchner Antal és Luspai Kálmán. Ny. Egri kny. r.-t. Félhavi. Évi 10 K, száma 50 f.

Jásznagykúnszolnokmegyei Népoktatás. (Szolnok.) [«VI.» (=V.) *évf. Előbbi címe:* Megyei Népokt.] Szerk. Magyar Gyula. Ny. (Túrkeve) Daróczi Antal. Havi 2 sz. Évi 6 K.

Somogyi Iskolaügy. (Kaposvár.) Szerk. Rónai Sámuel. Kiadó Somogy megyei Ált. Tanítóegyesület. Ny. a «Somogyvármegye» r. t. Havi 2 sz. Évi 6 K.

Tanügyi Tanácskozó. (Dés.) Szerk. Szilágyi Gyula. Ny. Horgos és Medgyesi. Évi 16 sz., 4 K.

Ünnepi Áhitat. *L. a XI. csoportban.*
**Veszprémvármegyei Tanügyi Köz-
löny.** *L. a IX. csoportban.*

Összesen: 8.

V. Irodalmi és vegyes tartalmú lapok.

BUDAPESTEN.

A Holnap. Szerk. Vándor Mihály, Kiss Lajos. Ny. «Világosság». Félhavi. Évi 6 K, száma 30 f.

Pesti Ótthon. Szerk. Andriška Károly. Ny. Fráter és Tsa. Vasárn. Évi 14 K. Összesen: 2.

VIDÉKEN.

A Szkecs. (Eperjes.) *L. a VII. csoportban.*

Miskolczi Élet. Szerk. Kázméri Káz-

mér és Szalánczy József. Kiadó a szerkesztőség. Ny. Klein és Ludwig. Évi 12 K, száma 20.

Összesen : 1.

VI. Humorisztikus lapok.

VIDÉKEN.

Dongó. (Makó.) Sz. ny. Kovács Antal. Száma 4 f.

VII. Szaklapok.

BUDAPESTEN.

Aéro. Fel. sz. dr. Massány Ernő. Kiadó a Magyar Aéroszövetség. Ny. «Franklin-Társulat». Havi 2 sz. Évi 12 K, száma 50 f. (*Címe 1914-ben: Az Aéro.*)

A Mi Lapunk. Dolgozó nők lapja. Fel. sz. özv. Báthory Nádsorné. Kiadó a Kath. Háziasszonyok Orsz. Szövetsége. Ny. «Stephaneum». Havi 2 sz. Évi 2 K, száma 10 f.

A Motor. VI. = I. é. (Előbbi címe?) Fel. sz. Lindner Ernő. Kiadó saját társaság. Ny. Garai-ny.

A Rendőr. Fel. sz. Laky Imre. Kiadó Mezei Sándor. Ny. «Globus». Vasárnap. Évi 10 K.

A Turfvilág. Fel. sz. Róna Béla. Kiadó saját vállalat. Ny. «Unió». Szombaton és versenynapokon. Száma 10 f.

A Villamos. Fel. sz. Dénes Pál. Ny. «Világosság». Félhavi. Évi 7 K 20 f, száma 30 f.

Balatonvidéki Hirmondó. *L. a vidékiek közt.*

Bányamunkás. Fel. sz. Peyer Károly. Kiadó Jászai Samu. Ny. «Világosság». Csütört. Évi 12 K, száma 24 f.

Budfilm Híradó. Szerk. Szalay Ödön. Kiadó «Bpesti Filmkölcsönző Intézet». Ny. Pless J. Vasárnap. Ingyen.

Független Cipésziparosok Szaklapja. Szerk. kiadó Császár Károly. Ny. (Kispest) Meyer Ernő és Tsa. Havi 2 sz. Évi 10 K, száma 40 f.

Gazdák Érdeke. Szerk. Berger Gyula. Ny. Breuer Ármin. Havi 2. sz. Évi 10 K.

Gyógyszerészegédek Lapja. Szerk. Szántó Sándor. Kiadó «A Gyógyszerész» hírlapvállalat. Ny. Neuwald Illés. Vasárnap. Évi 12 K.

Gyorsírástudomány és Diák-Gyorsíróvilág. (II. é.; előbb havi folyóirat

volt.) Szerk. Bálint Antal és Teőreök Aladár. Kiadó a «Gyorsírástudományi Társulat» elméleti szakosztálya. Ny. Heisler és Közöl. Kétheti. Évi 3 K.

Húsupari Munkások Lapja. VII. é. Előbb havi folyóirat volt. Szerk. Reisz Mór. Ny. «Világosság». Félhavi. Évi 6 K.

Ifjúsági Testnevelés. Szerk. Hámos Nándor. Ny. Garai Mór és Fia. Hétfő. Évi 6 K.

Kertészet. Szerk. *nincs megnevezve.* Kiadó a m. kir. földmív. minisztérium. Ny. Schmidt Sándor. Havi 2 szám. Évi 10 K.

Kéményseprőmunkás. Sz. kiadó Berlász Jenő. Ny. «Világosság». Félhavi. Évi 10 K 80 f, száma 80 f.

Könyvtári Szemle. Szerk. Kőhalmi Béla. Kiadó Lantos Adolf. Ny. «Uránia». Havi 2 sz. Évi 6 K.

Magyar Biztosítási Kurir. Szerk. Friedmann Henrik. Ny. Hornyánszky Viktor. Havi 2 sz. Évi 20 K.

Magyar Detail-Fakereskedő. Ungarischer Detailholzhändler. Szerk. Altbach Dezső. Ny. Orsz. Közp. Közs. Ny. R.-T. Félhavi. Évi 16 K.

Magyar Faipari Munkás. Szerk. Tóth József. Ny. Spatz Henrik. Félhavi. Évi 10 K.

Magyar Háziasszony. Szerk. Balás Sándorné. Ny. (Kecskemét) Fischl Dávid. Vasárnap. Évi 10 K.

Magyar Község. Szerk. Himfy Géza. Ny. «Patria». Hetilap. Évi 16 K.

Magyar Sörfőzők és Komlótermelők Lapja. Ung. Brauer- und Hopfen-Zeitung. Fősz. dr. Zerkovitz Imre. Ny. «Athenaeum.» Havi 2. sz. Évi 20 K, száma 1 K.

Magyar Sport. Szerk. Biró Károly. Ny. «Minerva». Szomb. Évi 5 K, száma 10 f.

Magyar Vállalkozás. Szerk. Szilágyi Miklós. Ny. a «Nyugat» kny. Havi 2 sz. Évi 14 K, száma 40 f.

Mozi. Szerk. Korda Sándor és Várnai István. Ny. «Thália». Hetilap. Évi 10 K.

Munkaadók Központi Hirdetője. Sz. kiadó id. Strausz Lajos. Ny. Rózsa Jenő. Szomb. Évi 15 K.

Műszaki Vívmányok. Technische Errungenschaften. Acquets Techniques. Szerk. Rákosfalvi Szalárdi Béla. Ny. Pless Ignác. Havi 2 sz. Évi 20 K.

Nemesség. Szerk. Tutzing Károly.

Kiadó saját vállalat. Ny. «Unio». Félhavi. Évi 20 K. *IV. évf. Előbb folyóirat volt.*

Nímród. Szerk. Szabó Kálmán. Kiadó saját lapvállalat. Ny. Franklin-Társulat. Havi 3 sz. Évi 12 K, sz. 40 f.

Őcskavas- és Fémkiskereskedők Lapja. Szerk. dr. Bányász Vilmos. Kiadó az «Ó.- és FKK. Orsz. Egyesülete. Ny. «Világosság». Félhavi. Évi 24 K.

Pénzügyi és Tőzsde-Szemle. Kiadó Gänger és Neufeld-bank. Ny. Jakabny. Szomb. Ingyen.

Szabadalmi Útmutató. Szerk. Lukács Gyula. Ny. «A Nap» ny. Félhavi. Évi 8 K.

Színházi Ujság. Szerk. Rév Béla. Kiadó Czobor Károly és Társa. Ny. Goldfinger Mór. Heti. Évi 8 K, száma 20 f.

Tőzsde-Szemle. (Előbbi címe: Pénzügyi és Tőzsde-Szemle.) *L. mint fön.*

Vasárnapi Sport. Szerk. Gyárfás Viktor. Kiadó saját vállalat. Ny. Lengyel Lipót. Évi 5 K, száma 6 f.

Vegyí Ipar. Chemische Industrie. Szerk. Lázár Albert. Ny. «Budapesti kny. és lapkiadó r.-t.» Félhavi. Évi 16 K. Összesen : 38.

VIDÉKEN.

Alföldi Közgazdasági Lapok. (Kecskemét.) Szerk. Németh Ernő. Kiadó ő és Udvardy Kálmán. Ny. Spitzer Vilmos. Havi 2 sz. Évi 10 K, száma 50 f.

A Munka. (Debrecen.) Sz. Boruss Mihály. Kiadó ny. Thaisz Artur. Hetilap. Évi 8 K.

A Nagybányai Népotthon Közleményei. Ny. «Hermes»; *egyéb adat a lapban nincs.*

A Pénz. (Nagyvárad.) Szerk. Herczeg Jenő. Ny. a «Nagyvárad» ny. Félhavi. Évi 16 K, száma 50 f.

Aradi Színházi Élet. Fel. sz. Bruckner Lajos. Ny. Kalmár Nándor és fia. Vasárnapon. Évi 9 K, száma 20 f.

A Szkecs. (Eperjes.) Fel. sz. Weltner Sándor. Kiadó Grosz Dániel. Ny. «Szent Miklós» ny. r.-t. Szombaton. Évi 2 K.

Balatonvidéki Hirmondó. (Apr.—okt. Balatonfüred; nov.—márc. Budapest.) Sz. kiadó Mangold Gusztáv. (Könyomatú. Egyéb adata nincs.)

Bányászat. (Selmecebánya.) Szerk. Balázs János. Ny. Grohmann Gyula. Félhavi. Bányász és kohász altiszt... tagoknak évi 4 K, másnak 6 K. (*II. évfolyam; előbb folyóirat volt.*)

Dési Színházi Ujság. Szerk. Egyed Zoltán. Ny. Demeter és Kiss. Szomb. Száma 20 f.

Dolgozók Lapja. (Nagybánya.) Szerk? kiadó: a Népotthon. Ny. «Hermes.» Évi 2 K.

Dunántúli Sportújság. (Győr.) Szerk. Feledi Károly. Kiadó: Sós és Heltai. Ny. a «Győri Friss Ujság» ny. Évi 10 K, száma 6 f.

Gazdasági Tudósító. (Rimaszombat.) XVII. é. (*előbb havi folyóirat volt.*) Kiadó a Gömör-Kishont vm. Gazd. Egyesület, titkára Fodor Jenő szerk. Ny. Rábely Miklós. Félhavi. Tagoknak ingyen, másnak é. 4 K.

Mozi-Élet. (Szatmár.) Szerk. Illés István. Ny. «Szabadsajtó».

Nagyvárad Kisiparos. Szerk. Nagy P. István.

Színház. (Szatmár.) Szerk. Gál Béla és Vér Mihály. Ny. «Szabadsajtó». Szomb. Száma 12 f.

Színházi Ujság. (Miskolc.) Szerk. Lakatos és Nyulassy. Ny. Klejn és Ludvig. 1912—13. Vasárnap. Évi 4 K, száma 12 f.

Színházi Ujság. (Nyitra.) Szerk. Sugár Gyula és Galgóczy Lajos. Ny. Kleinféle ny. Naponként. 1912—13.

Színházi Ujság. (Nyitra.) (*I. évf. 1913. végén.*) Sz. kiadó Baranyai László. Ny. «Hermes». Heti 2 szám. Egész időnyre 2 K, száma 6 f.

Színművészeti Szövegek. (Gyula.) Szerk. Erdész Imre. Napilap.

Tanyai Ujság. (Hódmezővásárhely.) Szerk. dr. Kenéz Sándor. Ny. Széll József. Vasárnap. Félévi 6, utóbb 4 K.

Temesvári Útmutató. Sz. Kiadó Grosz Jakab. Ny. Messinger Sándor. Havi 3. sz. Évi 3 K 60 f. Száma 10 f.

Thália. (Déva.) Szerk. Meskó Tibor. Kiadó ny.: Kroll Gyula, Szombaton. Összesen: 21.

VIII. Vegyestartalmú, nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

Az Ország. Fel. sz. Kováts László. Ny. «Express». Félhavi. Ára é. 10 K, száma 40 f.

Budai Hirlap. Sz. kiadó Egan Ede. Ny. Ádám Herman. Szomb. Évi 12 K, száma 20 f. *Melléklapja: Budai Képes Lapok.*

Budai Napló. Sz. kiadó J. Viraág Béla. Ny. «Attila». Szerdán. Évi 6 K, száma 10 f.

Budai Szemle. IX. évf. (*Előbbi címe: Óbuda-Ujlak*) Szerk. Csernay József. Ny. Hoffmann és Tsa.

Fáklya. II. é. (*Előbbi címe: «Az Ügyelőd.»*) Szerk. Laszk. Manó. Nyom. Pollacsek B. Vasárnap. Évi 10 K, száma 20 f.

Osszesen: 5.

VIDÉKEN.

A Közélet. (Debrecen.) Fel. sz. Letzter József. Ny. Liebermann. Ára évi 3 K, száma 6 f.

A Vármegye. (Nagy Károly.) Fel. sz. Nagy István. Kiadó: Szatmár vm. jegyzői egyesülete. Ny. «Patria». Vasárnapon. Évi 8 K, száma 20 f. *A 17. sz. óta címe: Szatmárvármegyei Hírmondó.*

Balatonkenesei Hirlap. Sz. Kiadó Czako Gyula. Ny. (Budapest.) Neuwald Illés. Hetenként, a fürdőidényben. Egész időnyre 1 K, száma 8 f. *Címe 1914-re: Balatonkenese és Vidéke.*

Békési Hirlap. Sz. dr. Durkó Ferenc. Kiadó ny. b. Drechsel Géza. Vasárnap. Évi 8 K, száma 20 f.

Bonyhádi Ujság. Szerk. Kakass Béla. Ny. (Dombóvár.) Bruck. Heti. Évi 10 K, száma 20 f.

Diósgyőri Ujság. Sz. Kiadó. Földes Lajos. Ny. (Miskolc.) Szelenyi és Tsa. Szomb. Évi 5 K, száma 7 f.

Facsád és Vidéke. Sz. dr. Scheer Mór. Ny. Kain Ármin. Hétfőn. Évi 8 K, száma 20 f.

Fehérgyarmat. Szerk. dr. Hunwald Izidor. Ny. «Kossuth» kny. Pént. Évi 8 K, száma 20 f.

Felsősomogy (Marcali) Sz. Kiadó: Rónai Albert. Nyom. (Kaposvár.) a «Somogyvármegye» nyom. Vasárnap. Évi 10 K. Száma 20 f.

Felvidék. (Rózsashegy.) Szerk. dr. Spira Ede. Kiadó ny. Komor testv. Vasárnap. Évi 8 K, száma 20 f.

Félegyházi Lapok. (Kiskunfélegyháza.) Főszerk. dr. Kalmár Mór. Fel. sz. Juhász Szilveszter és Oláh István.

Nyom. Juhász és Tsa. Hetilap. Ára évi 4 K.

Gyöngyösi Híradó. Szerk. Kiadó Sima József. «Kossuth»-ny. Szerdán. Évi 8 K, száma 20 f.

Jászapáti Ujság. Szerk. Imrik Gyula. Ny. (Jászárokszállás) Nigrinyi Gyula. Csütörtök. Évi 8 K, száma 20 f.

Kecskemét és Vidéke. Szerk. Fenyvesi Zsigmond. Kiadó ny. Fischl Dávid. (*II. évf. előbbi címe: Pestmegyei Közöny.*) Hetilap. Évi 6 K, száma 10 f.

Közegi Híradó. Szerk. ifj. dr. Szovják Hugó. Ny. Feigl Frigyes. Szomb. Évi 6 K, száma 6 f.

Közérdek. (Monor.) Szerk. Kiadó: *nincsenek megnevezve.* Ny. «Fortuna». Vasárnap. Évi 8 K. Száma 16 f.

Közérdek. (Nagyvárad.) Sz. Kiadó Makói János. Ny. Székely Ármin.

Közvélemény. (Vágszered.) *A nyitrai Felvidéki Hírek lenyomata.*

Marosillyei Ujság. Szerk. dr. Balázs József. Ny. (Déva.) Laufer Vilmos. Vasárnap. Évi 8 K. Száma 16 f.

Nagyszombati Híradó. Szerk. Farkas Gyula. Ny. Winter Salamon. Szomb. Évi 8 K.

Napló. (Nyitra.) Szerk. Salgó (Weisz) Károly. Kiadó ny. «Hermes». Naponta, sz. 2 fill.

Nyirbátori Lapok. Szerk. dr. Erdélyi Imre. Kiadó ny. Friedmann Lipót. Hetilap. Évi 10 K, száma 20 f. *VI. évf., előbbi címe: Nyirbátor és Vidéke.*

Nyírség. Főszerk. Farkas Bertalan. Fel. sz. Erdélyi Imre. Ny. «Apollo». Csüt. Évi 8 K, száma 12 f.

Ogyallai Kis Világ. Szerk. kiadó dr. Markovits Gyula. Főszerk. dr. Kecskeméthy Béla. Nyom. Grósz M. Szomb. Évi 8 K, száma 20 f.

Orosházi Friss Hírek. Szerk. Branyczyk Dezső. Kiadó ny. Demártsik Ferenc. Naponta d. u. É. 8 K.

Piski. Sz. kiadó ny. (Marosillye.) Nagy Bálint. Vasárnap. Évi 8 K, száma 16 f.

Sajkás Híradó. (Csurog.) Szerk. dr. Kozics Elemér. Ny. (Óbecse.) Lévai Lajos.

Sásd és Vidéke. Szerk. kiadó. Albert István. Ny. Balla és Krautvig. Szomb. Évi 8 K.

Siklós. Szerk. dr. Fejes János. Ny. Siklós. Drávavölgyi Ny. Vasárnap. Évi 8 K, száma 20 f.

Szamosújvári Közlöny. Szerk. kiadó dr. Izsáky Lajos. Ny. Todorán Endre. «Aurora» ny. Szomb. Évi 6 K, száma 12 f.

Szatmári Hétfő. Főszerk. dr. Tanódy Endre. Ny. Weisz Sándor. Évi 4 K, száma 6 f.

Szatmármegyei Hirmondó. (Nagykároly.) (Az A Vármegye folytatása; I. a IX. csoportban.) Szerk. Nagy István. Ny. «Patria». Hetilap. Évi 8 K, száma 20 f.

Szászváros és Vidéke. Szerk. kiadó ifj. Szántó Károly. Ny. Szászváros kny. r-t. Vasárnap. Évi 8 K, száma 16 f.

Szombathelyi Kis Ujság. Szerk. Somossy József. Ny. «Egyházmegyei kny.» Napilap. Száma 2 f.

Tanyai Ujság. (Hódmezővásárhely.) L. a VII. csoportban.

Törökszentmiklósi Ujság. Szerk. dr. Garami M. Nyom. Rubinstein Sándor. Pént. Évi 8 K, száma 16 f.

Ujarad és Vidéke. Szerk. kiadó Naszluhác Ódön. Vasárnap. Évi 8 K, száma 2.

Ujpesti Tükör. Szerk. Dobozi István. Ny. Burkert Ede. Napilap. Évi 8 K.

Vágsellye és Járása. Szerk. kiadó dr. Pigler István. Ny. Kollmann. Csüt. Évi 8 K.

Vásárhelyi Néplap. Szerk. kiadó Erdei Sándor. Ny. Széll József.

Vidék. (Nyitra.) Szerk. kiadó Ungvári József (Weisz Izor.) Ny. Löwy Antal. Hetz.

Zalavölgyi Hirlap. (Zalaszentgrót.) Szerk. dr. Biró Károly. Ny. «Zala» hirlapkiadó és ny. r-t. Hetilap. Évi 8 K, száma 20 f.

Összesen : 41.

IX. Hivatalos lapok.

VIDÉKEN.

A Vármegye. (Nagykároly.) Szerk. Nagy István. Kiadja Szatmárvármegye Jegyzői Egyesülete. Nyom. «Patria». Vasárnap. Évi 8 K, száma 20 f. *Folytatása* : Szatmármegyei Hirmondó. L. a VIII. csop.

A Vármegyei Díjnokok Orsz. Egyesületé-nek Hivat. Közlönye. (Kassa.) Nyom. Vitéz A. utóda.

A Város Lapja. (Sátoraljaujhely.) Szerk. saját bizottság. Ny. Illésházi és Tsa. Havi 2 sz. Ara évi 6 K, száma 16 f.

Városi Közlöny. (Kassa.) (III. évf. Az előbbieket nem nyomtatásban jelentek meg.) Szerk. Rössler István. Kiadó Kassa szab. kir. tanácsa. Ny. Kassai kny. és lapkiadó r-t. Félhavi. Évi 6 K, száma 20 f.

Veszprémvármegyei Tanügyi Közlöny. Szerk. Göndör Ferenc. Kiadó a Veszprémvármegyei Általános Tanítóegyesület. Ny. Fodor Ferenc. Havi 2. sz. Évi 4 K.

Összesen : 5.

X. Hirdetési lapok.

XI. Melléklapok.

BUDAPESTEN.

Budai Képes Lapok. A Budai Napló mell.

Összesen 1.

VIDÉKEN.

Ünnepi áhítat. (Az Isten Igéje mell.) (Pozsony.) Összesen : 1.

II. Idegen nyelvűek.

I. Német nyelven.

Politikai lapok.

BUDAPESTEN.

Budapester Fremdenblatt. Főszerk. Stern Bernát. Ny. Hentschel. Hétfőn. Évi 5 K, száma 10 f.

Deutsches Bauernblatt. Fel. szerk. Hentschel Henrik. Kiadó Brandsch Rudolf. Ny. «Europa». Szombaton. Évi 4 K.

Összesen : 2.

VIDÉKEN.

Bistritzer Deutsche Zeitung. (Besztercze.) Kiadó ny. Zikeli Gusztáv. Pént. Évi 8 K 40 f, száma 20 f.

Grenzpost. XIX. évf., előbbi címe : Radikal (Sopron). Fel. sz. kiadó Zsombor Géza. Ny. «Petőfi» ny. Heti 2 sz. Évi 12 K, száma 10 f.

Összesen : 2

Nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

Börsen-Revue. Kiadó: Gänger és Neufeld cég. Ny. Jakab-ny. (Előbbi címe: Finanz und B.-R.) Szombat. Ingeny.

Finanzielles Organ über die Budapester und Wiener Börse. Szerk. Rotter Adalbert. Kiadja: «Effektenbank J. Rotter.» Ny. Márkus Samu. Havi 3 szám. [*Nem új lap, de születés után éledt fel.*]

Finanz- u. Börsen-Revue. Kiadó Gänger és Neufeld-cég. Ny. «Jakab-ny.» Szomb. Ingeny.

Saphir's Styx. XLIV. évf. Születés után újra éledt, rövid időre. Szerk. Rózsafi Manó. Ny. Neuwald Illés. Félhavi. Évi 10 K.

Összesen: 4.

VIDÉKEN.

Der Taubenschütze. (Pozsony.) Sz. kiadó dr. Bugél Ferenc. Ny. Kath. Irod. R. T. Csüt. Évi 20 K, száma 50 fill.

Deutsch-Ungarischer Bauernbund. (Bonyhád.) V. évf. 1914-re felvette régi címét: Bauernbund.

Lugoser Ulk. Szerk. kiadó «Crescentius Haszrohr.» Ny. Auspitz Adolf. Vasárnap. Évi 8 K.

Sauerbrunner Kur- und Lokalzeitung. (Savanyúkt.) Szerk. kiadó Beck Vilmos. Nyom. (Sopron.) Piri és Székely. Szomb. Évi 5 K, száma 20 f.

Összesen: 4.

II. Horvát nyelven.

—

III. Szerb nyelven.

Nem politikai lapok.

БЕЧКЕРЕЧКЕ НОВИНЕ. (Nagybecskerek.) Szerk. Brkics István. Ny. Milovánov Sándor.

НОВИ ЖИВОТ. (Török-Kanizsa.) Szerk. kiadó Dridárszki Sándor. Nyom. Szegyakov Sándor. Vasárnap. Évi 8 K, száma 16 f.

СЕНТОМА ШАНИН. (Szent-Tamás.) Szerk. Radulovitz Gyoka. Kiadó Gavanszki P. Szteva. Ny. Marin-

kov Szvetozár. Vasárnap. Évi 6 K, száma 10 f.

СПИСКИ СВЕТ. Srbsky Svet. Serbische Welt. (Ujvidék.) Szerk. kiadó dr. Szubotits Kamenko. Ny. «Branik» társa. Vasárnap. Évi 8 K.

ВРШАЧКИ ВЕШНИК. (Versec.) Szerk. Petko Pavlovits Jován. Nyom. Petko-Pavlovits Milán és fia. Vasárnap. Évi 8 K, száma 20 f.

ЗАНАПЛИЈСКО КОЛО. (Ujvidék.) Szerk. Jorgovity Koszta. Kiadó: Iparosifjúsági Kör. Nyom. «Natosevity» társ. Havi 2 szám. Évi 4 K, száma 20 f. Összesen 6.

IV. Román nyelven.

Nem politikai lap.

BUDAPESTEN.

Gazeta Română. Szerk. kiadó dr. Linta Liviusz. Ny. Bp. Kiadó r.-t. Vasárnap. Évi 8 K.

Összesen 1.

V. Tót nyelven.

Nem politikai lap.

VIDÉKEN.

Povážske Noviny. (Zsolna.) Szerk. kiadó ny. Braun Rudolf. Vasárnap. Évi 4 K, száma 8 f.

Összesen 1.

VI. Vend nyelven.

Nem politikai lap.

VIDÉKEN.

Novine za Vogrske Slovence. (Cserföld.) Szerk. kiadó Klekl József. Ny. (Szombathely.) Egyházm. kny. Vasárnap. Évi 6 K, száma 4 f.

Összesen 1.

VII. Olasz nyelven.

Nem politikai lap.

VIDÉKEN.

Giornale Cinema Parigi. (Fiume.) Szerk. Fiorillo Kamill. Kiadó a Cin. Par. Ny. Mohovich Emőd.

Összesen 1.

VIII. Francia nyelven.

Nem politikai lap.

BUDAPESTEN.

Revue Franco-Hongroise. Szerk. Jakob D. Kiadó Schoentag A. Nyom. Várnay és fia. Félhavi. Évi 14 K, száma 70 f.

Összesen 1.

IX. Angol nyelven.

Nem politikai lap.

BUDAPESTEN.

Hungarian Puck. Szerk. Szebenyei József. Kiadó Salgó Aurél. Nyom. Markovits és Garai. Havi 2 sz. Évi 12 K, száma 50 f.

Összesen 1.

III. Többnyelvű lapok.*

BUDAPESTEN.

A Motor. (Magyar, német.) *L. a VII. csoportot.*

Magyar Detail-Fakereskedő. Ung. Detailholzhändler. (M., n.) *Ugyanúgy.*

Magyar Fakereskedő. Ungarischer Holzhändler. (Külön lapokból olvadt egybe.) *Ugyanúgy.*

Magyar Sörfőzők és Komlótermelők Lapja. Ung. Brauer- und Hopfen-Zeitung. *Ugyanúgy.*

Műszaki Vívmányok. Technische Errungenschaften. *Acquêts techniques.* (M., n., francia.) *L. a VII. csoport.*

Vegyipar. Chemische Industrie. (M., n.) *L. a VII. csoport.*

Összesen : 6.

B) Megszűnt lapok.

I. Magyar nyelvűek.

I. Politikai napilapok.

BUDAPESTEN.

A Polgár. IX. évf.

Egyetértés. XLIX. (= XL.) évf.

Kurír. I. évf.

Magyar Nemzet. XXXII. (= XV.) évf.

Pesti Tükör. I. évf.

Összesen : 5.

VIDÉKEN.

Ellenzék. (Miskolc.) XII. évf. (*Folytatása* : Miskolci Estilap.)

Felvidéki Ujság. (Kassa.) VII. évf.

Miskolci Ujság. VI. évf.

Orosházi Reggeli Ujság. I. évf.

Pécsi Közlöny. XXI. évf.

Uj Debrecen. II. évf.

Ujság. (Szolnok.) IV. évf.

Összesen : 7.

II. Politikai hetilapok.

BUDAPESTEN.

Déli Hírek. I. évf.

Uj Revü. I. évf.

Összesen : 2.

VIDÉKEN.

Békésvármegyei Ellenzék. (Gyula.) VI. évf.

Dési Hírlap. XI. évf.

Felsőtorontáli Közlöny. (Nagykiskinda.) IV. évf.

Losonc. III. évf.

Összetartás. (Győr.) VII. évf.

Szabadság. (Lugos.) III. évf.

Szabolcs. (Nyiregyháza.) XI. évf.

Szamosmente. (Dés.) II. évf.

Szamosújvári Hírlap. IV. évf.

Szamosújvári Napló. IV. évf.

Szatmári Est. I. évf. *Folyt. 1914-ben* : Szatmármegyei Est.

Szatmárvármegye. (Nagykároly.) VIII. évf.

Székelyudvarhely. XIX. évf. *Folyt.* : Székelyország.

Vágújhely és Vidéke. VII. évf.

Zentai Friss Ujság. XVIII. évf.

Összesen : 15.

III. Vegyestartalmú képes lapok.

BUDAPESTEN.

Képes Vasárnapi Lapok. «VI.» é.

Összesen : 1.

* A magyar nyelvűek közé föl vannak véve, a létszámot tehát nem gyarapítják.

IV. Vallás, nevelés-oktatásügyi és ifjúsági lapok.

BUDAPESTEN.

- Olvasd!** III. évf.
Szombati Hirlap. I. évf.
Téli Ujság. 1912/13 : XXXIV. évf.
 Összesen : 3.

VIDÉKEN.

- Fogarasmegyei Népoktatás.** (Fogaras.) V. évf.
Gazdasági Népiskola. *L. a VII. csoportban.*
Gyermekvilága. (Szeged.) II. évf.
Harangszó. (Körmend.) 1912—13. III. évf.
Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás. (Eperjes.) XIX. évf. *Havi folyóirat lett.*
Népiszkolai Tanügy. (Eger.) XXXIX. évf.
Pályázat. (Székesfehérvár.) XXII. évf.
Tanítók Lapja. (Hajduböszörmény.) XXIII. évf.
 Összesen : 8.

V. Irodalmi és vegyestartalmú lapok.

BUDAPESTEN.

- Pesti Otthon.** I. évf.
 Összesen : 1.

VIDÉKEN.

- Erdélyi Lapok.** (Kolozsvár.) VI. évf.
Miskolczi Élet. I. évf.
 Összesen : 2.

VI. Humorisztikus lapok.

BUDAPESTEN.

- Egykrajcáros tréfás Képes Herkó Páter.** XVII. évf.
Magyar Miska. XXI. évf.
Mulattató. II. évf.
 Összesen : 3.

VIDÉKEN.

- Darázs.** (Székesfehérvár.) X. évf.
Erdélyi Bakter. (Kolozsvár.) V. évf.
Paprika Jancsi. (Arad.) VII. évf.
 Összesen : 3.

VII. Szaklapok.

BUDAPESTEN.

- A Cukorrépa.** III. évf.
A Jogász. 1812/13 = III. évf. *Havi folyóirattá lett.*
A Mi Lapunk. I. évf. *Havi folyóirattá lett.*
A Művelt Kereskedő. II. évf.
A Turfvilág. I. évf.
Az Aranyműves. V. évf. *Havi folyóirattá lett.*
Budfilm Híradó. I. évf.
Favorit. X. évf.
Fogászok Lapja. V. évf. *Havi folyóirattá lett.*
Gazdák Független Ujsága. XIX. évf.
Gépgyári Tisztviselők Lapja. II. évf.
Gyógyszerési Folyóirat. VII. évf.
Hungara Studento. (Magyar és esperanto nyelv.)
Jövendő. VI. évf. *Folyt: Kéményséprő Munkás.*
Kémény és Kemence Szaklap. I. évf.
Könyvtári szemle. I. évf. *Havi folyóirattá lett.*
Közgazdasági Közvélemény. V. évf.
Magyar Automobil- és Aviatiikai Szemle. XI. évf.
Magyar Cipészujás. XXIII. évf.
Magyar Divat. VIII. évf.
Magyar Faipari Munkás. I. évf.
Magyar Gazda. IV. évf.
Magyar Hajózás. XV. évf.
Magyar Háziasszony. I. évf.
Magyar Kabaré. II. évf.
Magyar Kovácsok Lapja. V. évf. (*A Gépész lenyomata.*)
Magyar Közéletmezés. V. évf.
Magyar Közlekedés. XX. évf.
Magyar Sport. I. évf.
Magyar Székesfőváros. XVII. évf.
Mezőgazdasági Gépész. IX. évf. (*A Gépész lenyomata.*)
Mozi-Világ. II. évf.
Műszaki Lapok. XIV. évf.
Műszaki Vivmányok. Technische Errungenschaften ... I. évf. (*Havi folyóirat lett.*)
Nemesség. IV. évf.
Nemzetgazdaság. XVII. évf.
Ócskavas- és Fémkereskedők Lapja. I. évf.
Országos Gépész-Szövetség Lapja. XXII. évf. *Havi folyóirattá lett.*
Országos Kereskedelmi Közlöny. VIII. évf.

Országos Szövetség. VIII. évf. *Havi folyóirattá lett.*

Országos Tőzsze Közlöny. X. évf.

Pesti Mozi. III. évf.

Polytechnikai Szemle. XVI. évf.

Szabadalmi Útmutató. I. évf.

Színházi Hét. IV. évf.

Színházi Ujság. I. évf.

Szűcs Ujság. IV. évf.

Útépítő Munkás. V. évf.

Útmesterek Lapja. V. évf.

Vállalkozás és Gyáripár. Unternehmung und Fabrikindustrie. I. évf.

Vas- és gépvásár. Eisen- und Maschinenmarkt. VI. évf.

Zenészek Lapja. I. évf.

Összesen : 52.

VIDÉKEN.

A Pénz. (Nagyvárad.) I. évf.

A Temesvári Árú- és Értéktőzsde Hivatalos Árjegyző Lapja. II. évf.

Dunántúli Sport Ujság. (Győr.) I. évf.

Kassavidéke. XIV. évf. *Folyóirat lett.*

Kisgazdák Ujsága. (Karcag.) II. évf.

Magyar Erdész. (Rimabánya.) XIII. évf. *Folyóirattá lett.*

M. Földmivelő. (Szatmár.) XVI. évf.

Mozi-Élet. (Szatmár.) I. évf.

Siketnémək Lapja. (Vác.) III. évf.

Sportélet. (Debrecen.) I. évf.

Színház. (Kecskemét.) I. évf.

Színházi Figaró. (Kolozsvár.) III. évf.

Színházi Ujság. (Brassó.) X. évf.

Színházi Ujság. (Eperjes.) III. évf.

Színházi Ujság. (Nyitra.) I. évf.

1912/13.

Színházi Ujság. (Temesvár.) III. évf. 1912—13.

Színművészeti Szövegek. (Gyula.) I. évf.

Temesvári Útmutató. I. évf.

Trencsénteplíc. I. évf.

Újpesti Színpad. III. évf.

Uránia. (Kassa.) II. évf.

Virradás. (Sopron.) IV. évf.

Összesen 22.

VIII. Vegyestartalmú, nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

Az Ország. I. évf.

Az Ügyelő. II. évf. *Folyt.:* Fáklya.

Budai Szemle. IX. évf. (A Budai Napló-ba olvadt.)

Fáklya. II. évf.

Kelenföldi Hírlap. II. évf.

Kőbányai Ujság. IX. évf.

Obuda-Ujlak. VIII. évf. (*Folyt.:* Budai Szemle.)

Összesen : 7.

VIDÉKEN.

A Közélet. (Debrecen.) I. évf.

Bajai Közlöny. XXXVIII. évf.

Balatonfüredi Hírlap. II. évf.

Balatonkenesei Hírlap. I. évf. *Folyt. 1914-ben.* Balatonkenese és Vidéke.

Baranyai Polgár. (Siklós.) III. évf.

Barsi Futár. (Aranyosmarót, de a nyitrai Felvidéki Hírek lenyomata.) VII. évf.

Battonya és Vidéke. II. évf.

Battonyai Ujság. IV. évf.

Békéscsaba és Vidéke. V. évf.

Délvidék. (Arad.) III. évf.

Döbsina és Vidéke. IV. évf.

Érsekújvári Ujság. II. évf.

Felsőmagyarországi Lapok. (A nyitrai Felvidéki Hírek lenyomata.) VII. évf.

Felsővárosi Hírlap. (Bártfa.) XIII. évf.

Friss hírek. (Székesfehérvár.) I. évf.

Hajdudorogi Ujság. III. évf.

Haladás, Kecskeméti Hírlap. V. évfolyam. *Folytatása:* Kecskeméti Szemle *havi folyóirat.*

Hegyalja. (Pankota.) III. évf.

Hétfői Híradó. (Kolozsvár.) III. évf.

Kisújszállás és Vidéke. XX. évf.

Köszegi Hétfői Hírlap. III. évf.

Közvélemény. (Vágszered) a nyitrai Felvid. Hírek lenyomata. VII. évf.

Magyar Alföld. (Kecskemét.) III. évf.

Malaczká és Vidéke. (A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.) VII. évf.

Marosvásárhely. III. évf.

Miava. (A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.) VII. évf.

Nagyszombati Hírlap. (A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.) IX. évf.

Napló. (Nyitra.) I. évf.

Nógrádi és Honti Híradó. (Balassagyarmat-Ipolyság.) VIII. évf.

Nyirbátor és Vidéke. V. évf. *Folyt.:* Nyirbátori Lapok.

Nyírség. (Nyirbátor.) I. évf.

Oravicza és Vidéke. VI. évf.
Oroszázi Közlöny. XXXV. évf.
Pestmegyei Közlöny. (Kecskemét.)
 II. évf. *Folyt.*: Kecskemét és Vidéke.
Pestszentlőrincz. IV. évf.
Péterréve. II. évf.
Piski. I. évf.
Pöstyéni Lapok. VII. évf. (*A nyitrai Felvid. Hírek lenyomata.*)
Privigye és Vidéke. (*Ugyanúgy.*)
Püspökladány és Vidéke. III. évf.
Sajkás Híradó. (Csurog.) I. évf.
Salgótarján és Vidéke. «VII.» (= VI.) évf.
Sárbogárd és Vidéke. II. évf.
Sárospataki Ujság. VII. évf.
Szabolcsi Ujság. (Kisvárdá.) III. évf.
Szokolczai Határőr. VII. évf. (*A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.*)
Szatmári Hétfő. I. évf.
Szenic-Miava és Vidéke. (Szenic.)
 VII. évf. (*A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.*)
Szentendre. I. évf.
Szent-Gotthárd. XVIII. évf. 1912/13.
Tamási Járás. II. évf.
Ugocsa megye. V. évf.
Tarsoly. (Ujszász.) IV. évf. *Havi folyóiratú lett.*
Tatabánya. II. évf.
Tokaj-Hegyalja. (Szerencs.) XXI. évf.
Ugocsa megye. (Nagyszőlős.)
Ujarad és Vidéke. I. évf.
Ujpesti Hírlap. Ujpesti Közlöny.
 VI = XXI. évf.

Vágsellye és Vidéke. VII. évf. *A nyitrai Felv. Hírek lenyomata.*
Vágújhelyi Hírlap. *Ugyanúgy.*
Veszprém és Vidéke. II. évf.
Vidék. (Nyitra.) I. évf.
 Összesen: 62.

IX. Hivatalos lapok.

VIDÉKEN.

A Vármegye. (Nagykároly.) I. évf. *Folyt.*: Szatmármegyei Hirmondó.
A Város Lapja. (Sátoraljaujhely.) I. évf.
Egyesületi Értesítő. A Borsódm. Gazd. Egyes. Hiv. Lapja. *L. a VII. csoportban.*
Vármegyei Híradó. (A Kisküküllő-várm. Jegyzők Hiv. Lapja.) (Dicső-szentmárton.) V. évf. *Folytatása*: Vármegyei Hírlap.
 Összesen: 4.

X. Hirdetési lapok.

VIDÉKEN.

A Magyar Erdész. Az Erdészeti és Vadászati Szaklap Hirdetési Közlönye. (Rimabánya.) XIII. évf.
 Összesen: 1.

XI. Melléklapok.

VIDÉKEN.

L. a X. csoportban.

II. Idegen nyelvűek.

I. Német nyelven.

Politikai lapok.

VIDÉKEN.

Bistritzer Deutsche Zeitung. (Beszterce.) I. évf.
Nagykikinda und Umgebung. XX. é. *A Gross-Kikindaer Zeitung-ba olvadt.*
Radikal. (Sopron.) XVIII. évf. *Folytatása*: Grenzpost.
 Összesen: 3.

Nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

Általános Műszaki Értesítő. Allgem. Technischer Anzeiger.

Finanzielle Blätter. XVIII. évf.
**Finanzielles Organ über die Buda-
 pester und Wiener Börse.**

Handels- und Gewerbeblatt. XVIII. évf. *És lenyomata*: Lokal-Zeitung.

Nationalökonomische Blätter. XXXVI. évf.

Saphir's Styx. XLIV. évf.

Ungarischer Holzhändler. XIX. évf. (*A Magyar Fakereskedő-be olvadt: ez kétnyelvű lett.*)

Ungarischer Kreditrat. XXIII—III.

Ungarländischer Zimmerer. X. évf.

Összesen: 9.

VIDÉKEN.

- Bácskai Ujság.** Bácskaer Zeitung. (Apatin.) XVII. évf.
Illustrierte Feuerwehr-Zeitung. (Pozsony.) XXIX. évf.
Lugoser Uik. I. évf.
Meine Heimat. (Brassó.) 1912/13. II. évf.
Neppendorfer Blätter. (Nagyszében.) X. évf.
Reform. (Pozsony.) XVII. évf.
 Összesen : 6.

II. Horvát nyelven.

III. Szerb nyelven.

Nem politikai lapok.

VIDÉKEN.

- БЕЧКЕРЕЧКЕ НОВИНЕ.** (Nagybecskerek.) I. évf.
ШКОЛСКИ ГЛАСНИК. (Ujvidék.) VI. évf.
СРПСКИ ГЛАС. (Nagykikinda.) VII. évf.
СРПСКИ СВЕТ. (Ujvidék.) I. évf.
ВРАЧ. (Ujvidék.) XVIII. évf.
ЗАНАТЛИЈСКО КОЈО. (Ujvidék.) I. évf.
 Összesen : 6.

IV. Román nyelven.

Nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

- Gazeta Română.** I. é.
 Összesen : 1.

VIDÉKEN.

- Progresul.** (Oravica.) VII. évf.
Solia Satelor. (Kolozsvár.) II. évf.
 Összesen : 4.

III. Többnyelvű lapok.*

BUDAPESTEN.

- Műszaki vívmányok.** Technische Errungenschaften. Anquêts techniques. (M., német.) *L. a VII. csop.*
Hungara Studento. (Magyar, esperanto.) *L. a VII. csop.*
Vállalkozás és Gyáripar. Unternehmung und Fabriksindustrie. (u., n.) *L. a VII. csop.*

IV. Tót nyelven.

Politikai lap.

BUDAPESTEN.

- Crvena Sloboda.** II. évf.
 Összesen : 1.

Nem politikai lapok.

BUDAPESTEN.

- Smotra.** I. évf.
 Összesen : 1.

VIDÉKEN.

- Hodonin.** (Holics.) II. évf.
 Összesen : 1.

VI. Vend nyelven.

Nem politikai lapok.

VIDÉKEN.

- Novine za Vogrske Slovence.** (Cserföld.) I. évf.
 Összesen : 1.

VII. Olasz nyelven.

Politikai lapok.

VIDÉKEN.

- Il Lavoratore.** (Fiume.) IV. évf.
 Összesen : 1.

VIII. Francia nyelven.

Nem politikai lap.

BUDAPESTEN.

- Revue Franco-Hongroise.** I. évf.
Havi folyóirattá lett.
 Összesen : 1.

IX. Angol nyelven.

Nem politikai lap.

BUDAPESTEN.

- Hungarian Puck.** I. évf.
 Összesen : 1.

* A magyar nyelvűek közé felvettük, tehát a létszámot nem gyarapítják.

A hirlapirodalom statisztikája.

I. Magyar nyelvű lap:

		1912-ben volt	új	1913-ban megszűnt	Különbözet
I. Politikai napi:	Budapesten	27	2	5	3
	vidéken ...	74	5	7	— 2
II. Politikai heti:	Budapesten	30	4	2	+ 2
	vidéken ...	131	7	15	— 8
III. Vegyestartalmú képes:	Budapesten	10	—	1	— 1
	vidéken ...	—	—	—	—
IV. Vallás-és nevelésügyi:	Budapesten	26	7	3	+ 4
	vidéken ...	25	8	8	—
V. Irodalmi:	Budapesten	5	2	1	+ 1
	vidéken ...	7	1	2	— 1
VI. Humoros:	Budapesten	19	—	3	— 3
	vidéken ...	15	1	3	— 2
VII. Szaklap:	Budapesten	253	38	52	— 14
	vidéken ...	66	21	22	— 1
VIII. Nem. polit. vegyestart:	Budapesten	7	5	7	— 2
	vidéken ...	187	41	62	— 21
IX. Hivatalos:	Budapesten	25	—	—	—
	vidéken ...	61	5	4	+ 1
X. Hirdetési:	Budapesten	5	—	—	—
	vidéken ...	2	—	1	— 1
XI. Vegyes melléklap:	Budapesten	51	1	—	+ 1
	vidéken ...	10	1	1	—
Összesen	Budapesten	458	59	74	— 15
	vidéken ...	578	90	72	+ 16
Együttvéve	1,036	149	146	+ 3

II. Nem magyar nyelvű lap:

		1912-ben volt	új	1913-ban megszűnt	Különbözet
I. Német	polit. Budapesten	14	2	—	+ 2
	vidéken —	32	2	3	— 1
	nem polit. Budapesten	28	4	9	— 5
	vidéken ...	37	4	6	— 2
Összesen...	...	111	12	18	— 6

		1912-ben volt	új	1913-ban megszűnt	Különbözet
II. Horvát	polit. vidéken ...	4	—	—	—
	nem polit. Budapesten	4	—	—	—
	vidéken ...	1	—	—	—
	Összesen... ..	9	—	—	—
III. Szerb	polit. Budapesten	1	—	—	—
	vidéken ...	1	—	—	—
	nem polit. Budapesten	1	—	—	—
	vidéken ...	8	6	6	—
Összesen... ..	11	6	6	—	
IV. Román	polit. Budapesten	2	—	—	—
	vidéken ...	8	—	—	—
	nem polit. Budapesten	2	1	1	—
	vidéken ...	17	—	4	— 4
Összesen... ..	29	1	5	— 4	
V. Tót	polit. Budapesten	4	—	1	— 1
	vidéken ...	7	—	—	—
	nem polit. Budapesten	1	—	1	— 1
	vidéken ...	3	1	1	—
Összesen... ..	15	1	3	— 2	
VI. Vend	nem. pol. vidéken ...	—	1	1	—
VII. Olasz	polit. vidéken ...	3	—	1	+ 1
	nem polit. vidéken ...	3	1	—	+ 1
VIII. Francia	polit. Budapesten	1	—	—	—
	nem polit. Budapesten	—	1	1	—
IX. Angol	nem polit. Budapesten	1	1	1	—
X. Orosz (rutén)	nem polit. Budapesten	1	—	—	—
	vidéken ...	1	—	—	—
XI. Cseh	polit. vidéken ...	1	—	—	—
XII. Héber	nem polit. vidéken ...	1	—	—	—
XIII. Latin	nem polit. Budapesten	1	—	—	—
Összegezés:	polit. Budapesten	22	2	1	— 1
	vidéken ...	56	2	4	— 2
	nem polit. Budapesten	39	7	13	— 6
	vidéken ...	71	13	18	— 5
Együttvéve	188	24	36	— 12	

Azaz: magyar nyelvű lap volt (1912-ben 1,036) 1913-ban 1,039

idegen « « » (1912-ben 188) 1913-ban 176

Végösszeg 1,214 lap.

II.

Folyóiratok.

Összeállította: FITOS VILMOS dr.

A) Új folyóiratok.

I. Magyar nyelvűek.

Az adó. Gyakorlati irányú adó-, illeték- és általános pénzügyi közlemények. Budapest. Szerk. Szepesi Mihály. Nyom. Rózsa Jenő. Megj. havonta. Évi 6 K, száma 1 K.

Agyag- és üvegmunkás. A magyarországi fazekasok, kályhások, üveg-, porcellán- és rokonszaktmák munkásai érdekét képviselő szakközlöny. Budapest. Szerk. Filipovits Antal. Nyom. Goldstein József. Megj. havonta. Évi 8 K.

Az Alföld. Kecskemét. Szerk. Löwy Ödön. Nyom. Szél Nándor. Megj. havonta. Évi 12 K.

Alföldi Szemle. Szolnok. Szerk. Róth Dezső. Nyom. Róth Dezső. Megj. havonta. Évi 6 K, száma 60 f.

Bádogos mesterség. Kispest. Szerk. Sztipán István. Nyom. Meyer Ernő és tsa. Megj. hav. Évi 10 K.

Baranyai kálvinista lobogó. A «Felsőbaranyai Kálvin-szövetség» hivatalos lapja. Siklós. Szerk. Csiksz Szándor. Nyom. Siklós-Drávavölgyi kny. Megj. hav. Évi 60 f.

Barlangkutatás. Kiadja a magyarhoni földtani társulat barlangkutató szakosztálya. Budapest. Szerk. Kadić Ottokár. Nyom. Fritsz Ármin. Megj. évenként 4-szer. Évi 3 K.

A bélyeg. A magyar bélyeggyűjtők lapja. Budapest. Szerk. Haraszthy Lajos. Nyom. «Siklós-Drávavölgyi kny.» Évi 2 K 40 f, száma 20 f.

Bélyegtőzsde híradó. Philatelisták iro-

dalmi revue. Budapest. Szerk. Szögyéni Gyula. Nyom. Jókai kny. Megj. havonta. Évi 1 K 20 f, száma 16 f.

Betonszemle. Cement, cementárú, működő, beton és vasbetonépítmények közlönye. Budapest. Szerk. Enyedi Béla. Nyom. Kereskedelmi kny. Megj. hav. Évi 12 K, száma 1 K 40 f.

Budai képes lapok. Szépirodalmi és művészeti képes folyóirat. Budapest. Szerk. Viraág Béla. Nyom. Attila kny. Megj. hav. Évi 6 K, száma 50 f.

A budapesti helyi érdekű vasutak hivatalos értesítője. Budapest. 15. évf. Szerk. ? Nyom. Budapesti helyi érdekű vasutak kny. Megj. ? Évi ? K.

Budapesti Szalon Ujság. Szépirodalmi folyóirat. Budapest. Szerk. Kabdebó Béla. Nyom. Magyarországi baptisták nyomdája. Megj. hav. Évi 40 K.

Cserkész őrszem. Képes ifjúsági cserkészlap. Budapest. Szerk. Perényi Dezső. Nyom. Károlyi György. Megj. hav. Évi 3 K 60 f.

A dunáninneni ág. hitv. ev. egyházkerületi tanítók szava. Tanügyi folyóirat. Balassagyarmat. Szerk. Huszák József. Nyom. Székely Samu. Megj. hav. Évi 2 K.

Egyházi híradó. Budapest. Kiadja a budapesti III. kerületi (óbudai) református egyház. Szerk. Kontra Aladár. Nyom. Corvina kny. Megj. évenként 10-szer. Évi 60 f.

Építőipari hitel. Az építőiparosok és anyagkereskedők országos hitelezői

védjegyletének hivatalos közlönye. Budapest. Szerk. Emödi Aladár. Nyom. Goldfinger Mór. Megj. hav. Évi 10 K.

Értesítő. (Arad.) III. évf. Előbb: Éjjeli mulatók tulajdonosainak havi értesítője.

Értesítő. A szociális missziótársulat és a vele kooperáló kath. női egyesületek lapja. II. évf. Budapest. Szerk. Ghitay Margit. Nyom. Stephaneum kny. Megj. kéthav. Évi 60 f.

Fogászok lapja. A magyarországi fogtechnikusok hivatalos lapja. Kiadja: a «Budapest székesfővárosi fogtechnikusok ipartestülete». Dentisten Blatt. Budapest. Szerk. Doehner Kamill. Nyom. Wiesinger József. Megj. hav. Évi 12 K, száma 1 K.

A fővárosi paedagógiai könyvtár értesítője. Budapest. Szerk. Ozorai Frigyes. Nyom. Székesfővárosi házi kny. Megj. ? Évi ? K. (A fővárosi könyvtár értesítőjének melléklete.)

Független hirlap. Politikai és közgazgatási folyóirat. Nagykőrös. Szerk. Dobos László. Nyom. Sárík Gyula, Czegléd. Megj. hav. Évi 4 K.

Gabonakereskedelem. Közgazdasági és szociális irányú folyóirat. A gabonakereskedelmi tisztviselők országos egyesületének hivatalos lapja. Budapest. Szerk. Párczer Tivadár. Nyom. Pátria kny. Megj. hav. Évi 20 K.

Gazdák érdeke. Mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari növények lapja. Budapest. Szerk. Berger Gyula. Ny. Breuer Ármán. Megj. hav. Évi 10 K.

Gazdasági értesítő. (Szombathely.) XXXV. évf. Előbb: Egyesületi Ért.

Gazdasági lapok. (Eperjes.) XVIII. évf. Előbb: Gazdasági Értesítő.

Géniusz. Művészeti, szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági folyóirat. Budapest. Szerk. Géczy Ede. Nyom. Wolf-nyomda, Besztercebánya. Megj. hav. Évi 5 K, száma 40 f.

Géperővel. Közlemények speciális mezőgazdasági, ipari gépekről és automobilokról. Budapest. Szerk. Hahn Hugó. Nyom. Weiss L. és F. Megj. hav. Évi ? K.

Görög katolikus népiskola. A munkácségyházmegyei gör. kath. kántortanító-egyesület közlönye. Ungvár. Szerk. Melles Gyula. Nyom. Unio kny. Megj. évente 10-szer. Évi 4 K.

A gőzmozdony. Műszaki folyóirat a

mozdony és egyéb technikai ismeretek terjesztésére. Budapest. Szerk. Ledács Kiss Aladár. Nyom. Magyar fénynyomdai r.-t. Megj. negyedévenként. Évi 2 K.

Gyorsírástudomány. Budapest. Kiadó: a Gyorsírástudományi Társulat elméleti szakosztálya. Szerk. Radnai Béla. Nyom. Heisler és Kószol. Megj. hav. Évi 1 K 20 f. (Melléklet: Diák gyorsíró világ. Az országos diák gyorsíró szövetség hivatalos lapja. Szerk. Teőreök Aladár.)

Haladás. Kulturpolitikai és irodalmi szemle. Az «Országos magyar népművelődési egyesület» hivatalos közlönye. Budapest. Szerkeszti Harsányi Ferenc. Nyom. Boros György, Újverbás. Megj. hav. Évi 5 K.

Hatvani méhészek és kisczudák lapja. Méhészeti és gazdasági ismeretterjesztő kézirott szaklap. Hatvan. Szerk. Sáfrán Károly. Litografálja Sáfrán K. Megj. hav. Évi 3 K.

Hírek a szénsaviparról. Havi folyóirat a szénsav- és szikvizgyárak részére. Budapest. Szerk. Pogány Gyula. Nyom. ifj. Kellner Ernő. Megj. hav. Évi 2 K.

Hirlapterjesztő munkás. Hirlapterjesztő munkások és munkásnők érdekeit védő gazdasági és társadalmi lap. Budapest. Szerk. Burián József. Nyom. Világosság kny. Megj. hav. Évi 2 K 90 f, száma 24 f.

Interieur. Művészeti folyóirat. Budapest. Szerk. Kovács Béla. Nyom. Jókai kny. r.-t. Megj. hav. Évi 20 K.

Az iparujság. Az alakulandó Iparos Sajtóiroda stb. hivatalos lapja. II. évf. Budapest. Szerk. Abádi Márton. Nyom. «Merkantil» kny. Megj. ? Évi 20 K.

Jegyzők és egyéb községi tisztviselők országos nyugdíjpótló egyesületének értesítője. Budapest. Szerk. ? Nyom. Országos központi községi kny. r.-t. Megj. ? Évi ? K.

A jegyzők lapja. A községi, kör-, segédjegyzők és összes községi alkalmazottak és a községek érdekeinek megvédésére. Nagyhöflány. Szerkeszti Ormosy Károly. Nyom. Röttig Gusztáv és fia. Sopron. Megj. hav. Évi 3 K.

Jogakadémiai szemle. A jogakadémiai tanárok országos egyesületének hivatalos lapja. Kassa. Szerk. Kiss Albert. Nyom. Vitéz Á. utóda. Megj. évnegyedenként. Évi 12 K.

Karcag. Szépirodalmi és tudományos havi folyóirat. Karcag. Szerk. Pásztor Géza. Nyom. Nagy Lajos és tsai. Megj. hav. Évi 6 K. száma 50 f.

Katholikus iskola. A pécselyházmegyei tanhatóság hivatalos közlönye. Pécs. V. évf. Szerk. Kóródy Miklós. Nyom. Dunántúl kny. r.-t. Megj. évenként 10-szer. Évi 2 K, száma 10 f.

A kath. sajtóhölgybizottság kis közlönye. Budapest. Szerk? Nyom. Jurcsó Antal, Kalocsa. Megj. szabad időközökben. Tagilletmény gyanánt.

Kertészeti Közlöny. Szakismeretterjesztő lap. Piski. Szerk. Papp Samu. Nyom. Kroll Gyula. Déva. Megj. hav. Évi 2 K.

Kisküküllőmegyei tanügy. Nevelés-oktatásügyi havi folyóirat. A kisküküllőmegyei általános tanítóegyesület és a királyi tanfelügyelőség hivatalos közlönye. Dicsőszentmárton. V. évf. Szerk. Halmágyi Samu. Nyom. Dosztál Kálmán «Erzsébet» kny. Megj. hav. Évi 5 K.

Kolozsvári gyorsíró. Vegyes tartalmú időszaki folyóirat a Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírás fejlesztése- és terjesztésére. Kiadja az Erdélyrészi gyorsírók társasága. Kolozsvár. Szerk. Varjú János. Nyom. Gámán János örököse. Megj. évnegyedenként. Évi 2 K.

Komárom. A Jókai közművelődési és múzeum egyesület hivatalos értesítője. Komárom. Szerk. Alapi Gyula. Nyom. Jókai kny. r.-t. Megj. évnegyedenként. Évi 8 K.

Kossuth Lajos lapja. Politikai és társadalmi folyóirat. Budapest. Szerk. Wagner Károly. Nyom. Uránia kny. Megj. hav. Évi 8 K, száma 80 f.

Központi építkezési szemle. Az építőipar és építési anyagpiac értesítője. Budapest. II. évf. Szerk. Hollós István Ödön. Nyom. Uránia kny. Megj. hav. Évi 10 K.

Külsősomogy. A külsősomogyi ref. lelkészegyesület egyháztársadalmi folyóirata. Gyöng. Kiadja a Külsősomogyi ref. lelkészegyesület. Szerk. Szilágyi Béla. Nyom. Engel József. Megj. évenként 8-szor. Évi 1 K.

Levéltárosok lapja. A törvényhatósági levéltárosok országos egyesületének hivatalos értesítője. Budapest. Szerk. Alapi Gyula. Nyom. Spitzer Sándor,

Komárom. Megj. évnegyedenként. Évi 10 K.

A magyar amatőrfényképezők orsz. szövetsége értesítője. Budapest. Szerk. Szakál Géza és Kankovszky Ervin. Gépírás. Megj. hav. Évi ? K.

Magyar erdősz. Erdészeti és vadászati szaklap. Borsod-Gömör-Heves-megyeék erdőszeti egyesületének hivatalos közlönye. Rimabánya. XIII. évf. Szerk. Mitske Gusztáv. Nyom. Székely és Illés, Ungvár. Megj. negyedévenként. Évi 6 K.

A magyar föld. Birtokpolitikai és ingatlanforgalmi közlöny. Budapest. Szerk. Apsay V. János. Nyom. Magyarországi bapústák kny. Megj. hav. Évi 4 K, száma 20 f.

Magyar föld. Közgazdasági és idegenforgalmi lap. Az alföldi gazdasági egyesület, a szegedvidéki baromfihenyésztők egylete, a szegedvidéki méhészegylet stb. hivatalos lapja. Szeged. XXII. évf. Szerk. Bodor Antal. Nyom. Engel Lajos. Megj. hav. Évi 4 K.

Magyar hanglemez újság. Magyar beszélőgép- és hanglemez ipari és kereskedelmi szakközöly. Gramofontulajdonosok lapja. Budapest. Szerk. Greiner Antal. Nyom. Műszaki irod. és nyomdai r.-t. kny. Megj. hav. Évi 4 K.

Magyar kalász. Gazdasági, természeti, szövetkezeti, állatvédelmi ismereteket terjesztő és a magyar ipart pártoló képes gyermeklap. Hontszob. 1912. Szerk. Lacsny Ferenc. Nyom. Pestvidéki kny. Vác. Megj. hav. Évi 3 K.

A magyar kereskedő kertész. A magyar kereskedelmi kertészek orsz. szövetsége hivatalos lapja. Budapest. Szerk. Tost Ferenc. Nyom. Goldstein József. Megj. hav. Ingeny.

Magyar kézműipar. Társadalmi és közgazdasági havi folyóirat. Budapest. Szerk. Tanka Tibor. Nyom. Apostol nyomda. Megj. hav. Évi 2 K 40 f.

Magyar könyvkereskedő. A magyar könyv- és zeneműkereskedő alkalmazottak orsz. egyesületének közlönye. Budapest. XIII. évf. Szerk. Rónai Ármin és Kertész Dezső. Nyom. Rózsa Kálmán és neje. Megj. hav. Évi 6 K, száma 50 f.

A magyarorsz. gyógyszerész-egyesület hivatalos értesítője. Budapest.

Szerkeszti Rossberger József. Nyom. Stephaneum kny. Megj. évharmadonként. Évi ? K. Tagoknak ingyen.

Magyar őrszem. Budapest. Kiadja a magyar tanítók turista - egyesülete. Szerk. Tas József. Nyom. Elek-ny. Megj. évenként 10-szer. Évi 4 K, száma 20 f.

Magyar renaissance. Lásd: Renaissance.

Magyar szijgyártó- és nyerges-ipar. A szijgyártók és nyergesek országos szövetségének hivatalos közlöny. Budapest. Szerk. Kaufmann Béla. Nyom. Kaufmann József és tsa. Megj. hav. Évi ? K.

Magyar zsidó. Orth. zsidó felek. és társadalmi lap. Az orthodox központi iroda hivatalos közlöny. Budapest. Szerk. ? Nyom. Neuwald Illés utódai. Megj. ? Évi 12 K.

Május. Irodalmi folyóirat. Budapest. Szerk. Kázmér Ernő és Pajzs Elemér. Nyom. «Meteor»-kny. Megj. hav. Évi 10 K, száma 1 K.

Méhész. Bienenzüchter. Stupar. A délmagyarországi méhészegyesület közlöny. Temesvár. (Magyar, német, román.) Szerk. Dér István. Nyom. Hunyadi kny. Megj. hav. Évi 4 K.

Mezőgazdasági közlemények. A «Központi értékesítő szövetkezet» hivatalos lapja. III. évf. Budapest. Szerk. Paur Ödön. Nyom. Corvina kny. Megj. negyedévenként. Évi 1 K.

A mi lapunk. Budapest. Előbb: Katolikus háziasszonyok lapja. (Melléklet: A mi lapunk. Dolgozó nők lapja.)

Modern közigazgatás. Társadalmi szaklap. Budapest. Szerk.-bizotts: Miskolczy László, Lehel Antal, Szilárd Rezső. Nyom. Laiszky János, Esztergom. Megj. hav. Évi 12 K.

Motortulajdonosok lapja. Eger. Sz. Faragó József. Nyom. Dobó István. Megj. hav. Évi 6 K, száma 60 f.

Műszaki közlemények. Mérnöki szaklap, közérdekű műszaki és közgazdasági ismeretek terjesztésére és népszerűsítésére. Kassa. Kiadja a Felsőmagyarországi mérnökegyesület. Szerk. Oláh Béla. Nyom. Kassai kny. Megj. negyedévenként. Évi 3 K.

Műszaki magántisztviselő. Lásd: Műszaki vállalatok tisztviselőinek közlöny.

Műszaki vállalatok tisztviselőinek

közlönye. A gyáripari és műszaki tisztviselők érdekeit szolgáló közgazdasági és szociálpolitikai lap. A «Műszaki vállalatok tisztviselőinek országos szövetsége» hivatalos lapja. Budapest. Szerk. Selymes Emil. Nyom. Merkantil kny. Megj. hav. Évi 12 K, száma 1 K.

Műszaki vívmányok. Ipari és szabadalmi közlöny. Technische Errungenschaften. Budapest. (Magyar, német.) Szerk. Szalárdi Béla. Nyom. Pless Ignác. Megj. hav. Évi 10 K.

Nagyszombeni kath. egyházi tudósító. Nagyszomben. Szerk. Nyirő József. Ny. Budovszky L. Megj. hav. Évi 1 K 50 f, száma 10 f.

A nemzeti népszövetség közlöny. Budapest. Szerk. Baján Gyula. Nyom. Pallas kny. Megj. hav. Évi 2 K.

Országos gépész-szövetség lapja. (Magyar gépipar.) Budapest. XXII. é. Szerk. Veszely Ferenc. Nyom. Thália kny. Megj. hav. Évi 6 K.

Országos szövetség. A magyarországi szállodai, éttermi és kávéházi alkalmazottak szociális érdekeit védő és előmozdító szaklap. A magyarországi szállodai éttermi és kávéházi alkalmazottak országos egyesületének hivatalos közlöny. Budapest. Szerk. Boór Jenő. Nyom. Világosság kny. Megj. hav. Évi 24 K.

Az otthon. A felvidéki műbarátok köre folyóirata. Miskolcz. Szerk. Bcđor Antal. Nyom. Klein és Ludvig. Megj. évenként 10 szám. Évi 4 K. (A Miskolczi Napló melléklapja.)

A papirkereskedő. Der Papierhändler. Budapest. Szerk. Vidor Armin. Nyom. Uránia kny. Megj. hav. Évi 6 K.

Petrezselyem. Az eperjesi jótékony leányegyesület hivatalos közlöny. Eperjes. Szerk. Anonymus. Nyom. Kósch Árpád. Megj. ? Ára 40 f.

Reklám. Erdélyrészi hirdetési közlöny, útmutató és címtár. Maros-Vásárhely. Szerk. Mika Ottokár. Nyom. Benkő László. Megj. hav. Évi ? K, száma 25 f.

Renaissance. Szépirodalmi, művészeti és kritikai folyóirat. Budapest. Szerk. Balás Tivadar. Nyom. Szabadság kny. Kecskemét. Megj. hav. Évi 4 K, száma 40 f.

Rend-tartományi közlöny. Gyöngyös.) II. évf. Előbb: Tartományi Közlöny.

Soroksárpéteri-i Közlöny. Társadalmi, községi-politikai és gazdasági havi lap. Soroksárpéteri. Szerk. Békéssy Sándor. Nyom. Magyarországi bap-tisták kny. Budapest. Megj. hav. Évi 1 K 20 f, száma 10 f.

Századok legendái. Budapest. Szerk. Virter Ferenc. Nyom. Hornyánszky Viktor kny. Megj. hav. Évi 48 K, száma 5 K.

Székesfővárosi altisztek és szolgák közművelődési, önégyedző és temetkezési egyesületének hivatalos lapja. Budapest. Szerk. Fogarassy Károly. Nyom. Fővárosi Hirmondó kny. Megj. hav. Évi 2 K, száma 20 f.

Szövetkezeti szemle. (Gazdasági és ipari szövetkezés.) A felsődunai szövetkezetek szövetsége és a kötelékéhez tartozó szövetkezetek hivatalos lapja. Komárom. Szerk. Székely Antal. Nyom. Spitzer Sándor. Megj. hav. Évi ? K. Tagoknak ingyen.

Aszötvetség. Bndapest. IV. évf. Előbb : Az egyesület.

Tanítószövetség. A bács megyei tanítószövetség hivatalos közlönye. Szabadka. II. évf. Szerk. Partsetich Ernő. Nyom. Lipsitz és Lampel. Megj. évenként 10-szer. Évi 3 K, száma 40 f.

Tarsoly. Ujszászi társadalmi helyi lap. Ujszász. IV. évf. Szerk. Mózer Rezső. Nyom. Sárík Gyula, Czegléd. Megj. hav. Évi 4 K.

Tartalékos tisztí közlöny. Országos katonai szaklap, a vasvármegyei tart. tisztí egyesülés hiv. közlönye. Szombathely. Szerk. Zimmermann Károly. Nyom. Lintner és Számedly. Megj. ? Évi 6 K.

Természetes életmód. A magyarországi veget. egyesület folyóirata. Budapest. Szerk. Bicsérdy Tibor. Nyom. Sárík Gyula, Czegléd. Megj. kéthav. Évi ? K, száma 40 f.

Testedzők. A pesti magyar keresk. bank tisztviselőinek testedző egyesülete hivatalos közlönye. Budapest. Sz. Biernacki Szilárd. Nyom. Gonda János, «Papyrus» kny. Megj. hav. Évi ? K. Tagoknak ingyen.

Tolnai reformátusok lapja. Egyház-társadalmi lap. Szekszárd. Szerk. Göde Lajos, Okos Gyula, Szappanos Gyula. Nyom. Szekszárd. Megj. évenként 10-szer. Évi 1 K.

Turán. A Turáni-társaság (Magyar

ázsiai társaság) folyóirata. Budapest. Szerk. Paikert Alajos. Nyom. Fritz Ármin. Megj. kéthavonként. Évi 6 K, száma 1 K.

A tükör. Pápa. Szerk. a theologiai akadémia hallgatóinak közreműködésével Kis József. Nyom. Főiskolai kny. Megj. évenként 10-szer, száma 4 f.

Új élet. Havi folyóirat a népművelés köréből. Budapest. VIII. évf. Szerk. Bárczy István, Weszely Ödön, Wildner Ödön. Nyom. Korvin testv. Megj. hav. Évi 20 K, száma 2 K. (Ez évf. egyúttal a «Népművelés» VIII. évfolyama is s magában foglalja a «Népnevelők lapja» 48. évfolyamát.)

Új ígék. Irodalmi, művészeti folyóirat. Veszprém. Szerk. Diego-Ludvigh Kálmán. Nyom. Vörösmarty-kny. Devescer. Megj. évenként 10-szer. Évi 5 K.

Új művészet. (Budapest.) I. évf. (1912—1913.) Előbb: Szabad művészet.

Utazók és ügynőkök lapja. Az Arad és vidéke kereskedelmi utazók és ügynőkök egyesületének hivatalos közlönye. Arad. Szerk. Lakatos Aladár. Ny. Keppich Zsigmond. Megj. hav. Évi 6 K, száma 50 f.

Ütmesterek lapja. Műszaki, ütügyi és közzgazdasági lap. Budapest. VI. évf. Szerk. Molnár Béla. Nyom. Schulhof Károly. Megj. hav. Évi 12 K.

Utolsó idők. Katholikus valláserkölcsi, társadalmi és közművelődési havi folyóirat. Budapest. Szerk. Cserényi Ernő. Nyom. Jedlovsky István. Megj. hav. Évi 2 K, száma 20 f.

Vakok ügye. Budapest. X. évf. (1912-ben szünetelt.)

A «Vármegyei díjnokok orsz. szövetségének hivatalos közlönye. (Időszaki értesítő.) Kassa. Szerk. ? Nyom. Vitéz A. utóda. Megj. ? Évi ? K.

Vasasok lapja. A «Vaskereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete» hivatalos lapja. Budapest. Szerk. Walter Károly. Nyom. Rusznák és Türk. Megj. hav. Évi ? K.

A világosság. Az élő Isten egyházának hivatalos közlönye. Ujvidék. Szerk. Nikos J. J. Nyom. Ivkovic György. Megj. hav. (?) Évi 2 K.

Zeneközlöny. Budapest. XII. évf. Szerk. Demény Dezső. Nyom. Pesti kny. Megj. hav. Évi 10 K.

Összesen : Budapestén 65.
Vidéken 42.

II. Idegen nyelvűek.

Archiv für jüdische Familienforschung. Wien. Szerk. Hirschl Berthold. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. Megj. évente 6-szor. Évi 6 K, száma 1 K 20 f.

Bulletin sténographique de Budapest. Revue sténographique, scientifique, littéraire et artistique. Organe officiel de la société nationale des sténographes hongrois. Budapest. Szerk. Lévy F. Nyom. Dugonics kny. Szeged. Megj. ? Évi ? K.

Cuvântul adevărului. Revista bisericească. Hátszeg. Szerk. Manu Leo J. Nyom. «Carmen» kny. Kolozsvár. Megj. hav. Évi 10 K.

Debet und Credit. Budapest. IV. évf. 1912-ben szünetelt.

Heimat. Bacskauer evangelisches Volksblatt. Zombor. Szerk. Lombos Alfréd. Nyom. Baits Vladimir. Megj. hav. Évi 3 K.

The Hungarian Spectator. Journal of the british-american literary society in Hungary. Budapest. Szerk. Yolland Arthur. Nyom. Franklin-társulat kny. Megj. hav. Évi 4 K.

Ipel' a Rimava. Slovenský sociálny mesačný časopis. Losonc. Szerk. Virostek János. Nyom. Engel István. Megj. hav. Évi ? K.

Katholische Pfarrblätter. Nagyszében. Szerk. Nyirő József. Nyom. Budovsky L. Megj. hav. Évi 1 K 50 f, száma 10 f.

Mitteilungen der fontes rerum transylvanicarum. Kolozsvár. 1912. Szerk. Veress András. Nyom. Stief Jenő és tsa. Megj. időszakonk. Ingyen.

Noi. Organul studențimii romane. Revistă social-culturală ilustrată. Kolozsvár. Szerk. Bianu Jenő. Nyom. «Carmen» kny. Megj. hav. Évi 6 K.

Nové Časy. Casopis pre vzdelenie slovenského ľudu. Rózsahegy. Szerk. Devečka András és Srobár Vavro. Nyom. Parička János. Megj. hav. Évi 2 K.

Oriental Român. Revista politică și culturală. Kolozsvár. Szerk. Moldovan V. E. Nyom. «Carmen» kny. Megj. hav. Évi 10 K, száma 1 K.

Der Photo-Händler. Organ des Reichsverbandes österreich-ungarischer Photo-Händler. Wien. Szerk.

Köhler Alajos. Megj. hav. Évi ? K. Tagoknak ingyen.

Pokrok. Mesečník venovaný ku poučeniu a vzdelaniu slovenského ľudu. Szakolcza. X. évf. Szerk. Teslik József. Nyom. Teslik József. Megj. hav. Évi 2 K, száma 4 f.

Rolnicka čítanka. Casopis pre hospodárov. Budapest. Szerk. Stéfánék Antal. Nyom. Budapesti nyomda és lapkiadó r.-t. kny. Megj. hav. Évi 4 K 34 f.

Románul Târnavean. Dicsőszentmárton. Szerk. Petrasiu Sándor. Nyom. Gör. kath. szemináriumi kny. Balázsfalva. Megj. hav. Évi 1 K 50 f, sz. 16 f.

Szvetlo. Listok dlya ugro-ruszkých dobrích gyetyoj. Ungvár. Szerk. Szkiba O. Teofan. Nyom. Unió kny. Megj. hav. Évi 1 K.

Svetlo Sveta. Časopis venovaný vonkajšej missii. Mosóc. Szerk. Hlaváč Milán. Nyom. Turócszentmártoni kny. Turócszentmárton. Megj. hav. Évi 2 K.

Szrpszki radenik. Budapest. III. évf. Szerk. Silniger P. Nyom. Hornyánszky Viktor. Megj. negyedévenként. Évi 2 K. (A társlapokkal együtt.)

Der Universal-Anzeiger. Fachorgan für Philatelie und Sammelwesen. Zentrale der «Intern. Schutzliga für Philatelisten». Wien. VII. évf. Szerk. Klöss Károly. Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. Megj. hav. Évi 2 K 40 f.

Viața. Organ special de asigurare. Az életkérdés. Életbiztosítási közlöny. Temesvár. (Román, magyar.) Szerk? Nyom. Weisz Márk. Nagylak. Megj. hav. Évi ? K.

Wiener Volkszeitung. Organ für Politik, Volkswirtschaft, Kunst und Literatur. Wien. 38. évf. Szerk. Marcus Jenő. Nyom. Alkalay Adolf és fia, Pozsony. Megj. hav. Évi 20 K.

Zeitschrift für den gesamten Sicherheitsdienst. Vierteljahrsschrift für die berufliche Fortbildung aller Sicherheitsorgane. Wien. Szerk? Nyom. Röttig Gusztáv és fia, Sopron. Megj. negyedévenként. Évi 5 K, száma 2 K.

Összesen: Budapesten 5.
Vidéken 18.

B) *Megszűnt folyóiratok.*

I. Magyar nyelvűek.

- Acetilén és karbid.** (Budapest.) II. évf.
- Bányászat.** (Selmeczbánya.) I. évf.
- Bíróági végrehajtó.** (Zombor.) VII. évf.
- Családtörténeti értesítő.** (Szombathely.) II. évf.
- Diákélet.** (Zombor.) II. évf.
- Az egyesület.** (Budapest.) IV. évf. Lásd: A Szövetség.
- Egyesületi értesítő.** (Szombathely.) XXXV. évf. Lásd: Gazdasági értesítő.
- Egyházi értesítő.** (Kolozsvár.) III. évf.
- Éjjeli mulatók tulajdonosainak havi értesítője.** (Arad.) III. évf. Lásd: Értesítő.
- Első magyarországi reklám-újság.** (Lugos.) II. évf.
- Felvidéki közművelődés.** (Nyitra.) III. évf.
- Gazdasági értesítő.** (Eperjes.) XVIII. évf. Lásd: Gazdasági lapok.
- Gazdasági tudósító.** (Rimaszombat.) XVII. évf.
- Graphica.** (Budapest.) XXV. évf.
- Hírharang.** (Budapest.) IV. évf.
- Húsipari munkások lapja.** (Budapest.) VIII. évf.
- Az igazság tanuja.** (Budapest.) XIX. évf.
- Iparállam.** (Budapest.) II. évf.
- Kassavidéke.** (Kassa.) XIV. évf.
- Katolikus háziasszonyok lapja.** (Budapest.) VI. évf. Lásd: A mi lapunk.
- Keresztény leányok lapja.** (Magyar-kimle.) II. évf.
- Kertészeti lapok.** (Budapest.) XXVIII. évf.
- Kiskereskedők lapja.** (Nagyvárad.) XIII. évf.
- Komáromi szemle.** (Komárom.) III. évf.
- Magyar festékkereskedő.** (Budapest.) II. évf.
- Magyar gummi- és asbestújság.** (Budapest.) II. évf.
- Magyar kalász.** (Hontszob.) II. évf.
- Magyar kisednevelés és népoktatás.** (Eperjes.) XIX. évf.
- Magyar kosáripár.** (Budapest.) II. évf.
- Magyar közművelődés.** (Budapest.) VI. évf.
- Magyar köztársaság.** (Hódmezővásárhely.) III. évf.
- Magyar népoktatás.** (Nyitra.) II. évf.
- A magyarországi katolikus legényegyesületek országos szövetségének hivatalos közlönye.** (Kolping. Budapest.) XV. sorozat.
- Mazdaznan.** (Temesvár.) II. évf.
- Miskolczi munkásújság.** (Miskolcz.) évf.
- Munkásbiztosítási tanácsadó.** (Budapest.) II. évf.
- Nemzeti népoktatás.** (Nyitra.) II. évf.
- Nógrád, hont és gömöri pénzügyi tisztviselők egyesületének lapja.** (Losoncz.) IV. évf.
- Paedagogiumi lapok.** (Budapest.) X. évf.
- Polgár-őr.** (Losoncz.) V. évf.
- Szabad szó.** (Ujvidék.) II. évf.
- Szakács.** (Budapest.) VI. évf.
- A szikvíz- és szénsavipar lapja.** (Budapest.) V. évf.
- Tanügyi értesítő.** (Besztercze.) XVIII. évf.
- Tanügyi tanácskozó.** (Dés.) XX. évf.
- Természet.** (Budapest.) II. köt.
- Történelmi közlemények.** (Kassa.) IV. évf.
- Trencsénvármegyei tanügy.** (Trencsén.) III. évf.
- Ujszentanna.** (Ujszentanna.) III. évf.
- Útközben.** (Budapest.) VI. évf.
- Ügyvédjelöltek lapja.** (Budapest.) IV. évf.
- Városi közlöny.** (Kolozsvár.) IV. évf.
- Védjegyjogi közlöny.** (Budapest.) II. évf.
- Vezericsillagunk.** (Budapest.) III. évf.

Összesen: Budapesten 23.
Vidéken 31.

II. Idegen nyelvűek.

- Adevërul.** (Budapest.) X. évf.
Bollettino delle opere di recente acquisto. (Fiume.) II. évf.
Gemeinnützige Blätter. (Medgyes.) II. évf.
Gut Licht! (Sopron.) XII. évf.
Mitteilungen der Fontes rerum transylvanicarum. (Kolozsvár.) II. évf.
Monatschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums. (Pozsony.) 57. évf.
Naša gospa lurdska. (Fiume.) VI. évf.
Nova borba. (Budapest.) II. évf.
Occident hungara stelo. (Pozsony.) II. évf.
- Panonio.** (Győr.) II. évf.
Der Pionier. (Medgyes.) II. évf.
Der Polizei- und Kriegshund. (Wien-Sopron.) V. évf.
Svätá rodina. (Árvafejérpatak.) VI. évf.
Szekula Briefmarken-Verkehr. (Budapest.) Lásd: Ungarischer Briefmarken-Sammler.
Ungarischer Briefmarken-Sammler. Budapest. XIII. évf. Előbb Szekula Briefmarken-Verkehr.
Ungarwein - Export - Revue. (Budapest.) VIII. évf.
 Összesen: Budapesten 5.
 Vidéken II.

Folyóiratok statisztikája.

Magyar nyelvű folyóiratok.

	Megszüntek	Ujak	Különbözet
Budapesten --- --- --- --- --- --- ---	23	65	+42
Vidéken --- --- --- --- --- --- ---	31	42	+11
Együttvéve --- --- ---	54	107	+53

Nem magyar nyelvűek :

		Megszüntek	Ujak	Különbözet
Német :	Budapesten	3	1	— 2
	vidéken ---	6	8	+ 2
Román :	Budapesten	1	—	— 1
	vidéken ---	—	5	+ 5
Tót :	Budapesten	—	1	+ 1
	vidéken ---	1	4	+ 3
Esperanto :	Budapesten	—	—	—
	vidéken ---	2	—	— 2
Szerb :	Budapesten	—	1	+ 1
	vidéken ---	—	—	—
Horvát :	Budapesten	1	—	— 1
	vidéken ---	1	—	— 1
Orosz :	Budapesten	—	—	—
	vidéken ---	—	1	+ 1
Olasz :	Budapesten	—	—	—
	vidéken ---	1	—	— 1
Angol :	Budapesten	—	1	+ 1
	vidéken ---	—	—	—
Francia :	Budapesten	—	1	+ 1
	vidéken ---	—	—	—
Összesen	Budapesten	5	5	—
	vidéken ---	11	18	+ 7
Együttvéve --- ---		16	23	+ 7
Végösszeg --- ---		70	130	+ 60

FÜGGELÉK.

A magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok statisztikája 1780-tól 1912-ig.

ID. SZINNYEI JÓZSEF nyomán.

Az első magyar hírlap **1780** jan. 1-én jelent meg Pozsonyban (Rát Mátyás *Magyar Hirmondó-ja*). Budapesten **1788** okt. 8-án, szerdán indult meg az első magyar rendes hírlap *Magyar Merkurius* címmel, hetenként kétszer járt és Paczkó Ferenc betűivel nyomtatott Pesten. A második lap Pesten az **1806** július 2-án keletkezett *Hazai Tudósítások*; szerk. Kulcsár István. Ez volt az első magyar hírlap, mely 4-rét alakban jelent meg és hosszabb életű volt.

1830-ban **10** magyar hírlap és folyóirat jelent meg.

1840 elején **26** magyar lap volt hazánkban.

1847-ben **33**.

1848—49-ben **86** magyar hírlap jelent meg.

1850 elején **9** lap adatott ki magyar nyelven.

1854 márc. 5-én, mikor a *Vasárnapi Ujság* megindult, ezzel együtt **20** magyar hírlap és folyóirat jelent meg.

1861 elején, midőn az első évi rendes hírlapkimutatást a *Vasárnapi Ujság* közli, **52** volt a magyar hírlapok és folyóiratok száma.

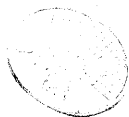
1862 -ben... 65	1888 -ban... 561
1863 -ban... 80	1889 -ben... 600
1864 -ben... 70	1890 -ben... 636
1865 -ben... 75	1891 -ben... 645
1866 -ban... 81	1892 -ben... 676
1867 -ben... 80	1893 -ban... 699
1868 -ban... 140	1894 -ben... 735
1869 -ben... 163	1895 -ben... 806
1870 -ben... 146	1896 -ban... 801
1871 -ben... 164	1897 -ben... 1100
1872 -ben... 198	1898 -ban... 1207
1873 -ban... 201	1899 -ben... 1103
1874 -ben... 208	1900 -ban... 1132
1875 -ben... 246	1901 -ben... 1156
1876 -ban... 240	1902 -ben... 1216
1877 -ben... 268	1903 -ban... 1262
1878 -ban... 281	1904 -ben... 1330
1879 -ben... 321	1905 -ben... 1615
1880 -ban... 368	1906 -ban... 2292
1881 -ben... 356	1907 -ben... 2069
1882 -ben... 412	1908 -ban... 2059
1883 -ban... 427	1909 -ben... 2056
1884 -ben... 482	1910 -ben... 1680
1885 -ben... 494	1911 -ben... 1588
1886 -ban... 516	1912 -ben... 1626
1887 -ben... 539	1913 -ban... 1650

hírlap és folyóirat jelent meg magyar nyelven.

BULLETIN DE LA REVUE BIBLIOGRAPHIQUE
HONGROISE.

TROISIÈME ANNÉE.

BULLETIN
DE LA REVUE BIBLIOGRAPHIQUE
HONGROISE

PUBLIÉE PAR LA BIBLIOTHÈQUE SZÉCHÉNYI
DU MUSÉE NATIONAL HONGROIS

DIRECTEUR :

PAUL GULYÁS

TROISIÈME ANNÉE.

(Supplément de la Magyar Könyvszemle, nouvelle série XXII. volume.)

BUDAPEST

ÉDITION DE LA BIBLIOTHÈQUE SZÉCHÉNYI DU MUSÉE NATIONAL HONGROIS.

1914.

TABLE.

1. ARTICLES DE FONDS.

	Page
LA BIBLIOTHÈQUE SZÉCHÉNYI du Musée National Hongrois en 1913 (Avec deux planches et 3 figures dans le texte)... ..	17*
BIBLIOTHÈQUE HONGROISE. Contributions au II. volume de l'Ancienne bibliothèque hongrois de Charles Szabó. (Par ÉTIENNE BORSOS, ZOLTÁN FERENCZI, PAUL GULYÁS, ÉTIENNE HARSÁNYI, IGNACE HOR- VÁTH, PAUL KERÉKES, DÉSIRÉ REXA, JULES SCHÖNHERR et ELEMÉR VARJU)	10*, 19*
DR. PAUL GULYÁS. Le lieu d'impression et l'auteur de l'oraison funèbre du palatin Illésházy (Avec 6 figures dans le texte)	1*
DR. PAUL GULYÁS. Les traductions des belles lettres Hongroises dans la bibliothèque du Musée National Hongrois (Deuxième—cinquième parties, avec 2 figures dans le texte.)	3*, 9*, 19*, 26*
ÉTIENNE HARSÁNYI. La bibliothèque Rákóczi et son catalogue (Cin- quième — huitième parties)	3*, 10*, 19*, 26*
DR. VALENTIN HÓMAN. Paulaner Breviere und Messbücher aus den XV—XVI. Jahrhunderten	25*
STEPHAN KERESZTY. Chronologische Übersicht der ungarischen und in Ungarn erschienenen fremdsprachigen Presse 1705—1849	9*
NOS BIBLIOTHÈQUES de province en 1913	1*
DÉSIRÉ REXA. Le premier (?) produit de la presse de Kassa	1*
DR. EUGÈNE VÉRTESY. Les manuscrits de Szigligeti à la bibliothèque du Musée National Hongrois (Deux parties)	9*, 19*

2. DOCUMENTS INÉDITS.

CORRECTION à la page 4* du Bulletin	10*
DR. LOUIS DÉZSI. L'«Effectus amoris»	26*
CHARLES GULYÁS: Monument de l'histoire du civilisation du XV. siècle	10*
DR. JOSEPH HOLUB. Quittance de relieur de 1567	10*
LOUIS KEMÉNY. Jean Batsányi au sujet de la saisie du Magyar Múzeum	4*
LUDWIG KEMÉNY, Zur Geschichte der Kassaer Buchdruckerei zur Zeit des Befreiungskrieges von 1848/49	19*

3. INDICATEUR OFFICIEL.

	Page
BERICHT über die Széchényische Bibliothek des ungarischen National-Museums. Oktober 1913—September 1914	4*, 10*, 20*, 27*

4. LITTÉRATURE.

KONRAD BURGER. Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1501—1536 Par PAUL GULYÁS	28*
ISAAC COLIJN. Katalog der Inkunabeln der kgl. Bibliothek in Stockholm I. Par P. G.	21*
O. E. EBERT und O. SCHEUER. Bibliographisches Jahrbuch für deutsches Hochschulwesen. I. Par Σ	5*
SAMUEL SWETT GREEN. The public library movement in the United States. Par PAUL GULYÁS.	12*
IGNACE KONT. Bibliographie française de la Hongrie. Par BÉLA ZOLNAI	12*
STEFAN KRASZNAV. Die Buchdruckerkunst. I—II. Par ÉTIENNE GYALUS	28*
JOSEPH MADZSAR. Catalogue modèle pour les bibliothèques publiques municipales. Par PAUL GULYÁS	11*
MONOGRAPHIEN des Buchgewerbes I—IX. Par PAUL GULYÁS	5*
LADISLAUS N. NOVITZKY. Mit vereinter Kraft. Par ÉTIENNE GYALUS	5*
ALEXANDER ROBERT PEDDIE. Fifteenth century books. Par P. G.	12*
ALOIS H. PICHLER. Entstehung der «Pressburger Zeitung». Par Σ	11*
AMALDO SEGARIZZI. Bibliografia delle stampe popolari italiane della R. Biblioteca Marciana I. Par BIBLIOPHIL	21*
JOSEPH SZINNYEI d. Á. Leben und Werke ungarischer Schriftsteller. XIV. Par PAUL GULYÁS	21*
GEORGE ZILAHÍ. Liste des publications hongroises relatives à l'instruction commerciale. Par Σ	28*

*

NEUERE VERZEICHNISSE der einheimischen Antiquariaten	20*
---	-----

*

REVUE DES PÉRIODIQUES HONGROIS. (Akadémiai értesítő. XXIV. 10., XXV.

1., 3., 4. — A m. n. múzeum néprajzi osztályának értesítője. XIV. 3., 4., — Budapesti szemle. 1914. année. 4. — Corvina. XXXVI. 26., 34., XXXVII., 5., 6., 9., 14., 19—20. — Egyetemes philologiai közlöny. XXXVIII. 6., 7. — Erdélyi múzeum. XXX. 4., 6., XXXI. 1., 2. — Ethnographia. XXIV. 4—6., XXV. 1—3. — Élet V. 33. — Irodalomtörténet. II. 8—10., III. 1., 3., 4., 7. — Irodalomtörténeti közlemények. XXIII. 4., XXIV. 1—4. — Könyvtári szemle. I. 6—12., II. 1—6. — Magyar figyelő. II. 22. — Magyar nyelvőr. XLIII. 3. — Magyar paedagogia XXIII. 6., 7. — Múzeumi és könyvtári érte-

sítő. VII. 4., VIII. 1—3. — Nyugat. VI. 16. — Protestáns szemle.	
XXVI. 1. 2. — Religio. CXXII. 29. — Sárospataki református	
lapok. X. 10., 11. — Századok. XLVIII. 6. — Theologiai szaklap.	
XI. 3., 4. — Uránia. XIV. 3., 10. — Vasárnapi ujság. (LX. 33., 50.,	
LXI. 2.) 5*, 12*, 22* 29*	

5. NOTICES.

Ernennung an die Bibliothek des Ungarischen National-Museums	8*
Die Ofner Bibliothek am Ende des XVI. Jahrhunderts. (Dr. Josef HOLUB)	8*
Die Eröffnung der Filiale der städtischen Bibliothek am Almássy-Platz	8*
Die Komáromer öffentliche Bibliothek	8*
Ernennungen an die Bibliothek des Ungarischen National-Museums ...	15*
James Duff Brown. † (Paul GULYÁS)	15*
Die Einweihung der neuen königlichen Bibliothek zu Berlin	15*
Un manuscrit d'Urbain de Nagylucse dans la bibliothèque impériale	
de Vienne. (P. G.)	15*
Encore une contribution à l'activité littéraire de Pierre Melius. (Eugène	
ZOVÁNYI)	16*
Hébraisants hongrois (Arthur MARMORSTEIN)	16*
Ergänzung zum VI. Bd. der Geschichte Ungarns von Ladislaus v. Szalay	16*
Bitte an die Leser des Magyar Könyvszemle	16*
Zur Eröffnung der Filiale der städtischen Bibliothek am Almássy-Platz	16*
Veränderungen im Personal des Ung. National-Museums	24*
Die Bibliothekswissenschaft an der kgl. Universität zu Budapest	24*
Edouard Reyer †	31*
Kriegsbibliotheken (St. K.)	31*
Nos bibliothèques populaires et la guerre	31*

*

CHANGEMENTS dans l'état des imprimeries hongroises de janvier à juin

1914 24*

APPENDICES.

I. Les imprimeries hongroises en 1913.	1—24
II. Changements dans l'état de la littérature périodique en Hongrie en	
1913. Par ETIENNE KERESZTY et le dr. GUILLAUME FITOS	1—24

Désiré REXA: Le premier (?) produit de la presse de Kassa. (Pp. 1—4.)

Description détaillée de l'opuscule anonyme *Oratio funebris... palatini Stephani de Ilieshaza* 1609, s. l. jusqu'ici inconnu que l'auteur a retrouvé dans un recueil factice de la bibliothèque CSAPLOVICS à Alsókubin. S'appuyant sur l'analogie de quelques types et de quelques ornements de cet imprimé et d'un opuscule allemand,¹ exécuté à Kassa en 1657, qui se trouvait dans le même recueil, l'auteur prétend que l'*Oratio* dut sortir de la même presse que l'*Ehren-Geticht* de 1657.

Paul GULYÁS: Le lieu d'impression et l'auteur de l'oraison funèbre du palatin Illésházy. (Avec six figures dans le texte. Pp. 5—9.)

L'*oratio funebris* décrit dans l'article précédent offre plusieurs analogies avec les produits contemporains de la presse archiépiscopale de Pozsony, elle est imprimée sur le même papier que le *Egy kerestien predikatorhol iratot oet szep level*, paru à Pozsony en 1609, enfin c'est l'oeuvre de l'historiographe royal Élie BERGER, habitant à Pozsony. Il paraît donc beaucoup plus vraisemblable que l'oraison soit le produit de la presse alors florissante de Pozsony et non pas d'un atelier de Kassa dont l'existence à cette époque n'est point démontrée. L'article fut déjà prêt à être imprimé lorsque l'auteur put consulter quelques opuscules de BERGER imprimés vers la même époque et aujourd'hui dans la possession de la *Hofbibliothek* de Vienne. Deux de ces opuscules, parus en 1607 et ornés sur le frontispice d'un encadrement tout à fait identique à celui de l'oraison funèbre d'ILLÉSHÁZY, sont les produits de l'officine Viennoise de la veuve Margaretha FORMICA, il est donc possible que l'*Oratio* soit sortie de la même presse que ces opuscules.

Nos bibliothèques de province en 1912. (Pp. 10—53.)

Article fait d'après les rapports de l'Inspection supérieure et du Conseil national des Musées et des Bibliothèques. En 1912 l'Inspection supérieure disposait d'un budget total de 317,380 cour. Parmi les 83 instituts subordonnés à l'Inspection supérieure, il y a 30 bibliothèques publiques, 37 musées munis d'une bibliothèque générale et 9 disposant d'une bibliothèque spéciale destinée aux travaux scientifiques du personnel. L'Inspection supérieure alloua 11,000 cour. aux frais de bâtiment et d'installation de trois bibliothèques, elle distribuait parmi 48 instituts 35,000 cour. de subsides réguliers, dont le montant variait de 100 à 2000 cour., enfin elle dépensa 7172 cour. en subsides extraordinaires.

¹ *Ehren-Geticht* décrit dans la Magyar Könyvszemle 1913, p. 246.

Il est impossible de donner un rapport suivi de l'activité des bibliothèques subventionnées, parce que leurs rapports annuels obligatoires ne s'étendent pas tous uniformément sur les mêmes points. Il y a même des bibliothèques — celles de Balassagyarmat, de Nagykároly, de Szabadka et de Turócszentmárton — qui n'ont envoyé aucun rapport. La plupart des instituts ne donnent nul renseignement sur leurs revenus et leurs dépenses, et ceux qui s'étendent sur la question d'argent ne la traitent pas toujours avec la précision qui serait désirable. Des subsides communaux sont mentionnés par les bibliothèques de Győr (2000 cour.), de Kecskemét (1800 cour.), de Nagyvárad (10,900 cour.), de Pozsony (3000 cour. pour des acquisitions), de Temesvár (près de 2000 cour. pour des acquisitions) et de Zombor (1000 cour.). Plusieurs bibliothèques se plaignent de l'insuffisance des locaux, ainsi les bibliothèques de Komárom, de Nagybánya, de Pécs, de Szentés et de Versecz. A Arad le palais de civilisation en construction, destiné à l'installation des collections de la société KÖLCSEY, fut bien achevé, mais l'installation intérieure restait à exécuter. Les nouveaux locaux de la Bibliothèque RÁDAY à Budapest furent occupés pendant cette année. L'installation intérieure du nouvel édifice de la bibliothèque CSAPLOVICS à Alsókubin ne put être achevée faute d'argent. La bibliothèque communale de Kiskunfélegyháza fut installée dans l'ancien hôtel de ville, le palais de civilisation de Marosvásárhely vient d'être achevé. Par contre il est douteux que l'église luthérienne de Miskolcz puisse utiliser la subvention accordée pour une édifice de bibliothèque et l'Inspection supérieure se propose à transférer cette somme à la Société de Musée.

L'accroissement des bibliothèques fut très inégal. Nombre des acquisitions (achats et dons) : 344 vols. à Alsókubin, 352 vols. à Arad, 129 vols. à Bártfa, 45 vols. à Békéscsaba, 579 vols. à Budapest (Société de Bibliothèque), 79 vols. à Budapest (Bibl. RÁDAY), 7910 pièces à Debreczen (académie réformée), 625 pièces à Debreczen (Musée communal), 16 vols. à Déva, 444 vols. à Eperjes, 2145 vols. à Győr, 55 vols. à Gyula, 185 vols. à Gyulafehérvár (Musée), 3329 pièces à l'Institut BATHÁNY de Gyulafehérvár, 340 vols. à Hódmezővásárhely, 10,175 pièces à Kassa, 1838 vols. à Kecskemét, 117 vols. à Keszthely, 587 vols. à Késmárk, 189 vols. à Kiskunfélegyháza, 154 vols. à Kiskunhalas, 1569 vols. à Komárom, 301 vols. à Losonc, 110 vols. à Lőcse, 299 vols. à Máramarossziget, 50 vols. à Miskolcz (Bibliothèque de l'Église Luthérienne) et 236 vols. à la bibliothèque du Musée, 728 vols. à Nagyenyed, 649 vols. à Nagyszombat, 1105 vols. à Pápa, 426 vols. à Pécs, 95 vols. à Poprád, 2426 vols. à Pozsony, 5841 pièces à Rimaszombat, 1636 vols. à Sárospatak, 167 vols. à Selmezbánya, 629 pièces à Sepsiszentgyörgy, 103 vols. à Szamosujvár, 410 vols. à Szatmár, 1396 vols. à Szeged, 3125 vols. à Temesvár, 1186 vols. à Versecz, 579 vols. à Veszprém et 415 vols. à Zombor (Bibliothèque municipale). Nombre des volumes communiqués dans la salle de lecture : Arad 9054 vols., Budapest, Société de bibliothèque 8735 vols., Debreczen 19,368 vols., Dés 137 vols., Győr 764 vols., Hódmezővásárhely 36 vols., Kassa 4488 vols., Nagyvárad 11,824 vols., Pápa 5209 vols., Pozsony 4587 vols., Sepsiszentgyörgy 1300 vols., Szeged 16,569 vols., Szombathely

3641 vols., Temesvár 6345 vols., Versecz 14,663 vols. Nombre des prêts à domicile : Budapest, bibliothèque RÁDAY 47 vols., Győr 2729 vols., Hódmezővásárhely 1283 vols., Ipolyság 140 vols., Kassa 3971 vols., Késmárk 4219 vols., Kiskunhalas 1662 vols., Komárom 18,292 vols., Lőcse 72 vols., Máramarossziget 926 vols., Nagyenyed 5002 vols., Nagyszombat 2536 vols., Nyitra 869 vols., Poprád 54 vols., Pozsony 4477 vols., Sárospatak 3049 vols., Selmezbánya 3563 vols., Szatmár 942 vols., Szászváros 3720 vols., Szeged 346 vols., Temesvár 6190 vols., Tiszafüred 4328 vols., Zombor 8200 vols.

Quant aux bibliothèques populaires mises sous le contrôle du Conseil national des Musées et des Bibliothèques, leur nombre s'élevait à la fin de l'année à 1301. Les bibliothèques créées en 1912 se répartissent de la manière suivante : le Conseil national lui-même fondait pour la somme de 60,235'60 cour. 39 bibliothèques fixes et 42 bibliothèques ambulantes ; des sociétés d'éducation subventionnées de l'État la DMKE érigeait 9 bibliothèques, la DKE en fondait 6, l'EMKE 15, la FMKE 14, l'AMKE 3, enfin la Société scolaire hongroise, le cercle Széchényi à Eperjes et l'Institut national du comitat Nógrád en fondaient chacun une. Les subventions distribuées par le Conseil national s'élevaient à la somme de 53,200 cour. répartie parmi 56 sociétés et bibliothèques du pays et 7 instituts de l'Étranger. En outre le Conseil national dépensait 3600 cour. à l'acrosissement de 40 bibliothèques populaires créées par le Ministère de l'Agriculture, 2000 cour. à l'organisation de dix séries de livres complémentaires, 289'33 cour. à de menues dépenses et 5000 cour. à la gratification des bibliothécaires. Le premier fascicule complémentaire du catalogue-modèle annoté, rédigé par M. GULYÁS, vit le jour et fut distribué vers la fin de l'année.

1004 bibliothèques ont fourni des dates plus ou moins précises sur le stock de livres et sur le nombre des prêts. Le total des volumes communiqués s'élève à 895,612 vols., le stock complet des bibliothèques monte à 395,755 vols. 661,824 des volumes prêtés appartiennent à la catégorie des livres récréatifs. Il n'y a que 63 bibliothécaires qui reçoivent de traitement régulier des autorités locales. La somme de ces traitements monte à 10,303 cour. 49 bibliothèques populaires reçoivent de subvention municipale, dont le montant total ne s'élève qu'à 11,380'53 couronnes.

Paul GULYÁS : Les traductions des belles lettres hongroises dans la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Deuxième partie, avec 2 figures dans le texte. Pp. 54—67.)

Cette deuxième partie du catalogue va de DELI à François HERCZEG et comprend les numéros 70 à 130. Les œuvres traduites sont classées d'après leurs titres originaux.

Étienne HARSÁNYI : La bibliothèque Rákóczi et son catalogue. (Cinquième partie. Pp. 68—71.)

Publication des feuillets 6—8 du manuscrit intitulé : *Catalogus librorum illustrissimi Sigismundi Rákóczi inventatorum*. Dans les notes sont signalés les

volumes de l'inventaire qui se trouvent encore de nos jours à Sárospatak ou bien à Sátoralja-Ujhely. Pour les autres articles de l'inventaire on a tâché au moins de rétablir le titre exacte et identifier l'édition possible.

DOCUMENTS INÉDITS.

Louis KEMÉNY: Jean Batsányi au conseil municipal de Kassa au sujet de la saisie de la Magyar Muzsa. (1793.) (Pp. 72—73.)

Document latin tiré des archives de la ville de Kassa.

INDICATEUR OFFICIEL.

Bericht über die Széchényische Bibliothek des Ungarischen National-Museums im letzten Quartal des Jahres 1913. (Ss. 74—77.)

Neuerwerbungen der Druckwerken-Abteilung: Pflichtexemplare 2881 St., Geschenk 295 St., Ankauf 257 St., aus einer anderen Abteilung überwiesen 20 St., insgesamt 3453 St. Druckwerke. Dazu kommen noch 6443 St. kleinere Druckwerke, ebenfalls als Pflichtexemplare zugekommen. Auf Ankauf wurden verausgabt 1534'06 K., 53'10 Mark, 18 Lire und 18'30 holl. Gulden. Im Lesesaal benützten 11.072 Personen 25.088 Bde. Ausgeliehen wurden an 1020 Personen 1433 Bde. Im verflossenen Quartal wurden 2677 Werke katalogisiert. An die Buchbinderei wurden 768 Werke in 943 Bden überwiesen. In das Bureau der Pflichtexemplare liefen während dieser Zeit 880 Sendungen ein, von denselbst wurden 1126 Briefe abgesendet, darunter 386 Reklamationen. Von den wegen Übertretung des G.-A. XLI.: 1897 gerichtlich verfolgten 24 Buchdruckereien flossen im ganzen Jahre als Schadenersatz und Pönale 299'02 K. ein.

Neuerwerbungen der Zeitungsbibliothek: 72 Jahrgänge in 26,278 Nummern als Pflichtexemplare, 3 Jahrgänge in 521 Nummern als Geschenk, 1 Jahrgang in 47 Nummern aus einer anderen Abteilung überwiesen und 1 Jahrgang in 278 Nummern als Ankauf, insgesamt also 77 Jahrgänge in 27,124 Nummern. Für Ankauf wurden 34 K verausgabt. Im Lesesaal benützten 943 Personen 2227 Zeitungsbände; ausgeliehen wurden an 45 Personen 174 Bde. Revidiert wurden 77 Jahrgänge in 22.101 Nummern, katalogisiert 144 Jahrgänge. Gebunden 506 Bde.

Neuerwerbungen der Handschriftenabteilung: Geschenke: 7 neuzeitige Handschriften, 37 Literaturbriefe, 5 literarische Analekten; Ankauf: 1 neuzeitige Handschrift, 20 Literaturbriefe, 1 Musikerbrief. 1 PETŐFI-Reliquie und 1 Photographie; aus einer anderen Abteilung überwiesen: 1 neuzeitige Handschrift und 1 literarisches Analekt, gesammelt wurde 1 Musikalienband, insgesamt 72 St. Auf Ankauf wurden 326 K und 14'70 M. zugewendet. Im verflossenen Quartal benützten 84 Personen 212 Bde und 416 Briefe; verliehen wurden 14 Handschriften und 26 Briefe.

Neuerwerbungen des Archivs : durch Ankauf 850 St. Auf Ankäufe wurden 1276 K und 10 M. verwendet. Von den Neuerwerbungen entfallen 88 St. auf die Zeit vor 1526, 726 St. auf die neuere Zeit, 3 St. auf die Sammlung der Adelsbriefe, 12 St. auf die Sammlung der 1848/49-er Drucke, 1 St. auf die Sammlung der Partezettel. Von den als Deposita verwalteten Familien-Archiven wurde das Archiv der gräflichen Familie SZÉCHÉNYI durch 4 Schrift-Bünden und 1 Druckwerk vermehrt. Die Registrierung des 7441 St. zählenden Archivs der Freiherren Otto und Ladislaus MAJTHÉNYI, sowie der 4411 Stücke umfassenden Archive der Familien SZULYOVSKY, SZIRMAY und POTTORNYAY wurde in diesem Quartal durchgeführt. Benützt wurden von 95 Personen 15,290 Stücke ; auswärts verliehen wurden 150 St.

LITTÉRATURE.

(Pp. 78—85.)

1. Ladislaus N. NOVITZKY : (Mit vereinter Kraft.) Festschrift zum 50-jährigen Bestehen des Hilfsvereins der ungarländischen Buchdrucker und Schriftgiesser. Der Verfasser befasst sich vorwiegend mit der materiellen Lage der Buchgewerbearbeiter und gibt ein recht anschauliches, leider jedoch parteipolitisch gefärbtes Bild der volkswirtschaftlichen Bestrebungen. Durch das viele Agitieren wurden die Löhne bedeutend gehoben, während es gelang, die Arbeitszeit von 10 Stunden auf 8½ Stunden zu reduzieren. Zur fachmännischen Ausbildung der Arbeiter wurde seitens des Vereines viel weniger beigetragen und auch die spärliche Kurse, die zeitweise abgehalten wurden, mussten wegen Mangel an Interesse bald eingestellt werden. Die Finanzen des Hilfsvereines haben sich recht glänzend gestaltet. Der Verein erbaute 1906/7 in der Hauptstadt ein Zinshaus, dessen Baukosten sich auf 939.000 K. beliefen und erwarb 1911 um 300.000 K eine Villa in Abbazia, die als Erholungsheim kranker Arbeiter dient. In 1911 beliefen sich die Einnahmen des Vereines auf 678.481·16 K, die Auslagen aber auf 591.904·51 K ; 2410 Mitglieder erhielten 229.085·76 K Unterstützung. (Stephan GYALUS.) — 2. *Monographien* des Buchgewerbes. Bd. 1—9. Kurze Anzeige dieser, im Verlage des deutschen Buchgewerbvereins erschienenen Heftchen, welche die Buchtechnik auch für Laien gemeinverständlich darstellen und für Bibliothekszwecke geeignet sind. (Paul GULYÁS.) — O. E. EBERT und O. SCHUEER : *Bibliographisches Jahrbuch für deutsches Hochschulwesen. I.* Wir reproduzieren die Systematik dieses Werkes, dessen einzigen Nachteil wir darin erblicken, dass es sich weder auf die Kaufmanns-, noch auf die Kunst-Hochschulen erstreckt. (Σ)

REVUE DES PÉRIODIQUES HONGROIS.

Akadémiai értesítő. XXIV. année, 10. livraison : Joseph BAYER et Ivan HAJNÓCZI : Additions à la liste des oeuvres originales de François Kazinczy. (26 additions dont 22 fournies par M. BAYER.)

Corvina XXXIII. année, 26 numéro : Charles HARASZTI : La fondation de

la maison Robert Lampel. (Cette maison importante de la librairie hongroise fut fondée en 1850—52.) — 34 *numéro*: Charles HARASZTI: L'association de l'imprimeur Louis Landerer et de la librairie Gustave Heckenast. (L'auteur donne beaucoup de détails nouveaux sur l'histoire de l'imprimerie et de la librairie en 1840—45.)

Erdélyi múzeum. (Musée de Transylvanie.) XXXI. *année*, 4. *livraison*: Ernest CZÓBEL: La fondation de l'imprimerie de Heltai. (Jusqu'ici on a prétendu que ce fut HELTAI qui imprima en 1550 le *Ritus explorandi veritatis* de MARTINUZZI. Cette opinion n'avait autre fondement que le colophon suivant du livre: *Impressum Colosuarini per G. H. Anno salutis humanae 1550*. C'est une erreur, car G. H. ne sont point les initiales de Casparus HELTAI, mais de Georgius HOFFGREF qui fut plus tard l'associé de HELTAI et qui fut à cette époque en bons termes avec le tout puissant MARTINUZZI.)

Élet. (La Vie.) V. *année*, 33. *numéro*: Szinnyi bácsi (Nécrologue chaleureux du feu Joseph SZINNYEI père).

Irodalomtörténet. (Histoire littéraire.) II. *année*, 8. *livraison*: Étienne BORBÉLY: Encore une fois sur les polémiques religieuses des sociniens. (Notes critiques sur le manuscrit de polémiques sociniennes qui se trouve dans la possession de M. Joseph BALASSA.) — B. M. Joseph Szinyei père. (Nécrologue.) — 9—10. *livraison*: Georges HUSZÁR: Les livres de Jean Arany à Nagykörs. (Publication de la liste des livres prêtés ou donnés par le grand poète durant son séjour à Nagykörs.) — Louis KARDOS: Deux poèmes inconnus de Jean Arany. (L'auteur démontre que deux poèmes nouvellement attribués par M. FABÓ à ARANY ne sont point de ce poète.)

Könyvtári szemle. (Revue des bibliothèques.) I. *année*, 6. *livraison*: Un vieu bibliothécaire: Sur l'assemblée générale de notre association. (L'auteur se déclare ennemi de l'intervention de l'État dans les affaires des bibliothèques et semble ignorer ou oublier dans ses critiques dirigées contre l'activité de l'association des musées et des bibliothèques que cette association fut créée justement en vue de l'inspection exercée par l'État.) — Désiré KREMMER: Une bibliothèque d'histoire du théâtre. (Il faudrait instituer dans le palais en construction du théâtre national de Budapest une bibliothèque de théâtre.) — 7. *livraison*: Joseph MADZSAR: Classification mondiale. (Sur le système décimal, appuyé de l'opinion de la Brücke.) — Charles HARASZTI: La première vente publique de livres in Hongrie. (Cette vente fut exécutée par le libraire Sigismond IVANICS en 1836, elle durait 4 jours et rapportait 313 fl. 47 kr.) — 8. *livraison*: Désiré KREMMER. Projet d'une encyclopédie de Budapest. (L'auteur riche en projets donne le programme d'une encyclopédie qui embrasserait le passé et le présent, les institutions et les fonctionnaires de la capitale hongroise.) — 9. *livraison*: Adolphe BENZE: Le *scientific management* dans la bibliothèque. (Le majeure partie du travail interne des bibliothèques est de la même nature que le travail des bureaux et peut être exécuté d'après les règles du «*scientific management*».) — 10. *livraison*: Robert BRAUN: Le principe de l'économie dans la bibliothèque. (L'auteur vient à l'appui de M. BENZE et développe cette opinion qu'après 4 années d'exercice

les surnuméraires de la bibliothèque communale de Budapest qui n'ont achevé que les 4 classes inférieures des écoles moyennes sauront beaucoup mieux confectionner les catalogues que des docteurs en philosophie ou en jurisprudence.) — Zoltán BARANYAI: La presse française de la Hongrie. (Le plus ancien journal français rédigé en Hongrie est l'*Anastasia*, publiée par J. F. GYARMATHY dans les «langues cultivées de l'Europe.» Le premier numéro parut le 3 février 1839 et les 4 premiers numéros contiennent en effet un article français. — La *Gazette de Hongrie* fut fondée en 1880 par Denis PÁZMÁNDY et La *Revue d'Orient* en 1886 par Armin SASVÁRI. Dans cette dernière revue a paru pour la première fois le roman aujourd' hui célèbre en France des frères THARAUD: *Dingley*. — La dernière fondation fut *La revue de Hongrie* qui prospère encore de nos jours. L'auteur mentionne aussi les titres de plusieurs périodiques de moyenne importance.) — 8., 9., 11. *livraisons*: Géza KACZIÁNY: Les auteurs de mémoires hongrois. (L'auteur passe en revue les mémoires hongrois publiés depuis 1850.) — 12. *livraison*: Compte-rendu de dix ans. (Extraits du discours prononcé par M. WLASSICS à l'assemblée générale de l'association des musées et des bibliothèques.) — 11. et 12. *livraison*: Béla KÖHALMI: La question de la bibliographie nationale hongroise. (L'auteur déplore que nous n'ayons point de bibliographie courante digne de ce nom. Il propose l'érection d'un institut bibliographique dans le sein du Musée national Hongrois qui publierait la bibliographie complète de tous les imprimés sans considération aucune de leur valeur scientifique.)

Magyar figyelő. (L'observateur hongrois.) II. *année, 22 numéro*: Antoine SIKABONYI: Questions de bibliothèque. (L'auteur parle du présent des bibliothèques publiques de la capitale avec peu de sympathie et encore moins de connaissance des choses. Ses projets de réforme ne sont point exempts de naïveté et s'appuyent avec peu de goût, pour ne pas dire davantage, aux idées exprimées une vingtaine d'années auparavant par M. le ministre des cultes et de l'enseignement actuel.)

Múzeumi és könyvtári értesítő. (Indicateur des musées et des bibliothèques.) VII. *année, 4 livraison*: Jules de WLASSICS: Discours d'ouverture prononcé à l'assemblée générale de l'association des musées et des bibliothèques. (Cf. l'extrait du discours dans notre Bulletin de 1913. p. 34.)

Nyugat. (L'occident.) VI. *année, 16. livraison*: Aladár SCHÖPFLIN: Sur la mort de Szinyei père. (Caractéristique peu sympathique du défunt bibliographe.)

Religio. LXXII. *année, 29. numéro*: Joseph LUKSICS: Le bréviaire de George Szatmári, archevêque d'Esztergom. (Ce bréviaire manuscrit fut confectionné dans les premières années du XVI. siècle et contient plusieurs hymnes pleins d'allusions aux saints de la Hongrie. Le manuscrit est maintenant dans la Bibliothèque nationale de Paris.)

Theologiai szaklap. (Revue théologique.) XI. *année, 3—4. livraisons*: Alexandre RAFFAY: Le bibliothèque hongroise de Halle. (L'auteur qui vient d'étudier cette bibliothèque sur place, esquisse brièvement l'histoire assez mouvementée de cette bibliothèque fondée 1724 par George Michel KASSAI,

érudit d'origine hongrois établi depuis 1675 à Wittenberg. Sa fondation fut destinée aux étudiants protestants qui venaient alors en grand nombre de la Hongrie à l'université de Wittenberg, d'où elle fut transférée en 1823 à Halle. La bibliothèque compte maintenant près de 4000 volumes d'imprimés et 104 volumes de manuscrits contenant 2564 documents. Dans la seconde partie de l'article l'auteur communique plusieurs poèmes hongrois tirés du Ms. 52.)

Vasárnapi ujság. (Journal de dimanche.) *LX. année, 33. numéro* : Coloman d'Isoz : Joseph Szinnyei père. (Nécrologue très sympathique.) — *50. numéro* : Jules SEBESTYÉN : Le calendrier hongrois en caractères entaillés à Bologne. (La bibliothèque de l'Université de Bologne possède un calendrier en caractères entaillés du XVI. siècle copié par MARSIGLI vers 1690.)

NOTICES.

(Pp. 95—96.)

Ernennung an die Bibliothek des Ungarischen National-Museums. Herr Dr. Emil JAKUBOVICH wurde am 29. Januar 1914 zum unbesoldeten Hilfskustos ernannt. — **Die Ofner Bibliothek am Ende des XVI. Jahrhunderts.** Aus der Beschreibung der Reisen des Reinhold LUBENAU mitgeteilt. (Josef HOLUB.) — **Die Eröffnung der Filiale der städtischen Bibliothek am Almássy-Platz** fand am 27. Dezember 1913 statt. Die Filiale ist dem landläufigen Typus der amerikanischen Public Libraries nachgebildet und in derart kleinen Dimensionen ausgeführt, dass sie sich alsbald als gänzlich ungenügend erwies. Da die städtische Bibliothek einstweilen nur fünf Filialen errichten will, erscheint es wünschenswert, dass die Leitung den Anforderungen des Publikums nicht nur in Ausstattung, sondern auch in Grösse angepasste Institute ins Leben rufe. — **Die Komáromer öffentliche Bibliothek**, die noch im Jahre 1829 begründet wurde, übersiedelte im neuerrichteten Kulturpalast, wo sie auch über einen für 24 Personen eingerichteten Lesesaal verfügt. Die Bibliothek besteht aus 39.160 Stücke, das neue Magazin ist aber auf 54.000 Bände berechnet. Zum Direktor wurde Dr. Julius ALAPI und zum Kustos Dr. Josef BARANYAI erwählt.

Eugène VÉRTESY: Les manuscrits de Szigligeti à la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Première partie. Pp. 97—110.)

Une grande partie des manuscrits de l'auteur dramatique le plus fécond de la Hongrie dont on vient de célébrer le centenaire sont dans la possession du Musée National Hongrois. Cette collection, dont la majeure partie est le don de la famille de SZIGLIGETI, consiste en 77 volumes numérotés portant le titre: *Oeuvres dramatiques de Sz.*, plus 7 volumes de traductions, deux pièces détachées, le poème épique *Perényi Péter*, 5 volumes de mélanges, 4 volumes d'articles de journaux, 11 pièces de théâtre en copies pour la censure, 5 pièces en copies pour le souffleur et 40 lettres de sa correspondance.

Cette collection est loin d'être complète: elle n'embrasse qu'à peine la moitié des oeuvres de SZIGLIGETI. Nous commençons notre coup d'oeuil par les oeuvres dramatiques et y suivons l'ordre chronologique. Cette première partie comprend l'analyse bibliographique de 31 pièces écrites de 1839 à 1856.

Stephan KERESZTY: Chronologische Übersicht der ungarischen und in Ungarn erschienenen fremdsprachigen Presse 1705—1849. (Ss. 111—130.)

Seitdem weiland Josef SZINNYEI, im Auftrage des einstigen Ministers für Kultus und Unterricht August TREFORT, im Jahre 1884 die Zeitungs-bibliothek des Ungarischen National-Museums errichtet hat, fühlen die Benützer dieser Sammlung immer mehr das Bedürfnis einer chronologischen Zusammenstellung der in Ungarn oder in ungarischer Sprache veröffentlichten Zeitungen und Zeitschriften. Die hier gegebene Übersicht fusst hauptsächlich auf einer den Zeitungen gewidmeten grundlegenden Arbeit SZINNYEI's, welche 1862—65 im Wochenblatt *Vasárnapi Ujság* erschienen ist und umfasst die Anfänge und erste Blütenperiode des ungarländischen Zeitungswesens, welche 1849 mit der Unterdrückung der Freiheitskämpfe ihren jähen Abschluss findet. Die fremdsprachigen Titel wurden kursiv gedruckt, der Erscheinungsort wurde, Pest ausgenommen, in Klammern beigefügt, jedoch nur dann, wenn derselbe aus den Titeln nicht ersichtlich ist. Die Zusammenstellung bestrebt Vollständigkeit hinsichtlich des Materials und führt auch jene Periodica und Jahrgänge an, welche in unserer Bibliothek leider nicht vorhanden sind.

Paul GULYÁS: Les traductions des belles lettres hongroises dans la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Troisième partie. Pp. 131—152.)

Cette troisième partie du catalogue embrasse une partie des traductions faites d'après les nouvelles et les romans de Maurice JÓKAI, et comprend les numéros 131 à 245. Les oeuvres traduites sont classées d'après leurs titres originaux.

Étienne HARSÁNYI: La bibliothèque Rákóczi et son catalogue. (Sixième partie. Pp. 153—156.)

Publication des feuillets 9—17 du manuscrit intitulé: *Catalogus librorum illustrissimi Sigismundi Rákóczi inventatorum*. Dans les notes sont signalés les trouves de l'inventaire qui se trouvent encore de nos jours à Sárospatak, ou bien à Sátorajka-Ujhely. Pour les autres articles de l'inventaire on a tâché au moins de rétablir le titre exacte et indentifier l'édition possible.

Bibliothèque hongroise (Pp. 157—160.)

Contributions au II. volume de l'Ancienne bibliothèque hongroise de Charles SZABÓ communiquées par MM. Étienne BORSOS, Zoltán FEFENCZI, Paul GULYÁS, Étienne HARSÁNYI, Desiré REXA, feu Jules SCHÖNHERR et Elemér VARJU. Les communications ne portant point de numéro entre crochets ne sont que des corrections ou des additions à des faits déjà connus.

DOCUMENTS INÉDITS.

Charles GULYÁS: Monument de l'histoire de la civilisation du XV. siècle. (Pp. 161—163.)

Publication de l'épître dédicatoire de Philippus BEROALDUS Bononiensis adressée à son ancien élève: Philippus GYULANUS Pannonius nobilis, d'après l'incunable: *Commentarii questionum Tusculanarum* (Hain, 2947). L'exemplaire de l'incunable qui sert de base à cette communication se trouve dans la bibliothèque TELEKI à Maros-Vásárhely.

Joseph HOLUB: Quittance de relieur de 1567. (P. 163.)

L'original de cette quittance du relieur PÄNTL se trouve dans les archives du Musée National Hongrois.

Correction à la page 4* du Bulletin.

Le document signalé dans notre dernier bulletin ne se rapporte point à la *Magyar Múzsá*, mais au *Magyar Museum*.

INDICATEUR OFFICIEL.

Bericht über die Széchényische Bibliothek des Ungarischen National-Museums im ersten Quartal des Jahres 1914. (Ss. 164—169.)

Neuerwerbungen der Druckwerken-Abteilung: Pflichtexemplare 2991 St., Geschenk 126 St., Ankauf 517 St., aus einer anderen Abteilung überwiesen 19 St., amtliche Veröffentlichungen 2 St., Ex-libris 69 St., insgesamt 3655 St. Druckwerke. Dazu kommen noch 6699 St. kleinere Druckwerke, ebenfalls als Pflichtexemplare zugekommen. Auf Ankauf wurden verausgabt 5326·13 K., 165·35 Francs, 364·5 Mark, 150 Lire, 50 finnische Mark und 40·6 holl. Gulden. Im Lesesaal benützten 10.250 Personen 22.903 Bde. Ausgeliehen wurden an 1080 Personen 1603 Bde. Im verfloffenen Quartal wurden 3204 Werke katalogisiert. An die Buchbinderei wurden 975 Werke in 1281 Bden überwiesen. Von den bis jetzt ungebundenen Inkunabeln wurden 42 Bde neugebunden.

In das Bureau der Pflichtexemplare liefen während dieser Zeit 895 Sendungen ein, von daselbst wurden 834 Briefe abgesendet, darunter 416 Reklamationen. Wegen Übertretung des G.-A. XVI. : 1897 wurden 9 Buchdruckereien gerichtlich verfolgt.

Neuerwerbungen der Zeitungsbibliothek: 351 Jahrgänge in 27.348 Nummern als Pflichtexemplare, 48 Jahrgänge in 2114 Nummern als Geschenk, 5 Jahrgänge in 222 Nummern als Ankauf, insgesamt also 404 Jahrgänge in 29.684 Nummern. Für Ankauf wurden 60 K verausgabt. Im Lesesaal benützten 957 Personen 2675 Zeitungsbände; ausgeliehen wurden an 57 Personen 187 Bde. Revidiert wurden 366 Jahrgänge in 23.898 Nummern, katalogisiert 556 Jahrgänge.

Neuerwerbungen der Handschriftenabteilung: Ankauf 65 neuzeitige Handschriften, 18 Literaturbriefe, 7 literarische Analekten. Geschenke: 11 neuzeitige Handschriften, 10 Literaturbriefe, 4 literarische Analekten, insgesamt 115 St. Auf Ankauf wurden 3547 K und 52 Mark zugewendet. Im verflossenen Quartal benützten 94 Personen 265 Bde, 23 Analekten und 235 Briefe; verliehen wurden 23 Handschriften und 2 Briefe.

Neuerwerbungen des Archivs: durch Ankauf 55 St., im Schenkungswege 6 St.; aus einer anderen Abteilung überwiesen 22 St.; insgesamt 83 St. Auf Ankäufe wurden 1063,37 K und 102 Mark verwendet. Von den Neuerwerbungen entfallen 3 St. auf die Zeit vor 1526, 25 St. auf die neuere Zeit, 6 St. auf die Sammlung der Adelsbriefe, 35 St. auf die Sammlung der 1848/49-er Schriften und Drucke, 6864 St. auf die Innungsschriften und 21 St. auf die Partezettel. Von den als Deposita verwalteten Familien-Archiven wurden diejenigen der Familien SZÉCHÉNYI, SZIRMAY, LEÖVEY und BETHLEN vermehrt. Die Aufstellung des 6864 St. zählenden Archivs der gräflichen Familie NYÁRY und des 9594 St. zählenden Archivs der BEZERÉDJ wurde in diesem Quartal durchgeführt. Benützt wurden von 114 Personen 18.457 Stücke; auswärts verliehen wurden 529 St.

LITTÉRATURE.

(Pp. 169—178.)

1. JOSEPH MADZSAR. (Catalogue modèle pour les bibliothèques publiques municipales.) Ce catalogue sert de base à la création des succursales de la bibliothèque municipale de Budapest. Il peut être utile, surtout pour la littérature de vulgarisation, lors des acquisitions nouvelles des bibliothèques des villes de province. La partie consacrée aux belles-lettres est le moins réussie: les produits éphémères des fabriques de romans y occupent une place par trop grande pour une publication qui veut servir de modèle et qui doit aspirer par conséquent à des vues plus élevées. Au point de vue pratique on peut blâmer que l'auteur fit entrer dans son catalogue plusieurs ouvrages épuisés et qu'il fut trop économe des renvois. (PAUL GULYÁS.) — 2. ALOIS H. PICHLER: Entstehung der Pressburger Zeitung. Dieses hübsch ausgestattete Heft erschien gelegentlich des 150jährigen Jubiläums der *Pressburger Zeitung*. Dieses Unternehmen wurde von JOHANN MICHAEL LANDERER II. begründet und es erschien

das erste Mal den 14. Juli 1764. Seit WALLASZKY pflegt man den Löwenanteil bei dieser Gründung dem Karl Gottlieb WINDISCH zuzuschreiben. Der Verfasser widerlegt diese Annahme und erweist, dass LANDERER zwar Mitarbeiter beschäftigte, jedoch die Leitung des Blattes niemals aus seinen Händen fahren liess. Neben der eigentlichen Begründungsgeschichte der *Pressburger Zeitung* geht der Verfasser auch auf die wirtschaftlichen Zustände, die Zensur und Buchdruckerverhältnisse dieser Epoche ein. (Σ.) — 3. I. KONT. Bibliographie française de la Hongrie. La meilleure preuve du grand intérêt bibliographique de cette oeuvre posthume de l'auteur consiste dans cette circonstance qu'elle a suscité toute une littérature. La série des *addenda* est loin d'être close. Nous y contribuons également une liste des ouvrages poétiques qui ont trait à la Hongrie, sans prétendre d'avoir épuisé cette matière. (Béla ZOLNAL.) — 4. Samuel Swett GREEN. The public library movement in the United States 1853—1893. Statt eine pragmatische Geschichte dieser Bewegung zu liefern, gibt der Verfasser eine kronologische Übersicht der Ereignisse, Wichtiges und Nebensächliches ohne jede Perspektive aneinander reihend. Über die Gewohnheiten, das Lachen oder die Gesten der führenden Persönlichkeiten werden wir besser unterrichtet, als über ihre fachmännische Leistung. Dies mag den amerikanischen Kollegen von Interesse sein, uns aber, die nicht auf das Persönliche, sondern auf das Sachliche wert legen, scheint es ziemlich überflüssig. (Paul GULYÁS.) — Robert Alexander PEDDIE. Fifteenth century books. Ce guide bibliographique sera indispensable pour toute personne s'occupant d'incunables. Au point de vue de la Hongrie nous pouvons signaler plusieurs lacunes. Nous n'y trouvons ni le catalogue des incunables du Musée National Hongrois, ni l'étude de Mgr. FRAKNÓI sur l'imprimerie de Buda, ni enfin l'édition *fac-simile* de la chronique de Buda. (P. G.)

REVUE DES PÉRIODIQUES HONGROIS.

A magyar nemzeti múzeum néprajzi osztályának értesítője. (Bulletin de la section ethnographique du musée national hongrois.) *XIV. année, 3—4. livraisons* : Joseph ERNYEY : L'emploi officiel des caractères entaillés en 1588. (L'auteur publie un document selon lequel on employait en 1588 dans les environs de Dubniczfa et à l'occasion d'une délimitation les caractères entaillés.)

Akadémiai értesítő. (Bulletin de l'académie.) *XXV. année, 1. livraison* : Jean VÁCZY : Les traductions de François Kazinczy. (Liste bibliographique des traductions exécutées par François KAZINCZY.)

Budapesti szemle. (Revue de Budapest.) *1914. année, 2. livraison* : Moise RUBINYI : Les oeuvres posthumes de Coloman de Mikszáth. (La maison RÉVAL, éditeur des oeuvres complètes de MIKSZÁTH confia à M. RUBINYI le soin de recueillir en volumes les articles et nouvelles éparpillés jusqu'ici dans les journaux et les périodiques. Ces oeuvres posthumes, au nombre desquelles y a aussi tout un roman, formeront quinze volumes.)

Erdélyi múzeum. (Musée de Transylvanie.) *XXI. année, 6. livraison*

Eugène VÉRTESY : Un drame inconnu de Ladislav Gorove. (L'auteur publie le plan autographe d'un drame projeté par Ladislav GOROVE qui se trouve dans le département des manuscrits du Musée National Hongrois.)

Ethnographia. XXIV. année, 5—6. livraisons : Étienne HARSÁNYI : Le manuscrit de deux chansonniers du XVIII. siècle aujourd'hui dans la bibliothèque de Sárospatak. (L'auteur a retrouvé dans la collection de musique de la bibliothèque de Sárospatak 47 chansons hongrois et allemands avec la notation des airs. Ce chansonnier fut en usage de 1787 à 1792.) — Árpád HELLEBRANT : Bibliographie ethnographique de 1911. (Continuation et fin.)

Irodalomtörténeti közlemények. (Contributions à l'histoire littéraire.) XXIII. année, 4. livraison : Árpád HELLEBRANT : Repertorium (Liste des publications relatives à l'histoire de la littérature hongroise.) — XXIV. année, 1. livraison : Jean VÁCZY : Les traductions de Kazinczy éditées de 1790 à 1794. (Hamlet de SHAKESPEARE, Stella de GOETHE, Diogène de WIELAND, Fables de LESSING, Paramythies de HERDER, Le luthier aveugle de Veit WEBER.) — Louis KROFF : Un poète hongrois inconnu en Écosse. (D'après un livre de compte de 1628 l'auteur démontre qu'un poète hongrois dont le nom est demeuré inconnu séjourna en Écosse et y reçut quelque gratification pour un poème aujourd'hui perdu.) — Árpád HELLEBRANT : Repertorium. (Voyez ci-dessus.)

Irodalomtörténet. (Histoire littéraire.) III. année, 1. livraison : Béla LEFFLER : Auteurs hongrois en langue suédoise. (Coup d'oeil sur les traductions et appréciations en langue suédoise des belles lettres hongroises.) — 3. livraison : Béla LEFFLER : Auteurs hongrois en langue danoise. (Liste et appréciation des traductions en langue danoise, faites surtout par Alexandre SCHUMACHER.)

Könyvtári szemle. (Revue des bibliothèques.) II. année, 1. livraison : Jules WLASSICS sur des questions relatives à la politique des bibliothèques. (Court interview sur la réforme des bibliothèques populaires.) — Émeric LUKINICH : Bibliographie de l'histoire hongroise. (Donne le plan provisoire de cette bibliographie dont l'exécution fut confiée à MM. HELLEBRANT et LUKINICH. La bibliographie n'embrassera que les travaux relatifs à l'histoire du territoire de la Hongrie jusqu'à 1867.) — (Kb.) Courte conférence sur la librairie. (Quelques notions élémentaires sur l'organisation de la librairie, destinées aux lecteurs non-initiés à cette branche de commerce.) — Joseph MADZSAR : La première succursale de la bibliothèque communale de Budapest. (Pendant la première semaine de son existence il y avait dans la succursale 996 lecteurs sur place et 250 personnes furent inscrites sur le registre de prêt. Ces derniers ont prêté 551 volumes.) — 2. livraison : Zoltán FERENCZI : Bibliographie de Hongrie. (Quelques observations critiques sur le supplément nouveau de la Revue des bibliothèques, dans lequel on nous promet une bibliographie hongroise complète. Selon l'auteur il n'y a que le Musée National Hongrois ou bien le bureau central de statistique qui soient en mesure de remplir cette tâche, supposé que le gouvernement y fournit les fonds nécessaires.) — Valentin HÓMAN et Ervin SZABÓ : Du plan de la bibliographie de l'histoire hongroise. (M. HÓMAN propose quelques modifications du classement des matériaux,

tandisque M. SZABÓ désapprouve que cette bibliographie ne s'étende qu'à 1867.) — 1—2. *livraisons*: Géza KACZÁNY: Les auteurs de mémoires hongrois. (Courte compte-rendu sur les mémoires de François PULSZKY, Louis KOVÁCS, Sigismund KOVÁCS, Daniel IRÁNYI, Maurice JÓKAI, Michel TÁNCICS, Arminius VÁMBÉRY, Mme DÉRY etc.) — G. K.: Promenades dans les bibliothèques. La collection Ernst. (L'auteur décrit la bibliothèque de M. ERNST, dont la pièce la plus remarquable est un manuscrit enluminé du XV. siècle, contenant le *Parthenice* de Fr. BAPTISTA MANTUANUS, dédié au roi MATHIAS CORVINUS.)

Magyar nyelvőr. (Gardien de la langue hongroise.) *XLIII. année, 3. livraison*: Paul PITROFF: Un exemplaire intéressant de l'opuscule: *Felelet a mondolatra*. (La bibliothèque du séminaire de Győr possède un exemplaire de ce pamphlet fameux, plein de notes marginales de KÖLCSEY, ainsi que les volumes des oeuvres de KAZINCZY annotés par le même écrivain.)

Múzeumi és könyvtári értesítő. (Indicateur des musées et des bibliothèques.) *VIII. année, 1. livraison*: Jules ALAPI: La maison de civilisation de Komárom. (Description détaillée de la maison de civilisation de Komárom inaugurée en 1914. Dans cette édifice sont logées les collections du Musée départemental, ainsi que la bibliothèque fondée en 1830. Cette dernière compte près de 40.000 pièces et jouit d'une popularité toujours croissante. Tandisqu'en 1904 le nombre des lecteurs fut 210, et celui des volumes prêtés 2347, en 1913, 1310 lecteurs ont prêté 19.257 volumes.) — Alexandre RAFFAY: La bibliothèque hongroise à bibliothèque de l'université de Halle. (Réimpression sous forme de rapport de l'article de l'auteur déjà publié dans la *Theológiai szaklap*. Cf. notre dernier Bulletin p. 7—8.) — P. G.: Bibliothèques ambulantes en Espagne. (Le gouvernement espagnol alloua 250.000 pesetas pour fonder une bibliothèque centrale destinée à être circulée par séries ambulantes dans les écoles primaires du pays.) — P. G.: Les bibliothèques populaires de la Belgique. (D'après le rapport de M. ROUVEZ.)

Protestáns szemle. (*Revue protestante.*) *XXVI. année, 1. livraison*: Eugène ZOVÁNYI: Un livre faussement attribué à Pierre Károlyi. (Jusqu'ici on attribuait le *Bonus Pastor* (1570), oeuvre théologique écrite en latin, au surintendant calviniste Pierre KÁROLYI. M. ZOVÁNYI démontre que l'ouvrage en question doit être l'oeuvre d'un théologie luthérien de l'Étranger.)

Urania. *XIV. année, 3. numéro*: Charles NAGY: La plus grande bibliothèque technique de la Hongrie. (C'est la bibliothèque de l'École polytechnique de Budapest, dont le nouvel édifice fut élevé en 1907—1909 sur les plans du professeur Samuel PECZ. L'auteur donne une description assez détaillée de cet édifice en style ogival, dont les frais montaient à près de 800,000 cour. Les livraisons courantes des périodiques (au nombre de 800) sont exposées dans la salle de travail des professeurs, tandisque la salle de lecture des étudiants, d'une capacité de 230 lecteurs, ne contient pas un seul volume de consultation. Les ouvrages de référence sont réunis dans une salle contiguë et ne sont communiqués qu'en échange d'un bulletin signé du lecteur. Le magasin est une vaste construction bien éclairée, exécutée en fer,

verre et ciment armé et d'une capacité de 250,000 volumes. Les fondements du magasin divisé actuellement en six étages sont d'une construction si forte qu'ils supporteront encore aisément quatre étages nouveaux. La bibliothèque comprend actuellement 28,000 ouvrages en 93,000 volumes. Les frais annuels des acquisitions nouvelles et des reliures varient de 30 à 32,000 cour. Nombre des lecteurs en 1912: 14,700; nombre des volumes communiqués 26,500; nombre des prêts 5100 ouvrages.) — 10. numéro: Charles GULYÁS: Les trésors de la bibliothèque des comtes Teleki. (Cette bibliothèque, fondée par le comte Samuel TELEKI (1775—1822), chancelier de Transylvanie, en 1794 à grands frais — KAZINCZY parle d'une somme de 800,000 florins — et transportée à Marosvásárhely après 1802, comprend près de 40,000 volumes tant manuscrits qu'imprimés. L'auteur ne donne point une description méthodique de toutes les richesses de cette précieuse collection: il se borne à l'énumération de quelques faits et à la description plus détaillée de trois manuscrits illuminés du XV. siècle, dont l'une provient de la *Corvina*.)

Vasárnapí ujság. (Journal de dimanche.) LXI. année, 2. livraison: ZUBOLY: Le Journal de dimanche âgé de 60 ans. (Courte esquisse historique de cette feuille hebdomadaire.)

NOTICES.

(Pp. 190—196.)

Ernennungen an die Bibliothek des Ungarischen National-Museums. Herr Dr. Theodor RÉDEY und Frä. Dr. Maria HOFFMANN wurden am 25. April 1914 zu unbesoldeten Hilfskustoden ernannt. — James Duff Brown †. Nekrolog des am 26. Februar 1914 verschiedenen Bibliothekars der Islington Public Library, der sich bei der modernen Bibliotheksbewegung Englands besonders ausgezeichnet hatte. (Paul GULYÁS.) — Die Einweihung der neuen königlichen Bibliothek zu Berlin fand am 22. März l. J. statt. Der glänzenden Feierlichkeit wohnte aus Ungarn Hofrat Prof. Dr. Ladislaus FEJÉRPATAKY, Direktor der Bibliothek des Ungarischen National-Museums, bei. Wir bringen die Ansprache des Kaisers vollständig, ferner Auszüge aus den Reden des Kultusministers Exz. TROTT zu Solz und des Generaldirektors Exz. v. HARNACK. — Un manuscrit d'Urbain de Nagylucse dans la bibliothèque impériale de Vienne. Feu Jules SCHÖNHERR avait démontré dans un article publié en 1906 dans notre revue que le psautier illuminé, acquis dans cette même année par notre bibliothèque, apartint jadis à URBAIN de Nagylucse. Nous venons de découvrir parmi les photographies du Musée National Hongrois la *fac-simile* du frontispice d'un manuscrit aujourd' hui dans la possession de la Bibliothèque Impériale de Vienne. La photographie fut exécutée en 1896 lorsque le manuscrit fut exposé à Budapest. Dans le catalogue de l'exposition millénaire, ainsi que sur la liste officielle de notre bibliothèque, le manuscrit est désigné comme ayant appartenu autrefois au roi MATHIAS CORVINUS. Or le frontispice en question porte les armes de l'évêque URBAIN. Ce fait a été constaté déjà par M. SCHÖNHERR, comme l'atteste une note de sa main en marge de la photo-

graphie, mais sa maladie, puis sa mort l'ont empêché de publier sa découverte. Nous avons tenu à tirer de l'oubli cette découverte dont l'importance consiste en ce fait que le manuscrit de Vienne est un produit typique de la Renaissance, à savoir: MARSILII FICINI *Commentaria de amore*. (P. G.) — Encore une contribution à l'activité littéraire de Pierre Melius. Sur la foi d'un passage des *Acta synodi nationalis hungaricae* de Benjamin Etienne SZILÁGYI (1616—1652), on peut affirmer qu'il existait une exegèse du livre d'Ésaïe faite par le prédicateur Pierre MELIUS. (Eugène ZOVÁNYI.) — Hébraïsants hongrois. Jacques ALTING, professeur à l'université de Groningue, mentionne dans ses *Fundamenta punctuationis linguae sanctae* deux étudiants hongrois qui ont suivi ses cours. (Arthur MARMORSTEIN.) — Ergänzung zum VI. Band der Geschichte Ungarns von Ladislaus v. Szalay. Vom V. Kapitel des VI. Bandes des Werkes: *Magyarország története* gelangten seinerzeit nur einige Linien zur Ausgabe. Im Nachlasse des grossen Historikers fand sich jedoch noch die Korrektur von 4 übrigen Seiten vor, die im Besitze Koloman THALY's gelangte. THALY liess diese Korrektur seinem Exemplar des Werkes beibinden und vermachte es dem Ungarischen National-Museum. Freiherr Emerich v. SZALAY, Direktor des Ungarischen National-Museums, hat, zum Anlass des Zentennariums seines Onkels, dieses bisher unveröffentlichte Bruchstück drucken lassen und überlässt es unentgeltlich jedem Besitzer der Original-Ausgabe von *Magyarország története*, der sich an ihn wenden will. — Bitte an die Leser der Magyar Könyvszemle. Herr Dr. H. JARNIK, Bibliothekar zu Brünn (Radvitpl. 3—5.), richtet an unsere Leser folgende Frage: Wo findet sich ein Exemplar des 1815 in Pest bei Hartleben erschienenen Buches von L. HERZMANN: *Kleine Bilderwelt oder Orbis pictus in acht Sprachen (nyolc nyelvben)*... Mit 150 Abbildungen auf 12 kolor. Kupfertafeln? — Zur Eröffnung der Filiale der städtischen Bibliothek am Almássy-Platz. Entgegnung des Herrn Bibliotheksdirektors Dr. Erwin SZABÓ, laut welcher unsere Behauptung, dass die Bücherausleihe beschränkt, ja zeitweise sogar eingestellt werden musste, dahin zu ändern ist, dass nur die Ausgabe neuer Leserkarten von Zeit zur Zeit suspendiert wurde.

La bibliothèque Széchényi du Musée National Hongrois en 1913.
(Avec deux planches et trois figures dans le texte. Pp. 197—216.)

Grâce à un hasard heureux, la bibliothèque rentra en possession de toute une série de livres et de manuscrits précieux passée pour perdue.

Dans son personnel la bibliothèque essuya une perte irréparable par la mort du directeur Joseph SZINNYEI père, organisateur de notre département des journaux. A part cela il n'y eut aucun changement notable dans le personnel dont le nombre total s'éleva à 40.

MM. Jules SEBESTYÉN, Sigismond BÁTKY, Joseph BAJZA et Joseph HOLUB ont fait des voyages d'études en Russie, dans les pays scandinaves, dans le Danemark, en Autriche, en Allemagne et en Italie. M. Ladislav FEJÉRFATAKY visita en sa qualité d'inspecteur des musées et des bibliothèques une longue série de collections de province, il se rendit aussi à Lainz près Vienne pour s'orienter du stock de la bibliothèque ROSSI. M. Jules SEBESTYÉN, en sa qualité de président de la section hongroise des Folklore Fellows, prit part aux séances convoquées dans la province pour organiser l'activité de cette organisation. M. Paul GULYÁS, en sa qualité de référendaire des bibliothèques populaires, visita une longue série de collections de cette catégorie.

La *Revue bibliographique hongroise* et son *Bulletin* parurent aussi pendant cette année comme publications officielles de la Bibliothèque.

Nombre des affaires réglées 893 ; celui des cartes d'admission : 3080.

Visiteurs de la ciméliotheque 269 personnes, pour la plupart des étudiants guidés par leurs professeurs.

Nombre total de l'acroissement dans les quatre départemens de la bibliothèque : 194.128 ; lecteurs : 35.028 ; pièces communiquées : 148.348. Sommes dépensées pour les acquisitions : 54.867.42 couronnes, 2.453.19 marcs, 264.60 francs, 8428 lire, 99.85 florins hollandais et 8 couronnes suédoises.

Voici les données détaillées sur chaque département de la bibliothèque :

1. *Départemens des imprimés.* Acroissement : Dépôt légal 11.619, dons 940, acquisitions 1310, transférés d'un autre département 44, en tout 13.913 articles. Il faut y ajouter 30.706 brochures et pièces volantes reçues en dépôt légal. Sommes allouées pour les acquisitions : 11.844.62 couronnes, 1377.15 marcs, 78 lire, 249 francs, 99.85 florins et 8 cour. suéd. Nombre des donateurs : 215. Acroissement de l'ancienne bibliothèque hongroise : 11 volumes.

Nombre des ouvrages catalogués : 9230 ; des fiches confectionnées : 11.582 ; des volumes reliés : 4135.

Le bureau du dépôt légal a reçu 4520 colis d'imprimés et expédié 1572 lettres ou réclamations. Le Bureau intenta 22 procès contre les imprimeurs

manquant à la loi du dépôt légal et perçut 299'02 couronnes de dommages-intérêts.

Nombre des visiteurs de la salle de lecture : 28.472 ; volumes communiqués : 69.721 ; volumes prêtés à domicile : 5269.

2. *Département des journaux.* Croissement : dépôt légal 109.167, dons 5626, acquisitions 3125, en tout 117,918 articles. Somme allouée pour l'acquisition 204'50 couronnes. Nombre des donateurs : 6.

Nombre des journaux catalogués : 262 ; numéros collationnés 90.560, volumes reliés : 769.

Nombre des visiteurs de la salle de lecture : 2977 ; volumes communiqués : 7262 ; volumes prêtés à domicile : 1338.

3. *Département des manuscrits.* Croissement : dons 248, acquisitions : 871, transférés d'un autre département : 14 ; collection officielle 1, en tout 1134 articles. Sommes allouées pour les acquisitions : 32.761'20 couronnes, 1.056'04 marcs et 8350 lire. Nombre des donateurs : 12. Principales acquisitions : la succession littéraire d'Émeric MADÁCH (cf. *la première planche*), les lettres de Jean ARANY, BANCROFT, Lilla BULYOVSKY, COMENIUS, Émile DEVRIENT, Georges FEJÉR, Coloman MIKSZÁTH, Charles SZÁSZ et Michel TOMPA, les mémoires de Mme Joseph PETI sur la vie de Maurice JÓKAI et ceux d'Ignace LOVINA précepteur du roi CHARLES III., les pièces holographes et les copies de la collection THALY, la collection de Charles EÖTVÖS, la correspondance du baron Denis MEDNYÁNSZKY, le livre de brouillons de François LISZT, contenant les minutes de ses lettres de 1877/78, les partitions de cinq opéras de François ERKEL, quelques compositions holographes de LISZT, de François X. SZABÓ et de Marc RÓZSAVÖLGYI, etc.

Nombre des lecteurs sur place : 273 ; pièces communiquées 3383 ; manuscrits prêtés au dehors : 129.

4. *Département des archives.* Croissement : dons 169, acquisitions 9602, transférés d'un autre département : 908, en tout 10,779 articles. Sommes allouées pour les acquisitions : 10.057'10 couronnes, 20 marcs et 15'60 francs. Nombre des donateurs : 9.

Répartition des documents classés dans le fonds du Musée : 242 pièces du moyen-âge ; 9758 pièces des temps modernes ; 341 pièces de l'époque de la révolution de 1848 et 36 imprimés du même époque, 254 lettres de faire part, 18 lettres de noblesse, 33 écrits de corporation et 42 armes funèbres. Parmi les nouvelles acquisitions nous devons mentionner les parchemins du moyen-âge de la famille RUMY, les 6902 pièces choisies des archives des comtes NYÁRY, une lettre de noblesse émise par le roi SIGISMOND, l'exemplaire original du contrat conclu par les états autrichiens, moraves et hongrois le 19 avril 1608 (cf. *la seconde planche*), la correspondance de Louis DANCS avec les émigrés hongrois de l'Amérique, etc.

Le nombre des archives de famille déposées à la bibliothèque s'est accru des papiers des familles REVICZKY et BEZERÉDY. Parmi les archives précédemment déposées celles des familles BERÉNYI, FEJÉRPATAKY et SZÉCHÉNYI furent augmentées de dépositions nouvelles.

Nombre des lecteurs sur place : 292 ; documents communiqués : 53.987 ; documents prêtés au dehors : 7179.

Le rapport se termine par une bibliographie de l'activité littéraire du personnel.

Eugene VÉRTESY : Les manuscrits de Szigligeti à la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Deuxième et dernière partie. Pp. 217—239.)

Cette deuxième et dernière partie de l'article comprend l'analyse bibliographique de 45 pièces de théâtre de SZIGLIGETI écrit de 1856 à 1878, de 7 volumes de traductions, de 5 volumes de mélanges, de 4 volumes de coupures de journaux, ainsi que de courtes extraits des lettres écrites par ou bien adressées à SZIGLIGETI.

Paul GULYÁS : Les traductions des belles lettres hongroises dans la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Quatrième partie. Pp. 240—255.)

Cette quatrième partie du catalogue embrasse la suite des traductions faites d'après les nouvelles et les romans de Maurice JÓKAI, de Nicolas JÓSIKA et de Sigismond JUSTH et comprend les numéros 246 à 324. Les oeuvres traduites sont classées d'après leurs titres originaux.

Étienne HARSÁNYI : La bibliothèque Rákóczi et son catalogue. (Septième partie. Pp. 256—259.)

Publication des feuillets 17—19 du manuscrit intitulé : *Catalogus librorum illustrissimi Sigismundi Rákóczi inventatorum*. Dans les notes sont signalés les volumes de l'inventaire qui se trouvent encore de nos jours à Sárospatak, ou bien à Sátoralja-Ujhely. Pour les autres articles de l'inventaire on a tâché au moins de rétablir le titre exacte et identifier l'édition possible.

Bibliothèque hongroise. (Pp. 260—262.)

Contributions au II. volume de l'ancienne bibliothèque hongroise de Charles SZABÓ communiquées par MM. Étienne HARSÁNYI, feu Ignace HORVÁTH et Paul KERÉKES. Les communications ne portant point de numéro entre crochets ne sont que des corrections ou des additions à des faits déjà connus.

DOCUMENTS INÉDITS.

Ludwig KEMÉNY : Zur Geschichte der Kassaer Buchdruckerei zur Zeit des Befreiungskrieges von 1848/49. (Ss. 263—267.)

I. Die Budaer Statthaltereï erteilt dem Kassaer Buchdrucker Karl WERFER das Recht, die von ihm geplante Zeitschrift selbst zu redigieren. — II. Stefan ELLINGER d. ä. bestätigt die Übernahme der neuen Pressverordnungen und verpflichtet sich, dieselben strengstens zu befolgen. — III. Derselbe Stefan

ELLINGER ersucht den Magistrat seine Buchdruckerei inprotokollieren zu wollen. — IV. Aufforderung des Ministeriums des Inneren an die Stadt Kassa, die gesetzmässige Kaution vom Verleger der Zeitschriften *Képes Ujság* und *Illustrierte Zeitung*, sowie von den Buchdruckereien ohne Zeitverlust einzutreiben. — V. Dasselbe Ministerium verzichtet auf die Kaution der vorhergenannten Zeitschriften, da der Verleger inzwischen ihren politischen Teil eingestellt habe. — VI. Karl WERFER meldet dem Bürgermeister, dass er die Redigierung der *Képes Ujság* an Franz TICHY abgetreten habe. — VII. Aufforderung des Regierungskommissären Samuel FARKASSÁNYI an den Bürgermeister von Kassa, um für die von Siebenbürgen nach Debreczen geschaffte Presse das erforderliche Typenmaterial auf Staatskosten schleunigst zu besorgen. — VIII. Der Stadtrat teilt dem Commissären mit, dass die in Kassa tätigen Officine nur über des nötigste Material verfügen und ihre Bedürfnisse aus der Fremde zu besorgen haben.

Neuere Verzeichnisse der einheimischen Antiquariate. (S. 267.)

INDICATEUR OFFICIEL.

Bericht über die Széchényische Bibliothek des Ungarischen National-Museums im zweiten Quartal des Jahres 1914. (Ss. 268—271.)

Neuerwerbungen der Druckwerken-Abteilung: Pflichtexemplare 2473 St., Geschenk 443 St., Ankauf 372 St., aus einer anderen Abteilung überwiesen 4 St., insgesamt 3292 St. Druckwerke. Dazu kommen noch 7764 St. kleinere Druckwerke, ebenfalls als Pflichtexemplare zugekommen. Auf Ankauf wurden verausgabt 2828·98 K., 1014·85 Mark, und 45 holl. Gulden. Im Lesesaal benützen 6454 Personen 13.510 Bde. Ausgeliehen wurden an 873 Personen 1300 Bde. Im verflossenen Quartal wurden 2348 Werke katalogisiert. An die Buchbinderei wurden 788 Werke in 965 Bden überwiesen. Von den bis jetzt ungebundenen Inkunabeln wurden 44 Bde neugebunden. In das Bureau der Pflichtexemplare liefen während dieser Zeit 1132 Sendungen ein, von daselbst wurden 1073 Briefe abgesendet, darunter 520 Reklamationen. Wegen Übertretung des G.-A. XVI.: 1897 wurden 4 Buchdruckereien gerichtlich verfolgt.

Neuerwerbungen der Zeitungsbibliothek: 565 Jahrgänge in 24.485 Nummern als Pflichtexemplare, 9 Jahrgänge in 940 Nummern als Geschenk, 7 Jahrgänge in 2184 Nummern aus einer anderen Abteilung überwiesen; 9 Jahrgänge in 243 Nummern als Ankauf, insgesamt also 590 Jahrgänge in 28.852 Nummern. Für Ankauf wurden 118·40 K verausgabt. Im Lesesaal benützten 772 Personen 1918 Zeitungsbände; ausgeliehen wurden an 33 Personen 134 Bde. Revidiert wurden 411 Jahrgänge in 22.160 Nummern, katalogisiert 488 Jahrgänge, gebunden 112 Bände.

Neuerwerbungen der Handschriftenabteilung: Ankauf: 1 mittelalterliche und 64 neuzeitige Handschriften, 590 Litteraturbriefe, 3 literarische Analekten, 9 Bde Musikalien; Geschenke: 33 neuzeitige Handschriften, aus einer anderen Abteilung wurden überwiesen 2 Bde Musikalien, insgesamt 702 St. Auf Ankäufe

wurden 1410 K und 1600 Mark zugewendet. Im verfloßenen Quartal benützen 91 Personen 241 Bde und 1233 Briefe; verliehen wurden 21 Handschriften.

Neuerwerbungen des Archivs: durch Ankauf 437 St., im Schenkungswege 155 St.; aus einer anderen Abteilung überwiesener 14.482 St.; insgesamt 15.074 St. Auf Ankäufe wurden 2829 K und 21875 Mark verwendet. Von den Neuerwerbungen entfallen 20 St. auf die Zeit vor 1526, 14.834 St. auf die neuere Zeit, 7 St. auf die Sammlung der Adelsbriefe, 123 St. auf die Sammlung der 1848/49-er Schriften und Drucke, 125 St. auf die Innungsschriften und 30 St. auf die Partezettel. Von den als Deposita verwalteten Familien-Archiven wurden diejenigen der Familien FEJÉRPATÁKY, PREGADT-PAUR, SOÓS und SZÉCHÉNYI vermehrt. Die Aufstellung des Archivs der gräflichen Familie CSÁKY wurde in diesem Quartal weitergeführt. Benützt wurden von 55 Personen 12.010 Stücke; auswärts verliehen wurden 67 St.

LITTÉRATURE

(Pp. 272—275.)

1. Josef SZINNYEI: (Leben und Werke ungarischer Schriftsteller. XIV. Band.) Fast ein Jahr nach dem Ableben des greisen Autors erschien das Schlussheft dieses monumentalen bio-bibliographischen Werkes, das vollständig im Geiste des ganzen Werkes vom Sohne des verstorbenen Verfassers, dem Privatdozenten Franz SZINNYEI vollendet wurde. Die Handschrift lag nur bis Anton ZICHY fertig, während für die Spalten 1814—1958 nur kurze Aufzeichnungen vorhanden waren. Die Vorarbeiten des nunmehr abgeschlossenen Werkes dauerten nahe 30 Jahre, die Veröffentlichung selbst beanspruchte noch weitere 25 Jahre. Es besteht aus 14 dickleibigen Bänden von mehr als 20.000 Spalten und nahe 1.000.000 Zeilen, die über das Leben und das schriftstellerische Wirken von 29.533 Personen berichten. Während der Publikation häufte der Autor ein ansehnliches Material von Addenda auf, das er dem Ungarischen National-Museum hinterliess, mit der Hoffnung, dass «es sich auch nach seinem Tode ihm ähnliche selbstlose Menschen vorfinden werden, die das begonnene Werk weiterführen werden.» Im Interesse der ungarischen Wissenschaft wünschen wir, dass diese Hoffnung sich bewahrheite und wir würden es gerne sehen, wenn der este Fortsetzer des grossen Werkes Franz SZINNYEI wäre, der mit dieser Schlusslieferung schon hinlänglich bewiesen hat, dass er der geeignetste Mann für diese Aufgabe sei. (Paul GULYÁS.) — 2. Amaldo SEGARIZZI: Bibliografia delle stampe popolari italiane della R. Biblioteca Nazionale di S. Marco di Venezia. I. L'auteur décrit dans ce volume richement illustré 431 pièces populaires qui se trouvent parmi les *miscellanea* de la bibliothèque de St. Marc. Les descriptions s'ensuivent dans l'ordre de l'emplacement et forment ainsi plutôt un catalogue qu'une bibliographie méthodique. On ne pourra vraiment utiliser l'ouvrage qu'après la publication du second volume qui embrassera aussi les tables nécessaires à l'orientation des chercheurs. (BIBLIOPHILE.) — 3. Isaak COLLJN: Katalog der Inkunabeln der Kgl.

Bibliothek in Stockholm. I. Der auf dem Gebiete der Inkunabelforschung wohlbekannte Autor lieferte in diesem vornehm ausgestatteten Werke ein gleichwertiges Seitenstück zu seinem Kataloge über die Frühdrucke im Besitze der Universitätsbibliothek zu Uppsala. (P. G.)

REVUE DES PÉRIODIQUES HONGROIS.

Akadémiai értesítő. (Bulletin de l'académie.) *XXV. année, 3. livraison* : Zoltán TRÓCSÁNYI : Un imprimé fragmentaire du XVI. siècle (M. Jules TODORÉSZKU possède un fragment imprimé de la *Halál könyve*, oeuvre jusqu'ici inconnue de MÉLIUS. L'ouvrage sortit de la presse de Debreczen en 1563. Le fragment permet à supposer que SZTÁRAI traita le même sujet dans une publication contre laquelle est dirigé la polémique de MÉLIUS.)

Corvina. *XXXIV. année, 5—6 livraisons* : Charles HARASZTI : La librairie de Sigismund IVANICS. (Le gouvernement autorisa en 1803 Ivanics à ouvrir sa boutique qu'il gardait jusqu'à sa mort [1844].)

Egyetemes philologiai közlöny. (Revue générale de philologie.) *XXXVIII. année, 6—7. livraisons* : Árpád HELLEBRANT : La littérature philologique hongroise en 1913. (Cette bibliographie méthodique embrasse 3163 numéros.)

Erdélyi Múzeum. (Musée de Transylvanie.) *XXII. année, 1. livraison* : Louis DÉZSI : Les vers de Étienne Radó de Kőrös. (Publication d'un chansonnier manuscrit de 1649 qui se trouve dans la collection KAPRINAY de la bibliothèque de l'université de Budapest. L'auteur écrivit sous l'influence du poète RIMAX.)

Ethnographia. *XXV. année, 1. livraison* : Jules SEBESTYÉN : En marge de l'inscription hongroise en caractères entaillés provenant de Constantinople. (1. Sur la copie d'un texte en caractères entaillés qui se trouve à Bologna. 2. Sur Jean DERSCHWAMM et son rapport de voyage. 3. Sur la prolémique qui s'engageait autour d'un article de M. François BABINGER dans la *Keleti Szemle*.) — Étienne HARSÁNYI et Béla HÓDOSSY : Les manuscrits de deux chansonniers du XVIII. siècle aujourd'hui dans la bibliothèque de Sárospatak. (Le second chansonnier intitulé *ale psautier de Madame David* contient 195 pièces, dont 102 avec leur notation de musique. Primitivement le chansonnier ne consista qu'en 150 chansons copiées en 1790—91 par Joseph DARÓTZI. Le III. volume de la collection JANKOVICH aujourd'hui dans le Musée National Hongrois [173 quart. hung. 3.] n'est que la copie de ce chansonnier avec quelques variantes de peu d'importance.)

Irodalomtörténet. (Histoire littéraire.) *III. année, 4. livraison* : Eugène PINTÉR : In memoriam Joseph SZINNYEI Père. (Éloge chaleureux du grand bibliographe hongrois, lu dans l'assemblée générale de la Société d'histoire littéraire hongroise.) — Edmond SIMAI : Le titre du *Zrinyiasz*. (Le poème épique du comte ZRINYI reçut ce titre de KAZINCZY, dans une lettre de 1803.) — Zoltán TRÓCSÁNYI : Le traducteur hongrois de Bidpai et de Lokman. (La traduction des contes et fables de BIDPAI et LOCKMANN fut commencée par

Joseph ZOLTÁN d'après un remaniement italien et complétée d'après le texte français de GALLAND. La traduction complète parut en 1783 sans nom de traducteur. Plusieurs critiques supposent que ce fut Jean ZOLTÁN, le traducteur de *Télémaque*, qui compléta l'ouvrage. Seul Alexandre SZILÁGYI s'opposa à cette opinion et désigna un des comtes WASS comme continuateur de Joseph ZOLTÁN. Parmi les WASS il ne peut être question que du comte Samuel, le seul membre de la famille qui s'occupât en ce temps de littérature.) — 5. *livraison*. Eugène VÉRTESY : Les écrits posthumes de Madách. (Compte-rendu sur la bibliothèque, des manuscrits et la correspondance d'Émeric MADÁCH acquis par le Musée National Hongrois.) — Coloman TIMÁR : Quelques écrivains hongrois de l'ordre des Franciscains. (1. Blaise Magyar de Szalka. 2. Gabriel de Pécs-várad. 3. Demetrius de Csáth. 4 Paul de Pápa. 5. François de Sepsiszentgyörgy. Tous écrivains des XV—XVI. s.) — 6—7. *livraisons* : Nicolas BITTENBINDER : Les traducteurs hongrois de Bidpai et de Lokman. (Le seconde traducteur de ces fabulistes fut selon une hypothèse très vraisemblable de M. Louis DÉZSI, André CSEHI, pasteur calviniste de Czege.)

Irodalomtörténeti közlemények. (Contributions à l'histoire littéraire.) XXIV. *année*, 2. *livraison* : Louis KARDOS : Contributions aux traductions hongroises de Byron. (Supplément à la bibliographie Byronienne de M. Victor MORVAY.) — Árpád HELLEBRANT : Repertorium (Liste des publications relatives à l'histoire de la littérature hongroise.)

Könyvtári szemle. (Revue des bibliothèques.) II. *année*, 3. *livraison* : George KIRÁLY : Bibliographie de l'histoire littéraire hongroise. (Donne le plan d'un guide rédigé par l'auteur dans le goût de l'*Avviamento* de MAZZONI.) — Béla KÓHALMI : Promenades dans les bibliothèques. II. La bibliothèque du docteur Rodolphe Krejcsi. (La collection de M. KREJCSI est surtout riche en écrits socialistes et pamphlets révolutionnaires.) — 4. *livraison* : Robert BRAUN : Les bibliothèques des rédactions hongroises. (Coup d'oeil rapide sur le stock de livres et les manières d'acquisition des redactions des journaux en Hongrie. Selon l'auteur il n'y a que le journal socialiste *Népszava* qui soit muni d'une bibliothèque digne de ce nom.) — 3—4. *livraisons* : Désiré KREMMER : Sur notre littérature encyclopédique et lexicographique. (Coup d'oeil rapide sur l'histoire des aides-mémoire hongrois depuis l'encyclopédie de Jean CSERI d'Apáca publiée vers le milieu du XVII. siècle, jusqu'aux dernières publications de ce genre.) — Charles HARASZTI : Libraires et éditeurs hongrois dans la première moitié du siècle dernier. (L'auteur donne un peu pélemêle les dates de valeur différente qu'il sut recueillir sur l'histoire des libraires et éditeurs tant de province que de Budapest.)

Múzeumi és könyvtári értesítő. (Indicateur des musées et des bibliothèques.) VIII. *année*, 2—3. *livraisons* : Étienne HARSÁNYI : Livres ayant appartenu à Luther aujourd'hui dans le lycée de Sárospatak. (La bibliothèque du lycée réformé de Sárospatak possède deux volumes ayant appartenu autrefois à LUTHER. Ce sont : 1°. un recueil factice in 4° formé de 7 traités polémiques du réformateur ; 2°. *Emanationes Martini Lutheri*, Basileae 1546.) — Paul GULYÁS : Projet de loi relatif aux bibliothèques popu-

lares. (Reproduction du projet de loi CAPPELLI, précédé de quelques remarques critiques.)

NOTICES.

(Pp. 286—290.)

Veränderungen im Personal des Ung. National-Museums. Herr Kustos Daniel HAVRAN wurde zum Oberkustos, Herr Hilfskustos Dr. Wilhelm FIROS zum Kustos und der unbesoldete Hilfskustos Dr. Emil JAKUBOVICH zum besoldeten Hilfskustos ernannt.

Die Bibliothekswissenschaft an der Kgl. Universität zu Budapest. An die Universität in Budapest hat sich Dr. Paul Gulyás, Kustos am Ung. National-Museum, als Privatdozent für Bibliothekswesen habilitiert.

L'activité de la bibliothèque municipale de Budapest en 1913. Selon le compte-rendu du directeur, M. Ervin SZABÓ, les nouveaux locaux désignés à cette bibliothèque ne purent être transmis à la direction qu'en mars 1914. Ce retard causa un relâche de 11 mois dans la publicité de la bibliothèque qui fut fermée le 1. juin dans l'espoir qu'elle pourra être transférée jusqu'au 1. septembre. Pendant ce relâche involontaire le personnel s'occupait de la réorganisation du stock. Jusqu'à la fin de l'année 1913 on a réordonné 21.887 oeuvres, confectionné 137.031 fiches de catalogue, et relié 8345 volumes. — Le budget de la bibliothèque présente une augmentation de 51.574 cour., dont 23.524 cour. pour appointements. Les frais totaux préliminés pour 1913 montaient à 193.855 cour., dont 87.115 cour. pour appointements. Le nombre des dons et acquisitions catalogués s'élève à 9805 pièces. On acquit en surplus pour les succursales 12.139 oeuvres (à peu près 16.000 pièces). On termina l'adaptation du système décimal, publiée en 15 livraisons lithographiées. La bibliothèque continua la publication de la série bibliographique des questions actuelles et de son indicateur, elle édita ensuite un catalogue modèle pour régler les acquisitions des succursales. De ces dernières on inaugura le 27. décembre celle de la place Almássy, tandis que la succursale destinée à l'home des étudiants commença son activité en octobre dernier. Le nombre des volumes communiqués aux habitants de l'home s'élevait à 657. Dans la bibliothèque centrale le nombre des volumes communiqués sur place a été 3317, celui des volums prêtés à domicile 7173.

CHANGEMENT DANS L'ÉTAT DES IMPRIMERIES HONGROISES DE JANVIER A JUIN 1914.

(Pp. 291—292.)

Explication des signes : * imprimeries non avisées officiellement ; ** imprimeries dissoutes.

Valentin HÓMAN: Paulaner Breviere und Messbücher aus den XV—XVI. Jahrhunderten. (Ss. 293—301.)

Ein wichtiges Ergebnis der grossen literarischen Tätigkeit der ungarischen Paulaner waren das Brevier und das Messbuch, beide von Anton TATAI zusammengestellt. Vom Leben dieses Redakteurs wissen wir äusserst wenig. Unsere einzige Quelle sind die *Vitae fratrum ordinis fratrum heremitarum S. Pauli primi heremite* des Ordensbruders Gregor GYÖNGYESI (geb. 1472, gest. nach 1532), jetzt in der Handschriften-Sammlung der Budapester Universitäts-Bibliothek (*Ab. 151*).

Laut dieser Aufzeichnungen wissen wir, dass Anton TATAI, Magister artium, um 1480 in Szentlőrincz als Prediger tätig und in 1487 ebendasselbst Vicarius generalis war. Einer späteren Aufzeichnung — aus dem XVIII. Jahrhundert — zufolge hätte TATAI seine beiden Bücher in 1454 zusammengestellt.

Vom Breviarium und vom Missale waren bis jetzt folgende Ausgaben bekannt: 1. Missale auf Pergament. In 2° XV. Jahrh. o. J. — 2. Missale. In 4° Venedig, 1514. — 3. Missale. In 4° Venedig, 1527. — 4. Breviarium. In 8° Venedig, 1540.

WEALE¹ spricht ausserdem von einer Missale-Ausgabe von 1502, jedoch ist diese Behauptung keineswegs bewiesen. Vielleicht handelt es sich um die sub nummer 1 angeführte Ausgabe, dessen einziges, unvollständiges Exemplar sich im Ungarischen National-Museum befindet.

Während der Neuordnung der Cimaellen der Budapester Universitäts-Bibliothek, geriet in meiner Hand eine bisher unbekannt gebliebene Ausgabe des Breviers das vorher als ein unvollständiges Duplikat der Ausgabe von 1540 galt. Nach einem genauen Vergleiche beider Exemplare stellte ich fest, dass das Bruchstück etwas älteren Datums sei, als die 1540-iger Ausgabe, jedoch dürfte es nicht vor dem Jahre 1536 erschienen sein. Die neuentdeckte Ausgabe war einst im Besitze des Lepoglavaer Klosters, ist durch eine Aufzeichnung aus dem XVIII. Jahrh. als zweite, im Jahre 1536 oder 1537 erschienene Ausgabe verzeichnet und ist in Ausstellung identisch mit dem Messbuch des Gregorius MARTINUZZI, das 1537 in Venedig bei Lucantonius IUNTA erschienen ist.

Die erste Ausgabe des Breviers, dessen einziges unvollständiges Exemplar

¹ *Catalogus missalium ritus latini*. Londini, 1886.

in der Budapester Universitäts-Bibliothek aufbewahrt wird und ebenfalls aus der Klosterbibliothek zu Lepoglava stammt, dürfte aus dem letzten Jahrzehnt des XV. Jahrhunderts herrühren.

Die Reihenfolge beider Bücher gestaltet sich demnach folgendermassen: 1. Breviarium, Ende des XV. Jahrh. — 2. Missale. Ende des XV. Jahrh. — 3. Missale, Venetiis, 1514. — 4. Breviarium, Venetiis, 1537 (?). — 5. Missale, Venetiis, 1537. — 6. Breviarium, Venetiis, 1540.

Paul GULYÁS: Les traductions des belles lettres hongroises dans la bibliothèque du Musée National Hongrois. (Cinquième partie. Pp. 304—332.)

Cette cinquième partie du catalogue embrasse les traductions faites d'après les oeuvres de Édouard KABOS, Géza KACZIÁNY, Joseph KATONA, Joseph KÁRMÁN, Daniel KÁSZONYI, Ladislav KELEMENFFY, Sigismond KEMÉNY, Jean KIS, Charles et Alexandre KISFALUDY, Joseph KISS, Thomas KÓBOR, Désiré KOSZTOLÁNYI, André KOZMA, François KÖRÖSHÁZY, Melchior LENGYEL, Coloman LISZNYAY, Émeric MADÁCH, Joseph MÁRKUS, Coloman MIKSZÁTH, François MOLNÁR, Jules MOLNÁR, Charles MURAI, Jules PEKÁR et Alexandre PETŐFI. Cette partie comprend les numéros 325 à 430. Les oeuvres traduites sont classées d'après leurs titres originaux.

Étienne HARSÁNYI: La bibliothèque Rákóczi et son catalogue. (Huitième partie. Pp. 333—336.)

Publication des feuillets 19—25 du manuscrit intitulé: *Catalogus librorum illustrissimi Sigismundi Rákóczi inventatorum*. Dans les notes sont signalés les volumes de l'inventaire qui se trouvent encore de nos jours à Sárospatak, ou bien à Sátoralja-Ujhely. Pour les autres articles de l'inventaire on a tâché au moins de rétablir le titre exacte et identifier l'édition possible.

DOCUMENTS INÉDITS.

Louis DÉZSI: L' «Effectus amoris». (Pp. 337—342.)

La nouvelle rimée: *Effectus amoris*. *Az szerelemnek ereie* nous est parvenue en deux exemplaires défectueux qui se complètent mutuellement, mais non sans laisser quelques lacunes. Nous publions tout ce qui a pu être reconstitué du texte, ainsi que la source de l'auteur, désigné comme «l'anonyme de Czege». Cette source, c'est la traduction latine du *Δειπνοσοφισταί* d'ATHÉNÉE exécutée par Jacques DALECHAMPIUS.

INDICATEUR OFFICIEL.

Bericht über die Széchényische Bibliothek des Ungarischen National-Museums im dritten Quartal des Jahres 1914. (Ss. 343—346.)

Neuerwerbungen der Druckwerken-Abteilung: Pflichtexemplare 3971 St., Geschenk 632 St., Ankauf 180 St., insgesamt 4783 St. Druckwerke. Dazu kommen noch 3845 St. kleinere Druckwerke, ebenfalls als Pflichtexemplare zugekommen. Auf Ankauf wurden verausgabt 871⁷/₄ K., 40⁸/₈ Mark, 16 schwed. K. und 12⁵/₅ holl. Gulden.

Im Lesesaal benützen 2323 Personen 6193 Bde. Ausgeliehen wurden an 391 Personen 722 Bde.

Im verflossenen Quartal wurden 1818 Werke katalogisiert. An die Buchbinderei wurden 717 Werke in 919 Bden überwiesen. Von den bis jetzt ungebundenen Inkunabeln wurden 23 Bde neugebunden.

In das Bureau der Pflichtexemplare liefen während dieser Zeit 1277 Sendungen ein, von denselbst wurden 1498 Briefe abgesendet, darunter 611 Reklamationen. Wegen Übertretung des G.-A. XVI: 1897 wurden 5 Buchdruckereien gerichtlich verfolgt.

Neuerwerbungen der Zeitungsbibliothek: 1129 Jahrgänge in 12.707 Nummern als Pflichtexemplare, 9 Jahrgänge in 2783 Nummern als Geschenk, 1 Nummer aus einer anderen Abteilung überwiesen; 1 Nummer als Ankauf, insgesamt also 1138 Jahrgänge in 15.572 Nummern. Für Ankauf wurden 0⁴/₄ K verausgabt.

Im Lesesaal benützten 184 Personen 534 Zeitungsbinden; ausgeliehen wurden an 22 Personen 376 Bde.

Revidiert wurden 1132 Jahrgänge in 8365 Nummern, katalogisiert 295 Jahrgänge, gebunden 717 Bände.

Neuerwerbungen der Handschriftenabteilung: Ankauf: 20 neuzeitige Handschriften und 3336 Literaturbriefe; Geschenke: 4 Literaturbriefe und 1 literarisches Analekt; aus einer anderen Abteilung wurden überwiesen 40 neuzeitige Handschriften, 26 Literaturbriefe, 4 literarische Analekten und 7 Bde Musikalien, insgesamt 3435 St. Auf Ankäufe wurden 20.218²⁶/₂₆ K zugewendet.

Im verflossenen Quartal benützen 51 Personen 172 Bde und 1286 Briefe; verliehen wurden 10 Handschriften.

Neuerwerbungen des Archivs: durch Ankauf 7 St., im Schenkungswege 409 St.; insgesamt 416 St. Auf Ankäufe wurden 114 K verwendet. Von den Neuerwerbungen entfallen 6 St. auf die neuere Zeit, 2 St. auf die Sammlung der Adelsbriefe, 3 St. auf die Sammlung der 1848/49-er Schriften und Drucke und 404 St. auf die Partezettel.

Die als Deposita verwalteten Familien-Archive wurden durch dasjenige der Familie Csoma von Ragyolcz vermehrt.

Durch den Weltkrieg entstand eine neue Abteilung des Archives, die sich

das Sammeln aller gedruckten und geschriebenen Dokumente zum Ziel steckte. Diese neue Abteilung zählte im ersten Monat ihres Bestehens bereits über 500 Stücke, welche teilweise durch Ankauf (23'56 K), im Schenkungswege und als Pflichtexemplare erworben wurden.

Benützt wurden von 65 Personen 18.234 Stücke; auswärts verliehen wurden 79 Stücke.

LITTÉRATURE.

1. Stefan KRASZNAY: (Die Buchdruckerkunst. Lesebuch für Buchdrucker-Lehrlingsschulen I., II. Teil.) Der Zweck dieses geschickt zusammengestellten Lesebuches ist die Buchdrucker-Lehrlinge mit den Materialien, der geschichtlichen Entwicklung und den Gesundheitsmassregeln ihres Gewerbes bekannt zu machen. Die Auswahl des Lesestoffes ist im Ganzen gut getroffen, nur gegen die biographischen Skizzen für die 3. Klasse, ist der Einwand aufzubringen, dass ausschliesslich die neueste Zeit unserer Buchdrucker-Geschichte berücksichtigt wurde, und dass wegen der allzubreiten Behandlung der Lebensschicksale dieser meist lokalen Grössen, unsere, diesen Auserkorenen ganz ebenbürtige, Fachleute älterer Perioden, sowie die grossen Klassiker der internationalen Buchdrucker-Geschichte, gänzlich ausgefallen sind. Auch ist es zu beanstanden, dass der Verfasser unsere Zeitschrift nicht kennt, und somit das in ihren Jahrgängen aufgehäufte interessante Material auch nicht verwerten konnte. (Stefan GYALUS). — 2. George ZILAHÍ: (Liste des publications hongroises relatives à l'instruction commerciale.) Quoique cette liste, compillée sur l'ordre de l'Association des Professeurs des Écoles de Commerce, ne vise point à l'exactitude bibliographique et n'énumère les livres qu'à leur première édition, elle sera d'un grand service pour tous ceux qui la consulteront en guise de bibliographie. Les titres sont classés d'après le plan d'instruction des écoles de commerce. (2.) — 3. Konrad BURGER: Die Drucker und Verleger in Spanien und Portugal von 1500—1536. Dieses Heftchen, ursprünglich als ein Teil eines grossangelegten Werkes über die Buchdrucker und Verleger des XVI. Jahrhunderts gedacht, ist eine äusserst brauchbare Ergänzung zu PANZERS Annalen. (Paul GULYÁS.)

REVUE DES PÉRIODIQUES HONGROIS.

Akadémiai értesítő. (Bulletin de l'Académie.) XXV. Année, 4. livraison. Étienne HARSÁNYI: Additions à la liste des oeuvres originales de François Kazinczy. (I. 3 additions à ses essais d'esthétique et de pédagogie. II. 6 additions à sa correspondance.)

Corvina. XXXVII. année, 9. livraison: AMERUNT: L'exposition internationale de Leipsic au point de vue de la librairie. (Bref compte-rendu de la section de librairie de la «Bugra»; l'auteur fait ressortir l'importance de la librairie modèle, du «Berieselungs-System» et des systèmes de publicité ex-

posés.) — 14. *livraison*: L'armée des livres. (Article tiré du journal *Világ*, sur l'exposition de la «Bugra». L'auteur y blâme le gouvernement hongrois qu'il ne prit point part officiellement à cette exposition si importante au point de vue de la civilisation.) — 19. *livraison*: Béla KÖHALMI: Programme bibliographique. (La bibliographie courante publiée jusqu'ici par la *Corvina* est loin d'être complet. Selon les rapports du Musée National Hongrois on a publié en Hongrie de 1903 à 1912 114.625 volumes et opuscules et la *Corvina* n'en a enregistré que 24.840. Pour éviter dans l'avenir de telles lacunes, l'auteur de l'article s'est adressé à la direction du bureau central de statistique qui mit à sa disposition d'une manière assez libérale les dépôts légaux parvenus à cet institut. Les notes bibliographiques acquises par cette voie seront publiées dans les listes mensuelles de la *Corvina*, munies d'une table de matières.) — 19—20. *livraisons*: Eugène SUGÁR: A l'exposition des livres. (Compte-rendu sur l'exposition de Leipsic.)

Erdélyi Múzeum. (Musée de Transylvanie.) XXXI. *année*. 2. *livraison*. Jean SIMONFI: Notes d'almanachs de Daniel Rozsnyai. (La bibliothèque du collège réformé de Marosvásárhely possède 69 almanachs des années 1688—1800 pleins de notes intéressantes, jadis dans la possession de la famille de Daniel ROZSNYAI.)

Ethnographia. XXV. *année*. 2. *livraison*. Jules SEBESTYÉN: En marge de l'inscription hongroise en caractères entaillés provenant de Constantinople. (Continuation et fin de la polémique qui s'engageait autour d'un article de M. François BABINGER dans la *Keleti Szemle*.) — Etienne HARSÁNYI et Béla HÓDOSSY: Les manuscrits de deux chansonniers du XVIII. siècle aujourd'hui dans la bibliothèque de Sárospatak. (Conclusion de la publication signalée dans le dernier numéro de notre *Bulletin*.)* — 3. *livraison*. Árpád HELLEBRANT: Bibliographie ethnographique de 1912. (Première partie. Littérature étrangère. Liste alphabétique de ANGERER à JÁGER.)

Irodalomtörténeti közlemények. (Contributions à l'histoire littéraire.) XXIV. *année*. 4. *livraison*. Zoltán BARANYAI: A la bibliographie des œuvres de François Toldy. (François TOLDY voulut publier en 1828 un manuel intitulé *A magyar prózai litteratura kézikönyve*, or seule l'invitation à la souscription en a paru.) — 3—4. *livraison*. Árpád HELLEBRANT: Repertorium. (Liste des publications relatives à l'histoire de la littérature hongroise.)

Könyvtári szemle. (Revue des bibliothèques.) II. *année*, 5. *livraison*. Paul NÁDAI: Éditions bibliophiles hongroises de ce temps. (L'exécution artistique des livres ne s'est améliorée en Hongrie que durant les dernières années. Les initiateurs de cette renaissance du livre sont la périodique *Huszadik század* et la maison d'édition *Nyugat*, cette dernière surtout grâce aux couvertures illustrées exécutées par M. Alexis FALUS. Pourtant l'harmonie complète ne fut atteinte que par la société *Kéve* qui a publié jusqu'ici sept volumes. Deux imprimeries de province, celle de M. Isidore KNERR à Gyoma et celle de M. Adolphe TEVAN à Békéscsaba, se sont rattachées à ce mouvement et ont considérablement surpassé les grands éditeurs de la capitale qui se tiennent trop

* Cf. à la page 22.

servilement aux traditions épuisées.) — ÁLMOS JASCHIK : La reliure artistique hongroise. (L'épuisement de la reliure artistique hongroise date du milieu du siècle dernier. La renaissance de cet art doit se rattacher à cette époque. L'auteur émet quelques axiomes sur les qualités d'une reliure artistique et la portée de l'activité des bibliophiles. Il cite en exemple digne d'être suivi M. Jules TODORESZKU. Quelques reliures de ce bibliophile éminent sorties de l'atelier de M. Joseph GALAMB sont reproduites en phototypies.) — CHARLES HARASZTI : Libraires et éditeurs hongrois dans la première moitié du siècle dernier. (L'auteur fournit quelques dates sur les honoraires payés aux auteurs, sur les difficultés des publications par souscriptions, ainsi que les passages les plus remarquables d'un article d'Étienne FRIBEISZ sur les difficultés de la propagation des livres hongrois, paru en 1856 dans *Pesti Napló*.) — ALBERT GÁRDONYI : Le plan de la première imprimerie à Buda après la reprise de 1686. (Quirinus HEILL voulut ériger en 1689 une imprimerie à Buda, sous la condition d'un subside annuel de 200 écus. La chambre des finances de la cour ayant refusé cette requête, l'imprimerie ne fut point établie.) — 6. livraison. JOSEPH MADZSAR : Bibliothèques publiques en Angleterre et en Allemagne. (Compte-rendu d'un voyage d'étude qui s'étendit à 30 bibliothèques de Dresde, Leipsic, Braunschweig, Brême, Hambourg, Berlin, Charlottenburg, Londres, Croydon et Bristol.) — PIERRE NIKLAI : Oeuvres pseudonymes et anonymes de la littérature politique du XIX. siècle. (Première partie. Liste faite d'après la collection BALLAGI acquise par la bibliothèque municipale de Budapest. Les noms d'auteurs furent établis par Géza BALLAGI lui-même et confronté par M. NIKLAI avec les oeuvres bibliographiques de SZINNYEI père et de M. PETRIK.) — 5—6 livraisons. PHILOBIBLOS : Promenades dans les bibliothèques. III. La collection du docteur Jules Todoreszku. (M. TODORESZKU collectionne surtout les anciens livres hongrois parus avant 1711. Sa collection s'élève maintenant à 1042 pièces, dont 565 en langue hongroise. Parmi les imprimés hongrois 54 sont des exemplaires uniques, demeurés inconnus jusqu'alors dans le monde des bibliophiles. Les pièces les plus importantes sont les fragments du *Háidl könyve* de MELIUS et la traduction roumaine du psautier de Grégoire SZEGEDI. Parmi les incunables *P'Octohois* imprimé en 1404 à Cetinje en caractères cyrilliques est d'un intérêt très grand.)

Magyar paedagogia. (Pédagogie hongroise.) XXIII. année, 6—7 livraisons. ÁRPÁD HELLEBRANT : La littérature pédagogique hongroise en 1913. (Bibliographie méthodique.)

Protestáns szemle. (Revue protestante.) XXVI. année, 2. livraison. Eugène ZOVÁNYI : L'auteur véritable du Bonus Pastor. (L'auteur véritable de ce livre, attribué faussement à Pierre KÁROLYI, fut le pasteur danois Niels HEMMINGSEN [1513—1600].)

Sárospataki református lapok. (Feuilles calvinistes de Sárospatak.) X. année, 10—11. numéros. Ernest ROMÁN : Le livre de prières de Madame Adam Kurucz Vay, née Anne Zay. (Ce livre de prières fut copié par Mme VAY vers 1719—21 et contient 20 prières en prose, 19 pièces en vers, quelques pages de psaumes, ainsi qu'un avant-propos et un épilogue

adressés au fils de Mme VAY.) — 13. numéro. Étienne HARSÁNYI: Un ouvrage jusqu'ici inconnu de Jérémie Pilarik. (C'est l'*Anatomie dess von dem Ungarischen Jesuiten gestellten Glaubensbekenntniss*, 1686, dont un exemplaire fut décrit par M. Désiré REXA dans *Magyar Könyvszemle*. 1913, p. 348.)

Századok. (Les siècles.) XLVIII. année, 6. livraison. Árpád HELLEBRANT: La littérature historique hongroise en 1913. (Bibliographie méthodique de l'histoire hongroise, divisée en 27 sections. Cette bibliographie embrasse 1411 numéros.)

NOTICES.

(Pp. 355—356.)

Edouard Reyer †. Nécrologue du fondateur de la bibliothèque centrale de Vienne en Autriche, l'un des propagateurs les plus fervents du type anglo-américain des bibliothèques, décédé l'été dernier.

Kriegsbibliotheken. Kurze Besprechung der auf Anregung Louis SCHNEIDERS errichteten Kriegsbibliothek von 1870, des von der Berliner königlichen Bibliothek ausgegebenen Aufrufs an das Publikum um eine ähnliche Bibliothek des jetzigen Weltkrieges aufzubringen und des Entschlusses des Börsenvereins der Deutschen Buchhändler, der die Errichtung einer Kriegs-Sektion im Rahmen der Deutschen Bücherei bezweckt. (S. K.)

Nos bibliothèques populaires et la guerre. Le Conseil national des musées des bibliothèques envoyait une circulaire aux bibliothèques lui soumises, dans laquelle ces bibliothèques, au nombre de près de 1500, furent conviées de mettre leur stock de livres à la disposition des hôpitaux et ambulances de la croix rouge. De plus, le Conseil fait relier 10.000 volumes du romancier Coloman MIKSZÁTH et les mettra également à la disposition de nos soldats malades ou blessés. Pour le même but le grand public a cédé en quelques semaines environ 120.000 volumes, de sorte que l'armée dispose d'une quantité parfaitement suffisante de lectures récréatives.